

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', Τεύχος 95, Σάββατο 25 Μάρτη 1978

Δρχ. 20

ΕΔΑ: διάλογος
Κ.Κ.Ε.έσ: προς τό συνέδριο

ΠΑΤΡΑ: ή κατάληψη

στο

Πανεπιστήμιο

λυπητή επίθεση της αστυνομίας
για στη χθεσινή φοιτητική σ
έρωση στην Πάτρα και προσθέτ

«Η ενέργεια αυτή εντάσσεται
πλαίσια της γενικότερης κυδε
'Αξίζει να σημειωθεί, ότι την
ών επεισοδίων συνεδρίαζε τό Δ
ικό Συμβούλιο τό οποίο διέκοψε
ξέδωσε ψήφισμα διαμαρτυρίας
καταγγέλλει τά γεγονότα.

Ο ίδιος ό δήμαρχος μεσολά
και προσπάθησε νά κατευνάσει
πνύματα χωρίς έπιτυχία.

Λαστιχένιες σφαίρες

Οι φοιτητές από τά μεγάφωνα
Πανεπιστημίου, κατήγγειλαν, ότ
άστυνομικοί χρησιμοποίησαν και
στιχένιες σφαίρες. Τούτο όμως
έχει εξακριβωθεί.

Πάντως, μέχρι άργά την νύ
παρέμειναν οι φοιτητές μέσα
Πανεπιστήμιο, ενώ έξω υπήρχαν
ρές άστυνομικές δυνάμεις.

Από τους φοιτητές συνελήφθη
7 και ένωρίτερα είχε συλληφθ
εργαζόμενος σπουδαστής Τε
Λάμδας.

Πανεπιστήμιο, ενώ ό κόσμος έπ
πονικόδμητος προς την πλατεία
γίου Γεωργίου και προς τό Στ

ΑΙΜΑΤΟΚΥΛΙΣΘΗΚΕ Η ΠΑΤΡΑ

μακαθ.

νέλλεται

γενικότερων προσπάθειών διεθνώ
κλων της άνωμαλίας για την
έπίθεσή τους, πού κράτησε δύο
ρίπου ώρες.

Τραυματίες

Μέσα σ' αύτό τό διάστημα δεκ
άνθρωποι μεταφέρθηκαν αίμόφ
στό Σταθμό Πρώτων Βοηθειών
τό Δημοτικό Νοσοκομείο της Πά

Μαζί μέ τό Polisario

ΓΙΩΝΝΗΣ ΤΡΑΝΣΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΚΥΛΟΠΑ CANCERPOEMS	ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΔΑΝΙΕΛΙΔΗΣ ΤΟ ΚΥΜΑ	ΠΑΤΑΝΑ ΠΑΜΠΟΥΛΙΔΗ ΑΥΤΟΣ ΕΓΩ
ΠΑΝΟΣ ΦΕΡΜΕΡΙΔΗΣ ΠΡΟΣΠΕΚΤΟΥΣ	ΜΕΛΕΤΗΝ ΜΕΤΕΤΟΥ Ο ΓΑΣΠΑΡ ΤΗΣ ΣΥΣΤΟΣ Με μετάφρ. ΓΙΩΝΝΗ ΤΡΑΝΣΙΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΡΑΝΣΙΣ ΓΙΑ ΣΚΟΡΠΙΑ ΧΑΡΤΙΑ ΤΗΣ ΠΗΛΕΛΟΠΗΣ
ΓΙΩΝΝΗΣ ΤΡΑΝΣΙΣ ΜΑΝΘΡΑΣΠΕΝΤΑ	ΓΙΩΝΝΗΣ ΜΥΤΣΗΣ ΤΟ ΡΟΠΤΡΟ Με μετάφρ. από τον Γιώργο Κάτο	ΝΑΔΟΣ ΜΕΛΙΜΕΛΟΥ Ο ΕΡΗΜΟΠΟΛΙΣ Τ. Τ. Τ. Τ.
ΓΙΩΝΝΗΣ ΚΟΥΝΙΔΗΣ ΤΟ ΧΡΟΝΟΜΕΤΡΟ Τ. Τ. Τ.	Σ. Α. ΒΟΥΔΑΚΗΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ Τ. Τ. Τ. Τ.	ΠΑΜΠΛΩ ΜΕΡΙΟΥΔΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΓΙΩΝΝΗΣ ΜΑΝ ΤΟΝΙΟ ΚΡΕΙΚΕΡ Τ. Τ. Τ. Τ.	ΠΑΝΑΓΙΩΣ ΣΤΟΥΛΗΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑ ΤΩΝ ΜΥΡΩΝ	ΓΙΩΝΝΗΣ ΠΑΤΑΝΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΚΑΡΠΩΝ
ΜΕΛΕΤΗΝ ΚΡΑΝΩΝΤΑΚΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ Ι	ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΟΙ ΣΥΜΠΑΙΧΤΕΣ	ΜΗΝΕΛΑΟΣ ΔΑΝΙΕΛΙΔΗΣ ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΦΟΥΓΑΡΑ
ΓΙΩΝΝΗΣ ΚΟΥΝΙΔΗΣ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΣΑΡΙΩΝ	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΓΝΑΤΙΑ ΣΕΙΡΑ: ΤΡΑΜ/ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Διευθύνεται από τον Γιώργο Κάτο	

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΔΑΓΛΗΣ

ΣΠΙΛΙΑΔΕΣ (διηγήματα)

ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΤΗΣ ΜΥΛΟΠΕΤΡΑΣ
(Μυθιστόρημα) Β' έκδοση ξαναδουλεμένη

ΚΕΚΑΡΜΕΝΟΙ
(Μυθιστόρημα) Γ' έκδοση

ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΚΥΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ ΣΟΥ
(Μυθιστόρημα)

Η ΔΙΨΑ (Μυθιστόρημα)

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ (Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟ ΒΗΜΑ

ολόκληρη ή Ελλάδα
ολόκληρος ο κόσμος

ΤΟ ΒΗΜΑ

κάθε πρωί
στα χέρια σας

Περίοδος Β'
Χρόνος 5ος
Τεύχος 95

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοκάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ρεπορτάζ	4
ΜΠΟΣΤ: Κύττα δυό φορές	5
ΑΝΤΙ - θέσεις	6
Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ	8
Ο Ε. ΑΒΕΡΩΦ και οι χουντικοί ..	9
Θ. ΛΙΟΝΤΑΡΗ: τό χρονικό της κατάληψης του Πανεπιστημίου της Πάτρας	10

ΡΕΠΟΡΤΕΡ: Μπέλ Έποκ... Μα- κλόσκυ	14
Π. ΤΡΩΓΑΔΗ: Ό Σαντάτ, ό Μπέγκιν και ή θία	16
ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ του Λίβανου	18
Η. ΚΑΡΑ: Αποστολή στη Δ. Σα- χάρα	19
Γ. ΝΤΡΕ: Ό μύθος της κακής Αμερικής	26
Δ. ΚΑΤΣΑΡΟΥ: Από τό 1ο (9ο) στό 2ο (10ο) συνέδριο του ΚΚΕ.σ.	28
Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Για τη κρίση του ΚΚΕ.σ. και του Ρήγα Φε- ραίου	35
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ: Τά γεγονότα της Λάρνακας και ό γερμανικός τύπος	37
Π. ΚΑΖΑΚΟΥ: ΕΟΚ και Ελλάδα ..	38
ΝΤΟΡΑΣ ΡΟΓΚΑΝ: Έκθεση Γιάννη Μόραλη	43
ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ: «Τό χαμένο κουμπί» της Ι. Καρατζαφέρη	44
ΦΡΙΝΤΑΣ ΛΙΑΠΠΑ: «Ιστορία και τέχνη στον Ίβαν τόν Τρομερό», του Π. Ζάννα	45
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	47

Ο ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ

Όσα συμβαίνουν τις τελευταίες μέρες στην Ίταλία είναι τό αποτέλεσμα μιās μακρόχρονης διεργασίας και τό αποκορύφωμα της βίας που ξεκίνησε στά μέσα της δεκαετίας του '60.

Δέν ενδιαφέρουν αυτή τη στιγμή τό έντυπωσιακό "ντέντεκτιβ - στόρυ", ούτε οι δαιμονολογίες για τους έμπνευστές του έγχειρήματος. Ούτε ακόμα εκείνη ή ανάλυση που αναζητά τά κίνητρα (μερικά ή συνολικά) στην περιοχή της άτομικής ψυχολογίας.

Ό,τι ενδιαφέρει και πρέπει νά τονιστεϊ είναι τό πολιτικό αποτέλεσμα και οι μεθοδεύσεις "τακτικής". Η ανάλυση και ή κριτική για τις ομάδες που άσκούν την άτομική τρομοκρατία σάν μέσο πολιτικών άγώνων είναι γνωστή και παλιά. Ό,τι προβάλλεται όμως σήμερα για τό "πλασάρισμα" της βίας είναι τό έπιχειρημα πώς ή βία άποτελεϊ τόν καταλύτη για την έξεγερση και την άνατροπή.

Και βέβαια, ή βία δρᾷ σάν καταλύτης. Άλλά καταλύτης για την φασιστικοποίηση της Ίταλίας. Τό ότι τό κύμα βίας ξεκίνησαν πριν δέκα χρόνια οι νεοφασίστες μέ την "στρατηγική της έντασης" τείνει νά ξεχαστεϊ. Τώρα ή φασιστική πρόκληση πέρασε.

Βρέθηκαν πολλοί για νά αξιοποιήσουν πολιτικά την άδυναμία του ΙΚΚ νά άφομοιώσει τά πιο ριζοσπαστικοποιημένα στρώματα. Και ή Δεξιά μπόρεσε νά αξιοποιήσει τόν "ιστορικό συμβιβασμό" και νά τόν έρμηνεύσει σάν την συγκατάθεση στην δόμηση ενός άυταρχικού κράτους και την λήψη των έκτακτων μέτρων: Πολυεθνική συνεργασία στην πάταξη της τρομοκρατίας. Και σύγχρονα παροχή έκτακτων έξουσιών στά έκτελεστικά όργανα και την δικαιοσύνη για νά άναστείλλουν και κείνα τά περιορισμένα άτομικά δικαιώματα.

Αυτά είναι τά άποτελέσματα της άτομικής τρομοκρατίας - χωρίς νά ενδιαφέρουν κίνητρα, προθέσεις ή προέλευση των έμπνευστών. Είναι όμως φανερό πώς λειτουργεϊ σάν καταλύτης για την άναθάρρηση των νεοφασιστών, τόν ύποβιβασμό του "ιστορικού συμβιβασμού" σέ μιá πολιτική συγκατάνευσης και την έναρξη διαδικασιών για την δόμηση ενός άυταρχικού κράτους.

ΜΟΝΤΡΑΙ: Τί κέρδισε ή Τουρκία;

Οί συνομιλίες του Μοντραί, ή «ἐνημέρωση» τής Βουλής από τόν πρωθυπουργό, τό τηλεγράφημα Κίσιινγκερ, οί «διαδικασίες ἐπιλύσεως τών διαφορών μεταξύ τών μελών του ΝΑΤΟ», δέσποσαν σάν θέματα ἐξωτερικής πολιτικής στο δεκαπενθήμερο πού κύλησε.

Φυσικά – καί ὅπως γίνεται συνήθως – ή πρωθυπουργική «ἐνημέρωση» ἄφησε ἀναπάντητα μερικά καυτά ἐρωτήματα: Πού βρίσκεται τό Κυπριακό; Ποιές (μετά τό «τέτ-ά-τέτ» Καραμανλή-Έτζεβίτ) οί τουρκικές ἀξιώσεις στο Αἰγαίο; Τί ἔγινε μέ τό ἐμπάργκο; Ποιός κέρδισε καί ποιός ἔχασε ἀπό τήν ὅλη αὐτή ἱστορία, πού λέγεται συνάντηση κορυφής;

Ἄν θά πιστέψουμε τήν κυβέρνηση, στο Μοντραί δέν ὑπῆρξαν οὔτε νικητές οὔτε ἡττημένοι. Καί ἂν, ἐπιτέλους, δόθηκε ἐκεῖ κάποια «μάχη», ή μάχη αὐτή ἦταν ἀπλῶς διαδικαστική, γύρω ἀπό τό ἂν ὁ ἑλληνοτουρκικός διάλογος ἔπρεπε νά κυλήσει σέ ἐπίπεδο πρωθυπουργῶν – καί μόνον... – ή σέ ἐπίπεδο ἀντιπροσωπειῶν, ὅπως ἐπέμενε ή Ἄγκυρα. Καί ἀφοῦ, τελικά, ὁ διάλογος περιορίστηκε σέ ἐπίπεδο κορυφής, ὅπως ζητοῦσε ή ἑλληνική πλευρά, ἔπεται ὅτι κερδισμένοι εἴμαστε ἐμεῖς, κι ἂς μήν τό λέμε, ἀπό λόγους σεμνότητας!

Ὡστόσο, τά ἴδια τά γεγονότα, ἔρχονται – ἀκριβέστερα, ἤλθαν – νά πληρώσουν τό κενό τών πρωθυπουργικῶν ἀνακοινώσεων:

ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ λ.χ., ὅ,τι χαρακτηρίζει τήν πολιτική στιγμή εἶναι αὐτή ή «πολλὰ πλὴ συνωμοσία»: ὅπως ἀποκλήθηκε, πού ἀποδίδει πρωτίτως στήν ἀπομάκρυνση ἀπό τό πολιτικό προσκήνιο του προέδρου τής Κυπριακῆς Δημοκρατίας, κ. Σπ. Κυπριανοῦ. Καί, παράλληλα μέ τήν ἀπομάκρυνση αὐτή, ὁ θανατισμός τραυματισμός τής ἐννοίας του κυπριακοῦ κράτους. Ἡδὴ οί διάφοροι μηχανισμοί ἔχουν κινηθεῖ: Ἡ Κύπρος – μετέδωσε ή ἰσραηλινή τηλεόραση – «κατέστη φωλεά τών Παλαιστινίων τρομοκρατῶν»...

Ἡ Κύπρος, μέ τή σημερινή ἀδιάλλακτη ἡγεσία της – ὑποτονθορίζουν οί πράκτορες του Στράους στή Λευκωσία – ἀνοίγει τό δρόμο στο διεθνή κομμουνισμό... Ἡ σημερινή κυπριακή κυβέρνηση – λέγουν οί ἄνθρωποι τής χούντας, κι ἐδῶ, καί στήν Κύπρο – διχάζει τόν κυπριακό λαό, ἀφοῦ κρατεῖ τό Σαμφών καί τούς ἄλλους πραξικοπηματίες στά κάτεργα... Καί ἐπειδή τέτοιου εἶδους καταστάσεις δέν πρέπει νά διαιωνίζονται, φρόντισαν κάποιες «ταξιαρχίες αὐτοκρατορίας» νά θέσουν τά πράγματα στή θέση τους: Ἄν – προειδοποίησαν – ή κυπριακή κυβέρνηση δέν κλείσει τά γραφεῖα τής Ὁργάνωσης γιά τήν Ἀπελευθέρωση τής Παλαιστίνης (PLO) στή Λευκωσία, ἂν δέν ἀναστελεῖ τήν κάθαρση καί δέν ἀπελγυθερώσει τούς «πολιτ-

κοῦς» κρατούμενους – πού ἐμπνέονται ἀπό τούς «λεβέντες του Κορδαλλοῦ»... – τότε, πολλοί θά κληθοῦν νά πληρώσουν...

Ἀπό τήν ἄλλη, Σταίητ Ντηπάρτεμεντ καί Πεντάγωνο φρόντισαν νά προωθήσουν τούς στόχους τών «ταξιαρχιών». Ἀποκηρύσσοντας τόν ἴδιο τό Σάυρους Βάνς, πού εἶχε τήν ἀφέλεια νά ὑπενθυμίσει ὅτι ή ἄρση του ἐμπάργκο συναρτᾶται μέ τήν ἐπίτευξη προόδου στο Κυπριακό, ἔσπευσαν νά ἀποσαφηνίσουν ὅτι ὁ ὁρος αὐτός του Κογκρέσσου εἶναι ἀπαράδεκτος γιά τήν κυβέρνηση Κάρτερ καί ὅτι τό ἐμπάργκο δέν ἔχει καμία σχέση μέ τίς προτάσεις πού θά ὑποβάλει ή Ἄγκυρα, στά τέλη Μαρτίου.

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΙΓΑΙΑΚΟ, μπορεῖ ὁ κ. Καραμανλῆς ν' ἀπέφυγε νά πεί ὅτιδήποτε, στή Βουλή, γιά τούς «δραματισμούς» τών πασάδων του τουρκικοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου, ὅμως οί πολιτικοί συντάκτες πού συνόδεψαν τόν Ἑλληνα πρωθυπουργό στο Μοντραί, καί μπόρεσαν νά μάθουν: Ὅτι ὁ Μπουλέντ Έτζεβίτ, ἐπὶ παραδείγματι, ἔθεσε στόν κ. Καραμανλῆ θέμα «ὀχρωμένων» ἑλληνικῶν νησιῶν, πού... ἀπειλοῦν τήν ἀσφάλεια τής Τουρκίας καί παρεμποδίζουν τήν ἑλληνοτουρκική προσέγγιση... Ὅτι τό θέμα τής ὑφαλκορηπιδας δέν εἶναι θέμα «ἀπλῆς ὀριοθετήσεως», δέν εἶναι δηλαδή θέμα «νομικό», ὅπως ὑποστηρίζει ή κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας», ἀλλά θέμα «πολιτικά», δηλαδή θέμα νέων ἰσορροπιῶν, στή βάση τής ἀρχῆς τής ἰσοτιμίας.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΝΑΤΟ, εἶναι τό τρίτο θέμα πού ἀνακίνησε ή συζήτηση στή Βουλή. Καί ὅσο καί ἂν ὁ Ἑλληνας πρωθυπουργός ἀπέφυγε ν' ἀναφερθεῖ στο ἔντονο ἐνδιαφέρον πού ἐπέδειξαν οί ἀτλαντικοί ἐταῖροι γιά τή συνάντηση του Μοντραί, τό τηλεγράφημα Κίσιινγκερ, πού κατέθεσε ὁ πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, ἤλθε νά σπρώξει ἀνοιχτές πόρτες... Γιατί, στήν Ἑλλάδα τουλάχιστον, καί τά νηπια ἔχρουν ὅτι τόν τουρκικό ἐπεκτατισμό στο Αἰγαίο ἐνθαρρύνουν – καί τροφοδοτοῦν – οί ΗΠΑ, ή χώρα-ἡγέτιδα, δηλαδή, του Βορειοατλαντικοῦ Συμφώνου. Ἡ ὁποία, ὄχι μόνο δέν πιέζει τήν Ἄγκυρα γιά ὅποιοδήποτε παραχωρήσεις στο Κυπριακό, ἀλλά κρίνει πῶς παραχωρήσεις καί στο Κυπριακό, καί στο Αἰγαίο, πρέπει νά γίνουν ἀπό ἑλληνικῆς πλευρᾶς!

Κάτω ἀπό τά δεδομένα αὐτά, δέν εἶναι ἀνεξήγητες οί ἀμερικανικές ἐπίμονες «φιλικές συστάσεις» πρὸς τόν κ. Καραμανλῆ νά συναντηθεῖ, ὅπωςδήποτε, μέ τόν κ. Έτζεβίτ, χωρίς ἄλλη χρονοτριβή... Καί ὑπῆρχε λόγος. Στο Μοντραί, 150 ξένοι δημοσιογράφοι – χάρη καί στίς σύντονες προσπάθειες τής τουρκικῆς διπλωματίας – εἶχαν συγκεντρώσει τήν προσοχή τους στο ἂν καί κατά πόσο ή ἑλληνική πλευρά θ' ἀνταποκρινόταν στο «ἀνοίγματα» καί τίς «συμφιλιωτικές διαθέσεις» τής Ἄγκυρας! Περί Έτζεβίτ σάν «πατέρα τής εἰσβολῆς», περί συνεχιζομένης τουρκικῆς κατοχῆς στήν Κύπρο, περί 200.000 Κυπρίων προσφύγων, περί «ἀδικούσης Τουρκίας», κατά τήν προσφιλή ἔκφραση του Ἑλληνα πρωθυπουργοῦ, οὐδεὶς ἀσχολήθηκε καί οὐδεὶς, ἀπό τούς 150 αὐτοὺς δημοσιογράφους, σκέφθηκε νά μεταδώσει ἔστω μιά λέξη...

Ἐτοίμως ἐρχόμαστε στόν ἀπολογισμό τών «σύν» καί «πλὴν» του Μοντραί. Καί ὅσο καί ἂν ή κυβέρνηση λείει πῶς ἀποκαταστάθηκε ἀπλῶς ὁ διάλογος καί πῶς καμία διαπραγμάτευση δέν ἔγινε, γογονός παραμένει πῶς ή Ἄγκυρα, ἀπό τή συνάντηση, κέρδισε τρία πράγματα: α) τήν «ἀποκήρυξη» του Σάυρους Βάνς ἀπό τό Σταίητ Ντηπάρτεμεντ, μαζί μέ τή δήλωση ὅτι ή ἀμερικανική κυβέρνηση ἀποσυνδέει τό θέμα του ἐμπάργκο ἀπό τό Κυπριακό, β) τή «νομιμοποίηση» του πρωθυπουργοῦ τής εἰσβολῆς καί τής συνεχιζομένης κατοχῆς τής Βόρειας Κύπρου (ὁ Έτζεβίτ ἐμφανίστηκε στο Μοντραί σάν ὁ Μέγας Διαλλακτικός...), γ) τήν προβολή τών τουρκικῶν διεκδικήσεων στο Αἰγαίο, διεθνῶς, μέ τή σιωπηρή ὑπόσχεσή του ὅτι ὁ Ἑλληνας πρωθυπουργός δέχεται τουλάχιστον νά τίς καταγράψει...

Ἀλλά αὐτά, δέν εἶναι καθόλου λίγα.

ΑΝΤΩΝΩΡ

Κύτα... κύτα δυό φορές

Είς τήν τηλεόρασιν, ἀπό κερού εἰς κερὸν, ἐμφανίζοντε ἐπὶ τῆς ὁθόνης δύο νεαροὶ συμπαθοὺς ἐνφανίσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας πού ὡς φέnete εἶνε σοφότερος, ἐφιστὰ τήν προσοχὴν τοῦ ἄλου ἐπὶ διερχομένης νέας πού ἔχη θάψη τὰ μαλιά της κέ τοῦ λέγει «Κύτα, κύτα, δυό φορές».

Ἀφτό πού λέγει ὁ νέος εἶνε πολὴ φιλοσοφημένον. Ἐάν ρίψομαι μόνον μίαν ματιά ἐπὶ διερχομένης νέας κέ ἀκολουθῶς μᾶς ἐροτήσουν τί χρώμα εἶχαν τὰ μαλιά της, ἡ ἀνακριθῶς θά ἀπαντήσομαι, ἡ ἀοριστίας θά εἴπομεν. Μὲ ἔν πρότον βλέμα κέ ὁ πλέον ἐξασκιμένος ὀφθαλμός εἶνε φησικόν νά σφάλῃ, ἐνῶ ἐάν προσέξομε καλὰ κέ ἐπιμόνος ἐπὶ δύο φοράς μίαν διερχομένην νέαν, θά εἴμεθα εἰς θέσιν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νά δόσομε μίαν καταφατικὴν κέ σαφὴ ἀπάντησιν εἰς πάντα πειρίερον. Ἐγὼ σήμερον, ἐπειδὴ σηπηματικὸς προσέχο πᾶσαν διερχομένην κηρίαν ἡ ἐνδιαφέρουσιν δεσποινίδα ἀπό δύο τό ὀλιγότερον φοράς, εἴμε εἰς θέσιν ἐροτόμενος νά ἀπαντήσο ἐάν ἡ κηρία βάφει τὰ μαλιά της ἡ ὄχι, κέ ποίαν μάρκαν χρομοσαμπουάν χρησιμοποιεῖ μία νέα μέ μαλιά λαμπεροσπαλά.

Δηστηχὸς ὁ κ. Μπάλκος ὡς φένεται, δέν παρακολουθεῖ τηλεόρασιν. Διὰ τὸν λόγον ἀφτόν, ὅταν τοῦ ἀναφέρουν ὅτι ἐρίφθησαν βόνθαι εἰς ἓν βιβλιοπολίων ἡ κινηματογράφον, ρίπτει μίαν πρόχρηρον ματιάν εἰς τήν ἔκθεσιν πού τοῦ δίδουν νά διαβάσῃ κέ λέγει μέ μεγάλην ἐπιπολεότητα «Πτέουν οἱ κομμουνιστέ» ἡ «Εἶνε ἔργον τῶν ἀριστερῶν». Ἀλά ἀφτό δέν εἶνε ὀρθόν, διότι αἱ πρόται ἐντηπόσεις μας εἶνε πάντοτε ἐσφαλμένε, καθόσον πιθανόν νά μᾶς διαφέβγουν οὐσιόδεις λεπτομέριε ἐπὶ τῶν διερχομένων νέων πού εἰσέρχοντε ἡ ἐξέρχοντε ἡ περιφέροντε μέ μαλιά μακριὰ ἡ κοντὰ ἐξοθι κινηματογράφων ἡ βιβλιοπολίων. Εἶνε ἀπαράδεκτον, ἓνας νέος νά κυτάζῃ ἐπισταμένως δύο φοράς ἓνα πρόσωπον κέ νά τό ἐπισημένει κι ἓνας ἀνότατος λειτουργὸς τοῦ κράτους νά ὑστερῇ ρίπτων ἀπλανῇ βλέματα εἰς τό κενόν ἡ δειχνῶν ὅτι τοῦ εἶνε ἀδύνατον νά σηγκεντροθῇ.

Τήν ἀδυναμίαν ἀφτὴν τῆς ἐπιπολεᾶς θεωρήσεως τῶν πραγμάτων τήν εἶχε δηστηχὸς κέ ὁ ἀείμνηστος Ἀλέξανδρος Παπαναστασίου, ὅστις κέ διατελὼν Δημοκρατικὸς προθυπουργὸς κατὰ τό ἔτος 1924 κέ ἐβρεθείς ἀντιμέτοπος μῆδς διερχομένης ἀπεργίας ὑποδηματεργατῶν, ἀπεφάνθη ὅτι εἶνε ἔργον τῶν κομμουνιστῶν. (Οἱ ὅποιοι εἰς τὰς τότε ἐκλογὰς εἶχαν λάβῃ 17.635 ψήφους ἐν ὅλῳ). Ἀλά κατὰ τήν γνώμην Μου ὁ κήριος Παπαναστασίου ἦτο δικεολογημένος, διότι τήν ἐποχὴν ἐκείνην δέν ὑπῆρχεν τηλεόρασις μέ διδακτικὰ προγράμματα, ἐνῶ ὁ κήριος Μπάλκος μετὰ 44 ἔτη κέ εἰς μίαν ἐποχὴν τεχνολογικῆς προόδου φθάνει εἰς τό ἀφτό συμπέρασμα ἐνός ἀειμνήστου. Ἐάν ὁ ἀποθανὼν δέν ἤρκειτο εἰς μίαν ματιάν κέ ξανάβγενεν εἰς τό μπαλκόνι διὰ νά ρίψῃ κέ μίαν δεφτέραν, θά ἐβλεπεν ὅτι ὀπισθεν τῶν ὑποδηματεργατῶν, ἀκολουθοῦσαν χιλιάδες τροχιοδρομικῶν πού ἐπίσης ἐζήτουν ἀφκεῖσιν, ἀκολουθοῦμένους ἀπό ἐπίσης χιλιάδας κλοστοῦφαντουργοὺς, καθὸς κέ δεκάδας χιλιάδων ἄλλων ἐπαγγελματιῶν πού ἐπίσης εἶχαν ἐνοθῇ μέ τοὺς ὑποδηματεργάτας εἰς ἐνδξιν συμπαραστάσεως. Ὅλα ἀφτά τὰ πράγματα ἀπό ἓνα χαμιλὸν μπαλκόνι δέν φένοντε μέ μίαν πρότην ματιά δι' ἀφτό κέ ἡ δεφτέρα εἶνε ἐπιβεβλημένη πρὶν ἐκτομήσομαι ἐλαφρὰ σημπεράσματα. Ὁ ἐγκέφαλος ὁμος τοῦ ἀειμνήστου πού εἶχε καταρθόσει νά συλλάβῃ τήν ἔνοιαν τῆς Δημοκρατίας εἰς ὅλην τῆς τήν ἔκτασιν ἦτο ἀδύνατον νά συλλάβῃ τὰς αἰτίας μῆδς ἀπεργίας κέ τὰς ἐφόρτονε σὲ ἓνα κόμα πού τήν ἐποχὴν ἐκείνην ἦταν σχεδὸν ἀνῆπαρκο κέ ὁ ἐμβρυόδης μηχανισμός τοῦ ἦταν ἀδύνατον νά κινητοποιήσῃ τό σήνολο τῶν Ἀθηνέων. Εἰς τό ἀφτό λογιστικὸν λάθος ὑπέπεσεν μετὰ διετίαν κέ ὁ ἀείμνηστος Πάγ-

καλος ἀποφασίσας κήρηξιν δικτατορίας, λόγον κομμουνιστικοῦ κινδύνου. Ἀλ' ὁ ἀείμνηστος στρατηγὸς εἶχε μίαν δικεολογίαν κέ περισσότερα ἐλαφρυντικά. Τό κίνημά του ἐγίνεν δύο ἔτη μετὰ τήν διαπίστωσιν τοῦ Παπαναστασίου ὅτι κινούνται ἐπικινδύνως οἱ 17.635 κομμουνισταί. Ὁ Πάγκαλος ὡς στρατιωτικὸς νοὺς ἐβρυτάτης ἀντιλήψεως θά ἐσκέφθη ὅτι ἀφού τό 1924 οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἔθνους ἦσαν τόσοι, εἶνε λογικόν νά ἔχουν διπλασιασθῇ στό διάστημα μῆδς διετίας κέ ἐπομένως τό ἔτος 1926 εἶνε ὅ,τι πρέπει διὰ τήν σηγκράτησιν τῶσαν ἐχθρῶν ἐντὸς τῶν ἐθνικῶν πλεσιῶν. Καί οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ Βενιζέλου κατὰ τό ἔτος 1928 ἦσαν ὀρθοί. Ἀφού ἐπὶ Παγκάλου οἱ κομμουνιστέ ἐδιπλασιάσθησαν κέ κατέστησαν ἐπικίνδυνοι, διὰ ποῖον λόγον νά μὴν εἶχαν γίνῃ τριπλάσιοι ἐπὶ προθυπουργίας του, ἀφού μαθηματικὸς εἶχε ἀποδειχθῇ ὅτι διπλασιάζοντε ἀνά διετίαν; Ἦτο λοιπὸν ὀριμος ὁ κερὸς διὰ τό ἰδιόνυμον. Διὰ τὸν Ἰωάννην Μεταξᾶν, τὰ πράγματα ἦσαν ἐφκολότατα διὰ μίαν κήρυξιν δικτατορίας τό 1936. Ὁ κομμουνιστικὸς κίνδυνος ἦτο πολὴ τρομερός κέ ὅλοι πείριξ τοῦ Μεταξᾶ κέ ἀβλικὸι κήκλοι τὸν εἶχαν δὴ μέ μίαν γρήγορον κέ ἀστραπιάν ματιάν κέ ἀπεφάσισαν νά τὸν περιορίσουν σημαντικὸς. Δηστηχὸς μέ τήν ἀπόλιαν τοῦ Μεταξᾶ κέ κατὰ τό διάστημα τῆς κατοχῆς, πάλιν οἱ κομμουνιστέ ἐδιπλασιάσθησαν μηστηρηδός, ἀλ' ἐφτηχὸς Ἀγγλοὶ κέ Ἀμερικανοὶ ταφτοχρόνως μέ πολὰς προσπάθειας κατόρθωσαν νά τοὺς περιορίσουν εἰς λογικά πλέσια. Τό 1952 ἐσῆκσαν θρασίαν τήν κεφαλὴν κέ ἠθέλησαν νά κηβέρνησουν τήν Ἑλλάδα δηναμικὸς. ἀλ' ἐφτηχὸς ἔγκηροι κήκλοι τῆς Δεξιᾶς ἐπεσήμαναν τὸν κίνδυνον κέ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Πλαστήρας δέν κατόρθωσεν νά σχηματίσῃ κηβέρνησιν. Δεφτέρα ἀπόπιρα τῶν κομμουνιστῶν νά καταλάβουν τήν ἀρχὴν μέ ἐκλογὰς τό 1961 πάλιν δέν ἐπέτυχεν, διότι ἐγκέρως οἱ κηβερνῶντες ἔλαβον τὰ μέτρα τῶν κέ δέν τοὺς ἀφρησαν νά ἀναριχθῶν εἰς τήν ἐξουσίαν. Εἰς τήν ἀπελπισίαν τῶν οἱ κομμουνιστέ μέ ἀρχηγόν τὸν Γεόργγιον Παπανδρέου ἀπεδῆθησαν εἰς ἓνα ἀνένδοτον ἀγόναν διὰ νά σηντρίψουν τήν σιδηρὰν κηβέρνησιν. Διὰ πολλοστήν φοράν ἐκινήθησαν ἐπικινδύνως κέ τό 1967, ἀλά ὁ Γεόργγιος Παπαδόπουλος μέ μίαν γρήγορον ματιάν τοὺς ἐμέτρησεν κέ ἀνέλαβεν νά τοὺς ἐξοντόσῃ τελίος. Τό μέγα σφάλμα τοῦ ὁμος ὑπῆρξεν ὅτι δέν ἐμέτρησεν ἐπακριθῶς κέ τοὺς ἰλάρχους ἀντιπάλους του, οἱ ὅποιοι τελικὸς τοῦ ἔκαμαν μεγάλην ζημίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομαι ὅτι ὁ κήριος Μπάλκος, πρέπει τό σηντομότερον νά ἀπαλαγῇ τῶν καθηκόντων του, διότι ἐμφανίζετε ἔχων Δημοκρατικὰς ἀρχὰς αἱ ὅποιοι κατὰ τήν γνώμην Μου τὸν καθιστοῦν ὑποπτον. Δέν ἐπιτρέπετε μία δεξιὰ κηβέρνησις εἰς τήν ἀποίαν ὅλοι ἔχομαι ἐμπιστοσύνην νά περικλείει εἰς τοὺς κόλπους της κέ ὀπαδούς τοῦ ἀειμνήστου Παπαναστασίου ἡ δεδηλωμένους Παγκαλικούς κέ νά ρίπτουν ἐν μέσω σοβαρῶν ἀνακρίσεων τὰ ἐπιπόλεα συνθήματα ἐκίνων.

Βεθέος ὁ κήριος Μπάλκος διὰ διαγγέλματός του ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν ὅτι οἱ βονθιστέ ἀργὰ ἡ γρήγορα θά σληφθῶν παραδηγματικὸς, κέ ἀφτό εἶνε μία μεγάλη ἀλήθεια διότι οἱ κομμουνιστέ ὅταν διαπράτουν μίαν μεγάλην ἀτιμίαν (ὅπως ἀφισοκόλησις κ.λπ.) ἀμέσως σληαμβάνοντε κέ πίπτει ἐπ' ἀφτῶν βαρὺς ὁ πέλεκυς τῆς δημοσείας τάξεως. Ἀλά ἓνας ἰδεόδης ὑπουργὸς ὀφίλει προτίστως νά ἴστατε ὑπεράνω κομάτων κέ νά μὴ δίδῃ τήν ἐντήποσιν διὰ δηλόσεών του ὅτι ἀνήκει εἰς τήν Νεολέαν τοῦ κηρίου Παπαναστασίου. Τόσον ἀκρεφνὸς δημοκρατικόν, δέν τὸν θέλομαι. Θέλομεν ὑπουργόν Δημοσείας τάξεως πού νά κητάζῃ δύο φοράς τό ὀλιγότερον, ὅστε νά συγκατῇ τό χρώμα τῆς ἐπιδερμίδος τῶν ὑπόπτων κέ νά μὴν τοὺς βγάζῃ ὅλους κόκινους. Πιθανόν νά εἶνε κέ μελαχρηνοὶ ἡ πολλή, πᾶρα πολλή μάβροι.

Μωο62.

αντι·θέσεις

ΟΙ ΒΟΜΒΕΣ

Τίς παραμονές της δικτατορίας κάποιες μπόμπες αϊφνιδίασαν τούς 'Αθηναίους. Οί δράστες έντοπίστηκαν αλλά ποτέ δέν πιάστηκαν - λίγο μετά έγιναν ...έξουσία: οί ξαφνικές εκείνες εκρήξεις χρειάζονταν γιά νά ολοκληρωθεί ή προετοιμασία του πραξικοπήματος - τών στρατηγών ή τών συνταγματαρχών, αυτό είναι άλλη ιστορία.

Μετά τήν «άλλαγή του 'Ιουλίου» τά φασιστικά στοιχεία ξανάρρισαν τίς βομβιστικές ενέργειες, μέσα στή γενικότερη προσπάθεια δημιουργίας κλίματος άναταραχής, αλλά καί μέ συγκεκριμένους «στόχους» κάθε φορά: σ' αυτή π.χ. τή φάση ή άμνηστευση τών χουντικών προέχει - καί ή (πολλαπλή) πίεση άσκείται καί μέ τίς θόμβες. Καί φυσικά δέν πρόκειται νά σταματήσουν... Τό έρώτημα είναι τί γίνεται άπό τήν άλλη πλευρά.

Η κυβέρνηση έδειξε άπό τήν άρχή ότι δέν πολυνοιάζεται γιά τίς εκρήξεις βομβών. Προσπάθησε νά παρουσιάσει όσο γίνεται πίο συρρικνωμένη τή δράση τών φασιστικών στοιχείων καί σ' ελάχιστες περιπτώσεις (όπως πρόσφατα μετά τόν τραυματισμό 18 πολιτών στό «Έλλη») φάνηκε κάποια άνησυχία. 'Ο διαβρωμένος άπό χουντικά στοιχεία κρατικός μηχανισμός άδράνησε (γιά νά χρησιμοποιήσουμε τήν πίο ήπια έκφραση), ελάχιστοι δράστες βομβιστικών ενεργειών πιάστηκαν καί τίποτα δέν δείχνει ότι πρέπει νά έμιαστε περισσότερο αίσιόδοξοι γιά τό μέλλον: ή τοποθέτηση του κ. Μπάλκου σάν ύπουργού Δημ. Τάξεως ήταν ή επιβράβευση του έργου του καί τής «γραμμής του» σάν γενικού γραμματέα κατά τά πρώτα κρίσιμα μεταδικτατορικά χρόνια. Χωρίς νά είναι θέβαια θέμα προσώπου, είναι όπωσδήποτε χαρακτηριστική ή επίλογή: ό κ. Μπάλκος έχει (σέ τήν 20/7/75) ειδικευτεί στό «ζύγισμα τών δύο άκρων» ακόμα καί άπό περιπτώσεις όπου οί φασίστες έχουν άφήσει τά έπισκεπτήριά τους! Έμμένει νά βλέπει παντού τόν κομμουνιστικό δάχτυλο - παλιά του τέχνη κόσκινο...

Ειδικά γιά τήν περίπτωση τής θόμβας στό «ΑΝΤΙ» ξέρομε ότι προσπάθησε άπό τήν πρώτη στιγμή νά τήν αποδώσει σέ ...έσω-κομμουνιστική διαμάχη - κι έίπε πολύ περισσότερα καί πίο... χαρακτηριστικά άπό αυτά πού γράφτηκαν στίς εφημερίδες. Βέβαια, ή έκρηξη στό «Έλλη» πού άκολούθησε, τόν ύποχρέωσε νά αλλάξει γραμμή - ό κομμουνιστικός δάχτυλος δέν χωρούσε εκεί. Έτσι κι άλλιώς πάντως, οί δράστες γιά μιά άκόμη φορά παραμένουν ασύλληπτοι. Καί φυσικά θά ξαναχτυπήσουν...

ΕΟΚ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ

Τό «Κοινοτικό Δίκαιο» (κάπου 40.000 σελίδες κείμενα τής ΕΟΚ) μεταφράζεται - όπως άποκάλυψε τό «ΑΝΤΙ», στό τ. 92/11/2/78 - σέ μιά «περίεργη» γλώσσα πού έπίσημα άποκαλείται «ή άπλουσάτη δυνατή καθαρεύουσα», παρά τήν άρχική άπόφαση νά μεταφραστεί στή δημοτική. Σέ σχετική έρώτηση πού καταθέσανε οί βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Σάκης Πεπονής, Σπ. Πλασκοβίτης, Χρ. Ροκόφυλλος καί Μ. Χατζηνάκης, τονίζεται, μεταξύ άλλων: «Μεθοδεύεται ή χρησιμοποίηση τής χαρακτηριζόμενης ως "άπλης καθαρεύουσας", πού τελικά οδηγεί στή χρήση γλώσσας μικτής, πού δέν έχει ένότητα, δέν ύπακούει σέ κανόνες, νοθεύει τό γλωσσικό αίσθητήριο του λαού μας καί οδηγεί σέ έκφραστικό καί έπικοινωνιακό αδιέξοδο».

Στήν (έπείγουσα) άπάντησή του πρós τούς 4 βουλευτές ό «ύπουργός άνευ χαρτοφυλακίου επί τών σχέσεων μετά τήν Ε.Κ., Γ. Κοντογεώργης, επιβεβαιώνει άπόλυτα τά όσα έγραψε τό «ΑΝΤΙ» καί ύποστηρίζει ότι ή... προτίμηση τής γλώσσας αύτής έγινε έπειδή «στή δημοτική δέν ύπάρχουν καθιερωμένοι νομικοί όροι» καί «κατά συνέπεια έπρεπε σέ πολλές περιπτώσεις νά δημιουργηθεί ειδική όρολογία στή δημοτική», πράγμα πού «θά απαιτούσε καί χρόνο πολύ καί θά δημιουργούσε τόν κίνδυνο στήν εφαρμογή τής νομοθεσίας νά προκύψουν έρμηνευτικές άμφισβητήσεις».

Μ' άλλα λόγια ΚΑΙ στό θέμα τής γλώσσας ακολουθείται ή «γραμμή 'Αθέρωφ» («πρέπει νά παραδεχτούμε γιά μερικά χρόνια καί τή μικτή γλώσσα καί τή χρήση τής καθαρεύουσας»), μιά επικίνδυνη γραμμή (όπως όλες του κ. 'Αθέρωφ), άφού αυτά τά «μερικά χρόνια» μπορούν νά διακωμιστούν ή - όπως όλα δείχνουν - νά έχουμε καί «έπιστροφές» στό παλιά γνωστά μονοπάτια.

ΨΗΦΙΣΑΜΕ ΣΙΡΑΚ
ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΝ ΑΠΑΓΑΓΟΥΝ
ΟΙ ΕΡΥΘΡΕΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΕΣ
ΝΑ ΓΝΩΤΟΣΟΥΜΕ.

Καί τά κείμενα τής ΕΟΚ – γιά νά γυρίσουμε στό συγκεκριμένο θέμα – έχουν ιδιαίτερη σημασία, γιατί, όπως κι ό κ. Κοντογεώργης σημειώνει, θά αποτελούν «Ελληνικό Δίκαιο από τήν ήμέρα πού θά τεθεί σέ εφαρμογή ή Συνθήκη τής προσχωρήσεώς μας στίς Εύρωπαϊκές Κοινοότητες».

Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

‘Η «γραμμή τής εθνικοφροσύνης» θαυματούργησε πάλι: ή κυβέρνηση (καί ειδικότερα ό κ. Μπάλκος – πάλι!) «χτύπησε» τήν Τοπική Αυτοδιοίκηση (μέ τήν απόφασή της νά αστυνομεύσει καί νά λογοκρίνει τά προγράμματα του έορτασμού τής 25ης Μαρτίου) τή στιγμή ακριβώς πού γινόταν μιά μεγάλη κινητοποίηση γιά τό θέμα τών άθλων οικονομικών τών Δήμων καί Κοινοτήτων!

Τό νέο διπλό πλήγμα κατά του θεσμού γίνεται «έν όψει εκλογών» καί μέ προφανείς σκοπούς: ή Δεξιά δέν συγχώρεσε τήν ήττα της στους Δήμους καί τίς Κοινοότητες...

ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ

Δόθηκε τήν περασμένη βδομάδα στό «Χίλτον» από τήν «Εταιρία Πετρελαίων Βορείου Ελλάδος» – όπως τιτλοφορήθηκε τό κονσόρτιουμ τών εταιριών πού διάδεχθηκε τήν ...άδέχαστη «Οσεάνικ» – μεγάλη δεξίωση «πρός τιμήν» τής έναρξης τών εργασιών του προγράμματος παραγωγής πετρελαίου στή Θάσο.

Όσο «άδέχαστη» είναι ή «Οσεάνικ», άλλο τόσο είναι καί μιά άλλη δεξίωση πού έγινε στό «Γαλαξία» τόν πρώτο καιρό τής μεταπολίτευσης καί στήν όποία ό διευθύνων σύμβουλος τής ΔΕΠ Κυριακούλης Ζάχος εμφανίστηκε άγκαλιά μέ τόν πρόεδρο τής «Οσεάνικ» κ. Έπτιντζερ δηλώνοντας: «άπό σήμερα είμαστε συνεταιρικά». Τά αποτελέσματα τών τότε «έξαγγελιών» είναι γνωστά...

‘Η άπορία όμως τώρα είναι: ποιά είναι τά καινούργια μας συνεταιρικά;

ΤΟ ΧΕΡΙ

Τό έγραψε ή «Καθημερινή» τήν περασμένη Κυριακή:

«Διά πυρός καί σιδήρου έχει περάσει τή ζωή του ό κ. Αθέρωφ: Συλλήψεις, φυλακίσεις, αίχμαλυσία, άποδράσεις από στρατόπεδα συγκεντρώσεως, παρανομία κλπ. Καί δέν έπαθε τίποτα. Καί τήν έπαθε μέσα στό σπíti του στό καλά καθούμενα. Λέγεται ότι εκείνη τή στιγμή τόν είχε ζητήσει στό τηλέφωνο ό κ. Καραμανλής καί έτσι δέν πρόσεξε πού είχε βάλει τό χέρι του».

Θού Κύριε...

ΛΙΓΗ ΠΡΟΣΟΧΗ

«Έχω ακριβώς τήν ίδια ιδιότητα πού έχει καί ό ‘Ηλίας ‘Ηλιού γιατί ύπήρξα κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΦΙΔΗΚ μέ πρόεδρο τόν

Σ. Στεφανόπουλο καί μέ βουλευτές παραπάνω από σαράντα» λέει – μεταξύ άλλων – ό πρόεδρος του «Κόμματος τών Νεοφιλελευθέρων» κ. Κ. Μητσotάκης, μιλώντας γιά τόν Κανονισμό τής Βουλής – καί τίς διακρίσεις σέ θάρος τών κομμάτων: μιλάει ό κ. ‘Ηλιού, δέν μιλάει ό ίδιος – καί άλλοι.

Καί θέθαια δικαίωμα του κ. Μ. είναι νά λέει ό,τι θέλει. ‘Αλλά νά τά λέει καί στό... «Ρίζοσπάστη» (19 τρ., σελ. 3), έ, αυτό πάει πολύ! Κάποια επιλογή καί σ’ αυτούς πού θά πούν τήν «καλή κουθέντα» γιά τό κόμμα (άν καί έδώ είναι καθαρός ό λόγος τής άποδοχής ίσοτιμίας γιά τό ΚΚΕ) δέν θλάπτει, νομίζουμε...

Η ΕΔΗΚ

‘Η κρίση στήν ΕΔΗΚ πήρε πιά μορφή ιλαροτραγική. Συνέδρια, παρασυνέδρια γίνονται ή αναγγέλλονται – κι όλα δείχνουν ότι τό κόμμα (μέ τή σημερινή μορφή του) έχει λιγόχρονη ζωή. Τρείς τάσεις, πολλοί άρχηγοί καί μιά τουλάχιστον αυστή διαπίστωση του κ. Ι. Ζίγδη (πού μερικοί κατηγορούν ότι στάθηκε ό «μοιραίος» άνθρωπος γιά τό κόμμα): ότι αυτοί πού κινούνται γιά τή διάλυση τής ΕΔΗΚ έχουν φτάσει στό πιό άκραίο σημείο – καί δέν κρύβονται πιά!

Γιατί ή κρίση τής ΕΔΗΚ παρουσιάζει τούτο τό «είδικό ενδιαφέρον»: δείχνει ή τουλάχιστον αφήνει νά διαφαίνονται τά σχέδια τών γνωστών παραγόντων του παρασκηνίου (μαζί μέ τό «συμμαχικό παράγοντα» – άμερικανικό, αλλά καί εύρωπαϊκό) γιά τίς άμεσες πολιτικές εξελίξεις στό χώρο τής Δεξιάς καί του Κέντρου.

Τελικά, «όλοι θά πάρουν» από αυτή τή διάλυση – ή εύκαιρία είναι, πραγματικά, μοναδική: καί γιά τήν «καλή Δεξιά», καί γιά τό «άνανωμένο Κέντρο», καί γιά ένα χώρο πού πρέπει νά δημιουργηθεί σάν αντίβαρο του «κακού ΠΑΣΟΚ». ‘Η κρίση τής ΕΔΗΚ είναι πράγματι πολυδιάστατη, πίσω από τά «πρελά» επιφανειακά στοιχεία της.

Ο κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ... μίλησε! Καί παραδέχτηκε (!) ότι υπάρχει μία οργάνωση που στέλνει «κατά καιρούς» σε αξιωματικούς προκηρύξεις, «των οποίων τό περιεχόμενο στρέφεται κυρίως κατά της Κυβερνήσεως, της πολιτικής Ήγεσίας της Χώρας και της Ήγεσίας των Ένόπλων Δυνάμεων», αλλά:

● Η οργάνωση («αν αυτή δύναται να ονομασθή οργάνωσις») αποτελείται «από ελάχιστα άτομα», ίσως «ένα ή δύο» – «πιθανότατα εν αποστρατεία αξιωματικούς», δεν διαθέτει «τεχνικά μέσα», και η δραστηριότητά της «περιορίσθη, μέχρι σήμερα, εις την έκδοσιν και αποστολήν (...) προκηρύξεων».

● Η οργάνωση δεν λειτουργεί «έντός των κόλπων των Έν. Δυνάμεων», οι προκηρύξεις της «ουδεμίαν απήχησιν εύρισκουν εις τά Ε.Δ.» και πάντως «τό Υπουργείον Έθν. Αμύνης εύρίσκειται εις συνεχή επαφήν με τάς αρμοδίας Αρχάς Ασφαλείας της χώρας για τόν έντοπισμόν των ατόμων τά όποια συντάσσουν και αποστέλλουν τάς έξυθριστικούς περιεχομένου προκηρύξεις».

ΓΙΑ ποιά οργάνωση τά λέει αυτά ό κ. ύπουργός;

ΓΙΑ τόν «Έθνικόν Σύνδεσμον Έλληνων Αξιωματικών» (ΕΣΕΑ), πού καιρό τώρα (ό κ. Αβέρωφ λέει ότι εμφανίστηκε «μετά την μεταπολίτευσιν», αλλά αποφεύγει να πεί τό πότε) δομολογεί τους αξιωματικούς των Έν. Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας με προκηρύξεις αντικαθεστωτικού περιεχομένου. Μετά τό σχετικό αποκλυπτικό ρεπορτάζ του ΓΙΑΝΝΗ ΦΑΤΣΗ στό «ΑΝΤΙ» (τ. 91/28/1/78) οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Ι. Χαλαμπίδης, Δ. Χονδροκούκης, Α. Μπουλούκος, Κ. Σπηλιόπουλος, Π. Κρητικός καταθέσανε (2-2-78) έρώτηση για τόν κ. Αβέρωφ, ό όποιος μετά 15 μέρες έδωσε την έξής απάντηση:

«α. Υπό την επωνυμία ΕΣΕΑ κατά καιρούς απέστáλσαν εις αριθμόν Αξ/κών προκηρύξεις, των οποίων τό περιεχόμενον στρέφεται κυρίως κατά της Κυβερνήσεως, της πολιτικής Ήγεσίας της Χώρας και της Ήγεσίας των Ένόπλων Δυνάμεων».

β. Μεταξύ των Προκηρύξεων αι όποια απέστáλσαν περιλαμβάνονται και αι ύπ' αριθμ. 42 και 43.

γ. Η ύπό τά ως άνω στοιχεία φερομένη οργάνωσις τό πρώτον παρουσιάσθη μετά την μεταπολίτευσιν και ή όλη δραστηριότης της περιορίσθη, μέχρι σήμερα, εις την έκδοσιν και αποστολήν των άνωτέρων ήριθμημένων προκηρύξεων.

δ. Αί ως άνω προκηρύξεις, αι όποια απέστáλσαν εις μικρόν αριθμόν Αξιωματικών, συνήθως δεν αποστέλλονται εις τούτους όνομαστικώς αλλά γενικώς π.χ., Έπιτελάρχην ΧΧVII ΜΠ.

‘Ο κ. Αβέρωφ και ό ΕΣΕΑ

ε. Έκ του άνωτέρω ουδόλως συναγεται ότι οι αποστολεις της προκηρύξεως γνωρίζουν την διάταξιν του Στρατού και τάς Δ/σεις των Αξ/κών. στ. Έντός των κόλπων των Ένόπλων Δυνάμεων δεν υπάρχει τοιαύτη οργάνωσις αλλά έξ ύπαρχουσών ένδειξεων προκύπτουν τά έξής:

(1) Η οργάνωσις – αν αυτή δύναται να ονομασθή οργάνωσις – αποτελείται από ελάχιστα άτομα, πιθανότατα εν αποστρατεία Αξ/κούς οι όποιοι διάκεινται δυσμενώς προς την ύφισταμένη σήμερα δημοκρατικήν τάξιν.

(2) Έξ ένδειξεων επίσης προκύπτει ότι είναι λίαν πιθανόν να πρόκειται περί ενός ή δύο ατόμων.

(3) Τά τεχνικά μέσα τά όποια διαθέτουν είναι ελάχιστα.

(4) Η κυρία ύλική δύναμις των ει- ναι ή άνωνυμία και ή χρησιμοποίησις του Ταχυδρομείου.

ζ. Αί ως άνω προκηρύξεις ουδεμίαν απήχησιν εύρισκουν εις τάς Ένόπλους Δυνάμεις. Τά ισχυριζόμενα ύπό των έρωτώντων κ.κ. Βουλευτών περί ύπάρξεως χουντικών εις τό Στράτευμα και τηρήσεως πολιτικής θωπείας προς αυτούς με παράλληλον σκληρότητα προς τους δημοκρατικούς Αξ/κούς ουδόλως ανταποκρίνονται προς την πραγματικότητα.

2. Σχετικώς με την φερομένη ύπό στοιχεία ΕΣΕΑ οργάνωσιν έγνωρίσαμεν ύμιν και διά του ύπ' αριθμ. Φ. 100/46/Α.90/Σ. 641/ 7.2.78/ΥΕΘΑ/ΥΠΟΥΡΓΟΣ.

3. Τό Υπουργείον Έθνικής Αμύνης εύρίσκειται εις συνεχή επαφήν με τάς αρμοδίας Αρχάς Ασφαλείας της Χώρας διά τόν έντοπισμόν των ατόμων τά όποια συντάσσουν και αποστέλλουν τάς έξυθριστικού περιεχομένου προκηρύξεις».

ΣΩΣΤΟ περιόβλι ή απάντηση του κ. Αβέρωφ, πού όπως συνηθίζει:

● επαναλαμβάνει ότι «τά περί ύπάρξεως χουντικών εις τό στράτευμα (...) ουδόλως ανταποκρίνονται προς την πραγματικότητα».

● προσπαθεί να μάς πείσει ότι ή οργάνωση είναι... άσήμαντη («ένα ή δύο άτομα»), άγνοεί «την διάταξιν του Στρατού» και οι αποδέκτες είναι «μικρός αριθμός αξιωματικών»!

ΟΛΑ αυτά χωρίς να έχει συλληφθεί κανείς! Και χωρίς να λαμβάνεται ύπ' όψη π.χ. ή προδοκάτσια σε βάρος δημοκρατικού αξιωματικού πού ύπηρετεί στον Έθρο, και πού έλαβε ΕΠΩΝΥΜΑ δύο προκηρύξεις (αυτές που μνημονεύει ό ύπουργός) του ΕΣΕΑ σταλμένες δήθεν από τό γνωστό για την αντιδικτατορική δράση του (και τά βασανιστήρια πού ύπέστη) δημοσιογράφο Νίκο Κιάο! (Βλ. τό παραπάνω τεύχος του «ΑΝΤΙ»).

ΑΛΛΑ οι έξελίξεις δεν είναι και τόσο εύχαριστες για τόν κ. Αβέρωφ: ό ΕΣΕΑ πού (όπως όλος ό πάσης φύσεως χουντικός μηχανισμός) έχει ρίξει τό βάρος του στην άσκηση πίεσης (με λόγια και με δόμβες) για την άμνηστευση των χουντικών, «σκήρυνε» τόν τελευταίο καιρό:

● Στην προτελευταία περυσινή προκήρυξη (42/20-12-77) μιλούσε μόνο για «πλήρη ήθική συμπαράσταση» στους «έγκλειστους παρανόμους».

● Στην πρώτη (;) του 1978, είναι τελείως διαφορετικός:

«Έλληνες έθνικοφρονες! Έμπρός να σώσωμεν τους τετιμημένους αξιωματικούς σαρώνοντας τά κάτεργα του Καραμανλή. Οργανωθείτε και συγκροτηθείτε σε ένοπλες ομάδες άνευ άπωλείας χρόνου»!!

(Δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος).

ΤΙ περιμένει άλήθεια για να πάρει «στά σοβαρά» τη χουντική οργάνωση ό κ. Αβέρωφ;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΑΣ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ των πολλών μαθημάτων, της κατοχύρωσης έτους και της μεταφοράς μεταφερομένων μαθημάτων μόνο για τους φοιτητές της Πάτρας, προβλήθηκε ιδιαίτερα μ' αφορμή την πρόσφατη κατάληψη.

Η **ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ** των καθηγητών και της κυβέρνησης, οι άναποτελεσματικές ή αποπροσανατολιστικές λύσεις, που κορυφώνονταν σέ ήμίμετρα όταν τό πρόβλημα δξυνόταν «επικίνδυνα», οδήγησε τοίς φοιτητές μετά από 4 χρόνια εκκλήσεων, διαπραγματεύσεων και κινητοποιήσεων, στην τελευταία φάση - απ' τό Δεκέμβρη και πέρα - σέ μιά σειρά δυναμικών κινητοποιήσεων μέ τελική κατάληξη τήν κατάληψη του Παραρτήματος του Πανεπιστημίου Πάτρας που βρίσκεται μέσα στην πόλη.

ΤΟ χρονικό της τελευταίας αυτής περιόδου είναι ένδεικτικό και απαραίτητο για νά εκτιμηθούν οι συνθήκες και οι προϋποθέσεις κάτω απ' τίς οποίες έγινε ή κατάληψη του Πανεπιστημίου

προωθοῦσαν παράλληλα καί, όπως τώρα διαπιστώνουν, άναποτελεσματικά. Είναι χαρακτηριστικό ότι καί ο Δημοκρατικός Άγώνας (Δ.Α.) καί ή Πανελλήνια Άγωνιστική Σπουδαστική Παράταξη (ΠΑΣΠ), πού πέρυσι είχαν προωθήσει τό ΝΕΣ, βλέποντας τά επακόλουθα της εφαρμογής του στό ΕΜΠ, πού μέ τίς διατάξεις του για κατάργηση γ' περιόδου, προαπαιτούμενα, διαγραφές, υποχρεωτική παρακολούθηση, έχει ήδη φέρει σέ αδιέξοδο τούς φοιτητές, έπαιψαν φέτος νά τό προωθούν ρίχνοντας τό κύριο βάρος στό αίτημα για κατοχύρωση μεταφοράς. Μόνο ή Πανσπουδαστική Συνδικαλιστική Κίνηση (ΠΣΚ) έξακολούθησε νά προωθεί τό αίτημα για ένα δημοκρατικό ΝΕΣ στίς γενικές συνελεύσεις, ζητώντας νά σταματήσει ή άποχή καί ν' αλλάξει ο στόχος του φοιτητικού κινήματος στην Πάτρα, γιατί κατά τήν εκτίμησή της είναι λαθεμένος.

Τό σταμάτημα της άποχής προωθοῦσε καί ή φοιτητική παράταξη πού πρόσκειται στην κυβέρνηση (ΔΑΠ-ΝΔΦΚ), κάτω από μιά άλλη φυσικά όπτική.

● Στίς 17/1/78 εγκρίνει ή Γενική Συνέλευση του Φυσικού Τμήματος τό σταμάτημα της άποχής καί τήν αλλαγή στόχου του Φ.Κ. (Υιοθέτησε τήν άποψη της ΠΣΚ). Μετά όμως από μάζεμα υπογραφών συγκαλείται νέα Γενική Συνέλευση του Φυσικού Τμήματος στίς 23/1/78, μέ πρωτοφανή μαζικότητα πού θυμίζει μεταδικτατορικές συνελεύσεις, πού άναιρεί τίς αποφάσεις της προηγούμενης Γενικής Συνέλευσης. Παράλληλα οι φοιτητές κινητοποιούνται για τήν ενήμερωση καί συμπαράσταση του Πατρινού λαού θγάζοντας άφίστες καί προκηρύξεις, υπογραμμένες από τούς φοιτητικούς συλλόγους του Φυσικού, Μαθηματικού καί Βιολογικού.

Η αντίδραση των καθηγητών στη νέα κατάσταση πού δημιουργήθηκε ήταν ν' αποφασίσουν στη συνεδρίασή τους της 24/1/78 καί νά προτείνουν στους φοιτητές τό σταμάτημα της άποχής καί τήν προώθηση του δικού τους ΝΕΣ. Οι εκπρόσωποι των φοιτητών όμως έπέμεναν στό αίτημα για κατοχύρωση-μεταφορά καί τήν Παρασκευή 27/1/78 ή Σύγκλητος αποφασίζει νά κλείσει τό Πανεπιστήμιο, γιατί

● οι φοιτητές δέν πηγαίνουν στά μαθήματα,

● παρεμποδίζουν «διαίως» τούς συναδέλφους τους πού θέλουν νά παρακολουθήσουν,

● υπάρχει... προοπτική κατάληψης!

Στήν αντιμετώπιση των φοιτητών πού πήγε στη συνεδρίαση των καθηγητών ζητώντας ν' άνοίξουν τό Παν/μιο μπήκε σάν απαραίτητη προϋπόθεση μιά «δήλωση» ότι δέν πρόκειται νά κάνουν κατάληψη. Κανείς όμως από τούς εκπροσώπους των φοιτητών δέν δέχτηκε νά δεσμευτεί σ' ένα τέτοιο θέμα πού άρμόδια ν' αποφασίσουν είναι μόνο τά όρ-

Τό χρονικό της κατάληψης

Του Θέμου Λιοντάρη

● Στίς 10 Δεκέμβρη άρχίζει στην Πάτρα άποχή τριών τμημάτων της Φυσικομαθηματικής Σχολής (Φυσικού, Μαθηματικού, Βιολογικού) μέ αιτήματα: κατοχύρωση χρονιάς καί δυνατότητα εξέτασης όλων των όφειλομένων μαθημάτων σέ όλες τίς τακτικές εξεταστικές περιόδους. Τά αιτήματα αυτά τά προωθοῦσαν οι φοιτητές έντατικά απ' τόν Οκτώβρη, αλλά μη βρίσκοντας άνταπόκριση απ' τούς καθηγητές, καταλήγουν στίς 10 Δεκέμβρη σέ άποχή.

Στήν άρχή ή Σχολή αντιμετώπιζει μέ άδιαφορία τήν άποχή, βλέποντας όμως στη συνέχεια τή μαζική συμμετοχή καί διάρκεια της ανακοινώνει στίς 16/12/77

«Νά επανέλθουν οι φοιτηταί εις τά καθήκοντά των, διά τήν διασφάλισιν του ίδιου των συμφέροντος καί διά τήν διατήρησιν του ύψηλου επιπέδου της παρεχομένης εκπαίδευσης, διότι ή άποχή από τάς παραδόσεις, τά εργαστήρια καί τά φροντιστήρια συντελεί εις τόν ύποβιθασμόν της στάθμης των σπουδών καί εγκιμονεί τόν κίνδυνον άπωλείας του Α' έξαμήνου».

Η πείρα των φοιτητών στην προώθηση του συγκεκριμένου αιτήματος τούς δοθήσε νά ξεπεράσουν τόσο τίς άπειρές της Συγκλήτου όσο καί τή σύνδεση του αιτήματός τους μέ τό Νέο Έξ-εταστικό Σύστημα (ΝΕΣ), πού παλιότερα

γανα του Φ.Κ. και κύρια οι Γενικές Συνελεύσεις.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι από καμία Γενική Συνέλευση συλλόγου δεν υπήρχε απόφαση κατάληψης ούτε καν είχε συζητηθεί τέτοιο θέμα.

Μετά τη συνεδρίαση της Συγκλήτου ή Π.Π.Σ.Π. προτείνει να συνεδριάσουν τα Διοικητικά Συμβούλια έξω από το Παράρτημα του Πανεπιστημίου και καλεί τους φοιτητές να συγκεντρωθούν εκεί.

Στά Διοικητικά Συμβούλια οι Πανσπουδαστική σ.κ., ΠΑΣΠ και Δ.Α. δέν δέχονται ν' ανοίξουν οι φοιτητές μόνοι τους την πόρτα του παραρτήματος για να γίνει μέσα σ' αυτό παμφοιτητική συγκέντρωση.

Η Α.Α.Σ.Π.Ε και η Π.Π.Σ.Π. με τηλεβόες έξω απ' τη Σχολή προπαγανδίζουν την ανάγκη να ανοίγεται το Παράρτημα. Μετά από μερικές ώρες σ' αυτή την άποψη συμφώνησε και ο Δ.Α. Την ώρα όμως που συζητιούνταν όλ' αυτά οι αναρχικοί άνοιξαν την πόρτα της Σχολής. Μέ το άνοιγμα της πόρτας μόνο η ΑΑΣΠΕ και η ΠΠΣΠ πήραν την πολιτική ευθύνη να μπουν στο Παράρτημα και να κάνουν παμφοιτητική συγκέντρωση. Τους ακολούθησαν 400 περίπου φοιτητές που μετά από πολύωρη συνέλευση μέσα στη Σχολή έβγαλαν ψήφισμα διαμαρτυρίας και έφυγαν αφήνοντας τη Σχολή κλειστή όλη τη νύχτα. Την άλλη μέρα οι ενέργειες των φοιτητών είναι πιο αποφασιστικές και φαίνονται διατεθειμένοι να περιφρουρήσουν το κατακτημένο δικαίωμά τους να κυκλοφορούν στους πανεπιστημιακούς χώρους και να συνεχίσουν τον αγώνα τους για κατοχύρωση-μεταφορά μέχρι να ικανοποιηθεί το αίτημά τους.

● Τό Σάββατο 28/1/78 έφτά φοιτητικές παρατάξεις (ΔΑ, ΑΑΣΠΕ, ΠΠΣΠ, ΣΕΑΚ, ΑΠΣ, ΠΕΑΣ, Δημοκρατική Πορεία) ανοίγουν τη Σχολή. Παράλληλα μαζεύουν υπογραφές και δγάζουν κοινή ανακοίνωση όπου καταγγέλλουν το κλείσιμο του Παραρτήματος και την κυβερνητική πολιτική.

Χαρακτηριστικά αποσπάσματα του τύπου για τα γεγονότα που προαναφέρθηκαν:

«Η Σύγκλητος έλαβε την απόφαση να κλείσει το παράρτημα της Φυσικής ύστερα από τηλεγραφήματα γονέων και κηδεμόνων που διαμαρτύρονταν... Μετά την απόφαση της Συγκλήτου ομάδα κομμουνιστών φοιτητών διέρρηξαν το Παν/μιο καλώντας τους μοιροδέατες τους ν' ακολουθήσουν. Οι άλλοι όμως φοιτητές τους αγνόησαν και οι διαρρηκτές έφυγαν κρυφά...» (Βραδυνή) 28/1/78.

Και ο «Ελεύθερος Κόσμος» σέ άρθρο του με τίτλο... βαρυσήμαντο τίτλο «Παρ' όλignon Πολυτεχνείο 2», εκμεταλλευόμενος τη διάσταση των απόψεων σ' αυτό τό

Τό ρεπορτάζ αυτό είχε γραφτεί όταν έγινε ή δάρβαρη επίθεση της αστυνομίας κατά των φοιτητών με πλαστικές σφαίρες και ρόπαλα. Η τρομακτική κινητοποίηση των αστυνομικών δυνάμεων (τοπικών και της Αθήνας) έβρισκε - επιτέλους! - τόν προορισμό της...

θέμα ανάμεσα στις άριστερές παρατάξεις συμπεραίνει:

«Φαίνεται ότι ή κυβέρνηση πρέπει να είναι ευγνώμων προς την ΚΝΕ διότι απέτρεψε την κατάληψη του Παρ/τος της Φυσικής Σχολής Πατρών από αναρχο-άριστεριστικά στοιχεία».

Όμως ή ανακοίνωση των φοιτητών στον τοπικό τύπο αναφέρει:

«Πήραμε την πολιτική ευθύνη να

Η κυβέρνηση κινητοποίησε MAT και άνδρες από την Αθήνα για να ενισχύσουν την αστυνομία της Πάτρας. Επιδείξη δυνάμεως.

διατηρήσουμε ανοιχτό τό Παρ/μα για τις διαδικασίες του Φ.Κ. και ν' απαιτήσουμε απ' την πρωταγεία ν' αρχίσουν όλες οι λειτουργίες του Παρ/τος (έργαστήρια, εξετάσεις κλπ.). Η απόφασή μας αυτή δέν αποτελεί καμιά μεθόδευση του αγώνα και δέν βάζει από τώρα θέμα κατάληψης».

(ΔΑ, ΠΠΣΠ, ΑΑΣΠΕ, ΠΕΑΣ, ΣΕΑΚ, ΑΠΣ, ΔΠ)

Ενώ οι φοιτητές συνεχίζουν τον αγώνα τους, στίς 7/2/78 ή Σύγκλητος συνεδριάζει με θέμα την αποχή και τά αιτήματα των φοιτητών.

Στην ανακοίνωσή της αναφέρει ότι δέν δέχεται τά αιτήματα των φοιτητών γιατί:

● επαναφέρουν τό καθεστώς των παρελθόντων ετών

● οδηγούν στην υποβάθμιση των σπουδών

● δημιουργούν αιωνόβιους φοιτητές. Και αποφασίζει:

«τήν συγκρότησιν επιτροπών εκ καθηγητών για τη μελέτη και προώθηση του ΝΕΣ σέ συνεργασία με τους εκπροσώπους ενδιαφερομένων φοιτητών και Βοηθητικού Διδακτικού Προσωπικού».

● Στίς επόμενες Γενικές Συνελεύσεις, 8/2/78 του Μαθηματικού και 9/2/78 του Φυσικού, ή Πανσπουδαστική σ.κ. προτείνει τη συνέχιση της αποχής αλλά με στόχο ένα δημοκρατικό ΝΕΣ, που ή ίδια προτείνει.

Η ΠΠΣΠ και ή ΑΑΣΠΕ προτείνουν παραπέρα κλιμάκωση του αγώνα μέχρι και κατάληψη αν υπάρξουν προηγούμενα οι απαραίτητες γι' αυτό προϋποθέσεις, ενώ ή ΠΑΣΠ και ο Δ.Α. υποστηρί-

ζουν τη συνέχιση της αποχής αλλά επανεξέταση του θέματος κλιμάκωσης του αγώνα. Η πρόταση της ΠΑΣΠ και του Δ.Α. εγκρίθηκε τελικά από τη Γενική Συνέλευση και στά πλαίσια συνέχισης της αποχής στίς 13/2/78 μπαίνουν σέ λειτουργία τά μεγάφωνα στη Σχολή για την ενημέρωση του Πατρινού λαού και την προπαγάνδισή του αγώνα τους. Σέ απάντηση - όπως καταγγέλλει τό Δ.Σ. Βιολογικού - ο πρόταγης κ. Πανάγος εξαφανίζει τόν ενισχυτή των μεγαφώνων.

● Στίς 21/2/78 οι φοιτητές διοργανώνουν συνέντευξη τύπου για ενημέρωση πάνω στά αιτήματά τους. όπου αναφέρουν σχετικά:

1. Πανώ στην είσοδο του Παραρτήματος. 2. Τό ταιμπλώ της Έπιτροπής Τύπου. 3. Ο σταθμός σέ ώρα λειτουργίας. 4. Ανακοίνωση της «Έπιτροπής Τροφοδοσίας». Μενού: φασολάδα, φέτα, ψωμί.

«Αυτή τή στιγμή τό κύριο πρόβλημα πού άφορά τό Φ.Κ. στή σχολή μας στήν Πάτρα είναι ή συσώρευση τών πολλών μαθημάτων, πού έχει σάν άποτέλεσμα νά χάνουν μιά και δυό χρονιές οί περισσότεροι άπό μās. Πιστεύουμε πώς αυτό άκριδώς τό πρόβλημα άποτελεί μιά άψη τής γενικότερης κρίσης τής παιδείας, κρίση πού ύπάρχει στή δομή του παν/μιου, στό περιεχόμενο σπουδών, στήν όργάνωση σπουδών, και γενικά σ' όλα τά θέματα λειτουργίας τών ΑΕΙ.

Θέλουμε νά τονίσουμε πώς δέν στέκει ό ισχυρισμός τών καθηγητών ότι τά αιτήματά μας οδηγούν στήν ύποδάθμιση τών σπουδών. Ό ύποβιβασμός όφείλεται πρώτα και κύρια στό περιεχόμενο και τήν όργάνωση τών σπουδών».

Μετά από ένα διάστημα κάποιος στασιμότητας ό Δ.Α. προτείνει από κοινού μέ τήν ΠΠΣΠ και τήν ΑΑΣΠΕ 3 μέρες προειδοποιητική άποχή, πορεία προς τή Νομαρχία και άν δέν ικανοποιηθούν τά αιτήματά τους κατάληψη του Παραρτήματος. Ό πρόταση αυτή εγκρίνεται μέ μικρή πλειοψηφία στό Φυσικό, μέ μεγάλη πλειοψηφία στό Μαθηματικό και Βιολογικό. Ό Πανσπουδαστική σ.κ. διαφωνεί και διαχωρίζει τή θέση της, ενώ ή ΠΑΣΠ δηλώνει ότι παρόλο πού διαφωνεί θά εκτελέσει τήν άπόφαση τής Γενικής Συνέλευσης.

Ό προειδοποιητική άποχή δέν είχε κανένα άποτέλεσμα, ή πορεία άπαγορεύτηκε άπ' τήν άστυνομία, και δυνάμεις κρανοφόρων μέ αύρες σταλμένες άπ' τήν Άθήνα παρατάχθηκαν 30 μέτρα άπ' τήν πόρτα τής Σχολής.

Στήν προοπτική τής κατάληψης ή πρυτανεία κόβει τό ηλεκτρικό του Παρ/τος. Οί φοιτητές όμως άρχισαν νά μεταφέρουν φιάλες ύγραερίου και τελικά μάλλον μέ τή μεσολάβηση του Νομάρχη κ. Τσίρκα επανήλθε τό ηλεκτρικό.

● Στίς 3/3/78 άρχίζει ή κατάληψη τής Σχολής μέ παμφοιτητική συγκέντρωση.

Γιά τήν έκλογή τής συντονιστικής επιτροπής τής κατάληψης επικράτησε ή άποψη τής ΠΠΣΠ και ΑΑΣΠΕ νά επιλεγεί από εκπροσώπους τών Διοικητικών Συμβουλίων τών παρατάξεων πού συμμετείχαν στήν κατάληψη. Έτσι τήν συντονιστική επιτροπή άποτέλεσαν:

- 2 μέλη του Δ.Α.
- 1 τής ΑΠΣ
- 1 τής ΠΠΣΠ
- 1 τής ΑΑΣΠΕ
- 2 τής ΠΑΣΠ.

Οί άλλες άπόψεις γιά τήν έκλογή τής συντονιστικής ήταν τής ΑΠΣ και του Δ.Α. γιά έκλογή τής συντονιστικής από τήν παμφοιτητική τής κατάληψης, πού θά είναι και τό άποφασιστικό όργανο τής κατάληψης, και ή άποψη τών άναρχικών πού ήταν αντίθετοι γενικά στήν έκλογή

συντονιστικής γιατί δέν τήν έκριναν άναγκαία.

Στίς πρώτες μέρες τής κατάληψης δημιουργήθηκαν κάποια προβλήματα μεταξύ τών φοιτητών πού είχαν καταλάβει τή Σχολή γιατί, μετά τήν επικράτηση τής συγκεκριμένης άποψης γιά τή συντονιστική επιτροπή, οί άναρχικοί θεώρησαν ότι ή κατάληψη «έλέγχεται από τούς έξουσιαστές» και άντέδρασαν έντονα. Μπρός στά θέματα όμως πού είχε ν' αντιμετωπίσει ή κατάληψη, τά προβλήματα αυτά ξεπεράστηκαν.

Οί φοιτητές πού βρίσκονται συνέχεια στή Σχολή είναι περίπου 200 ενώ στίς έκδηλώσεις, κυρίως πολιτιστικές (Καραγκιόζη μέ τόν Καραγκιοζοπαίχτη Γιάνναρο, λαϊκές συναυλίες μέ τό Ζουγανέλη και Α. Μάνου και του λατινοαμερικάνικου συγκροτήματος RASA DE COMBRE) μαζεύονταν στή σχολή γύρω στούς 1.000.

Στή Σχολή λειτουργεί και ραδιοσταθμός πού ενημερώνει γιά τά αιτήματα τών φοιτητών τόν Πατράϊκό λαό και μεταδίδει συζητήσεις πάνω στά θέματα παιδείας.

Διοργανώνονται πολιτικές έκδηλώσεις μέ άνοιχτές συζητήσεις πάνω σέ θέματα πού άφορούν τήν εκπαίδευση στήν Έλλάδα.

Τό Παν/μιο τής Πάτρας επισκέφτηκε και άντιπροσωπεία του Κ.Σ. τής ΕΦΕΕ γιά νά συμπαρασταθεί στόν άγώνα τών φοιτητών.

Ό Δήμαρχος Πατρών κ. Άνινος, σύμφωνα μέ δημοσιεύματα του τοπικού τύπου, εισηγήθηκε στό Δημοτικό Συμβούλιο ψήφισμα συμπαρατάσεως στούς φοιτητές, πού όμως άπορρίφθηκε.

Ψηφίσματα συμπαρατάσεως, έκδόθηκαν από τό Έπισημονικό Διδακτικό Προσωπικό, πού βρίσκεται σέ άπεργία, από Σχολές τής Άθήνας (ΕΜΠ, Ιατρική, Καλών Τεχνών, Νομική κ.λπ.), από τούς μαθητές (Δημοκρατική Μαθητική Παράταξη), από εργοστασιακά σωματεία τής περιοχής κι από τό δημοτικό σύμβουλο κ. Βελλόπουλο.

Ό μόνη τοπική εφημερίδα πού συμπαραστάθηκε στούς φοιτητές είναι ή εβδομαδιαία «Άλλαγή».

Άντίθετα ή «Πελοπόννησος» σέ κύριο άρθρο της στίς 8/3/78 γράφει:

«Όθικώς αί μέθοδοι (τών φοιτητών τής κατάληψης) δέν διαφέρουν από τούς μεθόδους τών άεροπειρατών. Μόνον ότι μόνιμον θύμα είς χείρας των είναι ή Παιδεία(...) Είναι άδιανόητος ή ταύτις τής ιδιότητός των (τής φοιτητικής) μέ τήν άνταρσίαν. Έγκληματίαι μέ διπλώματα δέν νοούνται. Διότι εγκληματίαι είναι όσοι έξέρχονται τών Πανεπιστημίων χωρίς νά γνωρίζουν τίποτε.

Όσα διαπράττουν οί εγκλειστοί στό Πανεπιστήμιο τών Πατρών φοιτηταί άποτελούν έντροπήν. Καί προκαλούν άπέχθειαν».

● Στις 16/3/78 οι διαφωνούντες της ΠΑΣΠ και Πανοπουδαστικής καλούν τὰ Διοικητικά Συμβούλια των Σχολών γιά νά συγκαλέσουν Γενική Συνέλευση μέ θέμα τό στάματήμα της άποχής.

Μέχρι τήν ώρα πού γράφονται αυτές οι γραμμές δέν έχουν γίνει άκόμη αυτές οι Γενικές Συνελεύσεις. Οι παρατάξεις όμως πού συμμετέχουν στην κατάληψη θά προωθήσουν σ' αυτές τίς Γενικές Συνελεύσεις τήν άποψη ότι ή μόνη συζήτηση πού μπορεί νά γίνει είναι ή μεθόδευση του άγώνα, μέ απαραίτητη προϋπόθεσή τήν επικύρωση των προηγούμενων αποφάσεων γιά τήν κατάληψη, και νά έκδοθεί ψήφισμα συμπαράστασης γιά τούς φοιτητές πού βρίσκονται μέσα στο Παράρτημα.

Έπειδή όμως κάθε Γενική Συνέλευση έχει δυνατότητα ανάκλησης των αποφάσεων της προηγούμενης, έξαρτάται πιά άπ' τήν πλειοψηφία των έρχόμενων συνελεύσεων κατά πόσο θά συνεχισθεί ή κατάληψη.

Σημ. Τό Κ.Σ. της ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος κατέκρινε στην «Αύγή» της 12/3/78 τή συμμετοχή του Δ.Α. στην κατάληψη. 'Ο Δ.Α. Πατρών λειτουργεί σχεδόν αυτόνομα και έκδίδει τήν τοπική έφημερίδα «Αγώνας».

1. Τό πανώ των δοθών - έπιμελητών. 2. Ταμπλώ μέ πληροφοριακό ύλικό γιά τό λαό της Πάτρας. Προοριζόταν γιά τήν πλατεία Γεωργίου, αλλά ή άστυνομία δέν άφησε τούς φοιτητές νά τό τοποθετήσουν. 3. Άνδρες από τήν 'Αθήνα. 4. 'Η άστυνομία κινητοποιείται.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

ΤΣΕΖΑΡΕ ΠΑΒΕΖΕ

Ένα ώραίο καλοκαίρι

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ

Τό ρομάντσο της πεντάρας (6' έκδοση)

ΜΠΕΡΝΑΡ ΜΥΛΑΝΤΟΡΦ

Ό ρόλος του πατέρα στην οικογένεια

ΑΝΤΑ ΝΤΕΛΑ ΤΟΡΕ

Τά λάθη των γονιών

ΑΝΤΟΝΙΟ ΓΚΡΑΜΣΙ

Ίστορικός ύλισμός (γ' έκδοση)

συγχρονη ελληνικη ιστορια

ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

**απο τον
εμφυλιο
στη
χουντα**

τομος Α'

1949-1952

Ο ήθος αμερικανικός προξεντής στο Αεροδρόμιο του Έλλινικον. Ο καλός αμερικανός οίκογενειάρχης.

Μπέλ' Επόκ Μακλόσκι

ΜΕ δύο-τρεις εξαιρέσεις, χωρίς αναλυτική δημοσιότητα ήρθε ο κ. Ράμπερτ Μακλόσκι στην κενή θέση του προξεντή των ΗΠΑ στην Αθήνα = χωρίς, είναι αλήθεια, και τα δημοσιογραφικά εμπόδια παρόμοιων έρχοιων, ως ποίμε της «μπέλ' επόκ» Πιουριφάι.

Μολονότι η τριανδρία Κάστερ-Μαρεζίνσκι-Βάνς χειρίζεται μόνη της την αμερικανική εξωτερική πολιτική στη «θεωρία» περικοχή μας, οι όποιες εισηγήσεις των κατά χώρα προξεντών ασφαλώς θαρύνουν στην τελική διαμόρφωσή της.

● ΜΕ τόν έρχομό του Μακλόσκι εκείνο που αποκτάει ιδιαίτερη σημασία για μας είναι η κάποιος «περιπαλοχή» στα ελληνοαμερικανικά θέματα = ο κ. Άντερσον είναι, πάντως, από «άλλο ανέκδοτο» = η φανερό ή υπαγωγή των πολιτικών πρωτοβουλιών του ΝΑΤΟ στο φιλότονο στρατηγικό Χαϊόγκ από τα χέρια του όχι λιγότερο φιλότονο Τζόζεφ Λούντς και η επιδείνωση της κατάσταση στην «αμερικανική» δικαιοσύνης ή εν-δικαιοφύρετος» γύρω μας περικοχή. Δηλαδή:

- α) Εισβολή κομμάντος του Σαντιάγο στην Κύπρο.
- β) Εισβολή Τσεχικών στο Λίβανο για γενεαλογία των Παλαιστινίων.
- γ) Γερμανοκυβερνητική αποσταθεροποίηση στην Ιταλία.
- δ) Ανησυχία για τη Γερμανοκυβερνητική μετά τον Τίτο.
- ε) Πιθανότητα νέας Ελληνοτουρκικής κρίσης στο Αιγαίο μετά τη συνάντηση Καραμανλή-Εκκερτ, που επιδεινώθηκε την ύφαισμένη διαφορά.

Σύνδρομο Κίσιγγκερ

● ΤΩ Ελληνοαμερικανικό Κίσιγγκερ που κατέβηκε στη Βελιχία ο άρχηγός της εξε-οικιστικής αντιπολίτευσης, κ. Άνδρ. Παπαδόπουλος, επιδεινώθηκε κατά χάρισμα

την έκτοτε - από το Σεπτέμβριο του 1976 = πολιτική των ΗΠΑ στις ελληνοτουρκικές διαφορές και είναι κυνικά άσπεια ή «διάφραση» του Στέητ Ντηπάρτμεντ. Έτσι κι αλλιώς όμως, η έλευση Μακλόσκι παίρνει μιαν ακόμη διάσταση. Γιατί, ναί μόν ο Κίσιγγκερ δεν διευθύνει πιά το Στέητ Ντηπάρτμεντ αλλά, σε ό,τι μας αφορά, η «κίσιγγκερική πολιτική» συνεχίζεται, επειδή ήταν και είναι αντανακλάση της «οφαιρικής στρατηγικής» των ΗΠΑ στην περικοχή μας. Και τυπικά όμως εξίστι να ερευνηθεί τυχόν «μεταβολή» της αμερικανικής πολιτικής:

Ο στρατηγός Χαϊόγκ ήταν το «άλλοτε έγκο» του Κίσιγγκερ, γερφάκι του Πενταγώνου και αρχάριος βοηθός του. Ο Λούντς, από τον Κίσιγγκερ τοποθετήθηκε στη Γενική Γραμματεία του ΝΑΤΟ. Στην Αθήνα, σε αντικατάσταση του «κίσιγγκερικού» Κι-ούμπις επιχειρήθηκε να τοποθετηθεί ο έξιτος κίσιγγκερικός Σίντλιν - που δεν ήρθε μετά την αντίδραση των κομμουνιστών, που τίποτα και της κωδικοποίησης στις αποσπασμένες απόψεις του για τη «φύση» του Αιγαίου, απόψεις που έμαθε, φυσικά, από το Στέητ Ντηπάρτμεντ. Έτσι, καταλήξαμε στον κ. Μακλόσκι - που είναι και το «κατάλοιπο».

Πάλι «όσθενείς»

● ΤΗΝ επείγουσα του έρχομού του κ. Μακλόσκι, ή «Καθημερινή» δημοσίευσε ένα άρθρο που ήμυστισσεν - από την τηλεόραση - κίσιγγκερική σχολιαστική κ. Γ. Δρόσου, με τίτλο «Ο αντιαμερικανισμός και ο νέος παύσις». Όπου ο κ. Δρόσος, ανακηρύσσοντας εκ προσωπικού καλές προθέσεις στην υπαρκτοκρατική αντιμετώπιση - από την οποία «πολλές φορές και κατά πολλούς πρόποτες έδο-ηρήθη ή Έλνις. Και πότε θεοφύλακα» = αντιπαράσταται με τον έλνις που παραιδεχό-

μενος την έκταση και τις βαθιές ρίζες του αντιαμερικανισμού στη χώρα μας, επιροίονατες την απόλυτη εϋθύνη στους Αμερικανούς.

Μνημονεύει, για παράδειγμα, τον «ανεκδιήγητο λόγο» του αποχωρούντος αμερικανού προξεντή από την Κύπρο, που εξέφρασε φόβους για τα δικαιώματα και την τύχη των Τουρκοκυπρίων χωρίς να κάνει κανένα για τους 200.000 Έλληνοκύπριους πρόσφυγες και τα «όσα επιτόλαια ελέγχθησαν τον τελευταίο καιρό από επισημοτάτα αμερικανικά χείλη τότε για την τουρκική μειονότητα της Θράκης και τότε για το επεισόδιο της Λάσκαρης».

Τά δυσάρεστα αυτά, ο κ. Δρόσος τα εντάσσει στην «παράξενιά» των Αμερικανών και στην απονομία διπλωματών!

«Στην Αμερική, συχνά συμβαίνουν πολλά περίεργα πράγματα. Ένα από αυτά είναι ότι υψηλά ιστάμενες προσωπικότητες αναγορεύουν εύκολα από πεπεισμένους υπαλλήλους μέσης, έστω, στάθμης...»

Χαρακτηρίζοντας τον αντιαμερικανισμό στην Ελλάδα δοθέντα εξαιτίας της αμερικανικής παραξενιάς, ο κ. Δρόσος επισημαίνει ότι εξορτάται πλέον από τον κ. Μακλόσκι και τους προϊοπαμένους που να θεωρείσουν την διαφύλαξη ή να τη θεωρήσουν ανίατη. Ίσως, απαιτεί «έτσι πολλά» και όχι λόγια που μας έχουν «χορτάσει» - λόγια που «έξορτάζουν» αντί να καταπραΰνουν και επιδευνώνουν τη θέση του διαφύλακα.

Ευχόμενος μια παύση-έποκ Μακλόσκι, ο κ. Δρόσος γίνεται - ειλικώς - από σπινκαρισμένος:

«Αλλά θέλω να πω, ισχυρύνω από την προεπιόθεση ότι οι Αμερικανοί δεν αποβλέπουν απλώς στη διασάφηση των θέσεων και των ειδικών και έχουν, εδώ στην Ελλάδα, «άλλ» αποβλέπουν και από να κωδικοποιούν τις

καρδιές των ανθρώπων. Έπειδή δε συνήθως σκέπονται με «στρατηγικά» κριτήρια, πρέπει να έχουν υπ' όψη τους ότι η «στρατηγική» χρησιμοποίηση ή εκμετάλλευση ενός γεωγραφικού χώρου δεν μπορεί ποτέ να είναι πλήρης, όταν ο πληθυσμός αυτού του χώρου δεν συναινεί ή βρίσκεται σε ψυχική αντίθεση με τις δυνάμεις που προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν το χώρο αυτό».

Σώφλυ - Μακλόσκυ

● Μία δδομάδα νωρίτερα, με άρθρο του στην «Ελευθεροτυπία», ο Παντελής Τρωγάδης απέδιδε - έμμεσα - επιπολαιότητα στον τύπο που είχε ξεσηκωθεί για την υπόθεση Σώφλυ περνώντας «ντούκου» τον αντικαταστάτη του κ. Μακλόσκυ.

Έπενθυμίζοντας ότι ο έρχομός του κ. Μακλόσκυ συμβαίνει σε μέρες «πού έχει επιμηνυνθεί ο μαϊάνδρος των έλληνο-αμερικανικών προβλημάτων» - εκθεση Κάρτερ για τα «παραβιαζόμενα από τους Έλληνες» ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο και στη Θράκη, μήνυμα Κάρτερ προς Σαντάτ για την επιδρομή στην Κύπρο - ο Π. Τρωγάδης πρόσθετε την πληροφορία δημογενειακών κύκλων της Αμερικής ότι οι ΗΠΑ, μέσω ΝΑΤΟ, έχουν παραχωρήσει στην Τουρκία «ένα είδος άμυντικής δικαιοδοσίας» που περιλαμβάνει την Κύπρο, τ' ακριτικά νησιά μας και τη Θράκη.

Τόνιζε ακόμη ότι θά έπρεπε να μάς απασχολεί περισσότερο εκείνο που είπε ο Σώφλυ και όχι ο ίδιος - πού, έμπειρο-γνώμονας στα αφρικανικά θέματα, για το Αίγαιο είπε ότι διάβασε στο σχετικό φάκελο του Στέητ Ντηπάρτμεντ. Γι' αυτό ακριβώς θά έπρεπε να μάς είχε απασχολήσει περισσότερο ο κ. Μακλόσκυ, εύνο-σύμενος διπλωμάτης του Κίσιινγκερ και σε πόστα άμεσα σχετικά με την Ελλάδα:

1966-69: Άνάκληρωτης βοηθός ύπουργός στο Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων του Στέητ Ντηπάρτμεντ.

1969-73: Ειδικός βοηθός ύπουργού Έξωτερικών και βοηθός ύπουργών επί των σχέσεων με τον τύπο.

1973-74: Πρεσβευτής των ΗΠΑ στην Κύπρο.

Σύμφωνα με τα έπισημα στοιχεία - τόνιζε ο Τρ. - σ' όλη τη διάρκεια της δικτατορίας τίς δημόσιες σχέσεις της Χούντας στίς ΗΠΑ είχε αναλάβει με «έργολαβία» τό Στέητ Ντηπάρτμεντ και ζητούσε από την έδω Άμερικανική Πρεσβεία ή την Πρεσβεία μας στην Ουάσιγκτον, να αναδημοσιεύσουν, φωτοτυπημένες, τίς δηλώσεις του κ. Μακλόσκυ σχετικά με γεγονότα και φάσεις της Χούντας, πού έχουν δημοσιευτεί στους Τάιμς της Νέας Υόρκης και στην «Ουάσιγκτον Πόστ».

Κάτι πού, φυσικά, δεν τολμήθηκε. Γιατί θά έλαμπε ο «κίσιινγκερισμός»

του νέου πρεσβευτή και γιατί έμεις, όπως έγραψε ο Τ:

«πρέπει πάντα να κοιτάζουμε τίς τρύ-
πες χωρίς να βλέπουμε τό τυρί, ή να
κοιτάζουμε τό τυρί, χωρίς να βλέ-
πουμε τή φάκα».

Χαλασμός κόσμου

● Έμεις, βέβαια, εξακολουθούμε να «άνηκομεν εις την Δύσιν» και ο κ. Άδέ-
ρφ, πριν έπισκεφτεί τίς ΗΠΑ - όπου
παράστησε τον πρωθυπουργό, ύπουργό
Έξωτερικών κ.λπ. - είχε φροντίσει να
δώσει συχωροχάρτια στο «μή παρέκει».

Μιλώντας στη Βουλή, τόνισε ότι οι
ΗΠΑ όχι μόνο δεν ευθύνονται για τη
Χούντα και την τραγωδία της Κύπρου,
άλλά ή κυβέρνησή τους «όταν άντελήφθη
ότι δεν επρόκειτο για ένα μεταδατικό
καθεστώς αλλά για δικτατορία διαρκεί-
ας(!)» ήταν ή μόνη πού απέσυρε τον
πρεσβευτή της επί δύο χρόνια. Καί σάν
να μην έφτανε αυτή ή προσφορά των
ΗΠΑ άπέναντι στη δημοκρατία μας,
όταν «ή κυβέρνησις των ΗΠΑ είχε μυρι-
στεί ότι κάτι πρόκειται να γίνει στην
Κύπρο, όχι μόνον είδοποίησε τον Μακά-
ριο, αλλά έχάλασε κόσμον για να
σταματήσει τό πράγμα εις την Άθήνα!».

Ό κόσμος, βέβαια, χάλασε στην Κύ-
προ, όπου ο Άμερικανός στρατιωτικός
άκόλουθος καθοδηγούσε με τον άσύρ-
ματο τά τουρκικά φουσάτα, ενώ ο Κίσι-
ινγκερ ένημερωνόταν για την προκαθο-

ρισμένη κίνηση του «Άτίλα» έχοντας
και τον Έκτο Στόλο στ' ανοιχτά μήπως
βρεθεί κάποιος να έμποδίσει τ' άμερικά-
νικα πλοία και τάνκς των Τούρκων.

Άλλάζουν οι καιροί. Όλα αυτά και
άλλα, τάλεγε ο κ. Άδέρφ στη συνεδρί-
αση της Βουλής πού προέδρευε ο κ. Δημ.
Παπασύρου, χωρίς να τον διακόψει για
να του διαβάσει εκείνα πού ο σημερινός
πρόεδρος της Βουλής, σε λόγο του προς
τά μέλη της Πολιτικής Έπιτροπής του
ΝΑΤΟ, στίς 6 Νοεμβρίου 1970, έλεγε:

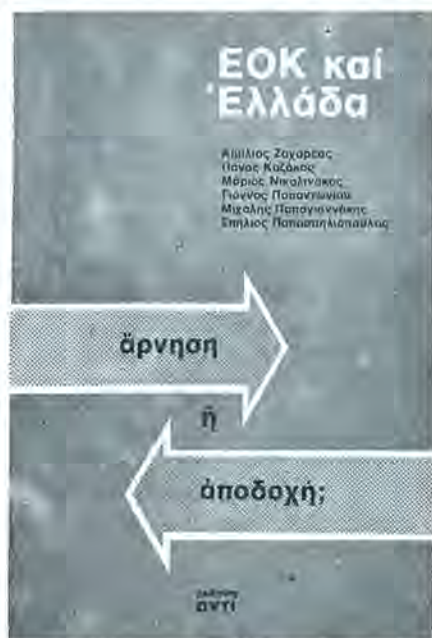
«Μέ πληρη επίνωσιν των ευθυνών
μου, σās λέγω έδω ότι ή στρατιωτική
κλίκα, ή οποία κατέλυσε την δημο-
κρατίαν εις την Ελλάδα, είχε στενήν
ύπηρεσιακήν επαφήν με στρατιωτι-
κούς παράγοντας των ΗΠΑ οι οποίοι
όχι μόνον δεν απέτρεψαν τό πραξι-
κόπημα, αλλά τό ένεθάρρυναν».

(Τό σχετικό απόσπασμα βρίσκεται
στον πρόλογο του κ. Δ. Παπασύρου
στην ελληνική έκδοση του διδλίου του
Χ. Κίσιινγκερ «Οί Δρόμοι της Ειρή-
νης» - Έκδοση S.P.D. LTD. Άθήναι
1976).

Βέβαια φθάνοντας στο Έλληνικό, ο κ.
Μακλόσκυ μίλησε για άλλοτε «διαφορές
άπόψεων», αλλά εξέφρασε την πεποί-
θηση ότι ήρθε να μείνει για πολύν καιρό.
Έξάλλου και τά - δεξιά φυσικά - δά-
χτυλα του κ. Άδέρφ ξανακολλήθηκαν
χειρουργικά, όποτε πάμε για μακρά
μπέλ-έπόκ Μακλόσκυ και... βοήθειά μας.

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»

● Ποιά είναι ή
γνώμη σας για την έν-
ταξη της Ελλάδας στην
Ευρωπαϊκή Κοινότητα;

● Ποιά είναι τά
πλεονεκτήματα της έν-
ταξης;

Ποιά τά μειονε-
κτήματα;

ΜΙΑ σειρά μελέτες
και ντοκουμέντα γύρω
άπό τό πρόβλημα «Έλ-
λάδας - ΕΟΚ», πού δη-
μοσιεύτηκαν στο «ΑΝ-
ΤΙ», προσφέρονται
ώρα σ' ένα καλαίσθητο
τόμο, σάν ένα πανόραμα
των θέσεων πού έχουν
διατυπωθεί και των
θεωρητικών, πολιτικών
και έμπειρικών άφετη-
ριών τους.

Ο Σαντάτ ο Μπεγκίν καί η βία άλλοτε καί τώρα

ΗΤΑΝ έξαρχης φανερό ότι η επιδρομή των Αιγυπτίων κομμάντος στη Λάρνακα με τη θερμή συνηγορία των Ισραηλινών, εντάσσονταν στο πρελούδιο μιάς μεγαλύτερης συμφωνικής ορχήστρας στη Μέση Ανατολή. Η ισραηλινή «έπιχειρηση γενοκτονίας» των Παλαιστινίων είναι η έναρξη των κρουστών στη συμφωνία, μολοντί ο Σαντάτ – φοβούμενος τους Νασερικούς – αναγκάστηκε να μὴν εὐλογήσει τὴ γενοκτονία. Είναι όμως επίκαιρη μιά ανασκόπηση τῆς τρομοκρατίας σὲ σχέση με τοὺς σημερινούς κυνηγούς της – Σαντάτ καὶ Μπεγκίν.

ΥΣΤΕΡΑ ἀπὸ τόσο αἷμα ἀνάμεσά τους, ἡ ξαφνικὴ κατάχρηση τοῦ ὄρου «τρομοκρατία» ἀπὸ τοὺς Αἰγύπτιους καὶ τοὺς Ἰσραηλινούς κατὰ τῆς Κύπρου, ἐπιβάλλει νὰ ξαναθυμίσει κανεὶς τίς «σταθερές καὶ προσλαμβάνουσες» τοῦ γεωπολιτικοῦ δράματος τῆς λαγγωμένης Μεσανατολῆς, ὅπου στροβιλίζεται καὶ τὸ Κυπριακὸ καὶ νὰ τονίσει τὸ γεγονός ὅτι οἱ κ.κ. Σαντάτ καὶ Μπεγκίν ὑπῆρξαν μιά ζωὴ «ἀρχιδιάκονοι τῆς τρομοκρατίας» γιὰ τίς πατρίδες τους – δικαίωμα πού τώρα δέν ἀναγνωρίζουν σὲ ἄλλους.

● Τὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ γεννήθηκε τὸ 1948 – ἡ Κύπρος ὑπῆρξε «πέραςμα» ἐπὶ πολλὰς ἀπὸ τίς γύρω χώρες, ἐνῶ 1.500.000 ζοῦν στὰ κατεχόμενα ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλινούς ἐδάφη τῆς δυτικῆς ὀχθῆς τοῦ Ἰορδάνη καὶ στὴ Γάζα.

● Συνέπεια τῆς δημιουργίας τοῦ Ἰσραὴλ ἦταν ἡ διασπορά 2.300.000 Παλαιστινίων, πού ἔκτοτε ζοῦν σάν πρόσφυγες σὲ πολλές ἀπὸ τίς γύρω χώρες, ἐνῶ 1.500.000 ζοῦν στὰ κατεχόμενα ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλινούς ἐδάφη τῆς δυτικῆς ὀχθῆς τοῦ Ἰορδάνη καὶ στὴ Γάζα.

● Οἱ κ.κ. Μπεγκίν καὶ Σαντάτ ὑπῆρ-

ξαν «ἐπαγγελματίες τρομοκράτες» καὶ φανατικοὶ ἐχθροί. Ὁ Αἰγύπτιος πρόεδρος ὑπῆρξε καὶ ἐπικίνδυνος κατάσκοπος τοῦ Χίτλερ – χωρὶς αὐτὸ νὰ τὸν ἐμποδίζει τώρα νὰ ἀσπάζεται τὸν κ. Μπεγκίν, ὅπως δέν τὸν ἐμπόδιζε νὰ δρᾷ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μόσχας μέχρι καὶ τὸν πόλεμο «Γιόμ Κιπούρ», τὸ 1973 – ἐνῶ ὁ κ. Μπεγκίν χαρακτηρίζεται «ἐπικίνδυνος ἀκροδεξιός» ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλινούς δημοκρατικούς.

ΓΙΑ νὰ μὴν ἀμφισβητηθεῖ ἡ ἐγκυρότητα τῶν τελευταίων κατηγοριῶν, ἀρκοῦν μερικά ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πού ἔχει δημοσιεύσει τὸ διεθνὸς προδολὴς ἀμερικανικὸ περιοδικὸ «Τάιμ», τὸ ὁποῖο καὶ συντηρητικὸ καὶ φιλοεβραϊκὸ εἶναι, ἐνῶ ὑμνεῖ τὸν κ. Σαντάτ πού μόλις τὸν ἀνάδειξε «Ἀνθρώπο τοῦ Ἔτους».

Σαντάτ: Χιτλερικός

● Οἱ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΙ καὶ τὰ ἑκατομύρια τῶν Ἑβραίων τῆς διασπορᾶς τονίζουν δραματικὰ τὴν ἱστορικὴ ἀνάγκη δημιουργίας τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τοὺς διωγμούς πού ὑπέστησαν ἀνά τοὺς αἰῶνες, μετὰ ἀποκορύφωμα τὴν ἐξόντωσή τους ἀπὸ τοὺς ναζιῆδες τοῦ Χίτλερ. Σήμερα προδίδουν σάν «κλειδί» συνήγορο τοὺς τὸν πρόεδρο τῆς Αἰγύπτου. Τὸ εὐρύτερο κοινὸ ὅμως ἀγνοεῖ ἴσως ὅτι ὁ κ. Σαντάτ ἔχει ὁμολογήσει στὸ «Τάιμ» ὅτι, σάν νεαρὸς ἀξιωματικός, εἶχε εἰδωλό του τὸν Ἀδόλφο Χίτλερ καὶ στὴ διάρκεια τοῦ Β' Πολέμου κρυφάκουε μὲν ἡδονὴ στὸ ραδιόφωνο τὴν προέλαση τῶν χιτλερικών στρατιῶν καὶ λαχταροῦσε ἡ καρδιά του νὰ ἰδεῖ τὰ τάνκς τοῦ Ρόμμελ νὰ μπαίνουν στὴν Ἀλεξάνδρεια. Κάτι περισσότερο:

«Στὴ διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ὁ Σαντάτ φυλακίστηκε σάν πολιτικός ἀντροπίας, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία δύο ἀνοήτως ἀτέχνων ἀποπειρῶν νὰ φουγαδεύσει στοὺς Γερμανοὺς ἓναν πρῶην Αἰγύπτου στρατηγὸ. Τὴν πρώτη φορὰ χάλασε τ' αὐτοκίνητο τῆς διαφυγῆς καὶ τὴ δεύτερη τὸ ἀεροπλάνο τῆς διαφυγῆς ἔπεσε κατὰ τὴν ἀπογείωσή του. Μαζί με δύο ναζιῆδες κατασκόπους πού ἦταν συνεργάτες του, ὁ Σαντάτ προδόθηκε ἀπὸ μιά χορεύτρια τῆς κοιλιάς καὶ συνελήφθη. Οἱ Ἰσραηλινοὶ ἀναφέρονται στὰ φιλογερμανικὰ αἰσθήματα τοῦ Σαντάτ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β' Πολέμου, γιὰ ν' ἀποδείξουν τ' ἀδιάλλακτα ἀντιεβραϊκὰ του αἰσθήματα...» («Τάιμ» τεῦχος 29.10.1973, σελ. 23).

Τὸ «Τάιμ» ἀποκαλύπτει ἀκόμη ὅτι ὁ Σαντάτ κατάφερε νὰ ἐπιπλεύσει ἀπλὰ σάν «ἀφοσιωμένος ἐπίγονος τοῦ λατρεμένου ἡγέτη τῆς Αἰγύπτου», τοῦ Νασέρ, ἐπειδὴ οὐδέποτε τοῦ ἔφερνε ἀντίρρηση. Πρωτοσυναντήθηκαν, λέει τὸ περιοδικό, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ὅταν καὶ οἱ δύο ἦταν ἀνθυπολοχανοί, ὅταν ὁ Σαντάτ ἤθελε νὰ κάνει δολιοφθορές σὲ βρετανικὲς – καὶ συμμαχικὲς – στρατιωτικὲς ἐγκαταστάσεις.

«Ὁ Σαντάτ ἦταν ὁ θερμοκέφαλος πού σχεδίαζε καὶ ὀραματιζόταν ν' ἀγαντάξει βρετανικὲς ἐγκαταστάσεις. Ὁ Νασέρ ἦταν ὁ ψυχραιμὸς πού τὸν ἀπέτρεψε ἀπὸ τέτοιες ἄγριες ἀποπειρές. Οἱ δύο, μαζί με ἄλλους, σχημάτισαν τὸν πυρήνα πού ἐγινε ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐλευθέρων Ἀξιωματικών, πού τελικὰ ἀνέτρεψε τὸ βασιλιά Φαρούκ τὸ 1951. Ἀλλά, παρὰ τὸν ἀντιμοναρχικὸ ζήλο του, ὁ Σαντάτ σχεδὸν δέν εἶδε τὸ πραξικόπημα. Τὴ νύχτα πού εἶχε συμφωνηθεῖ τὸ κίνημα, κατὰ κάποιον τρόπο ὁ Σαντάτ δέν μπόρεσε νὰ λάβει τὸ συνθηματικὸ μήνυμα καὶ πέρασε τὴ θραδιά στὸν κινηματογράφο. Ὅταν κατάλαβε πὺ γινόταν, τ' ἀνάκτορα τοῦ Φαρούκ στὸ Κάιρο εἶχαν ἤδη πέσει. Μολαταῦτα, ὁ Σαντάτ ὀρίστηκε νὰ ἀναγγεῖλει τὴν πτώση τοῦ Φαρούκ ἀπὸ τὸ ραδιόσταθμὸ τοῦ Κάιρου. Οὔτε τότε, οὔτε ἔκτοτε ὁ Σαντάτ ἔμοιαζε μετὰ ἐπαναστῆ...» («Τάιμ» 29.10.73, σελ. 24»).

Μπεγκίν:

Φωτιά καὶ αἷμα!

● ΣΤΟ τεῦχος τῆς 30 Μαΐου 1977, τὸ «Τάιμ» ἀφιερώνει τὴ 10ῃ σελίδα του σὲ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ νεοεκλεγέντος Ἰσραηλινοῦ πρωθυπουργοῦ. Μέσα στ' ἄλλα γράφει:

«Τὸ βαπτιστικὸ του ὄνομα σημαίνει «παρηγορητής». Ἀλλά ὁ Μεναχέμ Μπεγκίν ὑπῆρξε κάθε ἄλλο παρὰ αὐτὸ στοὺς πολυάριθμους ἀντιπάλους του. Γιὰ τοὺς Βρετανοὺς στὴ δεκαετία τοῦ 1940 ἦταν ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1 δημόσιος κίνδυνος... Γιὰ τοὺς Ἀραβες ἦταν ὁ ἀδιστακτὸς τρομοκράτης, ὑπεύθυνος γιὰ τὸ

Ι. 19378

μακελειό αθώων Παλαιστινίων χωρικών. Για τόν πρώτο πρωθυπουργό του Ισραήλ, Νταΐθβιντ Μπέν Γκουριόν, ήταν ό επικίνδυνος φασίστας που άπειλούσε νά ανατρέψει τήν κυβέρνηση του νεογέννητου έθνους τό 1948...

Γεννημένος στήν Πολωνία τό 1913, ό Μπεγκίν, φοιτητής νομικής στό Πανεπιστήμιο τής Βαρσοβίας, έντάχθηκε στή νεολαία μιås άκροδεξιås σιωνιστικής οργάνωσης που καταδίκασε τήν κανονική σιωνιστική ήγεσία σάν παραπλανητική καί μαλακή. Φεύγοντας από τούς ναζί τό 1940 - όι γονείς του καί ό αδελφός του σκοτώθηκαν - διέφυγε στή Λιθουανία, όπου συνελήφθη από τούς Ρώσους γιά σιωνιστική δραστηριότητα καί φυλακίστηκε γιά λίγο. Μετά τήν άποφυλάκισή του, κατατάχτηκε στόν πολωνικό στρατό καί στάλθηκε στήν Παλαιστίνη, όπου, τό 1943, λιποτάχτηκε καί μπήκε στήν άντάρτικη οργάνωση «Ιργκούν».

Σύντομα έγινε άρχηγός τής «Ιργκούν», που ήταν διαμετρικά αντίθετη στίς μεθόδους τής Εβραϊκής Υπηρεσίας, μέ επικεφαλής τόν Μπέν Γκουριόν καί άλλους σοσιαλιστές σιωνιστές, όι όποιοι επιδίωκαν μιá εβραϊκή πατρίδα μέσω διαπραγματεύσεων μέ τούς Βρετανούς καί ήταν πρόθυμοι νά άρκεσθουν σ' ένα ισραηλινό κράτος που νά συνπάρχει μ' ένα άραβικό στήν Παλαιστίνη. Η «Ιργκούν» του Μπεγκίν άπαιτούσε ολόκληρη τήν Παλαιστίνη καί τήν Υπεριορδανία· τό μότο της ήταν: «Η Ιουδαία έπεσε στήν πυρά καί στο αίμα. Η Ιουδαία θ' άναστηθεί στήν πυρά καί στο αίμα».

Η «Ιργκούν» καί μιá μικρότερη ομάδα, ή «Συμμορία Στέρν», άρχισαν τρο-

μοκρατική δράση, μέ άρχικό σκοπό νά διώξουν τούς Βρετανούς από τήν Παλαιστίνη. Τό 1946 όι άνδρες του Μπεγκίν άνατίναξαν τό ξενοδοχείο «Βασιλεύς Σολομών» τής Ιερουσαλήμ - όπου συναντήθηκε τά Χριστούγεννα μέ τό Σαντάτ. Ένενήντα Εβραίοι καί Άραβες ύπάλληλοι, μαζί μέ Άγγλους επισήμους, σκοτώθηκαν. Η «Ιργκούν» βασάνισε μέχρι θανάτου δύο Άγγλους στρατιώτες καί ύστερα κρέμασαν τά ναρκοθετημένα πτώματά τους σέ μιá πορτοκαλιά.

Ένα έπεισόδιο που συγκλόνησε τήν παγκόσμια γνώμη ήταν ή επίθεση στο άραβικό χωριό Ντεϊρ Γιασίν, τόν Άπρίλιο του 1948. Μέ αυτόματα Στέν, τυφέκια, χειροβομβίδες καί μαχαίρια, όι άνδρες του Μπεγκίν έξόντωσαν πάνω από 200 χωρικούς, κυρίως γέροντες, γυναίκες καί ανήλικα. Πολλά πτώματα δρέθηκαν άκρωτηριασμένα καί όι γυναίκες διασμένες.

Άφού απέτυχε νά ανατρέψει τήν πρώτη κυβέρνηση μέ τή θία, διέλυσε τήν «Ιργκούν» καί σχημάτισε δικό του άκροδεξιό κόμμα, μπαίνοντας στή Βουλή (Κνεσέτ) όπου συνέχισε επί χρόνια τίς άγριες επιθέσεις του - έφτασαν νά τόν αποβάλλουν επί 3 μήνες - ώστόσο κέρδισε πέρσι τίς εκλογές εγκαθιδρύοντας άκροδεξιá κυβέρνηση.

...Έξακολουθεί όμως νά αναλαμβάνει άπόλυτη ευθύνη γιά τή δράση τής «Ιργκούν». Έρωτηθείς προ καιρού γιά τό μακελειό του Ντεϊρ Γιασίν, άπάντησε: "Ημουν ό επικεφαλής. Ημουν ό υπεύθυνος γιά κάθε επιχείρηση".

● Η υπό τήν αϊγίδα του ΟΗΕ οργάνωση «Διεθνής Άμνηστία», στήν όποία μετέχουν καί προοδευτικοί Εβραίοι τής

διασποράς, στίς δυτικές χώρες, έχει καταγγείλει καί τό Ισραήλ γιά άπάνθρωπους βασανισμούς Παλαιστινίων πολιτικών κρατουμένων στα κατεχόμενα έδάφη.

Τό παράπονο τής Γκόλντα

ΟΙ διπλωματικοί παρατηρητές εξακολουθούν νά άναρωτιούνται γιάτί τάχα ό Σαντάτ, διακινδυνεύοντας τήν έξουσία καί τή ζωή του, έκανε τή θεαματική προσέγγιση στο φανατικότερο αντί-άραβα του Ισραήλ, τόν Μπεγκίν, άφού του είχαν δοθεί καλύτερες ευκαιρίες μέ τούς μετριοπαθείς διαδόχους του Μπέν Γκουριόν, στούς όποιους παρίστανε πάντα τόν πολεμοχαρή άντιεβραίο, φανατίζοντας συνάμα καί τόν αϊγυπτιακό λαό. Ένας από εκείνους που τόν καλωσόριζαν στήν Ιερουσαλήμ, ήταν ή πρώτη πρωθυπουργός Γκόλντα Μείρ:

«Η Γκόλντα Μείρ επιφύλαξε στο Σαντάτ έναν εγκάρδιο χαιρετισμό καί, άργότερα, ό Αϊγύπτιος πρόεδρος είπε στούς συνεργάτες του πώς ή άλλοτε αντίπαλός του ήταν "πράγματι μιá γλυκύτατη κυρία". Αλλά ή πρώτη πρωθυπουργός του Ισραήλ ήταν απογοητευμένη - καί λίγο πικραμένη - γιά τό γεγονός ότι ό Αϊγύπτιος ήγέτης δέν έκανε τό ταξίδι αυτό ένόσω βρισκόταν εκείνη στήν έξουσία: "Ημουν τουλάχιστον όσο καί ό Μπεγκίν ισχυρή πρωθυπουργός" παραπονέθηκε ή κ. Μείρ σέ μιá ομάδα μελών του Έργατικού Κόμματος. Καί πρόσθεσε: "Καί ή κυβέρνησή μου ήταν έτοιμη γιά πολύ μεγαλύτερες παραχωρήσεις άπ' όσες θα

Η ΕΙΣΒΟΛΗ

Η τελευταία μαζική ισραηλινή εισβολή στο Νότιο Λίβανο δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν μία απλή επιχείρηση που έγινε σε αντίποινα για την πρόσφατη επιδρομή μίας χούφτας Παλαιστίνιων κομμάτων μέσα στο Ισραήλ.

Αποτελεί, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, την εφαρμογή ενός συγκεκριμένου σχεδίου με ένα και μοναδικό στόχο: τη συντριβή της Παλαιστινιακής Αντίστασης. Ένός σχεδίου που εντάσσεται στα γενικότερα πλαίσια των πολιτικο-στρατιωτικών «σενάριων» που προωθεί ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός στη Μέση Ανατολή για τη διασφάλιση των συμφερόντων του.

Την ύπαρξη συγκεκριμένου σχεδίου, που πρόβλεπε την κατοχή του Νοτίου Λιβάνου από το Ισραήλ, είχαν καταγγείλει, κατά τη διάρκεια του λιθανικού εμφύλιου πόλεμου του 1975-76, ο Λιβανέζος χριστιανός πολιτικός Ραϋμόν Έντε (έγιναν δύο απόπειρες δολοφονίας έναντίον του) καθώς και ο ηγέτης του προοδευτικού μουσουλμανικού κινήματος της χώρας Καμάλ Τζουμπλάτ, (που δολοφονήθηκε μετά τον τερματισμό του εμφύλιου πόλεμου).

Θέμα-κλειδί για οποιαδήποτε επίλυση του μεσανατολικού, ή αποκατάσταση των νομίμων δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού αποτελεί ένα από τα κυριότερα εμπόδια για τη διευθέτηση της μεσανατολικής κρίσης, με γνώμονα τα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή.

Η ρήξη που προκάλεσε στον αραβικό κόσμο ή ειρηνευτική πρωτοβουλία του Αιγύπτου προέδρου Σαντάτ με το Ισραήλ, έδωσε την ευκαιρία στο έθραϊκό κράτος να εξαπολύσει τη μαζική του εισβολή στο Νότιο Λίβανο, για να τελειώσει μία και καλή με τις οργανωμένες βάσεις του παλαιστινιακού κινήματος στην περιοχή, χωρίς να διατρέχει ουσιαστικά κανένα κίνδυνο αντιποίνων εκ μέρους των διαιρεμένων αραβικών χωρών.

Πάνοπλος ο ισραηλινός στρατός εισ-

βολής (30.000 άνδρες υποστηριζόμενοι από εκατοντάδες θαλάσσια πυροβόλα, άρματα μάχης, σμήνη πολεμικών αεροσκαφών και ναυτικές μονάδες) κατέλαβε όχι εύκολα το ένα μετά το άλλο τα παλαιστινιακά όχυρά από τους σχεδόν άοπλους, συγκριτικά, 5.000 Παλαιστίνιους αντάρτες στο Νότιο Λίβανο.

Για τρίτη φορά μέσα σε μία εβδομάδα, μετά το «Μαύρο Σεπτέμβρη» του 1971 στην Ιορδανία και το λιθανικό εμφύλιο πόλεμο του 1975-76, το αίμα του παλαιστινιακού λαού χύνεται θυσία στα συμφέροντα του ιμπεριαλισμού και μπροστά στην πλήρη αδράνεια των άράβων «φίλων» του.

Οι ισραηλινοί εισβολείς έσπεραν την καταστροφή και το θάνατο αδιάκριτα σε δμαχούς και ένοπλους, στο Νότιο Λίβανο.

Δεκάδες χωριά ισοπεδώθηκαν, υπάρχουν εκατοντάδες μέχρι στιγμής νεκροί και τραυματίες και - σύμφωνα με στοιχεία των «Ηνωμένων Εθνών» - η ισραηλινή εισβολή έγινε αιτία να μείνουν άστεγοι τουλάχιστον 60.000 Παλαιστίνιοι πρόσφυγες και περισσότεροι από 100.000 Λιβανέζοι πολίτες.

Τό Συμβούλιο Ασφαλείας ζήτησε την αποχώρηση των ισραηλινών στρατευμάτων από το Νότιο Λίβανο και την τοποθέτηση στα λιθανο-ισραηλινά σύνορα στρατευμάτων του ΟΗΕ για το διαχωρισμό των αντιμαχόμενων.

Δέν είναι δυνατό να προβλεφθεί αν το Ισραήλ θα δεχθεί να αποχωρήσει από το Νότιο Λίβανο, όπου ήδη εγκαθίδρυσε μία «ζώνη ασφαλείας».

Όπωςδήποτε θα ζητήσει ανταλλάγματα που θα είναι σε θάρος της Παλαιστινιακής Αντίστασης.

Όσον αφορά το μέλλον του παλαιστινιακού κινήματος, ο ήρωισμός και η καρτερικότητα που επιδεικνύει ο παλαιστινιακός λαός δεν φτάνει για την πραγματοποίηση του εθνικού του πόθου: τη δημιουργία ενός δικού του κράτους. Πολλά θα εξαρτηθούν από τη στάση των αραβικών χωρών και της Σοβιετικής Ένωσης μπροστά που στην τελευταία ισραηλινή εισβολή αρκέσθηκαν μόνο σε θερμαλιστικές αντιδράσεις.

κάνει ποτέ ο Μπεγκίν. Γιατί δεν ήρθε ο Σαντάτ ένδσω ήμουν εγώ στην έξουσία;"» (περιοδικό «Νιούσγουϊκ», τεύχος 12.12.1977, σελ. 16).

ΤΑ γεγονότα που ακολούθησαν τό ταξίδι του Σαντάτ στην Ιερουσαλήμ μέχρι σήμερα, δικαίωσαν την Γκόλντα Μείρ, αφού ο ίδιος ο Σαντάτ αναγκάστηκε να ομολογήσει ότι ο Μπεγκίν δε θέλει να κάνει καμία ουσιαστική παραχώρηση.

ΕΞ ΑΛΛΟΥ, για να εκτιμήσει κάποιος την εκπληκτική διπλωματική τακτική του Ισραήλ, αρκεί να αναφερθεί τό τελευταίο «πάθημα» στα πλαίσια του Σομαλο-Αιθιοπικού πολέμου, στο λεγόμενο «κέρασ της Αφρικής». Τελικά ή Αιθιοπία πέρασε στην πολεμική «προστασία» της Σοβιετικής Ένωσης, με συνέπεια να φύγει ή Σομαλία, που πέρασε στίς ΗΠΑ, τό Σάχη και άλλους δυτικούς «προστάτες». Ξαφνικά αποκαλύφθηκε ότι και τό Ισραήλ πουλάει όπλα στούς «πολεμοχαρείς μαρξιστές» της Αντίς Αμπέμπα και ό άκροδεξιός κ. Μπεγκίν επιτίμησε τόν ύπουργό του έπί των Έξωτερικών κ. Μοσιέ Νταγιάν, γιατί τό επιβεβαίωσε δημόσια.

ΕΙΝΑΙ καιρός οι προοδευτικοί Έβραίοι της διασποράς και του Ισραήλ που μάς παραστάθηκαν στόν αντιχουντικό αγώνα να πάρουν θέση απέναντι τό φασιστικό φαινόμενο Μπεγκίν, που ταυτίζεται σήμερα μέ τό Ισραήλ «αντιστάσεως μή ούσης». Γιατί ξέρουν καλά πόσο επικίνδυνο είναι νά κάνουμε στραβά μάτια μπρός στην αναβίωση του αυταρχισμού και του φασισμού κάτω από οποιαδήποτε μορφή και όποια γής.

στις επάλξεις τής Δημοκρατίας

•
ή ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
•

ή απογευματινή σου έφημερίδα

ΔΥΤΙΚΗ ΣΑΧΑΡΑ

‘Η γέννηση ενός έθνους

«Πές σ’ αυτούς που δέν μᾶς ξέρουν
ὅτι εἴμαστε ἐραστές τοῦ ἀδύνατου»

ΟΤΑΝ τό Δεκέμβρη τοῦ 1974 τό Μαρόκο καί ἡ Μαυριτανία προσέφυγαν στό Διεθνές Δικαστήριο τῆς Χάγης γιᾶ νά διεκδικήσουν τά «ἱστορικά δικαιώματά τους» στή Δυτική Σαχάρα, τό πρῶτο ἐρώτημα πού ἔθεσαν ἦταν ἂν, πρίν ἀπό τήν ἰσπανική κατοχή, ἡ Δυτική Σαχάρα ἦταν περιοχή πού δέν ἀνῆκε σέ κανέναν – terra nullius, ὅπως λέγεται ἐπίσημα. Θά ἦταν πολύ πλιό εύκολες, οἱ διακρατικές διαπραγματεύσεις ἂν ἡ ὑπαρξη ἑνός λαοῦ μπορούσε νά ἀγνοηθεῖ, ἂν τό πρόβλημα τῆς Δυτικῆς Σαχάρας μπορούσε νά θεωρηθεῖ σάν διαμάχη γιά μερικές χιλιάδες στρέμματα ἄμμου ἢ ἔστω σάν διαμάχη γιά μερικά ἑκατομμύρια τόνους φωσφάτων. Ὅμως σήμερα, μέσα ἀπό τίς διώξεις καί τήν προσφυγιά, ἀλλά κυρίως χάρις στόν ἐθνικοαπελευθερωτικό πόλεμο, οἱ Σαχρανοὶ ὄχι μόνο ἔχουν ἀποδείξει τήν ὑπαρξή τους ἀλλά ἔχουν διαμορφώσει καί ἐπιβάλλει τήν ἐθνική τους ταυτότητα, πού κανείς πιά δέν μπορεῖ νά ἀγνοήσει.

Ὁ ἀγώνας τῶν Σαχρανοὶ εἶναι παραδειγματικός σέ πολλά ἐπίπεδα. Ἐνας μικρός λαός, πού ὀπλίστηκε οὐσιαστικά μόνος του, καί ἀντιμετωπίζει νικηφόρα

δύο ἐπιδρομείς καί μία μεγάλη ἱμπεριαλιστική δύναμη, τή Γαλλία. Ἐνας ἀνταρτοπόλεμος στήν ἔρημο, γιά τόν ὁποῖο δέν ὑπῆρχε καμιά προηγούμενη ἐμπειρία, μόνο ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ γιά τή γῆ του. («Ἡ ἔρημος γι’ αὐτούς εἶναι ξένη καί ἐχθρική, ἐνῶ γιά μᾶς εἶναι ἡ γῆ μας, μᾶς ἀρέσει, εἶναι γλυκιά»). Ἐνας λαός πού συνειδητοποιεῖ μέσα ἀπό μία ἐπαναστατική διαδικασία ὅτι ἀποτελεῖ μία ξεχωριστή ἐθνική ὄντοτητα καί ἀγωνίζεται νά κατοχυρώσει τήν ἰδιαιτερότητά του.

Θά ἀσχοληθοῦμε μόνο μ’ αὐτή τήν τελευταία ὄψη τοῦ ἀγώνα τῶν Σαχρανοὶ, γιατί εἶναι αὐτή πού ἐντυπωσιάζει

ΣΤΟΝ ἑορτασμό γιά τή δεύτερη ἐπέτειο τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἀραβικῆς Σαχρανοὶ Δημοκρατίας εἶχε προσκληθεῖ καί παραδρῆθηκε ὁ συνεργάτης μας ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΣ, πού παρουσιάζει, μ’ αὐτή τήν ἐνκαιρία, μερικές ὀψεις τοῦ ἀγώνα τῶν Σαχρανοὶ.

περισσότερο ὅποιον ἔχει τήν τύχη νά γνωρίσει ἀπό κοντά, ἔστω καί γιά λίγο, αὐτό τό λαό ἀλλά καί γιατί πιστεύουμε

ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο γιά τήν κατανόηση μιᾶς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας νά ἐξετάσει καί νά γνωρίσει κανεῖς τόν κοινωνικό σχηματισμό ἀπ’ τόν ὁποῖο ξεπηδάει καί μέσα στόν ὁποῖο ἐγγράφεται, καθώς καί τούς τρόπους μέ τούς ὁποίους ὁ κοινωνικός αὐτός σχηματισμός μετασχηματίζεται στή διάρκεια – καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση – αὐτῆς τῆς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας¹.

Ὁ παραδοσιακός κοινωνικός σχηματισμός

Μέχρι τήν ἀρχή τῆς δεκαετίας τοῦ 1960, ἡ ἰσπανική ἀποικιοκρατία ἐλάχιστα εἶχε ἐπιδράσει πάνω στή δομή τῆς παραδοσιακῆς κοινωνίας τῶν Σαχρανοὶ, πού βασιζόταν στό σύστημα τῶν φυλῶν καί τῆς ὁποίας κύρια παραγωγική ἀσχόληση ἦταν ἡ νομαδική κτηνοτροφία.

Ὁ νομαδικός χαρακτήρας τῆς κτηνοτροφίας στήν ἔρημο καθορίζεται ἀπό τή συνεχή ἀναζήτηση βοσκότοπων, οἱ ὁποῖοι δέν εἶναι μόνιμοι ἀλλά δημιουργοῦνται ἀπό τίς βροχές καί ἐξαφανίζονται μετὰ². Ἀναζητώντας τούς βοσκότοπους, δηλαδή τή βροχή πού τοὺς δημιουργεῖ, οἱ νομάδες διανύουν συχνά ἀποστάσεις μεγαλύτερες ἀπό 1.000 Km. Γι’

χάρη. Στο επίπεδο της φυλής παίρνονταν οι σοβαρές αποφάσεις, πραγματοποιούνταν οι συμμαχίες και καθοριζόνταν οι οικονομικές επιλογές. Στο επίπεδο της φυλής συγκεντρωνόταν επίσης και η πολιτική εξουσία, κύρια όργανα της οποίας ήταν ο άρχηγός της φυλής και η συνέλευση της δημογεροντίας. Στις πολεμικές φυλές υπήρχε κι ένα πολεμικό συμβούλιο που συνερχόταν κάθε φορά που ένας εξωτερικός κίνδυνος απειλούσε τη φυλή. Επρόκειτο δηλαδή σχεδόν για φυλές-κράτη.

Με βάση αυτήν την κοινωνική οργάνωση δύσκολα θα μπορούσε λοιπόν να μιλήσει κανείς ως τη δεκαετία του 1960 για έθνος των Σαχραουί (τουλάχιστον με την έννοια που έχει δοθεί σ' αυτή τη λέξη από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα). Υπήρχε ένα σύνολο φυλών με κοινή πολιτισμική ταυτότητα, στη διαμόρφωση της οποίας σημαντικό ρόλο έπαιζαν επίσης (εκτός από τον κοινό τρόπο ζωής και κοινωνικής οργάνωσης) ή κοινότητα θρησκείας και γλώσσας.

Τό ξεκίνημα του έθνικοαπελευθερωτικού κινήματος

Οι πρώτες σημαντικές αλλαγές στην πατριδοσιακή κοινωνία άρχισαν να πραγματοποιούνται στη δεκαετία του 1960. Είναι η εποχή που η μόνιμη εγκατάσταση – άγνωστη ως τότε – στά σημαντι-

του εθνικισμού των Σαχραουί, που θα πάρει συγκεκριμένη μορφή στο κίνημα 'Απελευθέρωσης της Σαχάρας που δημιούργησε ο Μοχάμεντ Σίντ Μπραχίμ Μπασίρι, ο έπονομαζόμενος Μπασίρι. Έχοντας σπουδάσει δημοσιογράφος στην Αίγυπτο και τη Συρία, την εποχή της ανόδου του αραβικού εθνικισμού, επιστρέφει το 1967 αποφασισμένος να αγωνιστεί για την απελευθέρωση της πατρίδας του. Στην αρχή θα εγκατασταθεί στο Μαρόκο, όπου τόσο η επίσημη προπαγάνδα όσο και το κόμμα «Ιστικλάλ» συνέχιζαν να μιλάνε για την «απελευθέρωση» της Δ. Σαχάρας (φυσικά στά πλαίσια του «Μεγάλου Μαρόκου»). Γρήγορα όμως εγκατέλειψε το Μαρόκο και προτίμησε να εγκατασταθεί στη Σαχάρα, όπου θα δημιουργήσει το Κίνημα 'Απελευθέρωσης της Σαχάρας. Η ταχύτητα με την οποία αναπτύχθηκε το κίνημα και ο αντίκτυπος που συνάντησε έδειχναν ότι οι συνθήκες για τον αντι-αποικιακό αγώνα είχαν ωριμάσει και ότι ο εθνικισμός των Σαχραουί είχε αρχίσει να διαμορφώνεται.

Η μεγάλη μέρα του κινήματος έφτασε στις 17 'Ιουνίου 1970. Η 'Ισπανία προετοίμαζε τη μετατροπή της Δ. Σαχάρας από αποικία σε ένα είδος ισπανικής υπερπόντιας επαρχίας. Και για να δώσει μια επίφαση νομιμότητας σ' αυτό το σχέδιο αποφάσισε να συγκαλέσει μια συνέλευση όλων των προυχόντων της Δ. Σαχάρας στο 'Ελ 'Αϊούν για τις 17 'Ιουνίου 1970. Αντί όμως για προύχοντες οι 'Ισπανοί δρέθηκαν μπροστά σε μια τερά-

ξαφνική συνειδητοποίηση, ή τομή, ή αρχή (και τό τέλος) του ειρηνικού δρόμου.

Θά ακολουθήσουν τρία περίπου χρόνια αναζητήσεων. Άρκετά στελέχη του κινήματος που γλίτωσαν από τη σφαγή και τις συλλήψεις (ή αφού απολύθηκαν από τις φυλακές) κατέφυγαν στη Ζουεράτ, όπου ενώθηκαν με άλλους Σαχραουί που βρίσκονταν από παλαιότερα εγκατεστημένοι στη Μαυριτανία. Μιά αναδιοργάνωση άρχισε σιγά-σιγά, ή οποία μπορούσε να υπολογίζει και σε μία εμμενή άνοχη της επίσημης κυβέρνησης της Μαυριτανίας. Παράλληλα, αν και ανεξάρτητα, μεταξύ των Σαχραουί που έμεναν στο Μαρόκο άρχισε να αναπτύσσεται – κυρίως στο Τάν-Τάν και στη συνέχεια μεταξύ των Σαχραουί φοιτητών – ή θέληση για δράση. Έτσι δημιουργήθηκε στη Ραμπάτ μία ομάδα φοιτητών Σαχραουί, ή οποία είχε στενές σχέσεις με την 'Εθνική Φοιτητική Ένωση Μαρόκου και τις οργανώσεις της άκρας αριστεράς που την έλεγχαν εκείνη την εποχή και υποστήριζαν τό αίτημα της αυτοδιάθεσης του λαού της Δ. Σαχάρας. Μέσα απ' αυτή την ομάδα θά ξεπηδήσει ή ηγετική φυσιογνωμία του 'Ελ Ουαλί Μουσταφά Σαγιέντ, ιδρυτή αγρότερα του F. POLISARIO και ήρωα των Σαχραουί που σκοτώθηκε στις 9/6/1976, σε ηλικία 30 χρόνων, στην πρώτη επίθεση του F. POLISARIO εναντίον της Νουακσότ, πρωτεύουσας της Μαυριτανίας.

Η συνάντηση των δύο ομάδων, της Ζουεράτ και της Ραμπάτ, στις αρχές του 1973, θά οδηγήσει μετά λίγους μήνες στην ίδρυση του F. POLISARIO. Υπάρχουν δύο ήμερομηνίες γένεσης του F. POLISARIO:

- στις 10 Μαΐου 1973 έγινε τό ίδρυτικό συνέδριο.

- στις 20 Μαΐου 1973 μία ομάδα, με επικεφαλής τον 'Ελ Ουαλί, πραγματοποίησε, με ελάχιστα μέσα, την πρώτη έντονη ενέργεια (κατάληψη ενός στρατιωτικού φυλακίου σε μία τοποθεσία που ονομάζεται Κάνγκα).

Η δεύτερη ήμερομηνία θά θεωρηθεί τελικά σάν ιδρυτική στιγμή του F. POLISARIO, κι αυτή γιορτάζεται κάθε χρόνο από τό λαό των Σαχραουί.

Άπό τόν τρόπο της δημιουργίας του και τις πολιτικές επιλογές του τό F. POLISARIO θά μπορούσε να είχε παραμείνει μία μικρή ομάδα αποκομμένη από τό λαό και χωρίς ιδιαίτερο μέλλον. Σύντομα όμως θά αποδειχτεί ότι αποτελούσε ή μόνη ύπαρκτη πολιτική δύναμη στη Δυτική Σαχάρα.

Έτσι τό Μάιο του 1975 – δύο χρόνια ακριβώς μετά την ίδρυση του F. POLISARIO – όταν ή πρώτη επίσημη αποστολή του Ο.Η.Ε. έπισκέφτηκε ή Δυτική Σαχάρα έγινε παντού δεκτή με διαδηλώσεις όπου κυμάτιζαν οι σημαίες του F. POLISARIO. Τά συνθήματα αυτή τη φορά δέν ήταν μετριοπαθή, όπως πριν

Ο Μπασίρι

Μιά εικόνα της Δ. Σαχάρας.

κότερα κέντρα ('Ελ 'Αϊούν, Σμάρα, Ντάζλ) άρχίζει να εμφανίζεται και οι πρώτοι Σαχραουί έρχονται σε έπαφή με την έξωτερική κοινωνία (φοιτητές, μετανάστες κ.τ.λ.). Ταυτόχρονα ή 'Ισπανία άρχίζει να εκφράζει ένα ιδιαίτερο ένδιαφέρον για ή «Σαχάρα της», που εκδηλιώθηκε με ή δημιουργία νέων δραστηριοτήτων και άπασχολήσεων καθώς και με την προσπάθεια να έλεγχθει πολιτικά και κοινωνικά ό πληθυσμός.

Μέσα σ' αυτό τό πλαίσιο άρχίζουν να διαμορφώνονται σίς διάφορες πόλεις τά πρώτα σπέρματα ενός νέου εθνικισμού,

στια διαδήλωση που όμειά της δέν είχε ξαναγίνει ποτέ στη Δ. Σαχάρα. Παρόλο που οι διεκδικήσεις – όπως εκφράζονταν στο υπόμνημα που είχε συντάξει ό ίδιος ό Μπασίρι – ήταν εξαιρετικά μετριοπαθείς (καμία νήξη για ανεξαρτησία, μόνο μία αναφορά σε αυτόνομία) ή απάντηση των 'Ισπανών ήταν δεκάδες νεκροί και εκατοντάδες συλλήψεις. Άνάμεσα στους συλληφθέντες κι ό ίδιος ό Μπασίρι, που από τότε κανείς πιά δέν θά ξαναδεί. Η 17/6/70 στάθηκε ένας από τούς σημαντικότερους σταθμούς στον αγώνα των Σαχραουί. Είναι ή τραυματική έμπειρία, ή

αυτό και οι Σαχραουί ονομάζονται «παιδιά των σύννεφων».

Ο νομαδικός τρόπος ζωής και παραγωγής αποτέλεσαν ένα βασικό παράγοντα στη διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας των Σαχραουί: σέ αντίθεση με τους μόνιμα εγκατεστημένους πληθυσμούς, οι οποίοι με διάφορους τρόπους επιδιώκουν να μετατρέψουν τη φύση, οι νομαδικοί πληθυσμοί αποδέχονται τη φύση όπως εμφανίζεται, την υφίστανται και μαθαίνουν να τη χρησιμοποιούν. Γεγονός που έχει άμεσες επιπτώσεις στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής. Διότι, σέ τελευταία ανάλυση, η μόνη άδιαφορήτητη έξουσία στην έρημο παραμένει πάντα η ίδια η έρημος.

Αυτό βέβαια δέν σημαίνει ότι η κοινωνική οργάνωση – πού βασίζεται στο σύστημα των φυλών – δέν είναι αυστηρά ιεραρχική. Κάθε οίκογένεια (μιά ή περισσότερες τέντες) ανήκει σέ μία φυλή και κάθε άτομο προσδιορίζεται από τό όνομά του, τό όνομα του πατέρα του και τό όνομα της φυλής του. "Όλες οι οίκογένειες πού αποτελούν μία φυλή έχουν μεταξύ τους σχέσεις συγγένειας. Στην έρημο η φυλή αποτελεί τό απαραίτητο πλαίσιο της κοινωνικής ζωής και κάθε οίκογένεια είναι αναγκασμένη νά ανήκει σέ μία φυλή, γιατί μόνο έτσι μπορεί νά εξασφαλίσει προστασία, νερό, ασφάλεια στην κτηνοτροφία κ.τλ. "Όταν η φυλή είναι πολυάριθμη, χωρίζεται σέ υποφυλές πού εκπληρώνουν τις ίδιες κοινωνικές λειτουργίες.

Στό έσωτερικό κάθε φυλής (ή υποφυλής) επικρατεί μία αυστηρά ιεραρχική δομή. Στην κορυφή βρίσκονται οι πολεμιστές και οι μαραμπού (γραμματισμένοι και γνώστες της μουσουλμανικής θρησκείας) πρόκειται γιά πρόσωπα ιδιαίτερα σεβαστά). "Ανάλογα μάλιστα μέ τό ποιά από τις δύο αυτές ομάδες είναι επικρατέστερη, η φυλή χαρακτηρίζεται ως πολεμική ή μαραμπού. Κάτω απ' αυτές τις δύο ομάδες βρίσκονται όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες, αυτές πού όπως λέει μία παροιμία τοποθετούνται κάτω από τό σπιρούνι και τό βιδίλο. Οι κατηγορίες αυτές είναι, μεταξύ άλλων, οι χειροτέχνες, οι απελευθέρωτοι (των οποίων η ανεξαρτησία ποικίλλει ανάλογα μέ τό χρόνο της απελευθέρωσής τους και άλλους παράγοντες), οι μουσικοί κ.τλ. Στην τελευταία βαθμίδα βρίσκονται οι δούλοι, πού κατά κανόνα είναι νέγροι και όχι άραβοδέεροι. Θά πρέπει επίσης νά σημειώσουμε, στά πλαίσια της σύντομης αυτής περιγραφής της παραδοσιακής κοινωνίας, την τελείως ιδιαίτερη θέση της γυναίκας: η γυναίκα στην παραδοσιακή κοινωνία των Σαχραουί συμμετέχει στην εργασία, στην ιδιοποίηση των αγαθών και τη γενικότερη κοινωνική ζωή μέ όρους σχεδόν ισότητας.

Η φυλή ή η υποφυλή αποτελούσε μέχρι πρόσφατα την ουσιαστική και κυρίαρχη πολιτική οντότητα στη Δυτική Σα-

Μπουμεντιέν - Χασάν - Νταντά, την εποχή της φιλίας τους.

Ο αγώνας των Σαχραουί καί η μαροκινή Αριστερά

● Η «πράσινη πορεία» και η προσπάρηση στό Μαρόκο του μεγαλύτερου τμήματος της (πρώην ισπανικής) Δυτικής Σαχάρας πραγματοποιήθηκε μέ τη συμμετοχή και ύποστήριξη όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Η ύποστήριξη αυτή ήταν κάτι τό τελείως φυσιολογικό γιά τό εθνικιστικό κόμμα «Ιστικλάλ», πού πρώτο προπαγάνδισε την ιδέα του μεγάλου Μαρόκου. Έκείνο πού προκάλεσε ιδιαίτερη έντύπωση ήταν η ύποστήριξη των επεκτατικών βλέψεων του Χασάν από τά κόμματα της Αριστεράς, δηλαδή από τό Κόμμα Προόδου και Σοσιαλισμού (P.P.S.) – μετονομασία του Κ.Κ. Μαρόκου – και από τη Σοσιαλιστική Ένωση Λαϊκών Δυνάμεων (U.S.F.P.) – πού πρόσκειται στή 2η Διεθνή.

● Η όμοφωνη στάση των πολιτικών κομμάτων στό θέμα της κατάκτησης της Δ. Σαχάρας συνέβαλε αποφασιστικά στην άποκατάσταση της «εθνικής ενότητας και όμοψυχίας» στό Μαρόκο, εθνική ένότητα πού επικυρώθηκε τόν Ιούλιο του 1977 μέ τη διενέργεια των πρώτων, μετά από 20 χρόνια, βουλευτικών εκλογών, και στίς όποιες τά κόμματα της άριστεράς, παρά την εθνικιστική τους προπαγάνδα, ύποστήκαν συντριπτική ήττα (η U.S.F.P. εξέλεξε 16 βουλευτές και τό P.P.S. έναν, σέ σύνολο 300).

● Ο ιδιόρρυθμος αυτός «ιστορικός συμβιβασμός» των άριστερων κομμάτων μέ τη μοναρχία έρμηνεύτηκε από τά ίδια σαν άπελευθερωτικός αγώνας και πάλι κατά της άποικιοκρατίας. Βέ-

βαια ό αντίπαλος εναντίον του όποιου έκστράτευσαν δέν ήταν ή ισπανική άποικιοκρατία αλλά ένας λαός, άραβικός και μουσουλμανικός, πού ζητούσε την ανεξαρτησία του...

● Στην πολιτική της «εθνικής ενότητας» αντίτάχθηκε μόνο μία οργάνωση της έξωκοινοβουλευτικής άριστεράς, πού όνομάζεται Ιλάλ Άμάμ (Έμπρός) και δημιουργήθηκε τό 1970 από διάσπαση του Κ.Κ. Μαρόκου. Η Ιλάλ Άμάμ ύποστήριξε από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας της τη θέση της αυτοδιάθεσης γιά τη Δ. Σαχάρα, και όταν τό 1972 κέρδισε, μαζί μέ άλλες οργανώσεις της έξωκοινοβουλευτικής άριστεράς, τόν έλεγχο της Έθνικής Φοιτητικής Ένωσης Μαρόκου (Ε.Φ.Ε.Μ.), η Ε.Φ.Ε.Μ. ύποστήριξε επίσης τη θέση της αυτοδιάθεσης.

● Παρά τό τεράστιο κύμα συλλήψεων και καταπίεσης πού εξαπολύθηκε εναντίον των οργανώσεων της έξωκοινοβουλευτικής άριστεράς από τό 1974 και μετά, η Ιλάλ Άμάμ διατήρησε τις θέσεις της γιά τό πρόβλημα της Δ. Σαχάρας και τό 1976 εκπρόσωποί της πήραν μέρος στό 3ο συνέδριο του F. POLISARIO.

● Στίς άρχές του 1977, 137 μέλη και συμπαθούντες της Ιλάλ Άμάμ δικάστηκαν στην Καζαμπλάνκα μέ κατηγορίες πού τυπικά δέν άφορούσαν την τοποθέτησή τους στό πρόβλημα της Δ. Σαχάρας. Στη διάρκεια της δίκης δέν επιτρεπόταν στους κατηγορούμενους νά άναφερθούν στους πραγματικούς λόγους της δίωξης τους και μόνο στό τέλος της δίκης ό Άμπραχάμ Σερφατού, από τους ήγέτες της Ιλάλ Άμάμ, πρόλαβε νά φωνάξει, στό όνομα της πλειοψηφίας των κατηγορουμένων, μία σειρά συνθήματα ύπέρ του αγώνα των Σαχραουί και ύπέρ της συναδέλφωσης των δύο λαών. Καταδικάστηκε σέ ισόβια, όπως και 43 άλλοι σύντροφοί του, ενώ η μικρότερη ποινή πού επέβαλε τό δικαστήριο ήταν 7 χρόνια.

Γυναίκες της Δ. Σαχάρας: Πόλεμος και ειρήνη.

πέντε χρόνια. Οί διαδηλωτές φώναζαν:

- Έξω ή Ίσπανία
- Άνεξαρτησία
- Ούτε προσάρτηση ούτε διχοτόμηση
- Όχι στο Μαρόκο και τη Μαυριτανία

- Είμαστε Σαχραουί: ούτε Μαροκινοί, ούτε Άλγερινοί, ούτε Μαυριτανοί.

Στό Έλ Αϊούν οί διαδηλώσεις πήραν μορφή λαϊκής γιορτής και κράτησαν σχεδόν χωρίς διακοπή μία δλόκληρη δδομάδα (από τίς 12 ως τίς 19 Μαΐου). Ή άποστολή του Ο.Η.Ε. στην έκθεσή της αναγκάστηκε νά αναγνωρίσει:

«Τό F. POLISARIO, πού έθεωρείτο παράνομο ως τήν άφιξη της άποστολής, έμφανίστηκε ως ή κυρίαρχη πολιτική δύναμη στην περιοχή(...) Ή άποστολή διαπίστωσε ότι ό πληθυσμός, ή τουλάχιστον όλα σχεδόν τά άτομα πού συνάντησε, εκφράστηκαν κατηγορηματικά ύπέρ της ανεξαρτησίας και έναντίον των έδαφικών διεκδικήσεων του Μαρόκου και της Μαυριτανίας»⁵.

Ή «ένοποίηση του λαού»

Μέσα σέ δύο χρόνια ή συγχώνευση λαού και πρωτοπορίας ήταν πιά γεγονός: ένα καινούργιο έθνος έχει δημιουργηθεί. Ή έπισφράγιση της καινούργιας έθνικής ένότητας, τό πέρασμα από τίς φυλές στο έθνος, θά έπισημοποιηθεί λίγους μήνες αργότερα, στις 12 Οκτωβρίου 1975.Είναι τό συνέδριο της «ένοποίησης του λαού»: όλοι σχεδόν οί προύχοντες, οί άρχηγοί των φυλών, οί δημογέροντες, αυτοί πού τό όνομά τους «μέτραπε» στη Δ. Σαχάρα και πού πολλοί ως εκείνη τή στιγμή είχαν έναντιωθεί στον έθνικοαπελευθερωτικό άγώνα, θύ μαζευτούν γύρω από τον Έλ Ουαλί - πού εκείνη τή έποχή δέν ήταν ούτε καν τριάντα χρονών - και θά αποφασίσουν τήν κατάργηση των φυλών και τήν «ένοποίηση του λαού». Έτσι, όταν στις 14/11/75 ή Ίσπανία, τό Μαρόκο και ή

Μαυριτανία ύπογράφουν τήν τριμερή συμφωνία της Μαδρίτης και προσπαθούν νά τήν επικυρώσουν από τή Τζέμα - συνέλευση των προυχόντων πού είχε δημιουργήσει ή Ισπανική άποικιοκρατία - τά 2/3 των μελών της Τζέμα συνεδριάζουν στην έλεύθερη περιοχή της Δ. Σαχάρας, αναγνωρίζουν τό F. POLISARIO ως «μοναδικό και νόμιμο εκπρόσωπο του λαού των Σαχραουί» και αποφασίζουν τήν αυτοδιάλυση της Τζέμα.

Έπρόκειτο για ένα εξαιρετικά σπάνιο φαινόμενο όπου ένας θεσμός-κατασκευάσμα της άποικιοκρατίας αυτοδιαλύεται για νά μήν επικυρώσει τίς αποφάσεις του δημιουργού του. Τή θέση της Τζέμα, πού ή σύνθεσή της στηριζόταν στο σύστημα των φυλών και ή λειτουργία της στην εύνοια της άποικιοκρατίας, θά πάρει ό πρώτος θεσμός του «ένοποιημένου λαού», του καινούργιου έθνους: τό Έθνικό Συμβούλιο Σαχραουί⁶.

Άκολούθησε ή είσβολή των στρατευμάτων του Μαρόκου και της Μαυριτανίας, ή ήρωική αντίσταση των Σαχραουί και ή μεγάλη έξοδος: 100.000 πρόσφυγες έφευγαν χωρίς τίποτα, περπατώντας εκατοντάδες χιλιόμετρα μέσα στην έρημο, όταν τό F. POLISARIO δέν είχε τήν παραμικρή ύποδομή για νά τους διασφαλίσει και νά τους περιθάψει.

«Ήταν ή πιο κρίσιμη και πιο δύσκολη στιγμή πού είχαμε νά αντιμετωπίσουμε αλλά τήν ξεπεράσαμε νικηφόρα»⁷. Μέσα σέ λίγους μήνες οί καταυλισμοί έχουν δημιουργηθεί, ή «Άραβική Σαχραουί Δημοκρατία» έχει ανακηρυχθεί, οί νέοι θεσμοί της κοινωνικής και πολιτικής ζωής έχουν διαμορφωθεί.

Ή πολιτική βούληση για τό ξεπέρασμα της παλιάς κοινωνικής όργάνωσης και τή δημιουργία έθνους εκφράζεται καθαρά

στούς θεσμούς πού δημιουργήθηκαν και εφαρμόζονται στους προσφυγικούς καταυλισμούς, όπου ζούν σήμερα 105.000 άτομα. Ή υπάρχουν στην περιοχή του Τιντούφ 20 προσφυγικοί καταυλισμοί πού ό καθένας αποτελεί μία νταϊρά (=νομός) και έχει τό όνομα μιάς περιοχής της Δυτικής Σαχάρας. Οί κάτοικοι του κάθε καταυλισμού (νταϊρά), πού στην άρχή προέρχονταν όλοι από τήν ίδια περιοχή, γίνεται σήμερα προσπάθεια νά κατάργονται από διάφορες περιοχές, ακριβώς για νά μήν αναπαραχθεί ή κοινωνική όργάνωση πού βασιζόταν στις φυλές.

Σέ κάθε νταϊρά υπάρχουν λαϊκές έπιτροπές δάσης, πού ή κάθε μία άσχολείται μ' ένα συγκεκριμένο τομέα (δικαιοσύνη, εκπαίδευση, ύγεία κ.τ.λ.). Όλοι οί κάτοικοι της νταϊρά άνήκουν σέ κάποια άπ' αυτές τίς λαϊκές έπιτροπές. Κάθε λαϊκή έπιτροπή έχει έναν υπεύθυνο, άμεσα ανακλητό, και οί διάφοροι υπεύθυνοι των λαϊκών έπιτροπών δάσης αποτελούν τή λαϊκή έπιτροπή της νταϊρά. Στο βαθμό πού οί περισσότεροι άντρες άσχολούνται μέ τόν πόλεμο, τίς υπευθυνότητες στη διοίκηση των νταϊρά τίς έχουν κυρίως οί γυναίκες.

Οί 20 νταϊρά είναι χωρισμένες σέ τρεις βιλάγια (= μείζων περιοχή): του Έλ Αϊούν, της Σμάρρα και της Ντάκχλα. Για κάθε βιλάγια οί λαϊκές έπιτροπές δάσης των διάφορων νταϊρά εκλέγουν τούς αντιπροσώπους στο λαϊκό συνέδριο δάσης, πού συνέρχεται κάθε όκτώ μήνες. Μέ τή σειρά τους τά λαϊκά συνέδρια των τριών βιλάγια εκλέγουν τούς αντιπροσώπους στο γενικό λαϊκό συνέδριο - άνώτατη έξουσία στη R.A.S.D - πού συνέρχεται κάθε δύο χρόνια.

Τό γενικό λαϊκό συνέδριο εκλέγει τήν Έκτελεστική Έπιτροπή (πού αποτελεί-

«Ούτε ειρήνη ούτε σταθερότητα πρίν από τήν έπιστροφή στην πατρίδα και τήν πλήρη ανεξαρτησία.»
(Σύνθημα του 3ου Συνεδρίου του F. POLISARIO).

ται από 21 μέλη) και είναι το ανώτατο όργανο του F. POLISARIO, και της 'Αραβικής Σαχραουί Δημοκρατίας (αυτή ορίζει τους υπουργούς). Το γενικό λαϊκό συνέδριο εκλέγει επίσης τα 20 από τα 41 μέλη του 'Εθνικού Συμβουλίου Σαχραουί (τα υπόλοιπα 21 ορίζονται από την 'Εκτελεστική 'Επιτροπή).

Μέσα απ' αυτή την κοινωνική και πολιτική οργάνωση οι διοικητικές και οι κομματικές λειτουργίες ταυτίζονται, τουλάχιστον από κάποιο επίπεδο και πάνω. Αυτό όμως αντιστοιχεί σε μία άμεση πραγματικότητα. Μέσα από τη διαδικασία άνδρωσής του το F. POLISARIO έχει μετατραπεί σήμερα από οργάνωση πρωτοπορίας σε μαχόμενο λαό, είναι ταυτόχρονα Πολιτικό Γραφείο και αντάρτες, κυβέρνηση και δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες, κόμμα και κράτος, ένα κόμμα-κράτος⁶.

Η νέα εθνική ταυτότητα

Είναι πολύ νωρίς για να προσπαθήσει να θεωρητικοποιήσει κανείς την εμπειρία του F. POLISARIO. 'Η ίδια ή φύση του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα που διεξάγουν αυτή τη στιγμή οι Σαχραουί και οι άμεσες επιταγές του δεν αφήνουν περιθώρια για «καθαρές» ιδεολογικές τοποθετήσεις. «Όποιος προσπαθήσει αυτή τη στιγμή να θεωρητικοποιήσει την εμπειρία μας κινδυνεύει να κάνει μεγάλα λάθη. Ούτε εμείς οι ίδιοι δεν είμαστε ικανοί για κάτι τέτοιο»⁷.

'Εκείνο πάντως που φαίνεται σάν δεδομένο είναι μία συνεχής προσπάθεια συνειδητοποίησης και συμμετοχής του λαού, μία διαρκής επιδίωξη άμεσης δημοκρατίας και εξάλειψης των διακρίσεων της παραδοσιακής κοινωνίας.

'Επίσης αυτό που κάνει εντύπωση είναι μία σειρά ομοιότητες, τουλάχιστον σε θεωρητικό επίπεδο, με τους θεσμούς που εφαρμόζονται στη Λιβύη. 'Ομοιότητες που δεν οφείλονται μόνο σε κοινές πολιτικές επιλογές (π.χ. εθνικισμός, αραβική ενότητα κ.τ.λ.) αλλά και σε κοινά κοινωνικά χαρακτηριστικά (π.χ. και στίς δύο περιπτώσεις η νομιμότητα της εξουσίας προέρχεται και στηρίζεται στην ερημο, και στίς δύο περιπτώσεις ο εθνικισμός αναπτύχθηκε πολύ αργότερα απ' ό,τι στον υπόλοιπο αραβικό κόσμο, σε μία φάση μάλιστα γενικότερης πτώσης του αραβικού εθνικισμού).

Όμως οι όποιες ομοιότητες και έρμηνειες πρέπει πάντα να τοποθετούνται στο πλαίσιο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα που διεξάγεται αυτή τη στιγμή και ο οποίος προκάλεσε το ριζικό

Ο 'Ελ Ουαλί με το στρατηγό Γιάτ

μετασχηματισμό του παραδοσιακού κοινωνικού σχηματισμού, που ήταν ζωντανός μέχρι πριν λίγα χρόνια. Απομένει δέβια να φανεί πώς θα αντιδράσει ο παραδοσιακός κοινωνικός σχηματισμός

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το άρθρο αυτό έχει σκοπό να δώσει μερικά γενικά περιγραφικά στοιχεία και δεν αποτελεί φυσικά μία ολοκληρωμένη παρουσίαση αυτού του θέματος. Για όποιον ενδιαφέρεται για περισσότερες λεπτομέρειες εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι το βιβλίο του Ahmed — Baba Miské (μέλους του Π.Γ. του F. POLISARIO): *fronti polissario, l'âme d'un peuple, éditions ruriure, Παρίσι 1978*. 'Ιδιαίτερα χρήσιμη, όσον αφορά τη δομή της παραδοσιακής κοινωνίας και τη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας των Σαχραουί, είναι επίσης η εργασία του Olivier Vergnol: *L'identité Sahraoui, D.E.A. en Sciences Politiques, Aix-en Provence*. Τα κυριότερα ντοκουμέντα σχετικά με τον αγώνα των Σαχραουί (αποφάσεις Ο.Η.Ε., απόφαση Χάγης, πρόγραμμα του F. POLISARIO, σύνταγμα της R.A.S.D. κ.τ.λ.) βρίσκονται συγκεντρωμένα στο βιβλίο του Manfred O. Hinz: *Le droit à l'autodétermination du Sahara Occidental*, έκδ. p.d.w., Βόννη 1978. Από τα κείμενα που έχουν δημοσιευτεί στα ελληνικά τα σημαντικότερα είναι μερικά άρθρα στη «Διεθνή Πολιτική» (Ιούνιος 1977, Αύγουστος 1977 και Φεβρουάριος 1978), η συνέντευξη του Μπασίρ Μ. Σαγμέντ, (άναπληρωτή γραμματέα του F. POLISARIO) στο ANTI (τεύχ. 90) και τα πρόσφατα άρθρα των Γ. Βότση («Ελευθεροτυπία» 14, 15 και 16/3/1978) Α. Τράκα («καθημερινή» 12/3/1978) και Α. Βουτσά («Αύγη» Μάρτη) 1978), οι οποίοι είχαν επίσης προσκληθεί και παραδρόθηκαν στο γιορτασμό για τη 2η επέτειο της ανακήρυξης της R.A.S.D.

2. Σε αντίθεση με μία πολύ διαδεδομένη εικόνα που υπάρχει για την ερημο — κάτι σάν το άπολυτο κενό — τό έδαφος στο μεγαλύτερο μέρος της Σαχάρας είναι εξαιρετικά γόνιμο: μία θροχή είναι άρκετή για να φρασινίσει ή γη και να μετατραπεί σε βοσκοτόπο. 'Η απόλυτη ερημος με τις θίνες (άμμόλοφους) — τό έργκ όπως λέγεται — καλύπτει ένα μικρό μόνο τμήμα της Σαχάρας (περίπου τό 10%-20%).

3. Για μία ουστηματική ανάλυση της παραδοσιακής κοινωνίας βλ. F. de Chasse: *L'étrier, la houe et le livre*, éd. Anthropolos, Παρίσι 1975. Πολύ κατατοπιστικό είναι επίσης και τό υπό-

στό βίαιο θάνατό του: γιατί είναι γεγονός ότι οι κοινωνικές δομές που μεθαίνουν, συχνά αναπαράγονται μεταλλαγμένες στην καινούργια κοινωνία.

Πάντως αυτό που είναι αναμφισβήτητο και που αποτελεί ίσως τη μεγαλύτερη κατάκτηση του F. POLISARIO, αυτό που κανείς δεν μπορεί πιά να του αφαιρέσει ή να του άρνηθεί, είναι ή διαμόρφωση μιάς νέας εθνικής ταυτότητας. 'Η εθνική ταυτότητα των Σαχραουί στηρίχθηκε δέβια σε μία κοινή πολιτισμική ταυτότητα, δηλαδή στο συλλογικό συνειδητό και ύποσυνείδητο εγώ της δοσμένης κοινωνίας. 'Ομως αυτή ή πολιτισμική ταυτότητα μετατράπηκε σε εθνική συνείδηση χάρη στην παρέμβαση της πρωτοπορίας. Καί τόν εθνικοαπελευθερωτικό πόλεμο. Καί σήμερα είναι πιά δεδομένη και σημαίνει τό δικαίωμα αυτού του λαού να αίσθανεται διαφορετικός και την άρνησή του να ένταχθεί σε ένα κοινωνικό σύνολο που τό άναιρεί την ιδιαιτερότητά του και να άποδεχτεί μία κοινωνική οργάνωση που είναι αντίθετη με τίς επιθυμίες του.

μνημα που επέδωσε τό 1975 στην επιτροπή άποαποικιοποίησης του Ο.Η.Ε. ή προσωρινή επιτροπή για την ιστορική έρευνα του F. POLISARIO.

4. Για την περίοδο αυτή (1973-75), έκτός από την ένταση της ένοπλης πάλης και της οργανωτικής προσπάθειας του F. POLISARIO, θά πρέπει να σημειώσουμε δύο σημαντικά στηρίγματα που έθρκε έξω από ή Δυτική Σαχάρα: την ένθερμη ύποστήριξη του από τό Δημοκρατικό Κίνημα της Μαυριτανίας και ή βοήθεια, μικρή αλλά πολύ σημαντική για την πρώτη φάση, που τό έδωσε ή Λιβύη.

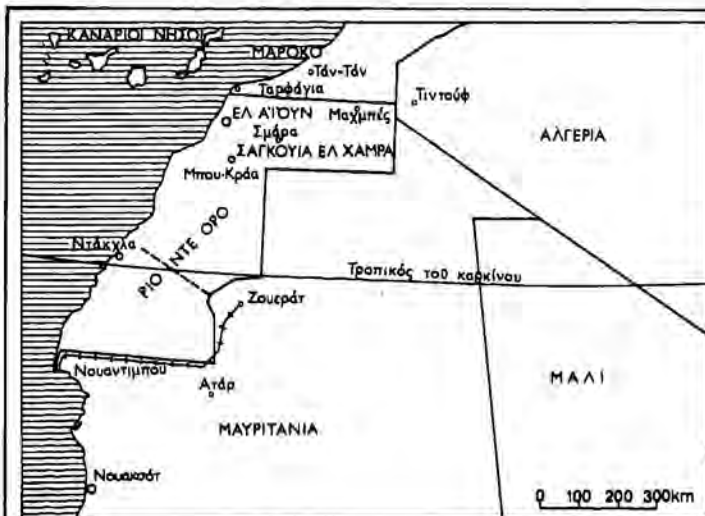
5. Βλ. Manfred O. Hinz, ό.π., σελ. 74-75. Στη μαρτυρία αυτή ήρθε να προστεθεί πρόσφατα μία καινούργια σημαντική μαρτυρία. 'Ο πρώην στρατιωτικός διοικητής της 'Ισπανικής Σαχάρας, ύποστράτηγος Γκομέζ ντε Σαλαζάρ, κατέθεσε στην επιτροπή έξωτερικών της 'Ισπανικής Βουλής ότι τό 1975 τό F. POLISARIO ήταν ό μοναδικός εκπρόσωπος του λαού Σαχραουί και ή ή θέληση του λαού για ανεξαρτησία ήταν άπόλυτη, με εξαίρεση μόνο μία χούφτα έμπόρων που ύποστήριζαν τίς θέσεις του Μαρόκου. 'Η κατάθεση του Γκομέζ ντε Σαλαζάρ έγινε στα πλαίσια μιάς έρευνας που διενεργείται μετά από αίτηση των σοσιαλιστών και των κομμουνιστών για να διαλευκανθούν οι συνθήκες κάτω από τίς όποιες ύπογράφηκε ή τριμερής συνθήκη της Μαδρίτης (Monde, 15/3/78).

6. 'Ο άριθμός των μελών του 'Εθνικού Συμβουλίου Σαχραουί ορίστηκε σε 41, ώστε να εκφράζει ταυτόχρονα ή διατήρηση της παράδοσης (ό άριθμός των μελών της Τζέμα ήταν παραδοσιακά 40, άσχετα άν οι 'Ισπανοί είχαν διενύρει ή συμμετοχή σ' αυτήν) αλλά και την αλλαγή.

7. Βλ. συνέντευξη του Μπασίρ Μ. Σαγμέντ, ANTI, τευχ. 90.

8. «Πρέπει να νανίουμε ότι μία από τίς ιδιομορφίες — και οι ιδιομορφίες είναι πολύ σημαντικές, πιά σημαντικές άπό τίς γενικότητες — είναι ότι τό Μέτωπο POLISARIO δεν αποτελεί μία ομάδα άποκομμένη από τό λαό, είναι ό ίδιος ό μαχόμενος λαός». Βλ. ANTI, τευχ. 90.

9. Συνέντευξη του ύπουργού Άμύνης Λαρούσι, στη Monde, 26/5/1977.

λαδή τούς Τουαρέγκ, που κατοικούν στην κεντρική Σαχάρα και είναι θερβερόφωνοι, και τούς Τουμπού (ή Τενεά) που κατοικούν στο Τσάντ.

Ο συνολικός αριθμός των Σαχραούι είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με σχετική ακρίβεια και στην υποεκτίμησή του η Ισπανία, το Μαρόκο και η Μαυριτανία θέλησαν να θεμελιώσουν το διαμελισμό της Δυτικής Σαχάρας. Σύμφωνα με τις πιο αντικειμενικές εκτιμήσεις ο συνολικός πληθυσμός πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 300.000 και 500.000, από τις οποίες 105.000 (σύμφωνα με στοιχεία του F. POLISARIO) κατοικούν σήμερα στους προσφυγικούς καταυλισμούς που βρίσκονται στην περιοχή του Τιντούφ.

3. Η κυριότερη πλουτοπαραγωγική πηγή της Δ. Σαχάρας είναι τα φωσφάτα που υπάρχουν στην περιοχή Μπού-Κραά. Το κοιτάσμα αυτό, που ανακαλύφθηκε το 1963 και η εκμετάλλευσή του άρχισε το 1972, είναι από τα σημαντικότερα του κόσμου. Τα γνωστά αποθέματα που περιέχει ανέρχονται σε 1,7 δισ. τόννους, ενώ σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς τα αποθέματα μπορεί να φτάνουν και τα 10 δισ. τόννους. Μετά την τριμερή συμφωνία της Μαδρίτης η εκμετάλλευση των φωσφάτων

Πορτραίτο της Δ. Σαχάρας

1. Η (πρώην Ισπανική) Δυτική Σαχάρα έχει συνολική έκταση 266.000 km² και συνορεύει με το Μαρόκο (μήκος συνόρων 450 km), την ΆλγερΙΑ (60 km) και τη Μαυριτανία (1.600 km). Αποτελείται από δύο μεγάλες περιοχές, τη Σαγκουία Έλ Χάμα στο βορρά και το Ρίο ντε Όρο (που μετονομάστηκε από τούς Μαυριτανούς σε Τίρις Έλ Γκάρμπια) στο νότο. Οι κυριότερες πόλεις της Δ. Σαχάρας είναι η πρωτεύουσα Έλ Αϊούν, που δημιουργήθηκε από τούς Ισπανούς το 1932 (ο πληθυσμός το 1974 ήταν περίπου 24.000 κατ., από τούς οποίους 12.000 ευρωπαίοι), η Σμάρα, που είναι η αρχαιότερη πόλη της περιοχής και θεωρείται ως θρησκευτική πρωτεύουσα, και η Ντάκχλα (ή Βίλλαςισιένρος) που είναι η σημαντικότερη πόλη του Ρίο ντε Όρο.

Η Δ. Σαχάρα ονομάζεται μερικές φορές και Σαγκουία Έλ Χάμα - Ρίο ντε Όρο, όπως π.χ. στον τίτλο του F. POLISARIO (Μέτωπο για την απελευθέρωση της Σαγκουία Έλ Χάμα και του Ρίο ντε Όρο). Η ίδια περιοχή ονομάζεται επίσης και Σάχρα, απ' όπου προέρχεται και η ονομασία των κατοίκων της: Σαχραούι.

Τά σύνορα της Δ. Σαχάρας, όπως και όλων σχεδόν των αφρικανικών χωρών, είναι τελείως αβέβαια και διαμορφώθηκαν από τις συμφωνίες μεταξύ των αποικιοκρατικών δυνάμεων. Η κυριαρχία της Ισπανίας στη Δυτική Σαχάρα αναγνωρίστηκε το 1884 στο συνδεδεμένο με Βερολίνο και τα σύνορα διαμορφώθηκαν στις αρχές του 20ού αιώνα με βάση μία σειρά συμφωνιών ανάμεσα στην Ισπανία και τη Γαλλία - της οποίας αποικίες ήταν εκείνη την εποχή το Μαρόκο, η Μαυριτανία και η ΆλγερΙΑ. Όμως ο πλήρης έλεγχος της περιοχής από την Ισπανία - ή «ειρηνευτική» όπως ένομασθηκε - ολοκληρώθηκε μόλις το 1934, με την κατάληψη της Σμάρα (την ίδια εποχή οι Γάλλοι κατέλαβαν το Τιντούφ). Τα σύνορα της Δυτικής Σαχάρας πήραν την τελική τους μορφή το 1958, μετά την παραχώρηση από την Ισπανία στο Μαρόκο των επαρχιών Τάν-Τάν και Ταρφαγία.

2. Οι κάτοικοι της Δ. Σαχάρας, οι Σαχραούι, είναι κατά κύριο λόγο βοσκοί νομάδες που ανήκουν σε διάφορες φυλές, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι Ρεγκιμπάτ, οι Ουλάντ Ντελίμ, οι Λααρόσιν, οι Ίζαργκουγίν κ.τ.λ. Η ισχυρότερη και πολυπληθέστερη από τις φυλές αυτές είναι οι Ρεγκιμπάτ, πολεμική φυλή που κυριαρχούσε στην περιοχή πριν από την ολοκλήρωση της Ισπανικής κατοχής (1934). Οι Ρεγκιμπάτ κατοικούν επίσης στο νότο του Μαρόκου, στο βορρά της Μαυριτανίας και τη νοτιοδυτική ΆλγερΙΑ (περιοχή Τιντούφ). Όλες οι φυλές της Δυτικής Σαχάρας είναι θερβερικής καταγωγής, εξισλαμισμένες και εξαραβισμένες. Μιλάνε όλες την ίδια αραβική διάλεκτο που ονομάζεται χασινλί.

Οι Σαχραούι παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες με τις νομαδικές φυλές που κατοικούν στο βορρά της Μαυριτανίας (κοινωνική οργάνωση, γλώσσα, θρησκεία κ.τ.λ.) ενώ διαφοροποιούνται αισθητά από τα μεγάλα φυλετικά σύνολα της Σαχάρας, δη-

γίνεται από μία μικτή μαροκινόισπανική εταιρία όπου οι Μαροκίνοι διαθέτουν το 65% των μετοχών (από τις οποίες πρέπει να παραχωρήσουν μελλοντικά στη Μαυριτανία το 10%) και οι Ισπανοί το 35%. Η παραγωγή των φωσφάτων του Μπού-Κραά, που το 1974 ανέρχονταν σε 3 εκατ. τόννους το χρόνο, έχει σήμερα μειωθεί ύστερα από αλληπάλληλες επιθέσεις του F. POLISARIO.

Εκτός από τα φωσφάτα έχουν επίσης εντοπιστεί στο υπέδαφος (και στην ύφαλοκρηπίδα) της Δ. Σαχάρας κοιτάσματα πετρελαίου, που σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικά (βλ. Διεθνή Πολιτική, Φεβρουάριος 1978). Τέλος σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή μπορεί να αποτελέσει η αλιεία, δεδομένου ότι οι μήκους 1.000 km ατλαντικές ακτές της Δ. Σαχάρας θεωρούνται από τις πιο πλούσιες σε ψάρια.

4. Οι διεκδικήσεις του Μαρόκου σχετικά με τη Δ. Σαχάρα παίρνουν συγκεκριμένη μορφή από το 1956 που αποκτά την ανεξαρτησία του. Το κόμμα «Ιστικλάλ», που συσπειρώνει τούς αγωνιστές του αντιαποικιακού κινήματος, διακήρυξε τη δημιουργία του «Μεγάλου Μαρόκου», που έπρεπε να περιλάβει ολόκληρη τη Δ. Σαχάρα και τη Μαυριτανία καθώς και τμήματα της ΆλγερΙΑς, του Μαλί και της Σενεγάλης (βλ. χάρτη 2). Το πρώτο βήμα για τη δημιουργία του «Μεγάλου Μαρόκου» ήταν η απελευθέρωση - προσάρτηση της Ισπανικής Σαχάρας που επιδιώκουν να πραγματοποιήσουν οι ένοπλες ομάδες του Ιστικλάλ (ο ένοπλομαζόμενος Έθνικός Απελευθερωτικός Στρατός - Α.Ε.Ν.) με την υποστήριξη πολλών τοπικών φυλών. Η συνδυασμένη στρατιωτική γαλλοϊσπανική επέμβαση στη Δ. Σαχάρα το 1958 βάλε τέρμα στις προσπάθειες της Ιστικλάλ να σταθεροποιεί τη βασιλική εξουσία στο Μαρόκο, που γίνεται πλέον ο κύριος εκφραστής των εθνικιστικών τάσεων (βλ. και Διεθνή Πολιτική, Φεβρ. 78).

Μετά την ήττα του Α.Ε.Ν. η προσπάθεια δημιουργίας του «Μεγάλου Μαρόκου» δέχτηκε δύο νέα πλήγματα. Το ένα ήταν η ήττα του Μαρόκου στον πόλεμο που εξάπλωσε εναντίον της ΆλγερΙΑς το 1963 διεκδικώντας της περιοχή του Τιντούφ. Το άλλο ήταν η δημιουργία το 1960 της Ισλαμικής Δημοκρατίας της Μαυριτανίας - που το Μαρόκο αρνιόταν επί πολλά χρόνια να αναγνωρίσει - και η οποία αρχίζει επίσης να διεκδικεί την Ισπανική Σαχάρα. Η συμφιλίωση Μαρόκου και Μαυριτανίας πραγματοποιείται το 1969/70 με τη μεσολάβηση της ΆλγερΙΑς, αλλά η φιλία των τριών χωρών δεν θα διαρκέσει περισσότερο από τέσσερα χρόνια. Το 1974 η Μαυριτανία, που ως τότε διατηρούσε στενούς δεσμούς φιλίας με την ΆλγερΙΑ, υπογράφει μυστική συμφωνία με το Μαρόκο για τη διχοτόμηση της Δ. Σαχάρας και το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου οι δύο χώρες προσφεύγουν στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης επιδιώκοντας να αποφύγουν τη διενέργεια δημοψηφίσματος για την αυτοδιάθεση του λαού της Δ. Σαχάρας.

Οι κοινές πλέον διεκδικήσεις του Μαρόκου και της Μαυριτανίας γίνονται πραγματικότητα ένα χρόνο αργότερα, με την υπογραφή στις 14/11/1975 της τριμερούς συμφωνίας της Μαδρίτης ανάμεσα στις δύο αυτές χώρες και την Ισπανία, και υλοποιούνται με την εισβολή των μαροκινών και μαυριτανικών στρατευμάτων στη Δ. Σαχάρα. Με βάση τη συμφωνία της Μαδρίτης η Δ. Σαχάρα διχοτομήθηκε (όπως φαίνεται στο χάρτη 1) και τα δύο τμήματα προσαρτήθηκαν αντίστοιχα στο Μαρόκο και τη Μαυριτανία.

5. Μετά την εισβολή των μαροκινών και μαυριτανικών στρατευμάτων στη Δ. Σαχάρα, το F. POLISARIO ανακήρυξε την 27/2/76, ήμερομηνία της επίσημης αποχώρησης των Ισπανών, στο Μαχμπές, την ίδρυση της «Αραβικής Σαχραουί Δημοκρατίας» (R.A.S.D.: Republique Arabe Saharaoui Démocratique). Η R.A.S.D. έχει ως τώρα αναγνωριστεί από 12 χώρες: την Άλγερια, την Αγκόλα, τη Μαδαγασκάρη, τη Μοζαμβίκη, τη Γουινέα-Μπισάου, το Μπενίν (πρώην Δαχομένη), το Τογκό, τη Ρουάντα, το Μπουρούντι, τις Σεϋχέλλες, τη Β. Κορέα και τη Ν. Υεμένη. Υπάρχουν επίσης και αρκετές χώρες (π.χ. Λιβύη) οι οποίες, παρόλο που δεν έχουν αναγνωρίσει τη R.A.S.D., αναγνωρίζουν το F. POLISARIO ως «μοναδικό νόμιμο εκπρόσωπο του λαού της Δ. Σαχάρας».

Από τις ανατολικές χώρες καμιά δεν έχει αναγνωρίσει το F. POLISARIO. Η πιο προωθημένη θέση που έχει πάρει μέχρι στιγμής η Ε.Σ.Σ.Δ. αναφέρεται «στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης του λαού της περιοχής» χωρίς όμως καμιά αναφορά στο F. POLISARIO (σοβιετοαλγερινό ανακοινθέν τον περασμένο Ιανουάριο). Παράλληλα το Φεβρουάριο του 1978 η Ε.Σ.Σ.Δ. υπόγραψε 30ετή συμφωνία με το Μαρόκο για την παροχή 10 εκατ. τον. φωσφάτων το χρόνο, συμφωνία που αφορά επομένως και τα φωσφάτα της Δ. Σαχάρας.

Από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, οι Η.Π.Α., παρόλο που ενισχύουν στρατιωτικά και πολιτικά το Μαρόκο και τη Μαυριτανία, επιδιώκουν να μην έρθουν σε ρήξη με την Άλγερια, από την οποία αγοράζουν σημαντικές ποσότητες πετρελαίου (περισσότερο από τη μισή αλγερινή παραγωγή). Το ρόλο του «χωροφύλακα της περιοχής» έχει αναλάβει η Γαλλία, η οποία προσφέρει σημαντική υποστήριξη στη Μαυριτανία (τεχνικούς και στρατιωτικούς συμβούλους και κυρίως αεροπορική κάλυψη). Η γαλλική αυτή πολιτική εντάσσεται σε μία γενικότερη πολιτική έπεμβάσεων στην Αφρική (Ζαΐρ, Τσάντ) για την υποστήριξη των πιο αντιδραστικών καθεστώτων.

Από στρατιωτική άποψη το F. POLISARIO λέγεται αυτή τη στιγμή το μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Σαχάρας και κάνει επίσης συχνά επιθέσεις στις πόλεις της Μαυριτανίας (μέχρι και στην ίδια την πρωτεύουσα) καθώς και στο νότιο τμήμα του Μαρόκου.

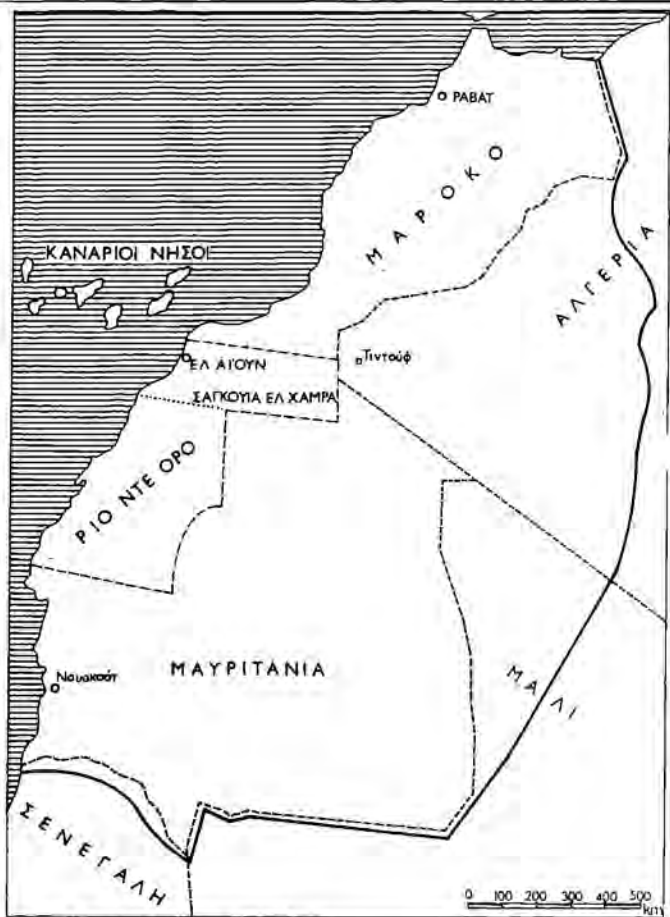
Ο αριθμός των μαχητών του F. POLISARIO δεν είναι γνωστός, σύμφωνα όμως με εκτιμήσεις ευρωπαϊκών εφημερίδων πρέπει να κυμαίνεται γύρω στις 10.000 άνδρες.

6. Η Μαυριτανία αποτελεί αυτή τη στιγμή τον κύριο πολιτικό και στρατιωτικό στόχο του F. POLISARIO – παρόλο που το τελευταίο το αρνείται – και το πεδίο όπου θα κριθεί, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον, ο αγώνας των Σαχραουί.

Τα κέρδη της Μαυριτανίας από τη διχοτόμηση της Δ. Σαχάρας ήταν πολύ μικρά για να αντισταθμίσουν τις συνέπειες του πολέμου. Η συμμετοχή της Μαυριτανίας στην εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της Σαχάρας παραμένει ακόμη τελείως υποθετική, ενώ η παρατενόμενη ξηρασία – που έχει καταστρέψει τη νομαδική κτηνοτροφία – και η οικονομική κρίση έχουν δημιουργήσει τεράστια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Όπως παρατηρεί η «Monde» (17/2/78) «χωρίς τη χρηματική βοήθεια των αραβικών χωρών (κυρίως Σαουδική Αραβία, Κουβέιτ και Άμπου Ντάμπι) η χώρα θα είχε χρεοκοπήσει εδώ και πολύ καιρό. Η βοήθεια αυτή ήταν τα δύο τελευταία χρόνια περίπου 400 εκατ. δολ., δηλαδή δύο φορές ο ετήσιος προϋπολογισμός της Μαυριτανίας».

Όσον αφορά τα κοινωνικά προβλήματα, αρκεί να σημειώσει κανείς ότι η πρωτεύουσα Νουακσότ, από ένα μικρό χωριό μερικών εκατοντάδων κατοίκων το 1958, έχει μετατραπεί σήμερα σε μία πόλη 200.000 κατ. όπου δίπλα στις υπερυψωμένες συνοικίες στοιβάζονται σε παράγκες και τέντες εκατό περίπου χιλιάδες πρόσφυγες, που επιζούν χάρη στη διεθνή βοήθεια που μοιράζει η κυβέρνηση.

Οι κάτοικοι της Μαυριτανίας (1,4 εκατομ.) δέχτηκαν χωρίς

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ

— Ιστορικά όρια του "μεγάλου Μαρόκου".

----- Σύνορα κρατών

----- Σύνορα Δ. Σαχάρας

κανένα ένθουςιασμό και συχνά αντέδρασαν φανερά στον πόλεμο που τους παρέσυραν τα επεκτατικά σχέδια του Ούλντ Νταντά. Η πλειοψηφία των αραβόφωνων νομαδικών φυλών του βορρά (που αποτελούν το μισό περίπου πληθυσμό) είχαν αναπτύξει ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τους Σαχραουί και τους υποστηρίζουν ακόμα ή τουλάχιστον κρατούν μία στάση εύμενους ουδετερότητας. Έξ' άλλου ένα τμήμα του έθνικοαπελευθερωτικού κινήματος των Σαχραουί (και μερικά από τα σημαντικότερα σήμερα στελέχη του F. POLISARIO) διαμορφώθηκαν πολιτικά στη Μαυριτανία. Όσον αφορά τους νέγρους και μη αραβόφωνους κατοίκους της Μαυριτανίας – το υπόλοιπο μισό του πληθυσμού – που αποτελούν τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και την πλειοψηφία των στρατιωτών, δεν βλέπουν για ποιο λόγο πρέπει να τους αφορά μία διαμάχη μεταξύ «λευκών».

Η Μαυριτανία στον πόλεμο της Δυτικής Σαχάρας κινδυνεύει να χάσει την ίδια την ανεξαρτησία της. Για να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις του F. POLISARIO αναγκάστηκε να δεχτεί την εγκατάσταση στις πόλεις της βόρειας Μαυριτανίας 15.000 μαροκινών στρατιωτών, όταν το σύνολο του στρατού της ανέρχεται σε 15.000 άνδρες. Έτσι, όποια στιγμή ο Χασάν κρίνει κατάλληλη, μπορεί να πραγματοποιήσει το όνειρο του «Μεγάλου Μαρόκου». Σε συνεργασία πιθανόν με τη Σενεγάλη, που, μπροστά στην αδυναμία της Μαυριτανίας, άρχισε να προβάλλει έδαφικές διεκδικήσεις, για τις περιοχές που κατοικούνται από νέγρικο πληθυσμό.

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση η κυβέρνηση της Μαυριτανίας επιδιώκει την επέμβαση της Γαλλίας όχι μόνο για να αντιμετωπίσει το F. POLISARIO αλλά και για να εξισορροπήσει την επιρροή του Μαρόκου. Έτσι οι αλληπάληλοι κυβερνητικοί μετασχηματισμοί γίνονται με μοναδικό κριτήριο την εξισορρόπηση της εξάρτησης.

Για το F. POLISARIO η εξαφάνιση της Μαυριτανίας δεν μπορεί να αποτελέσει θετική εξέλιξη. Γι' αυτό, παράλληλα με τις στρατιωτικές επιθέσεις ανανεώνει πάντα τις προτάσεις συνεργασίας, οι οποίες φτάνουν μέχρι τη δημιουργία ομοσπονδίας ανάμεσα στην ανεξάρτητη Δυτική Σαχάρα και τη Μαυριτανία.

Ο μύθος της κακής Αμερικής καί της καλής Ευρώπης

Του Γκώργου Ντρέ

ΑΠΟ τόν περασμένο Νοέμβριο έχει εμφανιστεί, «έν όψει της έντάξεως» στην ΕΟΚ, μία εκ πρώτης όψεως ρεαλιστική αλλά κατά βάθος «πονηρή» πολιτική ανάλυση. Μιά ανάλυση πού, ούτε λίγο ούτε πολύ, θέλει νά αποδείξει ότι ή 'Αμερική αντιμετώπιζει έχθρικά τήν προσπάθεια της ΕΟΚ νά ολοκληρωθεί πολιτικοοικονομικά καί ότι αντιτίθεται στην ένταξη της 'Ελλάδας, μία πού θά χάσει έτσι τήν έπικυριαρχία της πάνω στη χώρα μας καί κατά συνέπεια τά οικονομικά της προνόμια.

ΑΣ δούμε όμως λεπτομερέστερα αυτή τήν ανάλυση.

ΣΤΗΝ περίοδο του ψυχρού πολέμου καί άμέσως μετά τή σύσταση του ΝΑΤΟ, οί ευρωπαϊκές χώρες (οί «Έξι») μέ τήν οικονομική βοήθεια των ΗΠΑ δημιουργήσαν τήν Ε.Κ.Α.Χ. τό 1951 καί τήν ΕΟΚ καί ΕΥΡΑΤΟΜ τό 1957, στην προσπάθειά τους

«... νά προαγάγει σ' όλόκληρη τήν Κοινότητα τήν άρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων, συνεχή καί ισόρροπη επέκταση, μεγαλύτερη σταθερότητα, επιταχυνόμενη άνύψωση του βιοτικού επιπέδου καί στενότερες σχέσεις μεταξύ των κρατών πού ένώνει» (άρθρο 2 της Συνθήκης ΕΟΚ).

ΟΙ ΗΠΑ, μέ τήν ισχυρή στρατιωτική τους παρουσία στή Δ. Γερμανία καί τήν πυρηνική όμπρέλα, αναλάμβαναν νά προστατεύσουν από μία ένδεχόμενη σοβιετική εισβολή τά σχέδια των Έξι χριστιανοδημοκρατών πρωθυπουργών για μία ένιαία καπιταλιστική ανάπτυξη. Δέν έλλειψαν πριν καί τότε οί δραματιστές όπως ό Ντεγκάσπερι καί οί Σούμαν καί Σπάακ, πού έδλεπαν τίς δυνατότητες για μία οικονομική ένδοπιση στα πλαίσια της ΕΟΚ μέ τελικό στόχο τήν πολιτική ένωση της Ευρώπης ή, καλύτερα, όπως ακόμα θέλουν οί νέοι φεντεραλίστ: τίς 'Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης. 'Υπήρχαν στο περιθώριο καί μερικοί πού

μίλησαν για κοινή άμυνα, αλλά ή σκέψη αυτή εγκαταλείφθηκε πολύ νωρίς.

«Από τότε όμως τά πράγματα ακολούθησαν άλλο δρόμο καί είναι άρχετá χρόνια πού οί ΗΠΑ άρχισαν νά γίνονται επιφυλακτικές άπέναντι στην ΕΟΚ καί αντίθετες προς τήν ολοκλήρωσή της», γράφει ένας από τους ύποστηρικτές της «πονηρής» ανάλυσης (Γ. Μαρίνος, «Οικονομικός Ταχυδρόμος» 26.1.78).

Καί συνεχίζει:

«Αποκορύφωμα της έντάσεως στις σχέσεις των δύο πλευρών αποτέλεσε ή πρωτοβουλία της ΕΟΚ νά διαδραματίσει ήγεμονικά πολιτικοοικονομικό παιχνίδι στη μεσογειακή λεζάνη. 'Η προσπάθειά της νά χαράξει μία κοινή μεσογειακή πολιτική θεωρήθηκε τελικά σαφής πρόκληση για τήν πρώτη κυρίαρχη δύναμη στη Μεσόγειο. Έτσι οί ΗΠΑ τορπίλισαν μεθοδικά καί άμείλικτα τήν κοινή μεσογειακή πολιτική της ΕΟΚ, ένω κλιμάκωσαν τήν έχθρική αντιμετώπισή τους στις προσπάθειες ολοκληρώσεως των Έννεα της ΕΟΚ. 'Ο νομισματικός πόλεμος επί Νίξον (πού καί σήμερα ακόμα συνεχίζεται) καί άργότερα ή κρίση του πετρελαίου έχουν άμεση σχέση μέ τήν άμερικανική αυτή πολιτική καί σάν ένα βασικό στόχο νά αποδυναμώσουν τίς επαναστατικές (sic) τάσεις της Ευρώπης καί νά υπογραμμίσουν ποιός είναι τό άφεντικό στην περιοχή».

ΕΙΝΑΙ γεγονός ότι ή ΕΟΚ σημείωσε στην πρώτη δεκαετία μία σχετική πρόοδο στην πορεία για τήν οικονομική της ένωση. Όπως ή πραγματοποίηση της τελωνειακής ένωσης, ή δημιουργία της κοινής άγροτικής πολιτικής, τά διάφορα ταμεία (περιφερειακό, κοινωνικό), ή θέση σε ισχύ του μηχανισμού αντιτράστ, ή σύναψη συμφωνιών συνδέσεων ('Ελλάδα, Τουρκία), οί συμφωνίες Γισουντέ καί Λομέ μέ τίς άφρικανικές χώρες καί οί προτιμησιακές καί μη συμφωνίες μέ τίς περισσότερες μεσογειακές χώρες. Καί είναι γεγονός ότι ύπηρεξαν διαφωνίες μέ τίς ΗΠΑ στά πλαίσια του G.A.T.T. (Διεθνείς Συμφωνίες περί Δασμών καί Έμπορίου) λόγω των πρωτοβουλιών της ΕΟΚ στο διεθνές έμπόριο, όπως καί ύποτίμηση του δολλαρίου επί Νίξον καί κάποια έχθρότητα της κυβέρνησής του έναντίον των, καθόλου κατά τά άλλα «επαναστατικών», τάσεων της Κοινής Άγοράς στην προσπάθεια νά καταλάβει μία καλή θέση στο διεθνές οικονομικό παιχνίδι.

Η ΚΡΙΣΗ του πετρελαίου όμως, πού αποκάλυψε τή βαθύτερη οικονομική κρίση, ανέκοψε τήν άνοδική πορεία της Ευρώπης. 'Η ΕΟΚ δρέθηκε μπροστά σ' έναν έντονο πληθωρισμό, πού προσπαθεί τώρα νά μειώσει, καί σέ μία στρατιά Έξι εκατομμυρίων άνέργων. Οί έκλογές για τό Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πού έπρόκειτο νά γίνουν φέτος καί πού τόσο διαφημίστηκαν, αναβλήθηκαν για άργότερα. Καί έτσι μπροστά στη διεθνή κρίση οί

σχέσεις μέ τίς ΗΠΑ δελτιώθηκαν. 'Η ΕΕΣΔ, πού δέν έχει αναγνωρίσει τήν ΕΟΚ σάν θεσμό, έστειλε στις Βρυξέλλες τόν ύπουργό άλιείας της τήν περασμένη άνοιξη. Τό φθινόπωρο έκανε επίσημη επίσκεψη στην ΕΟΚ ό ρουμάνος γενικός γραμματέας της ΚΟΜΕΚΟΝ καί ύπουργός Έξωτερικών της χώρας του. Τέλος στις άρχές του '78 ό Κάρτερ επισκέφτηκε τήν Ευρωπαϊκή Έπιτροπή της Κοινής Άγοράς. Κάτι πού έγινε για πρώτη φορά από άμερικανό πρόεδρο.

ΠΑΝΩ σ' αυτό ό κ. Σιμονέ, πρώην μέλος της Έπιτροπής της ΕΟΚ καί τώρα ύπουργός Έξωτερικών του Βελγίου, δηλώνει:

«Μετά από χρόνια συννεφιασμένων σχέσεων, όταν οί άμερικανοί επίσημοι θεωρούσαν τήν Κοινότητα γενικά σάν κάτι τό άσκοπο, θεωρούμε τήν επίσκεψη αυτή σάν θετικότατο δήμα. Πιστεύουμε ότι ύπάρχει ειλικρινής επιθυμία από τή νέα άμερικανική κυβέρνηση νά λάβει ύπ' όψη της τήν Ευρώπη καί τήν Κοινότητα».

Κι όταν τόν ρωτούν:

«Θέλετε νά πείτε ότι τά πράγματα άλλαξαν από τότε πού ό Κίσινγκερ ήθελε νά περιορίσει τήν ευρωπαϊκή έπιρροή στον κόσμο;»,

άπαντά:

«Ειλικρινά δέν νομίζω ότι οί ΗΠΑ ήταν ποτέ έχθρικές σέ μία ισχυρή Κοινότητα. 'Η Άμερική είναι σέ καλύτερη θέση μέ μία ισχυρή Κοινότητα. Τώρα όμως ή Άμερική μας ένθαρρύνει νά δράσουμε έξω από τήν Ευρώπη. Νά παίξουμε ένα ρόλο στην Άφρική καί στη Μέση Άνατολή, όπου ή Ουάσινγκτον μας ζητά νά βοηθήσουμε». (Συνέντευξη στο Νιούσγουικ, 30.1.78).

ΣΤΟΝ οικονομικό τομέα, λοιπόν, είναι φυσικό νά ύπάρχουν διαφορές καί διενέξεις, όταν σκοπός όλων είναι τό κέρδος. Καί στη μάχη του κέρδους ύπάρχουν νικητές καί νικημένοι.

ΤΑ τελευταία χρόνια ή ΕΟΚ έχει σοβαρά προβλήματα (έλλειμματικό τό ισοζύγιο έξωτερικού έμπορου μέ τίς ΗΠΑ), όπως καί ή Άμερική σχετικά μέ τήν τακτική dumping της 'Ιαπωνίας, πού δημιουργεί αντιδράσεις της άμερικανικής βιομηχανίας. Τό γεγονός δέ της σύναψης έμπορικών συμφωνιών της ΕΟΚ μέ τίς μεσογειακές χώρες (μέ κάθε μία χωριστά), καθόλου δέν έξηγει πρόθεση της ΕΟΚ νά αντικαταστήσει μέ συμβόλαια τόν έκτο στο Μεσόγειο, καί ακόμα περισσότερο

«νά συμβάλει στην ένίσχυση της κοινής μεσογειακής ταυτότητας ανάμεσα στις χώρες της Μεσογείου». (Οικ. Ταχ. 26.1.78)

ΚΑΤΙ πού δέν νομίζουμε νά θέλει καί ή κυβέρνηση Καραμανλή, όταν έναγωνίως διαβεβαιώνει ότι ή ένταξη θά γίνει χωριστά από τήν 'Ισπανία καί Πορτογαλία.

ΣΤΟΝ πολιτικό όμως καί στρατηγικό

τομέα οι χώρες της ΕΟΚ, που παίζουν έναν αξιολόγο διεθνή ρόλο (Γαλλία, Δ. Γερμανία, Βρετανία) ευθυγραμμίζονται με την αμερικανική πολιτική. Είτε στα πλαίσια του ΝΑΤΟ (αύξηση των αμερικανικών δυνάμεων στη Δ. Γερμανία κατά μία μεραρχία και αγορά του πανάκριβου αμερικανικού αεροπλάνου F.16 αντί του γαλλικού Μιράζ), είτε στα πολεμικά γεγονότα της Αγκόλας και του Ζαΐρ (συμμετοχή της Γαλλίας στην κατάπνιξη απελευθερωτικών κινημάτων), είτε στο Κυπριακό (άποψη των ΗΠΑ και των χωρών της ΕΟΚ, εκτός της Γαλλίας, στην ψηφοφορία του ΟΗΕ για την καταδίκη της Τουρκίας).

ΒΛΕΠΟΥΜΕ έτσι ότι γίνεται από την «πονηρή» ανάλυση μία έσκαμμένη σύγκριση μεταξύ των πολιτικών και στρατηγικών επιδιώξεων της Αμερικής και της Εύρωπης, από τη μία, με τις οικονομικές και έμπορικές διενέξεις δύο συνεταίρων του Δυτικού κόσμου, απ' την άλλη, παρουσιάζοντας την ΕΟΚ σαν οργανισμό που σκοπεύει να ξεβελχίσει σε ανταγωνιστική υπερδύναμη. Τό διαψεύδει όμως ο πρόεδρος της Επιτροπής της Κοινής Αγρόδας, δηλώνοντας ότι:

«οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και εμείς συνθέτουμε τον άξονα του Δυτικού κόσμου».

ΚΑΙ ο πρωθυπουργός του Βελγίου στην πρόσφατη επίσκεψή του στο Λευκό Οίκο, λέγοντας ότι «η Αμερική είναι ο μεγάλος αδελφός μας». Έπιχειρείται επίσης να αποδείξει ότι η ΕΟΚ δεν έχει καμία σχέση με το ΝΑΤΟ, με μία σχηματική περιγραφή: έφ' όσον η Νορβηγία είναι μέλος του ΝΑΤΟ και όχι της ΕΟΚ (έπρόκειτο να μπει) και έφ' όσον η Ιρλανδία είναι μέλος της ΕΟΚ και όχι του ΝΑΤΟ, η ΕΟΚ δεν έχει καμία σχέση με το ΝΑΤΟ. Χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη ότι οι χώρες που παίζουν τον κύριο ρόλο στην ΕΟΚ, με πολιτική, οικονομική και στρατιωτική δύναμη, είναι μέλη του ΝΑΤΟ (Δ. Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία).

ΣΕ συνέχεια η «πονηρή» ανάλυση έρχεται στο κύριο θέμα της, πώς να αποδείξει δηλαδή ότι οι ΗΠΑ, εκτός από τους πολιτικούς, έχουν και οικονομικούς λόγους να μη θέλουν την ένταξη της Ελλάδας, και χρησιμοποιεί δύο επιχειρήματα:

Α'. Την έκθεση του αμερικανικού υπουργείου Γεωργίας,

«σύμφωνα με την οποία απειλούνται οι αμερικανικές εξαγωγές εσπεριδοειδών και καπνού από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Το υπουργείο εκφράζει μάλιστα την ανησυχία του ότι ο ελληνικός ανταγωνισμός εξ αιτίας της εντάξεως θα επεκταθεί και στις παραδοσιακές για τα αμερικανικά καπνά αγορές σε τρίτες χώρες, μία και χάρις στις ενισχύσεις της ΕΟΚ θα αναπτυχθεί η καλλιέργεια καπνού Μπέρλεϋ στην Ελλάδα» (Οίκ. Ταχ. σελ. 4, 26.1.78).

ΑΣ αφήσουμε έδω να απαντήσει ένας πιο αρμόδιος: ο ίδιος ο κ. Μπέργκλαντ,

υπουργός Γεωργίας των ΗΠΑ, μία πού ή παραπάνω έκθεση είναι υπ' ευθύνη του.

Τόν ρωτούν:

«Ποιά θά είναι η κυβερνητική γεωργική πολιτική έναντι της ΕΟΚ;»

ΑΠΑΝΤΑ:

«Οι προηγούμενες κυβερνήσεις ήλθαν σε σύγκρουση με τις χώρες-μέλη της Κοινότητας σε προβλήματα που στην πραγματικότητα δεν ήταν διόλου σημαντικά. Αποφασίσαμε να δώσουμε τέλος σ' αυτό τον πόλεμο των χαρακωμάτων και να αναγνωρίσουμε το νόημα άμοιβαίων προβλημάτων, τα άμοιβαία συμφέροντα και τις άμοιβαίες ανησυχίες. Η ΕΟΚ είναι η μεγαλύτερη αγορά για τα αμερικανικά αγροτικά προϊόντα. Αυτό το αναγνωρίζουμε, το σεβόμαστε και δεν πρόκειται να άμφισβητήσουμε το δικαίωμα των Έννεα χωρών-μελών να ακολουθήσουν μία κοινή αγροτική πολιτική. Είναι δικαίωμά τους. Δεν θά αντιδικήσουμε σε ένδεχόμενους διαφορετικούς τελωνειακούς δασμούς επί των εισαγομένων αγροτικών προϊόντων. Αυτό είναι πρόβλημα που δεν μπορεί να άποτελέσει θέμα διαπραγματεύσεων επί κοινοτικού επιπέδου και συνεπώς δεν θά το καταστήσουμε αντικείμενο πολεμικής. Έχω άριστες προσωπικές σχέσεις με τον Τζίμ Γκούντελαχ, τον υπεύθυνο της αγροτικής πολιτικής της ΕΟΚ. Δεν υπάρχει άμφιβολία ότι οι φιλικές μας σχέσεις θά δώσουν καρπούς, που θά συντελέσουν στην βελτίωση των σχέσεών μας». (Συνέντευξη στον ίδιο Οικονομικό Ταχυδρόμο, 26.1.78).

ΑΒΙΑΣΤΑ σκεπτόμαστε, λοιπόν, ότι ο Τζίμ Γκούντελαχ, σαν στενός φίλος του αμερικανού ύπουργού, θά μεριμνήσει ώστε τα ελληνικά εσπεριδοειδή και καπνά να μη διαταράξουν τις φιλικές τους σχέσεις.

Β'. Το δεύτερο έπιχείρημα της «άνάλυσης» άφορα

«τά αμερικανικά μονοπώλια που προσπαθούν με κάθε θεμιτό και άθέμιτο τρόπο να άποτρέψουν την ένταξη» και ειδικότερα «τά αμερικανικά μονοπώλια ήδη άλωνίζουν στην ελληνική αγορά, που λίγο ως πολύ την επηρεάζουν και σε όρισμένους τομείς την έλέγχουν. Η ένταξη στην ΕΟΚ και η έφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας (υπάρχει και άυστηρή νομοθεσία αντιτράστ σ' αυτήν), θά μπορούσε να άποδει ένοχλητική γι' αυτήν. Έν πάση περιπτώσει, θά ήθετε σε εύνοική μοίρα τις εύρωπαϊκές πολυεθνικές εταιρίες σε σύγκριση με τις αμερικανικές. Κι αυτό κανένα καπιταλιστικό μονοπώλιο άξιο του όνόματός του δεν θά τό δεχόταν χωρίς κάθε δυνατή αντίδραση». (Οίκον. Ταχυδρ. 26.1.78).

ΕΙΝΑΙ γεγονός ότι πολλές αμερικανικές πολυεθνικές εταιρίες έχουν κάνει επενδύσεις στην Ελλάδα, όντως όμως και πολλές γαλλικές, γερμανικές, έλβετικές, κ.λπ., με τα γνωστά άποτελέσματα. Η όποιαδήποτε λύμανση και άσυνδοσία

γίνεται επί ίσους όροις. Όπως επίσης είναι γεγονός και ο ελληνικός νόμος 703 περί έλέγχου μονοπωλίων και όλιγοπωλίων και προστασίας έλεύθερου ανταγωνισμού, που θά τεθεί σε ίσχύ στις 19 Μαρτίου 1978, και ο όποιος είναι πιστή άντιγραφή όχι μόνο του κοινοτικού (άρθρο 85,86 Συνθήκης ΕΟΚ) αλλά και του αμερικανικού, μία πού περιέχει ποινικές κυρώσεις και πού έλπίζει να περιορίσει όπως και στην ΕΟΚ την άσυνδοσία των μονοπωλίων. Θεωρείται δέ η θέση σε ίσχύ του 703 σαν προϋπόθεση για την ένταξη.

ΕΤΣΙ η θέση των αμερικανικών μονοπωλίων δεν είναι σήμερα σε καλύτερη μοίρα στην Ελλάδα άπ' ό,τι όταν γίνει η ένταξη — μάλλον θά συμβεί τό αντίθετο. Αν έπιτραπεί και η έλεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων σύμφωνα με τό άρθρο 67 της συνθήκης ΕΟΚ. Όπως δέ ύποστηρίζει και ο κ. Νταβινιόν, υπεύθυνος της ΕΟΚ για τη βιομηχανική της πολιτική — και προφανώς ένημερος για την άδιέκοπη ροή επενδυτικών κεφαλαίων από την Εύρώπη προς την Αμερική,

«τό νέο σύνθημα της ΕΟΚ είναι: να συνεργαστούμε με τις πολυεθνικές καλύτερα και να τους δημιουργήσουμε ένα ευνοϊκότερο κλίμα ανταγωνισμού». (Εύρωπαϊκή Κοινότητα, Οκτώβριος 1977).

ΟΙ ΗΠΑ, στο μέτρο που οι χώρες της ΕΟΚ παραμένουν πιστές στον άτλαντισμό και στο δυτικό πολιτικοοικονομικό σύστημα, δεν αντίτιθενται στην ένταξη της Ελλάδας, μία πού τό γεγονός αυτό θά θεμελιώνει καλύτερα τό ίδιο σύστημα στη χώρα μας και θά άποτρέψει έτσι μία έκτροπή προς τα άριστερά μάλλον παρά προς τα δεξιά. Και είναι γνωστή η αντίδραση του Σταίτη Νηπάριμεντ σε μία ένδεχόμενη συμμετοχή των κομμουνιστών στις κυβερνήσεις των χωρών-μελών της Κοινής Αγρόδας, όπως στην Ιταλία και Γαλλία. Η παγίωση δέ του status quo στην Εύρώπη με ήγέτιδα δύναμη τις ΗΠΑ έχει μεγαλύτερη σημασία για την αμερικανική άμυνα άπ' ό,τι μερικές χιλιάδες τόνοι ελληνικού καπνού τύπου Μπέρλεϋ. Πού καταλήγουμε λοιπόν;

ΒΑΣΙΚΑ διαπιστώνουμε ότι τέτοιες αναλύσεις ούτε έδραιωμένες είναι, ούτε έχουν σκοπό τη σωστή ένημέρωση του λαού για ένα μέγιστο έθνικό θέμα, όπως τό πρόβλημα της ένταξης μας στην ΕΟΚ. Άλλά και πιο πέρα, αυτές οι θέσεις — στηριζόμενες στο συλλογισμό ότι όσοι δεν θέλουν να μπουμε στην καλή Εύρώπη για να ξεφύγουμε από την κακή Αμερική, εργάζονται για την ίδια την Αμερική — έπιχειρούν να μπλοκάρουν την πολιτική μας προδλημματική. Γιατί, προκειμένου να αναπτύξουν την πολεμική τους κατά των πολιτικών εκείνων κομμάτων που διατηρούν άκέραιες τις άντιρρήσεις τους για την ΕΟΚ, συσκοτίζουν ανεπίτρεπτα τα γεγονότα που διαμορφώνουν σήμερα καθοριστικά τό μέλλον μας.

Τί άλλαξε στis θέσεις του ΚΚΕ.σ. από τό 1ο (9ο) στό 2ο (10ο) συνέδριο;

του Δημ. Κασαρού

ΔΥΟ κομμουνιστικά συνέδρια, μέ διαφορά ενός μηνός, δέν είνai βέβαια συνηθισμένο φαινόμενο

● Τόν 'Απρίλη (16-21) τό ΚΚΕ έσωτερικού πραγματοποιεί τό 2ο (10ο) συνέδριό του, σχεδόν δυό χρόνια μετά τό 1ο(9ο).

● Τό Μάη (15-20) τό ΚΚΕ πραγματοποιεί τό 10ο συνέδριό του, 5 χρόνια μετά τό 9ο ('Αν. Γερμανία, 1973).

ΤΑ δύο ΚΚ καλύπτουν βασικά τό χώρο της κομμουνιστικής άριστεράς - στον ίδιο χώρο κινούνται κι άλλες ομάδες και κόμματα, άσχετα μέ την πολιτική τους έμβέλεια και αποτελεσματικότητα.

ΤΑ συνέδρια, μέ τό προσυνεδριακό υλικό πού ήδη έχει κυκλοφορήσει, θά αποτελέσουν τό δείκτη μορφοποίησης της συνολικής πολιτικής και ιδεολογικής φυσιογνωμίας των φορέων τους. Κυρίως όμως θά πρέπει νά συντελέσουν στον έντοπισμό των διαφοροποιήσεων και μεταλλαγών πού έχουν συμβεί στά δύο κομμουνιστικά κόμματα από την ήμέρα της νόμιμης εμφάνισης (1974). (Οί διαφοροποιήσεις αυτές έχουν σημασία κυρίως για τό ΚΚΕ έσ. ιδιαίτερα από την ήμέρα της έκλογικής ήττας). Καί αποκτούν μεγαλύτερη βαρύτητα για τίς μελλοντικές αποκρυσταλλώσεις στό χώρο της κομμουνιστικής αλλά και της ευρύτερης άριστεράς, αν ιδωθούν σέ συνδυασμό μέ την τελευταία έκλογική άναμέτρηση. Τά έξαγόμενα αυτής της άναμέτρησης αντικατοπτρίζονται όχι μόνο στίς έκτιμήσεις-περιγραφές του συσχετισμού δυνάμεων και του χαρακτήρα τους, αλλά και στίς πολιτικές επιλογές για τίς συμμαχίες και τη γενικότερη στρατηγική πού διατυπώνονται στίς προσυνεδριακές θέσεις.

ΑΝ τό έκλογικό αποτέλεσμα δέν αποτελεί την έκφραση μιās συγκυριακής προτίμησης των εκλογέων αλλά τη συμπυκνωμένη ένδειξη για τίς τάσεις του γενικότερου πολιτικού συσχετισμού, τότε τό κάθε τί πού συμβαίνει στην άριστερά δέν μπορεί νά αποτελεί απλά αντικείμενο δημοσιογραφικής ένημέρωσης ή, πάλι, αντικείμενο «είδικών» αναλύσεων. 'Ο πολιτικός χώρος της άριστεράς αποκτά μιá ξεχωριστή βαρύτητα μπροστά στην μεταστροφή ευρύτερων κοινωνικών δυνάμεων προς αυτόν.

ΑΡΧΙΚΑ θά επιχειρήσουμε μιá γενική διαγραφή των θέσεων του ΚΚΕ.σ. από τη μεταπολίτευση ως τά σήμερα. Έμμεσα ό άναγνώστης θά μπορέσει νά κάμει τίς αναγκαίες έκτιμήσεις. Δέν γίνεται προσπάθεια συσχετισμού των θέσεων και των κομματικών αναλύσεων μέ την έλληνική πραγματικότητα, γιατί αυτό άναπόφευκτα θά οδηγούσε σέ μιá κριτική τοποθέτησή μας απέναντι στό συγκεκριμένο φορέα. 'Η προσπάθειά μας ειδικότερα έχει στόχο νά δείξει την πολιτική ταυτότητα και στρατηγική για τό ΚΚΕ.σ. Στην άνάλυση βοηθιόμαστε από τό αντικείμενο της μελέτης μας (έδώ τό κομμουνιστικό κόμμα), τό όποιο έχοντας μιá δική του μεθοδολογική όντότητα υποδείχνει τη μέθοδο δουλειάς μας. 'Η ιδεολογία, ή δομή και ή λειτουργία του κομματικού σχηματισμού, ή πολιτική πρακτική του κ.λπ. θά αποτελέσουν τά στοιχεία αυτής της καταγραφής. Βασικά ντοκουμέντα είνai τό σχέδιο προγράμματος του ΚΚΕ.σ. και οί θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ.σ. για τό πρώτο του συνέδριο.

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ή τωρινή περίοδος - μέ τίς θέσεις της ΚΕ για τό δεύτερο συνέδριο και μιá κριτική - αντιπαραθετική προσθήκη των θέσεων της μειοψηφίας.

Θεωρούμε ότι ή συμπυκνωμένη καταγραφή των θέσεων (για τό 1ο και 2ο συνέδριο) και του Σχεδίου Προγράμματος πού δημοσιεύουμε σήμερα είνai πολύ χρήσιμη αν συνεξεταστεί μέ τον ήδη διεξαγόμενο διάλογο στον κομματικό τύπο του ΚΚΕ.σ. αλλά και στίς συνελεύσεις των οργανώσεων δάσης.

'Αξονικά θέματα της πολιτικής του ΚΚΕ.σ. όπως ή πλήρης έξοδος από τό ΝΑΤΟ, ή άρνηση της ΕΟΚ, ή ΕΑΔΕ και ή σχέση μέ τό ΚΚΕ, μαζί μέ τό θέμα του τίτλου, μπαίνουν σήμερα σέ μερική ή όλική άμφισβήτηση μέ αποφάσεις οργανώσεων της δάσης. 'Η σημερινή προβληματική των οργανώσεων του ΚΚΕ έσ. απ' τη μιá μεριά, και από την άλλη τά κείμενα της Κ.Ε. πού αποτέλεσαν την οδηγό-πορεία προς τό 1ο (9ο) και τό 2ο (10) συνέδριο σέ ποίο βαθμό διαλέγονται μεταξύ τους και μέ ποιόν τρόπο όρίζουν την κρίση στό ΚΚΕ.σ.;

● Στο έρχόμενο: τό συνέδριο του ΚΚΕ.

1. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΕ ΕΣ. ΓΙΑ ΤΟ 1ο(9ο) ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.

Στό «Μέρος Δεύτερο. Η σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Δομές και αντιθέσεις» τό σχέδιο προγράμματος διαπιστώνει ότι: «Η επτάχρονη δικτατορία(...) κλόνισε ορισμένα συστήματα ιδεών και πολιτικής πρακτικής στά όποια στήριχτηκε τό προχουντικό καθεστώς». Ό έντοπισμός του κλονισμού αυτού σέ πολιτικό επίπεδο, όπως θά δοϋμε πιό κάτω, εγγράφεται σέ μιá γενικότερη διαδικασία κοινωνικών και ιδεολογικών αλλαγών πού συνέβησαν στά χρόνια της δικτατορίας... «διαδικασία πού είχε αρχίσει σέ όλες τίς πολιτικές δυνάμεις και πριν τή δικτατορία» (όπου παρ. κεφ. 7).

Οί αίτίες της κρίσης

Ής δοϋμε τώρα σέ τί πλαίσιο εντάσσεται αυτή ή διαπίστωση του «κλονισμού». Στίς προσυνεδριακές θέσεις της ΚΕ για τό Α' Συνέδριο (μέρος Δ, κεφ. Ι) γίνεται προσπάθεια έντοπισμού και σύνδεσης αυτού του κλονισμού μέ μιá πολλαπλή κρίση στό χώρο της πολιτικής, της οικονομίας, της ιδεολογίας και των εξωτερικών σχέσεων. Οί πηγές της κρίσης αυτής, πού σ' ένα μεγάλο βαθμό καθορίζουν και τίς στρατηγικές επιλογές του ΚΚΕΕσ., έντοπίζονται στά εξής σημεία:

● «ή κρίση αυτή άμεσα είναι αποτέλεσμα της κληρονομιάς και των προβλημάτων πού άφησε ή 7χρονη δικτατορία και του τρόπου πού έπεσε ή χούντα και του τρόπου πού "έκκαθαρίστηκε" αυτή ή κληρονομιά»

● «μακροπρόθεσμα ή κρίση αποτελεί συνέπεια της συσσώρευσης επί χρόνια μεγάλων άλυτων προβλημάτων εξ αίτίας του έξαρτημένου από τίς ΗΠΑ καθεστώτος πού επιβλήθηκε στή χώρα μετά τον εμφύλιο...»

Ή άμεσως πιό κάτω, οι πηγές της κρίσης σχετίζονται «μέ τη γενικότερη διαρθρωτική κρίση πού περνά ό καπιταλισμός γενικά». Στό ίδιο κεφάλαιο υπάρχει μιá κλασική μαρξιστική τοποθέτηση για τήν Έλλάδα, όπου «ή κρίση αποτελεί τά συστατικά στοιχεία μιáς γενικότερης κρίσης πού διέρχεται ή χώρα μας και πού είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι τό σύστημα του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού έρχεται σέ σύγκρουση μέ τήν ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων».

Δέν θά άσχοληθούμε μέ τίς μή άμεσα πολιτικές αίτίες της κρίσης. Ή κρίση αυτή κινείται μέσα σέ ένα πλαίσιο της μεταδικτατορικής κρατικής εξουσίας, ή όποία «έπιχειρεί νά διαμορφώσει και νά διασφαλίσει τήν ήγεμονία της μονοπωλιακής άστικής τάξης στό ένθικό επίπεδο, στίς συνθήκες της χώρας», ενώ «ή οίκοδόμηση της μεταδικτατορικής κρατικής εξουσίας γίνεται από τήν κυβέρνηση και τό κόμμα της Ν.Δ. μέ τήν ήγεία του Κ. Καραμανλή, πού επιδιώκει νά εκφράσει τά μακροπρόθεσμα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της μονοπωλιακής άστικής τάξης και ιδιαίτερα εκείνης της μερίδας της πού τείνει νά διαμορφώσει, σέ μιá ανανεωμένη βάση και περιεχόμενο, τήν κυριαρχία και ήγεμονία της σ' όλη τήν άστική τάξη και στή ζωή του έθνους». (Σχέδιο Προγραμ. κεφ. 4)

Τά παραπάνω συνδυάζονται μέ τήν εκτίμηση των προσυνεδριακών θέσεων όπου ή αίτία της πολιτικής κρίσης «βρίσκεται στήν αναντιστοιχία ανάμεσα στό κράτος πού οίκοδομείται σήμερα στή χώρα και τήν πολιτική της κυβέρνησης της Ν.Δ. από τή μιá και της ανάγκης του λαού και της χώρας (...) για τήν οίκοδόμηση ενός σύγχρονισμένου δημοκρατικού κράτους», ενώ ή ίδια κρίση «έντείνεται εξ αίτίας του ότι: ενώ οι χουντικές δυνάμεις (...) δέν έχουν έξαρθωθεί και δραστηριοποιούνται κάτω από τήν έμπνευση των ΄Αμερικανών, πιέζουν τήν κυβέρνηση και τήν πολιτική ζωή της χώρας για ένα αντιδημοκρατικό

πισωγύρισμα, ή κυβέρνηση δέν προχώρησε στήν άποχυντοποίηση σέ βάθος». Ής σημειωθεί εδώ ότι πιό κάτω αναφέρεται και τό ένδεχόμενο νά καταλήξει αυτή ή κρίση σέ πραξικόπημα μέ συγκεκριμένους στόχους και φορείς.

Ό χαρακτήρας της μεταδικτατορικής πολιτικής εξουσίας λοιπόν δέν είναι όριστικός γι' αυτή τή φάση. Οί έγγενεις αντιφάσεις τοποθετούνται και στή φυσιογνωμία (ταξική, πολιτική, ιδεολογική) των κοινωνικών μερίδων και των σχετικών πολιτικών τους εκπροσώπων μέσα στό άρχον συγκρότημα.

Οί διαφοροποιήσεις στίς συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις

Στό κοινωνικό επίπεδο διαπιστώνεται ότι «ένα σημαντικό τμήμα της μονοπωλιακής άστικής τάξης στή διάρκεια της δικτατορίας αλλά και μετά τήν πτώση της (...) εμφανίζεται μέ πιό διαφοροποιημένες, σχετικά πιό δημοκρατικές αντιλήψεις για τή μορφή άσκησης εξουσίας των κυρίαρχων τάξεων στή χώρα», ενώ «στους όπαδούς άκόμα και στά στελέχη των συντηρητικών άστικών πολιτικών δυνάμεων... κερδίζουν θέσεις οι ιδέες της δημοκρατίας, της ένθνικής ένότητας, της ένθνικής αξιοπρέπειας, άκόμα και οι αντιαμερικανικές αντιιμπεριαλιστικές ιδέες».

Ή από τήν άλλη (και εδώ εκφράζεται τό «σημαντικό ρήγμα... στήν παραδοσιακή δεξιά», πού «καθορίζει σάν γεγονός τή γραμμή μας στή σημερινή φάση» - όλ. Σχέδιο Προγραμ. ό.π.) υπάρχουν, μέ τους ΄Αμερικανούς, «τό φιλοδικτατορικό και ως ένα βαθμό τό πιό αντιδραστικό τμήμα της δεξιάς έξω ή μέσα στή Ν.Δ. - και ή στρατοκρατία, πού δέν παραιτήθηκαν από τό νά... ανακόψουν, νά ύπονομεύσουν ή και νά ανατρέψουν τή δημοκρατική πορεία». Από κοινωνική άποψη, οι δυο αυτές τάσεις στόν ευρύτερο χώρο της δεξιάς βρίσκονται σέ «αντιστοιχίες» μερίδες της οικονομικά κυρίαρχης άστικής τάξης:

«Τό μονοπωλιακό βιομηχανικό κεφάλαιο... επιδιώκει μιá ορισμένη βιομηχανική ανάπτυξη ή όποία θά ένισχύει τή θέση του και μιá όλοένα και μεγαλύτερη άυτονομία του στό σύνολο του κεφαλαίου και του διεθνούς ανταγωνισμού, μιá τάση για μείωση της μονόπλευρης και άποπνικτικής έξάρτησης από τον άμερικάνικο ιμπεριαλισμό... έξισορρόπησης των ξένων επιρροών». Ήλλά «μαζί μέ τό μεγάλο έφοπλιστικό κεφάλαιο (πού αναφέρεται πιό πάνω ότι διεισδύει και στή βιομηχανία) τό τμήμα της όλιγαρχίας στό εισαγωγικό έμπόριο πού λειτουργεί σάν πράκτορας ξένων βιομηχανικών συγκροτημάτων, αντιδρώντας στίς προσπάθειες έκβιομηχάνισης για ύποκατάσταση των εισαγωγών(...) αποτελούν τά πιό αντιδραστικά τμήματα οικονομικής όλιγαρχίας και τά πιό στενά δεμένα μέ τό ξένο μονοπωλιακό κεφάλαιο» (όλ. Σχέδιο Προγραμ. Β', κεφ. 3).

Οί κοινωνιολογικές αυτές αντιστοιχίες δέν είναι βέβαια άμεσες, και αυτό για δυο λόγους:

● Γιατί «ή διαμόρφωση και άποκρυστάλλωση της πολιτικοϊδεολογικής φυσιογνωμίας γενικά των κομμάτων δέν καθορίζεται μόνο από τίς σχέσεις και αντιθέσεις στό κοινωνικοοικονομικό πεδίο - θεμελιακό στοιχείο της διαμόρφωσης των ταξικών σχέσεων και πολιτικής τους έκτασης(...) αλλά και από τίς σχέσεις πρós τήν κρατική εξουσία και τήν κυρίαρχη ιδεολογία, όπου εμφανίζονται σειρά αντιθέσεις, πού άν και αυτές, σέ τελευταία άνάλυση, πηγάζουν από τίς αντιθέσεις στό κοινωνικοοικονομικό πεδίο, λειτουργούν μέ σχετική άυτονομία υπό τήν επίδραση και άλλων παραγόντων. Και προκειμένου περί πολιτικών σχηματισμών, όπωσδήποτε υπό τήν επίδραση της άλλης σχέσης βάσης ήγεσίας και της πολιτικής παράδοσης». Ήδώ σημειώνεται μ' αυτόν τον τρόπο και μιá θεωρητική τοποθέτηση του ΚΚΕΕσ. στό χώρο των εκπροσωπευτικών μηχανισμών.

● Γιατί «ή Ν.Δ. δέν έχει όμοιογενή σύνθεση (...) στίς γραμμές της επικρατούν διάφορες τάσεις...», ενώ «θετικές διαφοροποιήσεις μπορούν νά άσκήσουν μεγαλύτερη επίδραση στήν άλληλοσχέση ήγεσίας-βάσης». Έστω και μέ αυτή τήν επιφύλαξη για τή μή άμεση αντιστοιχία τάξης - πολιτικού εκπροσώπου,

στό σχέδιο προγράμματος διαβάζουμε ότι «ή ήγεσία και ή κύρια υπεύθυνη της Ν.Δ. προέρχεται από την ΕΡΕ με κάποια ανανέωση» και «στη διαμόρφωση του κρατικού μηχανισμού επικρατεί κατά βάση ή κατεύθυνση της παραδοσιακής – αντιδικτατορικής – δεξιάς που δεν είναι σέ θέση νά προχωρήσει σέ ένα πραγματικό εκδημοκρατισμό του κράτους(...) και προωθεί την οικοδόμηση ενός μονοκομματικού κράτους της δεξιάς» (βλ. Σχέδιο Προγράμ. Β', κεφ. 4).

Στόν ευρύτερο χώρο τό ότι «συνεχίζεται ή ύπονομευτική δραστηριότητα των φιλοδικτατορικών δυνάμεων και των άμερικανών ίμπεριαλιστών οδηγεί σέ μία ρευστότητα τή μεταδικτατορική κρατική έξουσία και κάνει πρόωπη κάθε πρόβλεψη γιά τή δυναμική της εξέλιξής της». Οί έπιφυλάξεις αυτές, πού πηγάζουν βέβαια και από τό χαρακτήρα της προβληματικής στό χώρο της πολιτικής θεωρίας από τή μεριά του ΚΚΕσσ., δέν άναιρούν τή βασική του διαπίστωση γιά τό χαρακτήρα της μεταδικτατορικής πολιτικής έξουσίας, όπως αυτός εκφράζεται σέ θεσμικό επίπεδο στό: «νέο σύνταγμα πού έχει αυταρχικό χαρακτήρα». 'Αναγνωρίζοντας ότι «γίνεται προσπάθεια της άκραίας αντιδραστικής και φιλοδικτατορικής δεξιάς νά συγκεντρώσει κάτω από τήν ήγεσία της όλη τή δεξιά ή μεγάλο μέρος της, νά άποκτήσει μαζική λαϊκή βάση»... και ότι «ή κυβέρνηση(...) προσπαθεί νά βρει ίσορροπία σέ χαμηλότερο επίπεδο(...) ότι όλισθαίνει σέ συντηρητικότερες θέσεις», καθορίζεται μία θέση του ΚΚΕσσ. άπέναντι σ' αυτή τήν κυβέρνηση όπου «προσπαθούμε νά κερδίσει ή χώρα τό μέγιστο δυνατό από τή σημερινή κυβέρνηση και νά ζημιώσει όσο γίνεται λιγότερο». Κι αυτό, γιατί ύπάρχει ή εκτίμηση ότι: «δέν έχουν εξαντληθεί όι δυνατότητες γιά νά δώσει ή κυβέρνηση θετικό έργο σ' όρισμένους τομείς» και «δέν αγωνιζόμαστε γιά τήν άνατροπή της άν και άνεξάρτησε τή κριτική μας», «κάνουμε άγώνα έναντίον εκείνων των ύποτρογών ιδιαίτερα πού εκφράζουν τίς πιό αντιδραστικές δυνάμεις και ιδιαίτερα καλύπτουν τά άκραία αντιδραστικά στοιχεία... μάς ενδιαφέρει ή άπαλλαγή της κυβέρνησης άπ' τά άκραία αντιδραστικά στοιχεία και ή συμμετοχή σ' αυτήν περισσότερο δημοκρατικών στοιχείων» (βλ. προσυνεδρ. θέσεις, «'Η στάση μας άπέναντι στή κυβέρνηση Καραμανλή»).

Σέ αντίστοιχία μέ τή ρευστότητα στό χώρο της πολιτικής έξουσίας και των πολιτικών κατευθύνσεων της συνάγεται και μία από τίς κεντρικές θεωρητικές και στρατηγικές θέσεις του ΚΚΕ έσ.

«έμεις τήν πρώτη όριοθετική γραμμή τήν περνάμε από τό σημείο εκείνο πού χωρίζει τίς άμερικανόδουλες δυνάμεις της άνωμαλίας μ' όλες τίς αντιδικτατορικές δημοκρατικές δυνάμεις» (βλ. προσυνεδρ. θέσεις, «'Η γραμμή μας της 'Εθνικής 'Αντιδικτατορικής Δημοκρατικής 'Ενότητας»).

'Αρκούμαστε νά σημειώσουμε έδώ τή διατύπωση ότι: «ή αντίθεση όμαλότητα – έκτροπή λειτουργεί σ' όλη τήν πορεία πρós τή διεύρυνση της δημοκρατίας, πρós τήν άντιμονοπωλιακή δημοκρατία και πρós τό σοσιαλισμό» (βλ. ίδιο: «Οί στόχοι της ΕΑΔΕ»).

‘Η ιδεολογική κρίση

Μένοντας λίγο άκόμα στό χώρο των πολιτικών φορέων του άρχοντος συγκροτήματος – του όποίου βέβαια κυρίαρχος άλλα όχι και άποκλειστικός εκπρόσωπος είναι ή Νέα Δημοκρατία – θά άναφερθούμε γιά λίγο στήν ιδεολογική κρίση. Στίς προσυνεδριακές θέσεις (κεφ. «'Ιδεολογική κρίση») ύπάρχει μία παράγραφος όπου άναφέρεται: «οί κυρίαρχες τάξεις δέν είναι σέ θέση νά έπεξεργαστούν ένα νέο σύστημα ιδεών πού νά άνταποκρίνεται στίς νέες συνθήκες και άπαιτήσεις του λαού μας», ενώ από τήν άλλη: «χρεοκόπησε στίς λαϊκές μάζες όλων των παρατάξεων ή κυρίαρχη ιδεολογία της άρχουσας τάξης».

Θά λέγαμε ότι αυτό τό «δέν είναι σέ θέση» έρχεται νά άνασκευαστεί από μία άλλη θέση (βλ. Σχέδιο Προγράμ. Β', κεφ. 5) όπου γίνεται και ή άπόπειρα νά διατυπωθεί ή ιδεολογική ταυτότητα της Ν.Δ.: «Τήν κρίση αυτή (τήν ιδεολογική) έρχεται νά

καλύψει μία νέα ιδεολογικοπολιτική θεώρηση της Ν.Δ. γιά μία “σύγχρονη δημοκρατία” μέ περισσότερη άνεξαρτησία. Μέ μία νέα κοινωνική πειθαρχία πού νά βασίζεται στήν τάξη και στό νόμο, ενός ίσχυρού κράτους μέ μία νέα αντίληψη της συνεργασίας των τάξεων, στηριγμένη σ' ένα μοντέρνο τεχνοκρατισμό πού θά έξασφαλίζει τήν οικονομική άνάπτυξη, τή “συμμετοχή” και τήν ευημερία όλων των τάξεων και θά άντιπαλεύει τούς “ταραξίες” της κοινωνικής γαλήνης και κοινωνικής ειρήνης».

Ένας από τούς λόγους πού αυτή τή θέση τή χαρακτηρίζουμε σάν άπόπειρα είναι τό γεγονός ότι άφήνει μόνο έμμεσα νά ένονηθούν όι συνδέσεις αυτής της ιδεολογικής θεώρησης π.χ. μέ τίς τάσεις στή Ν.Δ. (συνδεδεμένη αυτή ή θεώρηση περισσότερο μέ τήν «έκσυγχρονιστική τάση» ή μέ τή μερίδα του άρχοντος συγκροτήματος – εκείνη «πού τείνει νά διαμορφώσει σέ μία άναεωμένη βάση και περιεχόμενο τήν κυριαρχία και ήγεμονία της σ' όλη τήν άστική τάξη...»).

Ένα άκόμα στοιχείο είναι ή στάση της Ν.Δ. άπέναντι στα προβλήματα της έξωτερικής πολιτικής.

‘Αντιστοιχία πολιτικής έπιρροής και κρατική έξουσία

Οί παρατηρήσεις γιά τή ρευστότητα των δομών της πολιτικής έξουσίας σέ σχέση μέ τά άνάλογα φαινόμενα στόν κομματικό φορέα του συντηρητικού χώρου τοποθετούνται σέ μία γενικότερη κατάσταση πού άφορά τή διαμόρφωση της μεταπολεμικής έξουσίας.

‘Η άναφορά τοποθετείται στή σχέση άνάμεσα στό συσχετισμό δυνάμεων σέ επίπεδο «πολιτικής έπιρροής και ιδεών», «στόν άξονα της πολιτικής ζωής της χώρας», από τή μία μεριά, και από τήν άλλη στήν έκφραση αυτού του συσχετισμού ή στή μή έκφραση του «στό δυναμικό πεδίο, στόν κρατικό μηχανισμό».

Έτσι στίς προσυνεδριακές θέσεις διαβάζουμε:

«ή ιδιομορφία στή χώρα μας συνίσταται στό ότι σημειώνεται μία αισθητή κίνηση πρós τά άριστερά στόν άξονα της πολιτικής ζωής της χώρας... μέ πρωτοπορία πην εργατική τάξη και τή σπουδάζουσα», ενώ από τήν άλλη: «αυτή ή κίνηση πού διαμορφώνει έναν εύνοϊκό συσχετισμό στό πεδίο της πολιτικής έπιρροής και των ιδεών υπέρ των άριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων προσκρούει»:

● σέ ένα «δυσμενή συσχετισμό δυνάμεων στό δυναμικό πεδίο, σέ ένα κρατικό μηχανισμό αντιδραστικό, πού καλύπτει ή άνέχεται χουντικά και άλλα φιλοδικτατορικά στοιχεία πού μπορούν νά κινηθούν σέ κάθε κρίσιμη στιγμή(...) έναντίον της δημοκρατίας» και

● «σέ μία σαφή τάση των κυρίαρχων τάξεων (έδώ όι κυρίαρχες τάξεις σάν σύνολο) νά κρατήσουν υπό έλεγχο τό μαζικό κίνημα και τίς έσωτερικές εξέλιξεις... μέσω της ευρύτατης πλειοψηφίας της κυβέρνησης της Ν.Δ. άλλα και... μέσω της δυναμικής χρησιμοποίησης, του κρατικού μηχανισμού» (βλ. προσυνεδριακές θέσεις «'Η γραμμή μας της ΕΑΔΕ»). Αυτό έρχεται νά φωτίσει από μία συνολικότερη σκοπία και νά αίτιολογήσει μέ ιστορικές παραπομπές στή «φύση» της πολιτικής έξουσίας, τή στρατηγική θέση του ΚΚΕσσ. γιά τό ότι: «στό πολιτικό πεδίο (...) στή σημερινή φάση ή κυρίαρχη αντίθεση λαού-μονοπωλίων σήμερα εκφράζεται στήν αντίθεση των εθνικών αντιδικτατορικών δημοκρατικών δυνάμεων και φιλοδικτατορικών άμερικανόδουλων», πού άποτελεί και «τό σταυρικό σημείο των πολιτικών εξέλιξεων» (βλ. Σχέδιο Προγράμ. Β', κεφ. 6).

Θά επανέλθουμε πιό κάτω στήν άντιστοιχία άνάμεσα στήν πολιτική έξουσία και τόν κοινωνικό συσχετισμό δυνάμεων μέ τήν ευκαιρία της διαπίστωσης πού γίνεται ότίς θέσεις γιά τό 2ο(10) συνέδριο του ΚΚΕσσ. ότι ύπάρχει κίνδυνος ή κρίση της δεξιάς («ή άλλίως κρίση του καθεστώτος της μονοπωλιακής όλιγαρχίας και της έξάρτησης», κατά τήν έκφραση των θέσεων πού μειοψήφησαν στήν ΚΕ) νά μετατραπεί σέ κρίση θεσμική. Περιοριζόμαστε νά σημειώσουμε έδώ τήν έλλειψη σαφήνειας

στον καθορισμό της έννοιας του πολιτικού πεδίου καθώς και την άπουσία σύνδεσης μεταξύ της «κυρίαρχης αντίθεσης» και αυτού του «πολιτικού πεδίου». Τό ότι η ΕΑΔΕ: «έχει μέσα της στοιχεία και αντιμονοπωλιακού - αντιμπεριαλιστικού χαρακτήρα», διασκεδάει μάλλον παρά αποσαφηνίζει την «άπορία» που γεννά η έλλειψη οργανικών συνδέσεων ανάμεσα στις δυο αυτές κλασικές για ένα ΚΚ αναλυτικές κατηγορίες.

*Ας συμπληρώσουμε αυτές τις παρατηρήσεις - θέσεις, με μία άλλη διαπίστωση - πρόταση συμμαχίας που περιέχεται στις «προσυνεδριακές» (βλ. «Οί στόχοι της ΕΑΔΕ»), όπου αναφέρεται:

«Από την αριστερά ως την κοινοβουλευτική δεξιά υπάρχει μία σύμπτωση αντικειμενικά για την υπεράσπιση του συνταγματικού κοινοβουλευτικού πλαισίου, της πολιτικής δημοκρατίας και της ακεραιότητας της Κύπρου». Πιο κάτω πάλι στον ίδιο χώρο, της πολιτικής ιδεολογίας: «πολιτικές δυνάμεις που εκφράζουν μονοπωλιακά συμφέροντα είναι... σταθερά προσανατολισμένες στις κοινοβουλευτικές μεθόδους διακυβέρνησης».

Είναι σαφές βέβαια ότι εδώ η δεξιά αντιμετωπίζεται χωρίς διακρίσεις («κοινοβουλευτική δεξιά») σέ ό,τι αφορά τις πιθανές τάσεις στις γραμμές της, ενώ σέ άλλα εδάφια αφήνεται νά διαφανεί η ύπαρξη λεπτότερων αποχρώσεων στο στρατόπεδο αυτό. Και αυτό γίνεται με χρήση διακριτικότερη των πολιτικών κατηγοριών (π.χ. βλ. τις αναλύσεις στο Σχέδιο Προγρ., όπου οι χαρακτηρισμοί του κομματικού αυτού χώρου είναι ποικίλοι και δίνουν την ευκαιρία για μία πιο αναλυτική εξέταση: «σχέσεις δόσης-ήγemonίας», διαχωρισμός ή και διάκριση «οπαδών-στελεχών», «παραδοσιακή δεξιά - αντιδραστική δεξιά», παραδοσιακή αλλά «αντιδικτατορική δεξιά», κοινωνιολογικός έντοπισμός της προσπάθειας για τή νέα ήγemonία στη μερίδα του «μονοπωλιακού διομηχανικού κεφαλαίου» κ.λπ.).

Οί δυνάμεις της αντιπολίτευσης

Στό χώρο πέραν της δεξιάς οί θέσεις του ΚΚΕ.σ. για τίς άλλες πολιτικές δυνάμεις σ' αυτή την περίοδο (1ο συνέδριο) στηρίζονται σέ δύο γενικές εκτιμήσεις:

Απ' τή μία «μεταδικτατορικά μεγάλα τμήματα λαϊκών δυνάμεων με αντιδικτατορικές, δημοκρατικές, προοδευτικές ιδέες αναζητούν πολιτική εκπροσώπηση που... θ' αντιστοιχεί στις διαθέσεις τους για δημοκρατία, εθνική ανεξαρτησία και πρόοδο, θά υποδείχνει... τούς δρόμους προς τή στερέωση και διεύρυνση των δημοκρατικών ανεξαρτησιακών θημάτων», ενώ «οί παραδοσιακές πολιτικές άστικές δυνάμεις μετακινήθηκαν... άριστερότερα» (βλ. Σχέδιο Προγρ. Β', κεφ. 7).

Από τήν άλλη «ή ιδεολογική κρίση απλώνεται και στό χώρο των άριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων... είναι κρίση ανάπτυξης και προσαρμογής στις νέες ανάγκες των κοινωνικών δυνάμεων που επιδιώκουν νά εκφράσουν. Από δώ προκύπτουν για άλλα άπ' αυτά αναζητήσεις, έσωτερικές ζυμώσεις και νέες ιδεολογικές έπεξεργασίες και για άλλα καθυστερήσεις και έλλειψη προσαρμογής που οδηγεί σέ έσωκομματικές κρίσεις και έντάσεις» (βλ. προσυνεδρ. θέσεις, Δ', 1, 'Ιδεολογική κρίση').

Σ' αυτό τό πλαίσιο: «στούς κόλπους της ΕΚΝΔ... επιδιώνουν σέ περισσότερο προοδευτικά πλαίσια... οί ιδέες του άστικού φιλελευθερισμού ενώ παράλληλα διαμορφώνεται... μία σοσιαλ-δημοκρατική τάση... Όσον άφορά τό τμήμα των δυνάμεων του Κέντρου που ριζοσπαστικοποιείται προς τά άριστερά έχει σχέση με μία σημαντική επίδραση που δέχεται και από σοσιαλ-δημοκρατικά κόμματα των δυτικοευρωπαϊκών χωρών... «Έκφραση αυτών των διαφοροποιήσεων αποτελούν περισσότερο άποφασιστικές θέσεις έναντίον των άυταρχικών εκδηλώσεων στην πολιτική ζωή της χώρας, ύπέρ ενός κοινοβουλευτικού καθεστώτος, για δημοκρατικές κοινωνικές μεταρρυθμίσεις...», ενώ «οί δυνάμεις του Κέντρου τείνουν νά εκφράσουν περισσότερο τά μή μονοπωλιακά στρώματα του κεφαλαίου και

νά θρούν άπήχηση στό ευρύτερα μικροαστικά στρώματα» (βλ. Σχέδιο Προγρ. Β', κεφ. 7).

Δέν θά βρεί κανείς στό σχέδιο μία τέτοια έστω και συν-οπτική προσέγγιση των άλλων «δημοκρατικών - προοδευτικών» δυνάμεων.

Τό ΚΚΕ δέν μνημονεύεται καθόλου.

Για τό ΠΑΣΟΚ βέβαια αναφέρεται ότι είναι από τίς: «πολιτικές δυνάμεις που με διαφορετική ιδεολογική άφετηρία και κοινωνιολογική θεώρηση έχουν σάν προγραμματικό τους σκοπό τό σοσιαλισμό» (δπ. παρ.).

Όσο για τήν αριστερά «με τήν ευρεία της έννοια εκτείνεται από τά ριζοσπαστικοποιημένα προς τά άριστερά τμήματα του παλαιού Κέντρου ως τίς άριστερότερες ομάδες». Τελικά γίνεται ή εκτίμηση ότι ή αριστερά αυτή για διάφορους λόγους «δέν εκφράζεται αντίστοιχα με τήν αύξημένη μεταδικτατορικά πολιτικοϊδεολογική άκτινοβολία και έπιρροή, ιδιαίτερα στις εργαζόμενες μάζες και στή νεολαία, στή νέα Βουλή».

Στίς προσυνεδριακές (κεφ. 'Η ΕΑΔΕ και ή δημοκρατική συνεργασία) αναφέρονται οί άκόλουθες παρατηρήσεις με τήν ευκαιρία της περιγραφής τριών πεδίων για μία πολιτική συμμαχιών:

Πρώτο πεδίο: Έθνικό Άντιδικτατορικό «γύρω από τά προβλήματα της δημοκρατίας και της προώθησης των λαϊκών αιτημάτων».

Δεύτερο πεδίο για: «έντενότερη συνεργασία των άριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων» που θά γινόταν «ό πυρήνας της ΕΑΔΕ».

Τρίτο πεδίο για τή: «συνεργασία των δυνάμεων της άριστερας που θά διευκόλυνε τεράστια τή συνεργασία των δημοκρατικών δυνάμεων» - του «πυρήνα της ΕΑΔΕ» δηλ. - και διαπιστώνεται μία: «αντικειμενική σύμπτωση πολιτικών στόχων στο πολιτικό φάσμα από τήν ΕΔΗΚ ως τό ΚΚΕ.σ.». 'Η σύμπτωση αυτή προκύπτει από μία: «σύγκριση των προγραμματικών διακηρύξεων όλων των δυνάμεων της αντιπολίτευσης αλλά και τήν πολιτική τους δράση. Όρισμένες άπ' αυτές συμπίπτουν ως προς τήν ανάγκη του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού της ελληνικής κοινωνίας...»

Θά λέγαμε ότι τό «όρισμένες» άποτελεί, έμμεσα πάντως, ένα σημάδι διάκρισης άπέναντι στην ένδεχόμενη έκταση της ριζοσπαστικότητας των κομματικών φορέων και άπό τήν άλλη όριοθετεί τίς διαπιστώσεις, διάσπαρτες στο Σχέδιο Προγράμματος, περί «διεύρυνσης των κοινωνικοπολιτικών βάσεων της σοσιαλιστικής ιδεολογίας στον ελληνικό χώρο».

2. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕ του ΚΚΕ.σ. για ΤΟ 2ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Προσπαθήσαμε ήδη νά κάνουμε μία έκθεση των εκτιμήσεων της ΚΕ του ΚΚΕ.σ. που αναφέρονται στον πολιτικό χώρο και καλύπτουν χρονικά τήν περίοδο μέχρι τό 1ο (9ο) συνέδριο.

Μέ τίς θέσεις για τό δεύτερο συνέδριό του θά προσπαθήσουμε νά δείξουμε τίς δικές του κριτικές μετατοπίσεις και συν-άκόλουθα, φυσικά, τίς μετατοπίσεις των θέσεων άπέναντι στους άλλους εταίρους της πολιτικής σκακιέρας.

Στίς «θέσεις» διαβάζουμε ότι: «ή ΚΕ θεωρεί ότι ή γενική πολιτική του κόμματος στή βασική της σύλληψη και κατεύθυνση... ήταν σωστή».

Στή θέση που μειοψήφησε και που άποδίδει τά λάθη σέ: «βαθύτερες και μονιμότερες αιτίες»* διαπιστώνεται ότι: «οί αναλύσεις... και οί σχετικές κατευθύνσεις... όρθά διατυπώνονται. 'Η ύλοποίηση όμως αυτών των κατευθύνσεων απαιτούσε μία πολιτική που θά ύπολόγιζε σέ κάθε στιγμή τή γενικότερη κατάσταση του κόμματος και τό διαμορφωνόμενο συσχετισμό δυνάμεων και θά απέβλεπε πριν άπ' όλα στην άνάπτυξη της πάλης των μαζών».

*Από δώ και πέρα αναφέρεται σάν: «θέση Α»

Στήν άλλη άποψη πού επίσης μειοψήφησε και πού αποδίδει τις «αρνητικές πλευρές» της πορείας του ΚΚΕ.σ. στα «λάθη και στην πολιτική γραμμή»** διαβάζουμε: «... ύπηρεξαν όχι μόνο καθυστερήσεις αλλά και λάθη σε έκτιμήσεις βασικών στοιχείων της αλλαγής του 'Ιούλη, του χαρακτήρα και του ρόλου της κυβέρνησης, των συγκεκριμένων κοινωνικών και πολιτικών αντιθέσεων, της δυναμικής γενικά των εξελίξεων» (βλ. παρ. 3). Και επίσης ότι: «μέ βάση ανεπαρκή ή και έσφαλμένη ανάλυση της σύνθετης πολιτικής κατάστασης... μετά την πτώση της χούντας... εμφανίσαμε σαν πολιτική μας την πολιτική της ΕΑΔΕ...» πού «αλλοιώνε βασικές πλευρές της βασικής μας πολιτικής και των στόχων μας... προσοδίδοντάς τους μία μονοσήμαντη κατεύθυνση» (βλ. παρ. 2).

Αντίθετα, για την πλειοψηφία της ΚΕ τά λάθη βρίσκονται όχι στην πολιτική έπιλογή ή τη θέωρηση-έκτίμηση της κατάστασης αλλά στα: «λάθη στην έπεξεργασία, προβολή και εφαρμογή της γραμμής μας» (βλ. θέσεις παρ. 15). 'Η πολιτική γραμμή είναι όρθή γιατί: «ανταποκρίνεται στα αντιφατικά στοιχεία της φάσης πού διέρχεται ή πολιτική κατάσταση, όπου συνυπάρχουν κίνδυνοι πιασχυρίσματος αλλά και δυνατότητες... προωθήσεων» και «στηρίζεται στην όρθή διαπίστωση ότι στη χώρα μας δεν έχει θεμελιωθεί και στηριχτεί ή δημοκρατία». Οί κίνδυνοι αυτοί «άποκτούν ιδιαίτερη υπόσταση απ' τό ότι ή κυβέρνηση της Ν.Δ. οίκοδομεί κράτος αυταρχικό και παίρνει αντιδημοκρατικά μέτρα... άκολουθεί πολιτική "άφομοίωσης" των χουντικών στοιχείων... για νά αντιμετωπίσει τη ριζοσπαστικοποίηση και άριστεροποίηση των μαζών» ή άλλιώς «έντονη ριζοσπαστικοποίηση των εργαζομένων». Οί κίνδυνοι αυτοί «δέν έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα» και «δρθά χαραχτηκε ή πολιτική της πιο πλατιάς ΕΑΔΕ» (βλ. θέσεις, παρ. 14).

Κατά την πλειοψηφία της ΚΕ τό γεγονός πού «δημιούργησε δυσκολίες στην κατανόηση της γραμμής μας, ιδιαίτερα της πλευράς πού άφορούσε τό μέτωπο εναντίον της κυβερνητικής πολιτικής», ήταν ότι «υπερτονίζαμε τό άνοιγμα προς την αντιδικτατορική δεξιά», ότι δινόταν «έμφαση στο άμυντικό στοιχείο της πολιτικής μας και άντικειμενικά υποτόνιζε τό προωθητικό της στοιχείο... «ή πάλη μας για τη στερέωση και την διεύρυνση της δημοκρατίας έχει μέσα στη λογική της και τις αντιπαραθέσεις» (όπ. παρ. §15).

Στήν Α' θέση μειοψηφίας, για τό ίδιο θέμα, διαπιστώνεται ότι: «στην πράξη ή πολιτική της ΕΑΔΕ προβλήθηκε και εφαρμόστηκε σαν μία πολιτική άμυντική» (και έδώ υπάρχει συμφωνία μέ την πλειοψηφία) αλλά και έπιπρόσθετα «σαν μία πολιτική πού έπεδίωκε νά υλοποιηθεί κυρίως μέ μία μορφή πολιτικής συνεργασίας από τά πάνω, απαραίτητα και μέ τις δυνάμεις της αντιδικτατορικής δεξιάς... πολλές φορές μέ εκκλήσεις προς την κυβέρνηση... σαν μία πολιτική υπεραξική».

Τό μέγεθος της απόκλισης των άπόψεων γίνεται πιο άναγλυφο όταν ή ίδια θέση διαπιστώνει ότι: «ή διατήρησή της (έννοεί τη δημοκρατική ανεξαρτησιακή ένότητα του λαού, πού είναι ο βασικός κοινός τόπος των τάσεων πού υπάρχουν στο ΚΚΕ.σ.) δέν ταυτίζεται μέ μία άμυντική πολιτική... κινδυνολογίας πού ένισχύει στην πράξη τις προσπάθειες για μία έκσυγχρονισμένη "αντιδικτατορική" ήγεμονία της μονοπωλιακής άστικής τάξης». Σέ σύνδεση μ' αυτό, ή ίδια θέση αναφέρει ότι: «για τό εργατικό και δημοκρατικό κίνημα ή στάση άπέναντι στο αντιδικτατορικό τμήμα της δεξιάς δέν έπρεπε ούτε και πρέπει νά καθορίζεται από τη θεωρία του "μικρότερου κακού"...» 'Η ριζοσπαστικότητα της κριτικής γίνεται έντονότερη όταν για τό ίδιο θέμα (έκτίμησης της δεξιάς, των ρηγμάτων της, αλλά και του χαρακτήρα έξουσίας) λέει ότι: «ή πολιτική του ΚΚΕ.σ... μπορούσε νά είναι όρθή στην πράξη... μόνο στο βάθος πού δέν θάδλεπε τό ρήγμα στο χώρο της δεξιάς άποσπασμένο από τη μόνη προσπέδεια συσπείρωσης και άνάπτυξης των άριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων και δέν θά λειτουργούσε στην πράξη σαν μία κατεύθυνση ύποταγής του έρ-

γατικού και λαϊκού κινήματος στις επιδιώξεις ένίσχυσης της αντιδικτατορικής δεξιάς στο όνομα των συνεχών κινδύνων για τό έθνος και τη δημοκρατία»: 'Η κριτική αυτή συμπληρώνεται από την έπισήμανση μιας ά ν τ ί φ α σ η ς στις σχέσεις ανάλυσης-πολιτικής πρακτικής στον κομματικό αυτό χώρο: «αυτή ή πρακτική τελικά έμφάνιζε την πολιτική του κόμματος κατά διαφορετικό τρόπο από τις αναλύσεις του προγράμματός του, σαν πολιτική συμβιβαστική προς τη δεξιά και ανασταλτική για τό κίνημα».

'Η Β' θέση της μειοψηφίας άσκει μία λιγότερο «διακριτική» κριτική. Στην παράγραφο 2 διαβάζουμε ότι: «κύριο σημείο αντίθεσης στο πολιτικό πεδίο είναι όχι ή αντίθεση έθνικών αντιδικτατορικών δημοκρατικών δυνάμεων και φιλοδικτατορικών άμερικανόδουλων, αλλά ή αντίθεση της δεξιάς και δημοκρατικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης, δημοκρατικών λαϊκών δυνάμεων». Γίνεται φανερό ότι μέ τις προσθήκες πού γίνονται στην παράγραφο αυτή και πού άφορούν τά σημεία πού παρέλειψε νά προσδιορίσει τό ΚΚΕ.σ. ή πού τά έκτίμησε λαθεμένα (και είναι ουσιαστικά αυτά) φανερώνεται καθαρά ότι μέσα σε μία προβληματική μέ άρκετους κοινούς στόχους άνάμεσα στη θέση αυτή της μειοψηφίας και της πλειοψηφίας της ΚΕ, πλέκεται μία ριζικά διαφορετική αντίληψη για τον πολιτικό χώρο στην Ελλάδα.

Σταχυολογούμε μερικές απ' αυτές τις προσθήκες σαν τις πιο δηλωτικές κατά τη γνώμη μας για μία διαφοροποίηση πού συντελείται και πού φανερώνουν μία ριζικά κριτική τοποθέτηση άπέναντι στην ΕΑΔΕ: στις «αναλύσεις για τό χαρακτήρα της αλλαγής... παραγνworίζονταν ότι τό μέγιστο τμήμα της κυρίαρχης τάξης... και — μαζί μέ τους 'Αμερικανούς — άναζήτησε πάση θυσία ένα συντηρητικό πολιτικό φορέα πού νά μπορεί νά περισώσει ό,τι ήταν δυνατό νά περισωθεί (σ.σ. πιο πάνω μιλάει για «έθνική κρίση»), νά έλέγξει την κατάσταση, νά ανακόψει οποιαδήποτε δυνατότητα άπρφασιστικής παρέμβαςής των λαϊκών δυνάμεων, του δημοκρατικού κινήματος στις εξελίξεις» ή επίσης ότι: «δέν έγινε ξεκάθαρο ή έπισήμανση ότι ή κυβέρνηση της Ν.Δ. όχι μόνο άπέτρεψε "έπικίνδυνες" εξελίξεις για την κυρίαρχη τάξη... αλλά διασφάλιζε... τά ιδιαίτερα συμφέροντα μεγάλου τμήματός της... ίκανή νά μεθοδεύσει την έξισορρόπηση των αντιθέσεων άνάμεσα στις διάφορες μερίδες της... πρόσφερε πρόσθετες έγγυήσεις μέ... τό άνοιγμα του δρόμου για την άνανέωση των φθαρμένων δυνάμεων της δεξιάς... «δέν έπιοσάνε σε σχέση μέ όλα αυτά πώς οι άμερικάνοι ίμπεριαλιστές και οι έγχώριες αντιδραστικές δυνάμεις δέν θά είχαν λόγους νά θέσουν... σε εφαρμογή διαδικασίες άποσταθεροποίησης... 'Η δραστηριοποίηση έξ άλλου των χουντομοναρχικών στοιχείων δέν θά μπορούσε νά άσκήσει όλοσχερώς άποφασιστικό ρόλο προς την κατεύθυνση της άποσταθεροποίησης»· ενώ πιο κάτω ή ίδια αυτή θέση έπισημαίνει ότι: «υπήρξε από την πλευρά μας... υποτίμηση του γεγονότος ότι από άλλες άφειτρες και προς άλλες κατευθύνσεις — ταξικό ή χαρακτήρα — λειτουργεί μία όρισμένη συμπαράταξη μέ τη μερίδα αυτή» (έννοεί τη μερίδα της αντιδικτατορικής δεξιάς).

Γίνεται φανερό έτσι μέ αυτές τις συνοπτικές έστω παραθέσεις τό ύπόβαθρο πού καταλήγει στο νά τοποθετεί την όροθετική γραμμή σε τελείως διαφορετικό σημείο για τη φάση πού διατρέχει ή πολιτική ζωή της χώρας. Οί στρατηγικές σχεδιάσεις και οι άναλυτικές έκτιμήσεις είναι οι δύο κρίκοι πάνω στους όποιους και οι δύο άπόψεις της μειοψηφίας, άν και μέ διαφορές μεταξύ τους, διαμορφώνουν κοινά σημεία κριτικής της πλειοψηφίας. Στρατηγικές σχεδιάσεις πού έχουν άμεση σχέση μέ την τέτοια ή άλλη προβληματική στο χώρο των «συμμαχιών», στο χώρο των «ρυθμών» πραγμάτωσης των διαρθρωτικών αλλαγών, στη σχέση άνάμεσα στην πολιτική συμμαχία και τό μαζικό κίνημα, στην ιεράρχηση των σημείων του άξονα άναφοράς της πολιτικής δράσης (δίνεται έντονη έμφαση στην άνάπτυξη λαϊκού μαζικού κινήματος σαν στόχου και στη διαπίστωσή του σαν κατάσταση) κ.λπ. Αναλυτικές έκτιμήσεις πού διαφοροποιούνται από την πλειοψηφία σ' ό,τι άφορά τό χαρακτήρα της πολιτικής έξουσίας, τους φορείς της, τη φυσιογνωμία τους, την πολιτική τους ύφή κ.λπ.

**Από δώ και πέρα αναφέρεται σαν: «Θέση Β'»

Ο πολιτικός χώρος μετά τις εκλογές

Με την παράθεση των πολιτικών εκτιμήσεων που αναφέρονται στο 2ο συνέδριο του Κ.Κ.Ε.σ., περνάμε στις τοποθετήσεις της πλειοψηφίας και των δύο θέσεων της μειοψηφίας της Κ.Ε. για τη σημερινή μετεκλογική φυσιογνωμία του πολιτικού χώρου.

Η πλειοψηφία της Κ.Ε. διαπιστώνει ότι «τά καινούργια στοιχεία είναι η ριζοσπαστικοποίηση στο χώρο της δημοκρατικής αντιπολίτευσης και η αύξηση των συνολικών της δυνάμεων, η μείωση της εκλογικής δύναμης της Ν.Δ., η πολιτική και κοινοβουλευτική εμφάνιση της πτέρυγας του βασιλοχουντισμού στο χώρο της δεξιάς... παράλληλα με την ενίσχυση από τις εκλογές της πιο αντιδραστικής πτέρυγας της Ν.Δ.».

Η παραπομπή στο συνεχιζόμενο ρήγμα στη δεξιά που επισημαίνεται στο κυρίαρχο τμήμα της (δηλ. τη Ν.Δ.) με την τελευταία ιδίως φράση συμπληρώνεται από το ότι μετά τις εκλογές «μπαίνει το δίλημμα για την κυβερνητική παράταξη... ή πίσω σε μία παραλλαγή των μεθόδων της προδικτατορικής δεξιάς ή προσπάθεια κάποιας έναρμόνισης με το νόημα της λαϊκής έντολης. Η αδυναμία να υπάρχει καθαρή απάντηση... έξηγει και την αποτελμάτωση της κυβερνητικής προσπάθειας» (βλ. θέσεις, 11, «Η έσωτερική πολιτική κατάσταση»). Πάλι λοιπόν διαβεβαιώνεται μία κατάσταση ρευστότητας, καμπών, αντιφατικής πορείας, «κρίσης επικίνδυνης για τους δημοκρατικούς θεσμούς», που για τις θέσεις της πλειοψηφίας το ένδεχομένο αυτής της κρίσης προέρχεται από το ότι: «η κρίση της δεξιάς δημιουργεί προβλήματα... Ιδιαίτερα σε ένα από τα δξύτερα σημεία στα τελευταία 25 χρόνια... που είναι η ανάγκη διαδοχής της κυβέρνησης από μία κυβέρνηση δημοκρατικού χαρακτήρα».

Για την Α' θέση που μειοψήφησε ή αποσταθεροποίηση συνδέεται μόνον με την κρίση των θεσμών, που θα προέλθει όμως από την «κρίση της μονοπωλιακής ολιγαρχίας και του καθεστώτος της εξάρτησης» (βλ. θέση κεφ. «Εκτιμήσεις για τη σημερινή πολιτική κατάσταση», παρ. 1). Για τη θέση αυτή λοιπόν η θεσμική κρίση έχει την αιτία της όχι σε ένα έντοπισμένο κομματικά χώρο («κρίση δεξιάς») αλλά στο συνολικό πεδίο των ταξικών σχέσεων στο τωρινό στάδιο (μονοπωλιακή ολιγαρχία σε καθεστώς εξάρτησης).

Η Β' θέση περιορίζεται απλώς να επισημάνει τη «λεπτότητα των σιγμών όπου θα τεθεί θέμα διαδοχής της κυβέρνησης της δεξιάς από μία άλλη κυβέρνηση δημοκρατικού χαρακτήρα» (βλ. θέση, κεφ. III, παρ. 2).

Τό ρήγμα στη δεξιά

Η διαπίστωση όμως της αναπαραγωγής του σχήματος πιασγύρισμα - προώθηση, τούτη τη φορά έχει μίαν άλλη κατεύθυνση όσον αφορά την τοποθέτηση απέναντι στην «έκσυγχρονιστική» προσπάθεια της αντιδικτατορικής δεξιάς. Έτσι: «η πολιτική (του «έκσυγχρονισμού») δεν απέδωσε τα αποτελέσματα που έπεδίωκε». Οι λόγοι έντοπίζονται σε τρία σημεία:

- την «αντίδραση της ελληνικής ολιγαρχίας»,
- την αντίθεση «του ίδιου του κόμματος της Ν.Δ., που μένει προσκολλημένο στις παλιές μεθόδους της παραδοσιακής δεξιάς»... και
- τριτό, πολύ περισσότερο που «προσέκρουσε στους αγώνες του λαού».

Θά προσθέταμε στην πιο πάνω θέση την επισήμανση ότι η κυβέρνηση Καραμανλή «θά συγκρούεται δυο και περισσότερα με την πραγματικότητα και τις ανάγκες ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας»... «συνεχίζοντας την ίδια πολιτική της "λιτότητας", του αυταρχισμού, της "αφομοίωσης" των χουντικών στοιχείων και του ατλαντισμού, όντας πιο ένδοτική στις απαιτήσεις των Αμερικανών και της οικονομικής ολιγαρχίας» (βλ. θέσεις πλειοψηφίας II, παρ. 6). Έτσι βλέπουμε ότι η συγκυρία

κάτω από την οποία προσδιορίζεται η πολιτική ρευστότητα είναι πιο σαφής σε ό,τι αφορά τη θεώρηση της κυβερνητικής εξουσίας. «Αν και η άμφιλογία γύρω από τη δεξιά συνεχίζεται «η αμερικανική ιμπεριαλιστική πολιτική απαιτεί ωστόσο μεγαλύτερη ύποταξη (άπ' ό,τι έως τώρα δηλ.) της κυβέρνησης Καραμανλή στις επιδιώξεις της» (βλ. δπ. παρ. 4), είναι σαφές ότι υπάρχει μία συνολικότερη έκτιμηση του συντηρητικού-αντιδραστικού χώρου, έτσι που το δόρος να πέφτει περισσότερο στην «προώθηση της κοινής δράσης και συνεργασίας των άριστερων και δημοκρατικών δυνάμεων».

Από την άλλη τό δίλημμα πιασγύρισμα-προώθηση, «επιβάλλει την απομόνωση και εξουδετέρωση της Έθνικής Παράταξης, τό δάθεμα του ρήγματος ανάμεσα σ' αυτή και την κοινοβουλευτική δεξιά» (βλ. δπ. παρ. παρ. 7). Στο Μέρος III παρ. 14 η αξιοποίηση αυτού του ρήγματος αναφέρεται ότι αποτελεί: «πρόσθετο πολιτικό δεδομένο στη σύλληψη της ΕΑΔΕ».

Στις θέσεις της πλειοψηφίας επιβεβαιώνεται η παλιά θέση των προσυνεδριακών θέσεων για τό Α' συνέδριο όσον αφορά τις επιδιώξεις συσπείρωσης των πιο επιθετικών φασιστικών στοιχείων της δεξιάς από τό βασιλοχουντισμό σάν «άκραία έκφραση της πολιτικής της ύποταξης στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και της ώμης επιβολής της μονοπωλιακής ολιγαρχίας με άνοιχτες δικτατορικές μεθόδους» και «αίχμαλωτισμού στην πολιτική του (του βασιλοχουντισμού) δόλοκληρης της παράταξης της Ν.Δ.».

Η Ν.Δ. πάλι έδειξε «συμφιλωτική τάση και διευκόλυνε την άνοιχτη εμφάνιση του βασιλοχουντισμού». Βλέπουμε λοιπόν ότι έστω και με διαφοροποιημένη στάση στις στρατηγικές ιεραρχήσεις (κεντρικός άξονας συσπείρωσης οι άριστες και δημοκρατικές δυνάμεις) ο βασικός πυρήνας στη σύλληψη της όριοθετικής γραμμής παραμένει και σήμερα άκέραιος.

Αντίθετα ή Α' άποψη μειοψηφίας βλέπει τό μέτωπο «κατά των "λύσεων" της άκροδεξιάς προς τις όποιες κατολισθαίνει ή κυβέρνηση Καραμανλή... να διαμορφώνεται βαθμιαία και να συνδέεται όργανικά με την πάλη κατά της άτλαντικής και αντιλαϊκής πολιτικής της κυβέρνησης Καραμανλή»... όντας δεδομένο ότι «η πλειοψηφία του λαού τάχτηκε ύπέρ μιας άλλαγής προς δημοκρατική κατεύθυνση» (βλ. θέση «Έκτιμήσεις για τη σημερινή πολιτική κατάσταση», παρ. 1, 2).

Είναι ένδεικτικό ότι ή θέση αυτή δέν διακρίνει την εμφάνιση του βασιλοχουντισμού από την ενίσχυση της αντιδραστικής μερίδας του κόμματος της Ν.Δ. Τό κυβερνητικό στρατόπεδο κρίνεται σάν μία ένιαία κατάσταση, με όργανικές συνδέσεις ταξικής και πολιτικοϊδεολογικής φύσης ανάμεσα στα μέρη του. Αναγνωρίζεται βέβαια ένα βασικό ρήγμα, δηλ. άκραίοι αντιδραστικοί κύκλοι και κυβέρνηση Καραμανλή. Η ριζοσπαστική αυτή στάση απέναντι στον κύριο φορέα της πολιτικής εξουσίας συνοδεύεται από μία εύκρινέστερη όριοθέτηση της σημερινής αντίθεσης στο πολιτικό πεδίο και των πρωταγωνιστών της. Τό κριτήριο για τη συγκατάθεση στην τριαξονική έκδοχή της στρατηγικής (συνεργασία άριστερών, συνεργασία δημοκρατικών δυνάμεων αντιπολίτευσης, συνεργασία των έθνικών αντιδικτατορικών δημοκρατικών δυνάμεων) είναι ή «ένισχυση της ένιαίας και όργανωμένης δράσης των μαζών» (βλ. Α' θέση, δπ. παρ., παρ. 4).

Η ίδια σύνθεση του χαρακτήρα και της κατεύθυνσης της κυβέρνησης με τους άκραίους αντιδραστικούς κύκλους διαπιστώνεται και από τη Β' θέση (βλ. III, παρ. 2), όπου: «η πολιτική αυτή δέν θά λύνει αλλά θά δξύνει τά κοινωνικά προβλήματα... προδιαγράφει τη δημιουργία καταστάσεων που έκτρέφουν και τροφοδοτούν αντικειμενικά κινδύνους ύπονόμευσης της δημοκρατικής πορείας της χώρας». Θά λέγαμε ότι πρωταγωνιστής για τη δυνατότητα αυτή «έκτροπής» δέν είναι οι άκραίοι αντιδραστικοί κύκλοι αλλά ή έκπροσώπηση τους μέσα από την ίδια την κυβέρνηση.

Τό ρήγμα στη δεξιά όμολογείται μόνον και από αυτή τη θέση αλλά ή κρίση δέν έντοπίζεται στη δεξιά αλλά στο «καθεστώς».

Οι δυνατότητες για ένα αντιδραστικό προσανατολισμό σ' αυτή την κρίση πηγάζουν μόνον από την εκμετάλλευση του ρήγματος της δεξιάς από μέρους των ακραίων αντιδραστικών δυνάμεων, όμως κύρια καθορίζονται από το χαρακτήρα της πρακτικής της κυβερνητικής παράταξης. Οι στρατηγικές συνέπειες αυτής της αντίληψης εκφράζονται στο ότι: «Βασική κατεύθυνση της πολιτικής του κόμματος... πρέπει να είναι η συσπείρωση των ευρύτερων κατά το δυνατόν δυνάμεων κατά της κυβερνητικής πολιτικής», ενώ η ιεράρχηση των πολιτικών συμπεράσεων δίνει τη θέση «πρώτα-πρώτα στη συνεργασία των δυνάμεων της αντιπολίτευσης» (βλ. Β' θέση, ΙΙ, παρ. 3).

Η δημοκρατική αντιπολίτευση

Στό χώρο των κομμάτων της δημοκρατικής αντιπολίτευσης οι θέσεις της πλειοψηφίας της Κ.Ε. διαπιστώνουν «κοινά σημεία στην πολιτική τους... λόγω του ότι εκφράζουν κατά βάση αντιμονοπωλιακές ή σε κάθε περίπτωση μη μονοπωλιακές κοινωνικές δυνάμεις». Η σύμπτωση όμως αυτή, μιά σύμπτωση έξω από τον αντικείμενο, προσκρούει – για την πραγματοποίηση της συνεργασίας – «σε μιά σειρά δυσκολιών που προέρχονται από τον ιδιαίτερο κοινωνικό χαρακτήρα και τα ιδιαίτερα ιδεολογικο-πολιτικά χαρακτηριστικά αυτών των κομμάτων».

Έτσι η ΕΔΗΚ «είναι διστακτική στη συνεργασία με τη μαρξιστική αριστερά και επιφυλακτική απέναντι στο μαζικό λαϊκό κίνημα».

Τό ΠΑΣΟΚ εμφανίζει ένα «πρόγραμμα αριστερό και σοσιαλιστικό και μιά πολιτική ριζοσπαστική... Ταυτόχρονα είναι στην πράξη ένα λαϊκιστικό κόμμα με συγκεχυμένο σοσιαλιστικό χαρακτήρα, με υποτίμηση του πρωτοποριακού ρόλου της εργατικής τάξης, με ασάφεια στην ιδεολογία του και αστάθεια στις θέσεις του. Μέ τα παραπάνω... συνδέεται ο ήγemonισμός του και η αντιενωτική του πολιτική...», «ώστόσο ο ρόλος του έγινε σημαντικότερος στην πολιτική ζωή της χώρας σαν αξιωματική αντιπολίτευση...».

Απ' την τελευταία αυτή θέση θα πρέπει να αναζητηθεί και η ιδεολογική βάση για τη διατύπωση μιάς θετικής πρότασης απ' το ΚΚΕ.σ. προς το ΠΑΣΟΚ: «η ενίσχυση των θετικών του στοιχείων και η υπερνίκηση των αρνητικών θα συνέβαλλε... στην ανάπτυξη του αριστερού και δημοκρατικού κινήματος» (βλ. θέσεις πλειοψηφίας, δπ. παρ. παργ. ΙΙ).

Η θέση της Α' άποψης που μειοψήφησε έρχεται να επεκτείνει σε άλλα πεδία την κριτική για το ΠΑΣΟΚ χωρίς να λειτουργεί αντιθετικά με τις πιο πάνω εκτιμήσεις της πλειοψηφίας. Έτσι «η εικόνα μιάς επαναστατικού χαρακτήρα αλλαγής που προβάλλει το ΠΑΣΟΚ... την ταυτίζει με την εκλογική του επικράτηση... ωθείται τώρα σε ενέργειες που αποδίδουν να εξασφαλίσουν την αποδοχή μιάς τέτοιας προοπτικής από το κατεστημένο του κρατικού μηχανισμού και ιδιαίτερα των ενόπλων δυνάμεων...» Στην αμέσως επόμενη φάση αυτής της κριτικής διαπιστώνουμε μιά σύμπτωση με τις θέσεις της πλειοψηφίας όσον αφορά τη διαπίστωση μιάς αντίφασης ανάμεσα στο πρόγραμμα και την τακτική του ΠΑΣΟΚ: «... χρωματίζοντας με τον τρόπο αυτό πολύ διαφορετικά το πραγματικό νόημα της αλλαγής πρὸς ἐπιδιώκει απ' ὅτι ὑπόσχονται οἱ διακηρύξεις του» (βλ. θέση «Εκτιμήσεις για τη σημερινή πολιτική κατάσταση», παρ. ΙΙΙ).

Όσον αφορά το ΚΚΕ οι θέσεις της πλειοψηφίας με την Α' θέση της μειοψηφίας ταυτίζονται στην προβληματική τους. Έτσι: «η ενίσχυση του δογματικού ΚΚ στις τελευταίες εκλογές... οδηγεί στο δυνάμωμα του δογματισμού στο χώρο της μαρξιστικής αριστεράς, με αποτέλεσμα να μειώνεται η δυνατότητα επίδρασης των κομμουνιστών στην εργατική τάξη... και να δυσκολεύεται η συνεργασία των αριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων» (δπ. παρ. θέσεις πλειοψηφίας).

Η Α' θέση κρίνει ότι «το ΚΚΕ.ξ. ακολουθήσε και ακολουθεί την τακτική της δημαγωγικής, αριστεριστικής συνθηματολογίας ενώ υπονομεύει συστηματικά το μαζικό λαϊκό κίνημα με την

άρνηση της αυτοτέλειας των μαζικών φορέων και την προσπάθεια κηδεμόνευσής τους» (βλ. θέση δπ. παρ.).

Για τη «Συμμαχία», τέλος, αν και σχήμα με μη μόνιμη πολιτική παρουσία στην πολιτική σκηνή στην τωρινή φάση, η πλειοψηφία της Κ.Ε. εκτιμάει ότι:

«τό πολιτικό μήνυμα της Συμμαχίας δεν μπόρεσε να περάσει σε πλατύτερες μάζες... από μιά σειρά λάθων και αδυναμιών στην εκλογική τακτική» (σύν την επίσημινόμενη συγκεκριμένη εμφάνιση και συμπεριφορά του ΠΑΣΟΚ και του «δογματικού ΚΚ» καθώς και την κατάσταση στο χώρο της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, η οποία αδυνατεί να εμφανιστεί σαν «ρεαλιστική εναλλακτική λύση απέναντι στη δεξιά»). Όμως... «η Συμμαχία εξέφραζε μιά γενικότερη αντίληψη της πολιτικής των συνεργασιών του κόμματος... και έριξε τό σπόρο που μπορεί να αποδώσει μελλοντικά τούς καρπούς του» (βλ. θέση πλειοψηφίας, ΙΙΙ, παρ. 12), όμως «χρειάζεται να επεξεργαστούμε νέες μορφές συνεργασίας με τις άλλες δυνάμεις της Συμμαχίας που να ανταποκρίνονται στη σημερινή μετεκλογική κατάσταση» (βλ. δπ. παρ. παράγρ. ΙΙ).

Την ίδια διαπίστωση για τη θετικότητα του διαθήματος και της ύπαρξης της Συμμαχίας κάνει και η Β' θέση μειοψηφίας: «η διατήρηση με αναγκαίες προσαρμογές της Συμμαχίας μπορεί να ασκήσει θετικό ρόλο...», σε αναφορά με «την πολιτική μας των συμμαχιών...», και «πρώτα-πρώτα της συνεργασίας των δημοκρατικών δυνάμεων και στα πλαίσια αυτά των δυνάμεων της Αριστεράς» (βλ. Β' θέση ΙΙΙ, παργ. 2,δ).

Επιχειρήθηκε μιά γενική διαγραφή των θέσεων του ΚΚΕ.σ. μέσα από το πρόγραμμα και τις προσυνεδριακές θέσεις των δύο συνεδρίων. Για την πορεία του κόμματος προς το 2ο(10ο), γενικότερα, θα επανέλθουμε στο επόμενο τεύχος.

ΣΤΑΧΥ

Είναι ένα καινούργιο μαγαζί που άνοιξε στην Ξάνθου 7 στο Κολωνάκι.

Έκεϊ θά βρεϊτε τὰ κεραμικά του εργαστηρίου

“ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ..”

Μιά ποικιλία από αντικείμενα χρήσης και διακοσμητικά τραπέζια, γλάστρες έσωτ. χώρου, φωτιστικά, κόσμημα.

Στή Θεσσαλονίκη

τά ίδια αντικείμενα θά τὰ βρεϊτε στο

“ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ..”

Δημ. Γούναρη 30.

Η διεύθυνση του εργαστηρίου είναι:

Φανερωμένης 48 — Χολαργός τηλ. 65.21.725

Γιά τήν κρίση τοῦ ΚΚΕἔσ. καί τοῦ Ρήγα Φεραίου

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι τοῦ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, πού μαζί μέ ἄλλα πέντε ἡγετικά στελέχη τῆς ΕΚΟΝ «Ρήγας Φεραῖος» διαγραφτήκανε πρόσφατα μέ τήν κατηγορία τοῦ «φραξιονισμοῦ» καί τοῦ «ἀριστερισμοῦ». Ἀναφέρεται στό ἱστορικό τῆς κρίσης καί προτείνει «σάν μόνη λύση στό ἀδιέξοδο τό σεβασμό στή θέληση τῆς πλειοψηφίας».

1. Ἡ συντριβή τοῦ ΚΚΕἔσ. στίς ἐκλογές ἔθεσε μέ τόν πιό ὀξύ καί τραγικό τρόπο τό ζήτημα τῆς αὐτοκριτικῆς ἐπανεξέτασης μιᾶς δλόκληρης πορείας τῆς κομμουνιστικῆς ἀνανέωσης στόν τόπο μας. Τό 2,7% εἶναι ἡ συμπτυκνωμένη ἀμφισβήτηση αὐτῆς τῆς πορείας. Καί ταυτόχρονα ἡ διαμόρφωση, δέκα χρόνια μετά τό '68, μιᾶς νέας πραγματικότητας στό χώρο τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς μέ δύο κυρίως χαρακτηριστικά:

- α) τήν ἀπώλεια τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν ἐλλήνων κομμουνιστῶν·
- β) τήν ἰδιαίτερα περιορισμένη ἐπιρροή καί πρόσβαση τοῦ ΚΚΕἔσ. στόν ἐργατικό χώρο.

Μέσα σ' αὐτές τίς συνθήκες πού διαμορφώνει ἡ νέα πολιτική συγκυρία στό χώρο τῆς ἀριστερᾶς, κάθε προσπάθεια διάλυσης τῆς ΕΚΟΝ ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ, τῆς μαζικῆς καί πρωτοπόρας ὁργάνωσης τῶν νέων κομμουνιστῶν τῆς ἀνανέωσης θά ἰσοδυναμοῦσε στήν πράξη μέ ἀκύρωση κάθε δυνατότητας τοῦ ΚΚΕἔσ. νά ἀνασυντάξει τίς δυνάμεις τῆς ἀνανέωσης. Θά ἀκύρωνε τήν πολιτική ἀποτελεσματικότητα τοῦ 2ου (10ου) συνέδριου τοῦ κόμματος.

Αὐτές οἱ ἐκτιμήσεις γιά τή νεολαία δέν

ἔχουν σάν ἀφετηρία κάποιο ἀβανγκαρνισμό γιά τό ρόλο τῆς. Ξεκινᾶνε ἀπό τήν πραγματικότητα πού ἔχει διαμορφωθεῖ στό χώρο τοῦ ΚΚΕἔσ.

Ἡ ΕΚΟΝ ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ ἀποτελεῖ σήμερα τή σοβαρότερη πρόσβαση τοῦ ΚΚΕἔσ. στό μαζικό κίνημα. Εἶναι αὐτή πού στηρίζει τίς κεντρικές πολιτικές πρωτοβουλίες τοῦ κόμματος. Ἀκόμα, ἡ νεολαία ἔχει συμπυκνώσει μιᾶ πλούσια πείρα ταξικῶν ἀγῶνων ἀπό τή δικτατορία μέχρι σήμερα. Αὐτά τά στοιχεῖα δείχνουν τό σοβαρό πολιτικό βάρος πού ἔχει ὁ ΡΦ στά πλαίσια τοῦ ΚΚΕἔσ., τό σοβαρό πολιτικό βάρος πού ἔχουν οἱ ἀπόψεις πού διαμορφώνονται στούς κόλπους του.

Παίρνοντας αὐτά τά δεδομένα σά βάση, πρέπει νά κρίνουμε τό αἶτημα τοῦ ΡΦ γιά ἰσοτίμη συμμετοχή στό συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἰσοτίμη συμμετοχή δέν σημαίνει κυρίαρχα ἴδιο μέτρο ἐκπροσώπησης τῶν Ρηγίτικων καί κομματικῶν ὁργανώσεων στό συνέδριο τοῦ κόμματος. Κυρίαρχα σημαίνει ὅτι ἡ νεολαία πρέπει νά λάβει μέρος στό συνέδριο τοῦ κόμματος μέσα ἀπό μία διαδικασία πού θά περιέχει ἀπολογισμό τῆς δράσης τῆς. Γιατί μόνο ἔτσι, ἡ νεολαία συνολικά σάν ὁργάνωση θά μπορέσει νά σταθεῖ κριτικά καί αὐτοκριτικά γιά τή μέχρι τά σήμερα πορεία τῆς ἀνανέωσης. Θά σταθεῖ σάν ὁργάνωση καί ὄχι σάν ἄθροισμα τυχαίων ἀνθρώπων. Θά ὀλοκληρώσει κάποιες ἀπόψεις καί θά ἀπορρίψει κάποιες ἄλλες ὄχι στή βάση μιᾶς ἀφηρημένης καί φιλελεύθερης συζήτησης, ἀλλά στή βάση τῆς συγκεκριμένης ἐμπειρίας, θετικῆς καί ἀρνητικῆς, πού ἀπό τήν πρακτική τῆς καί τή σχέση τῆς μέ τό κίνημα ἔχει συμπυκνώσει.

Αὐτή τή διαδικασία ὅρισε ἡ ΚΕ γιά ὅλες τίς κομματικές ὁργανώσεις. Τήν ἀπέκλεισε ὅμως γιά τή νεολαία. Ἀφαίρεσε δηλαδή ἀπό τή νεολαία τό δικαίωμα νά συμμετέχει πολιτικά στό συνέδριο τοῦ κόμματος.

Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ πραγματική αἰτία τῆς «κρίσης τοῦ ΡΦ». Ὁ πολιτικός ἀποκλεισμός τῆς νεολαίας εἶναι τό νῆμα πού θά μᾶς ὁδηγήσει νά καταλάβουμε τή σημασία τῶν διοικητικῶν μέτρων πού παίρνονται σέ βάρος στελεχῶν καί δλόκληρων ὁργανώσεων τῆς νεολαίας. Θά μᾶς ὁδηγήσει νά καταλάβουμε πῶς ὁδηγούμαστε στήν ἀκύρωση κάθε δυνατότητας ἀνασύνταξης τῶν δυνάμεων τοῦ ΚΚΕἔσ., ἂν ἀκολουθηθεῖ ἡ κατεύθυνση πού χάραξε τό ΚΣ καί ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ.

Καί αὐτό ἴσως νά μήν εἶναι ἄσχετο καί μέ κάποια ἀνολύματα πού τώρα τελευταία ἐπιχειροῦνται πρὸς τήν πλευρά τοῦ δογματικοῦ ΚΚ στό ὄνομα τοῦ «πολιτικοῦ ρεαλισμοῦ». Χαρακτηριστικά ἀπό τήν ἀποψη αὐτή εἶναι:

- α) ὁ σαφῆς ὑποτονισμός τῶν ἡδη χαλαρῶν καί ἐν πολλοῖς ἀπολιτικῶν

μετώπων κατὰ τοῦ δογματικοῦ ΚΚ σέ συνδυασμό μέ ὀξυνση τῶν μετώπων κατὰ τοῦ «ἀριστερισμοῦ»·

β) τό ἐνδεικτικό καί εὐλογοῦ ἄρθρο-ἀνάλυση τοῦ Β.Σ. γιά τό «ΚΚΕ» στό διάλογο («ΑΥΓΗ» 19 Μαρτίου), πού ἀπηχεί, ὡς γνωστόν, ἔγκυρες ἡγετικές ἀπόψεις.

Ὁ Σ.Β. χαρακτηρίζει τό «ΚΚΕ» σάν «κύρια πολιτική ἐκφραση τοῦ ἐργατικοῦ καί ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή χώρα μας», «βασικό κορμό τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος». Προχωρώντας λέει πῶς αὐτά τά στοιχεῖα «ῶθούν (τό «ΚΚΕ») στήν πράξη στήν ἐνταξη στό δημοκρατικό δρόμο».

Τό πραχτικό πολιτικό συμπέρασμά του εἶναι ἡ ἐνότητα τοῦ ΚΚΕἔσ. μέ τό «ΚΚΕ». Μέ δύο λόγια, ὁ μετασχηματισμός τοῦ ΚΚΕἔσ. σέ ὁμάδα πίεσης τοῦ «ΚΚΕ», ὁμάδα πού θά διευκολύνει τήν «ἐνταξη τοῦ ΚΚΕ στό δημοκρατικό δρόμο». Καί τοῦ ΚΚΕἔσ. στό «ΚΚΕ».

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

2. Ἀφορμή τῆς «κρίσης τῆς νεολαίας» ὅπως προσπαθεῖται νά παρουσιασθεῖ ἦταν ἡ διαγραφή σ. μέλους τῆς ὁργάνωσης τῶν ἐργαζομένων ἀπό τό Κεντρικό Συμβούλιο (ΚΣ) τοῦ ΡΦ. Μέ τήν ἀπόφαση αὐτή διαφώνησε ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῆς ὁργάνωσης τῶν ἐργαζομένων καί ἡ Ἐπιτροπή Πόλης (ΕΠ) τοῦ ΡΦ καί ζήτησε τήν ἀνάκλησή τῆς ἢ τήν ἀναστολή τῆς καί τήν παραπομπή τοῦ θέματος σέ ἀντιπροσωπευτικό σῶμα μιά καί βρισκόμασταν ἤδη σέ προσυνεδριακή διαδικασία. Ἡ διαφωνία εἶχε δύο σκέλη:

- α) Ἡ διαγραφή ἐγινε μέ παράτυπη καί ἀντικαταστατική διαδικασία. Βάσει τοῦ καταστατικοῦ ἡ διαγραφή μέλους γίνεται μόνο ἀπό τήν ὁργάνωση πού ἀνήκει ἢ ἀπό ἀντιπροσωπευτικό σῶμα πού συγκαλεῖται. Ἀνώτερο καθοδηγητικό ὄργανο μόνο πρόταση διαγραφῆς μπορεῖ νά κάνει γιά μέλη ΟΒ ἢ κατώτερων ὁργάνων.

- β) Ἀπό ἀποψη οὐσίας δέν καταλόγιζε τίς εὐθύνες ἀκριβοδίκαια.

Παρ' ὅλα αὐτά, καί παρ' ὅλες τίς λύσεις πού προτάθηκαν γιά νά διευθετηθεῖ τό θέμα, ἡ πλειοψηφία τοῦ ΚΣ ἐμμένει στήν ἀπόφασή τῆς καί μάλιστα θέτει τό ἀποκαλυπτικό τῶν προθέσεων του δίλημμα: ἡ πειθαρχεῖτε (δηλ. ἐφαρμόζετε μιᾶ ἀντικαταστατική ἀπόφαση καί τή νομιμοποιεῖτε) ἢ θέτετε τούς ἑαυτοὺς σας αὐτοδικαίως ἐκτός ὁργάνωσης (δηλ., στήν «ἀνανεωτική» φρασεολογία, διαγράφονται).

Μ' ἄλλα λόγια τό ΚΣ προτιμᾷ τή διαγραφή καί ἀπομάκρυνση δλόκληρης σχεδόν τῆς στελέχωσης τῆς μεγαλύτερης ὁργάνωσης τοῦ ΡΦ μέ

προφανείς και εύκολα προβλεπόμενες επιπτώσεις για όλη την οργάνωση, παρά την αναστολή μιάς απόφασής του για διαγραφή ενός ατόμου ή εν πάση περιπτώσει την παραπομπή της πρότασής του σε αντιπροσωπευτικό σώμα.

Έτσι τη στιγμή που ανοίγει ή προσυνοδική διαδικασία και μία σειρά κριτικών θέσεων απέναντι στην πορεία του κόμματος φαίνονται να δικαιώνονται στη συνείδηση της οργάνωσης, αρχίζει ταυτόχρονα και η προσπάθεια εξοδισμού των έτώνων φορέων τους.

Η δεύτερη φάση ανοίγει με την παρέμβαση της ΚΕ, που, για να «ξεμπλοκάρει» τα πράγματα, πήρε την απόφαση για «απομάκρυνση» (δηλαδή καθαίρεση) 6 μελών της ΕΠ και τη «συμπλήρωσή» της με 5 μέλη του ΚΣ. Κατά τύχη βέβαια οι πρώτοι ήταν στελέχη γνωστά για τις κριτικές τους θέσεις απέναντι στην πολιτική της ήγεσίας του κόμματος, ενώ η «συμπλήρωση» έγινε με στελέχη όμοφωνοι προς τη «γραμμή». Παράλληλα το ΚΣ αρνείται άμεση προσφυγή σε σώμα, μία και με τις απομακρύνσεις και τις προσλήψεις είχε άλλοιθωθεί όλη η σύνθεση του καθοδηγητικού όργανου της Αθήνας. Αυτό επιβάλλεται από την καταστατική λειτουργία. Το καταστατικό ορίζει πως απομάκρυνση από κάποιο όργανο αποφασίζεται αποκλειστικά από το ίδιο το όργανο με πλειοψηφία 2/3. Διαφορετικά, η σύνθεση του όργανου λύνεται οριστικά από τη συνδιάσκεψη του χώρου που καθοδηγεί.

Η τρίτη φάση αρχίζει με τη μαζική αντίδραση των οργανώσεων μπροστά στις άπροκάλυπτες και πέρα από κάθε καθοδηγητική λειτουργία ενέργειες της ΚΕ και του ΚΣ. Τότε με απόφασή της η ΚΕ αποκαλύπτει «αριστεριστική φράξια που είναι κατά του δημοκρατικού δρόμου για τον σοσιαλισμό» και για να διαπαιδαγωγήσει τους «φραξιονιστές» τους καλεί να ένταχθούν σε ΟΒ του κόμματος.

Από δω και πέρα αρχίζει ένα πογκρόμ κατά οργανώσεων, οργάνων και στελεχών που διαμαρτύρονται

α) για την αντικαταστατική και έξω από κάθε ανανεωτική αντίληψη μεθοδολογία που ακολουθείται,

β) εκφράζουν φόβους για την ένδεση της οργάνωσης ζητώντας να περιφρουρηθεί με την άμεση σύγκληση αντιπροσωπευτικού σώματος.

Τα «μέτρα» και η μεθοδολογία καταδικάζονται από την πλειοψηφία της οργάνωσης πανελλαδικά. Παρ' όλα αυτά ανενδοίαστα η πλειοψηφία του ΚΣ προχωρεί στη διαγραφή ολόκληρης της οργάνωσης εργαζομένων, απομακρύνονται άλλα 9 μέλη της ΕΠ και το ΚΣ επιχειρεί να συγκροτήσει νέο όργανο. Διαγράφεται ολόκληρη η Έπιτροπή μαθητών και οι περισσότερες μαθητικές οργανώσεις, οργανώσεις συνδικατών κ.λπ.

Και όλα αυτά με τη διατύπωση ότι «έχουν θέση αυτοδίκαια τους εαυτούς τους εκτός οργάνωσης» και την υπόμνηση ότι αν υπακούσουν στην απόφαση του ΚΣ είναι αυτοδίκαια όλοι μέσα. Και η ιστορία του όλοι μέσα – όλοι έξω συνεχίζεται. Ταυτόχρονα το «ιδεολογικό μέτωπο» εμπλουτίζεται. Έκτός από αριστεριστές, φραξιονιστές, προστίθενται και «υπόνοιες» ότι οι «6» καθοδηγούνται από έξωκομματικά κέντρα που επιδίδονται τη διάλυση του ΚΚΕ.σ., ενώ το ΚΣ σε ιδεολογικό του άρθρο αφήνει να εννοηθεί ότι οι «6» είναι όπαδοί των «4 της Κίνησης», προκαλώντας ιλαρότητα στις οργανώσεις.

Έκτός όμως από τα «ιδεολογικά μέτρα» πάρθηκαν και μία σειρά άλλα λιγότερο ιδεολογικά, όπως π.χ. αλλαγές κλειδαριών, χειροδικίες, κλοπές γραμμάτων για να ανακαλυφθεί ή φράξια κ.λπ., για τα οποία αποφεύγουμε να αναφερθούμε... εδώ αναλυτικότερα.

ΤΑ ΒΑΘΥΤΕΡΑ ΑΙΤΙΑ

3. Το χαρακτηριστικό όλης αυτής της ιστορίας είναι το κατ' αρχήν παράλογο. Δηλαδή πως ένα απλό περιστατικό δευτερεύουσας σημασίας, όπως η υπόθεση διαγραφής ενός μέλους της οργάνωσης εργαζομένων, δημιούργησε μία τέτοια κατάσταση. Το παράλογο βέβαια δείχνει πως έξω αρχής κάτι άλλο κρυβόταν πίσω απ' αυτή την υπόθεση. Η εξέλιξη της το επιβεβαίωσε. Και αυτό το άλλο ήταν η επίθεση ενάντια σε όλα τα στελέχη της νεολαίας που είχαν διατυπώσει πολύ πριν από τις εκλογές αντιρρήσεις για τη συνολική πορεία του κόμματος και που το εκλογικό αποτέλεσμα τις επιβεβαίωνε στη συνείδηση της οργάνωσης. Ταυτόχρονα όλη η «επιχείρηση φράξια» από μεριάς ήγετικής ομάδας απέβλεπε και σε μία σειρά άλλους στόχους:

α) να αποδυναμώσει ανάλογες πολιτικές απόψεις για τα ζητήματα του κόμματος που μετά τις εκλογές άθροα διαμορφώνονταν στο στελεχικό άπαράτι του κόμματος από την ΚΕ μέχρι την τελευταία οργάνωση βάσης.

β) να αποκαταστήσει την ηγεμονία της, δημιουργώντας σαν αντίπαλο δέος τη «φράξια» πάνω σε μία μεγάλη ομάδα στελεχών του ΚΣ που μετά την εκλογική συντριβή μετέωροι πολιτικά και διαφευσμένοι αναζητούσαν νέες κατευθύνσεις στα πλαίσια των απόψεων των ήγετικών στελεχών του κόμματος, να αποτρέψει διαφοροποιήσεις τους με συνολικότερες επιπτώσεις για τη στενή ήγετική ομάδα του κόμματος.

γ) να άκυρώσει οποιαδήποτε ουσιαστική συζήτηση πάνω στα βαθύτερα αίτια της κρίσης και των δικών της ευθυνών, αποπροσανατολίζοντας έτσι όλο το κόμμα.

4. Μία άλλη αποκαλυπτική πλευρά είναι η καταγγελία για αριστερισμό. Τον Ιούνιο του '77, δηλ. πολύ πριν τις εκλογές, η ΚΕ του κόμματος έδωσε στη δημοσιότητα μία απόφασή της για τα οργανωτικά ζητήματα. Εκεί για πρώτη φορά, στο κομμάτι που αφορούσε τη νεολαία, υπήρχε η διατύπωση ότι θα αρχίσει ιδεολογικοπολιτική δουλειά κατά των αριστεριστικών απόψεων στη νεολαία και ιδιαίτερα στο χώρο της Αθήνας. Η ΕΠ με απόφαση-επιστολή προς την Κ.Ε., αφού πρώτα καταδίκασε την αφοριστική μεθοδολογία, ζήτησε εξηγήσεις, αιτιολογία της θέσης της αυτής και δυνατότητα δημοσίας συζήτησης. Η ΚΕ τότε απέφυγε οποιαδήποτε ιδεολογικοπολιτική συζήτηση δημόσια ή έσωτερική. Τώρα, μετά τις εκλογές, αποκαλύπτεται ότι υπάρχουν αριστεριστές που, όπως βαρύγδουπα λέγεται, διαφωνούν με το δημοκρατικό δρόμο για το σοσιαλισμό. Ξεχνιέται όμως ότι οι συγκεκριμένες διαφωνίες της ΕΠ δεν αφορούσαν κάποια γενική θεωρία για το δημοκρατικό δρόμο αλλά τη συγκεκριμένη πολιτική που ακολουθούσε το κόμμα: Διαφωνίες υπήρχαν:

- α) για την ενωμένη αριστερά
- β) για τον ΑΣΔΗΣ
- γ) για την ΕΑΔΕ
- δ) για την πολιτική συμμαχιών του κόμματος
- ε) για την εκπαιδευτική πολιτική του κόμματος
- στ) για την αποσύνδεσή του από το μαζικό κίνημα και τον περιορισμό του ουσιαστικά σε κοινοβουλευτική μόνο πολιτική κ.λπ.

Έτσι το θέμα τίθεται διαφορετικά. Αν δηλαδή η πολιτική του κόμματος εντασσόταν στο δημοκρατικό δρόμο. Κάτω από αυτό το πρίσμα είναι επιβεβλημένο να μιλήσουμε για το τί είναι ο δημοκρατικός δρόμος και τί δεν είναι, ποιά πολιτική τον προωθεί με συνέπεια και πιά δχι.

Η ΕΝΩΤΙΚΗ ΔΙΕΞΟΔΟΣ

5. Μία ενωτική και όχι νόθα διέξοδος στα προβλήματα του ΡΦ πρέπει να στηρίζεται στη θέληση της πλειοψηφίας της οργάνωσης, στον πλήρη σεβασμό των καταστατικών αρχών.

Αυτές τις αρχές πρέπει όλοι να σεβαστούν και πρώτοι το ΚΣ και η ΚΕ. Το ΚΣ κατ' αρχήν προκήρυξε συνέδριο για τον Ιούλιο, παρακάμπτοντας τη θέληση της πλειοψηφίας της οργάνωσης με τη διαστρέβλωση και παραχάραξη των αποφάσεων των ΟΒ, με την εισαγωγή δηλαδή της πιο απαράδεκτης μεθοδολογίας στα κομματικά πράγματα. Στη συνέχεια, στην προσπάθειά του να διασώσει τη θέση για συνέδριο νεολαίας μετά το

συνέδριο του κόμματος, όρισε τό συνέδριο του ΡΦ τέλη 'Απριλίου-άρχες Μάη. Πολύ εύκολα φαίνεται εδώ ό ταχτικιστικός χαρακτήρας αυτού του έλιγμου. Τό ΚΣ υιοθετεί την ίδια πολιτική στάση (συνέδριο μετά), απλά προσπαθεί νά αμβλύνει τίς έντυπώσεις. 'Η πλειοψηφία όμως της όργάνωσης είχε αποφασίσει ήδη τή σύγκληση συνδιάσκεψης της νεολαίας στά πλαίσια του συνέδριου του κόμματος.

Αυτή την απόφαση ύλοποιώντας οι έκλεγμένες οργανωτικές επιτροπές των φοιτητικών οργανώσεων 'Αθήνας, Θεσ/νίκης και Πάτρας και της όργάνωσης της πόλης της 'Αθήνας, προκήρυξαν τή 2η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη της ΕΚΟΝ ΡΦ για τό πρώτο 15ήμερο του 'Απριλίου. 'Η συνδιάσκεψη θά έχει θέματα ήμερήσιας διάταξης:

- 1) Θέσεις ΚΕ
- 2) 'Απολογισμός ΚΣ
- 3) 'Εκλογή νέου ΚΣ

Οι αντιπρόσωποι της νεολαίας για τό συνέδριο του κόμματος θά έκλεγουν από τίς περιφερειακές συνδιασκέψεις μέ τό μέτρο που ή ΚΕ όρισε.

«Όλη αυτή ή διαδικασία, πού εκφράζει και ύποτάσσεται στην πλειοψηφία της όργάνωσης, σκοπό δέν έχει τή διάσπαση. 'Αντίθετα, σκοπό έχει την έμπέδωση του ανανεωτικού μαρξιστικού-λενινιστικού χαρακτήρα του ΚΚΕξ. και της ΕΚΟΝ ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ. Σκοπό έχει την άκύρωση κάθε προσπάθειας για διάλυση του κόμματος, μετασχηματισμό του σε γκρούπα, ένσωμάτωσή του από τό ΚΚΕξ. Κάθε τίμιος αγωνιστής της ανανέωσης πρέπει νά τοποθετηθεί υπεύθυνα μπροστά σ' αυτές τίς έκδοχές πού σήμερα διαγράφονται για τό ΚΚΕξ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Το

μοναδικό

περιοδικό

για

τα

διόδια

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΑ τελευταία δυό χρόνια ό γερμανικός τύπος και ή επίσημη δυτικογερμανική πολιτική - από σύμπτωση - βλέπουν τή χώρα μας και κατ' επέκταση τήν Κύπρο σαν «φωλιά τρομοκρατών». Τό θέμα Πόλε, ή Μπασουσίνγκερ, ό Κασίμης και ό Σερίφης, είναι οι αντιδράσεις της κυβερνητικής πολιτικής του Καραμανλή. Μιάς πολιτικής πού σταθερά ύποχωρεί στη δυτικογερμανική επέμβαση στά έσωτερικά ελληνικά προβλήματα.

Ο ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ τύπος, μέ επικεφαλής τή νεοφασιστική Bild του γνωστού συγκροτήματος Springer (προσφέρει όλη του την ύποστήριξη στο Straus), έχουν αναλάβει νά κάνουν την αναγκαία «πλύση έγκεφάλου» στο γερμανικό λαό, σε σχέση μέ τή βοήθεια πού προσφέρεται στην Κύπρο (ή τήν 'Ελλάδα) στους τρομοκράτες.

ΠΡΟΣΦΑΤΗ εύκαιρία για παράμοιου τύπου πληροφόρηση τούς έδωσε ή προσπάθεια της Αιγύπτου νά επέμβει στην Κύπρο. Μερικά χαρακτηριστικά δημοσιεύματα:

● Σε σχόλιο του στη Welt (20.2.78), ό Heinz Bart γράφει:

«(...) δέν εκπλήσσει διόλου τό γεγονός ότι τή φορά αυτή οι τρομοκράτες διάλεξαν τήν Κύπρο σαν πεδίο της δραστηριότητάς τους. 'Από τόν καιρό της άπαγωγής του άεροπλάνου της Λουφτχάνσα, πού μετά την ένδιάμεση προσγείωσή του στην Κύπρο συνέχισε άνενόχλητο την πτήση του, τό επόμενο χτύπημα ήταν ήδη έν ύψει. Δέν είναι άλλωστε μυστικό ότι ή χρηματοδοτούμενη από τή Λιβύη τρομοκρατία διαθέτει δικές της θάσεις στη νότια άκτή της νήσου, κοντά στο άεροδρόμιο της Λάρνακας, πού λειτουργεί σαν κόμβος μεταξύ των παλαιστινίων εξτρεμιστών και των γερμανών όμοιόδεατών τους».

● Μιά άλλη γερμανική έφημερίδα, ή Koelner Stadtanzeiger (20.2.78), σε σχόλιο της, τονίζει:

«(...) στους άσχολόμενους μέ τά θέματα της παλαιστινιακής τρομοκρατίας έναντιόν των διεθνών άερογραμμών προκαλεί έντύπωση τό γεγονός ότι οι άεροπειρατές κάνουν συχνά στάση στην Κύπρο. Στο μικρό άεροδρόμιο της Λάρνακας, διεκπεραιώνονται όλα όμαλά. Οι άπαιτήσεις των άεροπειρατών διεκπεραιώνονται άμέσως. Οι άρχές της Κύπρου δέν άρνήθηκαν ποτέ την προσγείωση σε άπαχθέν άεροπλάνο, ένώ στα περισσότερα άραβικά άεροδρόμια διατάζεται άμεσος συσκοτισμός. 'Η άδεια προσγειώσεως δέν δίνεται πάντα για άνθρωπιστικούς λόγους. Πολλές φορές προσγειώθηκαν στη Λάρνακα άεροπλάνα πού είχαν καύσιμα για άρκετές ώρες άκόμη. 'Η γενναιοδωρία των κυπριακών άρχών είναι αινιγματική και άνεξηγήτη. Στη Λευκωσία είναι κοινό μυστικό πώς τρομοκράτες περιφέρονται στη νήσο. 'Η Κύπρος είναι τόπος συνάντησης τρομοκρατών και μυστικών υπηρεσιών, γιατί τό νησί είναι ιδανικό πέραςμα στη Μέση 'Ανατολή. Οι κυπριακές άρχές φαίνεται νά άποφεύγουν τόν πόλεμο κατά των τρομοκρατών. Παρα-

Τά γεγονότα της Λάρνακας και ό τύπος της «φίλης Δ. Γερμανίας»

του Γιάννη Δημητριάδη

χώρησαν τή θέση τους σ' ένα άλλο κράτος, πού έχει μεγαλύτερη πείρα και ενδιαφέρον στον τομέα αυτό. Στην Κύπρο περιφέρονται συνέχεια πράκτορες της Ισραηλινής μυστικής ύπηρεσίας. Δέν είναι δύσκολο νά φανταστεί κανείς τί ζητούν εκεί...».

● 'Η προοδευτική Frankfurter Rundschau (20.2.78), σε άρθρο πού ύπογράφει ό Wolfgang Stockklausner, γράφει ότι ή Κύπρος δέν είναι μόνο τόπος συναντήσεως τουριστών, αλλά και τρομοκρατών. Και ό άρθρογράφος συνεχίζει:

«'Ιδιαίτερα οι Παλαιστίνιοι και ό 'Ισπανικός 'Ερυθρός Στρατός, έχουν επισημανθεί στο παρελθόν στην Κύπρο. Στη Λευκωσία ή ΡΛΟ εκπροσωπείται επίσης. Τό γραφείο της όργάνωσης παρουσιάζει υπέρμετρη - σε σχέση μέ τή χώρα - δραστηριότητα».

● 'Η Hamburger Abendblatt (20.2.78), σε άρθρο του Η.Α. Trauthing και τηλεγραφήματα του ειδησεογραφικού πρακτορείου SAD (πού έλέγχει ό Springer), άφου κάνει προβολή της προσωπικότητας του δολοφονημένου Γιουσούφ Σεμπάι, επιτίθεται κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, πού άποκαλείται «φωλιά τρομοκρατών» και «άντρο του ύποκόμου της 'Εγγύς 'Ανατολής»:

«Μπροστά στους τρομοκράτες ούτε ό Κυπριανού δέν είναι άσφαλής», γράφει.

● Στίς 21.2.78 οι έφημερίδες Die Welt (Βόννης) και Hamburger Abendblatt ('Αμβούργου), δημοσιεύουν άναπόκριση του Ε. 'Αντώνιου από τή Λάρνακα, όπου ύποστηρίζεται ότι

«(...) τό γραφείο της ΡΛΟ στη Λευκωσία κρύβεται πίσω από τίς τρομοκρατικές ένέργειες» και πώς άκόμα «... ή Κύπρος τό δέχεται δίχως αντιδράσεις, έπειδή θέλει νά διατηρήσει τίς καλές σχέσεις της μέ τούς Άραβες, τούς όποιους έχει και οικονομικά ανάγκη».

● 'Η Luebecker Nachrichten (21.2.78) γράφει:

«(...) ή κυπριακή κυβέρνηση δέν θέλησε νά διακινδυνεύσει νά γίνει στόχος των παλαιστινίων τρομοκρατών μέ τό νά επιτεθεί έναντιόν τους, άνοίγοντας τό δρόμο για νά προσγειώνονται στο νησί τά καταλαμβάνόμενα από τρομοκράτες άεροπλάνα».

Τό άρθρο ύπογράφει ό κ. Ε. Erwin.

Αυτά, οι «σύμμαχοι» και φίλοι. Κατά τά άλλα «άνήκομεν εις τήν Δύσιν».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

Του Πάνου Καζάκου

Το κείμενο αυτό περιλαμβάνεται στην έκδοση του «ΑΝΤΙ» «ΕΟΚ και Ελλάδα - άρνηση ή αποδοχή», μαζί με - δημοσιευμένες, ήδη, στο περιοδικό - εργασίες πάνω στο θέμα, των Αιμίλιου Ζαχαρέα, Μάριου Νικολινάκου, Γιάννου Παπαντωνίου, Μιχάλη Παπαγιαννάκη και Σπήλιου Παλασπηλιόπουλου.

III. Κριτική εκτίμηση των συμφωνιών σύνδεσης της Ε.Κ. με αναπτυσσόμενες χώρες

Οι σκέψεις που ακολουθούν αναφέρονται κυρίως στις συμφωνίες σύνδεσης με τις αφρικανικές χώρες (πρώτη και δεύτερη Γιαουντέ, Λομέ). Έπειδή οι μηχανισμοί που καθιερώθηκαν με τις συμφωνίες αυτές έχουν λειτουργήσει ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, είναι δυνατό να συλληφθούν ακόμη και ποσοτικές συνεισφορές. Με τη συμφωνία της Λομέ δεν έχουμε ακόμη αρκετές εμπειρίες. Οι συμφωνίες σύνδεσης με την Ελλάδα και Τουρκία συζητούνται εδώ περιπτώσιακά.

Υπενθυμίζουμε ότι από κοινοτική σκοπιά οι συμφωνίες παρουσιάζονται σαν ένα «συνολικό υπόδειγμα», με την έννοια ότι ενσωματώνουν όλα τα αναπτυξιακά μέσα που διαθέτει η Κοινότητα, και, ακόμη, σαν ένα υπόδειγμα που πραγματοποιείται σε πολυεθνικό πλαίσιο και στην εφαρμογή του εποπτεύεται από θεσμούς με ισότιμη συμμετοχή όλων. Το υπόδειγμα ανταποκρίνεται ιδιαίτερα στις ανάγκες των λιγότερο αναπτυσσόμενων χωρών. Η κριτική θα μπορούσε να συνοψισθεί ως εξής:

Οι μητροπολιτικές μονοπωλιακές επιρροές δεν ξεπεράστηκαν

Πριν από τις δυο Γιαουντέ οι γάλλοι εξαγωγείς ασκούσαν μονοπωλιακή δύναμη στις σχετικές αφρικανικές αγορές είτε γιατί ήταν μονοπωλιστές ή ημιμονοπωλιστές στην ίδια τη γαλλική (μητροπολιτική) αγορά, είτε βέβαια επειδή είχαν ειδικούς (αποκλειστικούς) εμπορικούς και λοιπούς οικονομικούς δεσμούς στα ΣΚΑΜ, που υποστηρίζονταν και από κάποιες μορφές συμφωνιών (καρτέλ) μεταξύ των εταιριών στη Γαλλία, που εμπόδιζαν άλλες γαλλικές φίρμες να εισέλθουν στις προστατευόμενες αφρικανικές αγορές.

Η συνέπεια ήταν να μεταφέρονται πραγματικοί πόροι από τον αφρικανό «καταναλωτή» στο γάλλο εξαγωγό-μονοπωλιστή.

Πρός το τέλος της ισχύος της πρώτης Γιαουντέ, γύρω στα 1968, είχε αποκατασταθεί, τυπικά κατ' αρχή, η ίση μεταχείριση των εμπορευμάτων της Γαλλίας με τα εμπορεύματα των άλλων χωρών μελών της Ε.Κ. Με την υπόθεση του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών της Ε.Κ. αυτό θα μπορούσε να σημάνει τη μείωση της μονοπωλιακής δύναμης των προμηθευτών και, συνεπώς, μείωση του υπαχίστου του μεγέθους των μεταφερομένων πόρων.

Θεωρητικά αυτό είναι ένα δυνατό, αλλά όχι και αναγκασία επερχόμενο αποτέλεσμα. Μπορεί να εμποδιστεί από:

1. αποτελεσματικές συμφωνίες μεταξύ των ευρωπαίων τώρα παραγωγών και προμηθευτών, που μεταξύ άλλων παραχωρούν τις αγορές των ΣΚΑΜ στις γαλλικές φίρμες ή που ζητούν τιμές ανώτερες της διεθνούς αγοράς, αν συμφωνηθεί ή επιτραπεί η παρουσία τους εκεί·

2. τούς υπάρχοντες στενούς τραπεζικούς, ασφαλιστικούς και λοιπούς δεσμούς, που είχαν διαμορφωθεί κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατίας και επιβιώνουν. Τούς δεσμούς ενισχύουν ή κοινή γλώσσα (ή γλώσσα της πρώην μητρόπολης έχει επιβλη-

θεί), πολιτιστική επιρροή (που προσδιορίζει και τις προτιμήσεις των καταναλωτών στις πρώην αποικίες), εμπορικά έθιμα. Τέλος 3. επειδή πολλές εγκαταστάσεις κατασκευάστηκαν από γαλλικές εταιρίες και με γαλλικά πρότυπα, οι αντικαταστάσεις μηχανών, τα ανταλλακτικά και οι επεκτάσεις δεν μπορούν παρά να συντηρούν το ρόλο της πρώην μητρόπολης σαν προμη-

«Αν και δεν διαθέτουμε στοιχεία για συμφωνίες (καρτέλ) μεταξύ των μητροπολιτικών παραγωγών που εφοδιάζουν τις αγορές των ΣΚΑΜ, είναι πολύ πιθανό ότι είναι ή εξακολουθούν να είναι συνήθειες. Γενικά η γαλλική κυριαρχία στην περιοχή συνεχίζεται όχι χωρίς ενεργό υποστήριξη και, ακόμη, σιωπηρές συμφωνίες σε κυβερνητικό επίπεδο με τις άλλες χώρες της Ε.Κ., που συμβάλλουν έτσι στη διατήρηση του θεσμικού πλαισίου της γαλλικής κυριαρχίας. Ενδιαφέρον θά είχε να μελετηθεί ο τρόπος χορήγησης της ευρωπαϊκής βοήθειας προς τις ΣΚΑΜ.

Όσον αφορά τις τιμές, βέβαια, ακόμη και μονοπωλιστές αντιδρούν υπό την απειλή του ανταγωνισμού. Το 1969, μετά το τέλος της πρώτης Γιαουντέ, οι διαφορές στις τιμές που αναφέραμε εξακολουθούσαν να υπάρχουν. Μικρές αλλαγές δεν έλειψαν.

Το μερίδιο της Γαλλίας στις εισαγωγές των ΣΚΑΜ μειώθηκε από 45,6% (1960) σε 36,2% (1969), ενώ αυξήθηκε το μερίδιο των άλλων (τότε πέντε) μελών της Ε.Κ.

Η αποτυχία του προγράμματος διαφοροποίησης της παραγωγής

Με την πρώτη συμφωνία της Γιαουντέ διατέθηκαν περίπου 730 εκ. δολάρια για «βοήθεια». Από το ποσό αυτό ούτε το ένα τρίτο δεν διατέθηκε για τη διαφοροποίηση της παραγωγής, τα υπόλοιπα απορροφήθηκαν σε έργα υποδομής και για τη σταθεροποίηση των τιμών. Το ποσό των χρηματικών μέσων που μεταφέρθηκαν ήταν χαμηλότερο από το ποσό που μεταφερόταν στο παλιό γαλλικό αποικιακό σύστημα, και αυτό ανάγκασε τις νέες ανεξάρτητες χώρες να φορολογήσουν τις εξαγωγές τους, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα μέσα για την κάλυψη των προϋπολογισμών. Επιπλέον: Οι προτεραιότητες που εκφράζονται στην κατανομή των πόρων ήταν μάλλον συνέπεια των επιρροών των ευρωπαίων αποίκων και των κατασκευαστικών εταιριών που ή είχαν ήδη πριν από την ανεξαρτησία εγκατασταθεί εκεί ή επεξέτειναν τώρα τις εργασίες τους.

Στις επίσημες διακηρύξεις (τότε και σήμερα) αποδίδεται περισσότερη σημασία σ' όλα εκείνα τα στοιχεία της πολιτικής της Ε.Κ. απέναντι των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως της Αφρικής, που μπορεί να συμβάλουν στην επέκταση και διαφοροποίηση των εξαγωγών των τελευταίων και λιγότερη στη λεγόμενη χρηματοδοτική βοήθεια με τη μορφή δανείων. Ο λόγος είναι ότι τα δάνεια «παραπλανούν» σε επενδύσεις και αγορές υλικού εξοπλισμού στον τομέα των κατασκευών. Αυτό, γιατί εκεί όπου η κύρια απασχόληση είναι η γεωργία υπάρχει ο κίνδυνος να ενισχύεται και υπεραναπτύσσεται η οικοδομική και κατασκευαστική δραστηριότητα σε βάρος της γεωργίας και να μεταβάλλονται οι αγρότες σ' εργάτες κατασκευών, που μετά το πέρας των εργασιών παραμένουν άνεργοι.

Σίγουρα όμως σημειώθηκε πρόοδος στην κατανομή των κοινοτικών μέσων στο χρόνο που πέρασε από το Σύμφωνο της Ρώμης και το πρώτο αναπτυξιακό ταμείο ως την πρώτη Γιαουντέ και το δεύτερο αναπτυξιακό ταμείο.

Η τάση συνεχίστηκε με τη δεύτερη Γιαουντέ και τη Λομέ.

Φαίνεται όμως ότι το πρόγραμμα διαφοροποίησης δεν πέτυχε ούτε στο στενό πλαίσιο που είχαν τεθεί. Έτσι π.χ. η «Ακτή του Έλεφαντόστου» αύξησε με τη βοήθεια του ΕΤΑ την παραγωγή φοινικελαιού σημαντικά, ενώ παράλληλα σε μία σειρά αφρικανικών και μη χωρών ανέθηκε επίσης η παραγωγή φυτικών ελαίων. Η Σενεγάλη, που αναγκάστηκε υπό τις συνθήκες αυτές να στραφεί σε άλλα προϊόντα, αποφάσισε να ενθαρρύνει την παραγωγή μπαμπακιού, προς την οποία όμως στράφηκαν παράλληλα η Μαλάβι, η «Ακτή του Έλεφαντόστου», το Τόγκο και άλλες χώρες, παρά το γεγονός ότι ήδη τότε το Τσάντ και το Σουδάν αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην εξαγωγή μπαμπακιού. Αυτά σαν παραδείγματα. Όπως τονίζει ο Η. Perroy

«η διαφοροποιημένη υπερπαραγωγή δεν είναι πολύ καλύτερη της εξάρτησης από μονοκαλλιέργειες» (19).

Φυσικά υπήρχαν διαζευκτικά προσφερόμενες λύσεις. Π.χ. αναγκαία ήταν και είναι (α) η στροφή από τα παραδοσιακά εξαγωγικά προϊόντα προς την παραγωγή τροφίμων για την εσωτερική

κατανάλωση. "Ότι εδώ υπάρχουν δυνατότητες μεγάλες φαίνεται από το γεγονός ότι οι εισαγωγές ειδών διατροφής π.χ. στη Σενεγάλη είναι ακόμη 36% των συνολικών εισαγωγών! Άναγκαία είναι επίσης (8) η ίδρυση βιομηχανιών μεταποίησης γεωργικών προϊόντων (φυσικά και άλλων βιομηχανικών). Η ύλοποίηση του πρώτου σημείου προϋποθέτει όμως όχι μόνο απαλλαγή από τις μητροπολιτικές επιλογές, αλλά και κοινωνικές μεταβολές στο έθνος των χωρών. Η Ε.Κ. μπορεί να κατηγορηθεί ότι:

«δέν θέλει ν' αλλάξει τις κληρονομημένες άποικιακές οικονομικές δομές μεταξύ μητρόπολης και άποικιών και ότι άκουγε ιδιαίτερα τις παρακλήσεις των ευρωπαίων ιδιοκτητών φυτειών για βοήθεια προς έκσυγχρονισμό, σέ θάρος ενός πραγματικού αναπτυξιακού σχεδιασμού...» (11).

Βέβαια υποστηρίζεται ότι επιβάλλεται θαυμαία ένας νέος διεθνής καταμερισμός έργων, στά πλαίσια του οποίου οι εργατοδότες βιομηχανίες μετακινούνται από τους μητροπολιτικούς χώρους προς την περιφέρεια. Αυτό φαίνεται ότι έρχεται σ' αντίθεση με τη διαπίστωση, ειδικά για την περίπτωση της Άφρικής, ότι εδώ η Ε.Κ. δέν ήταν διατεθειμένη να υποστηρίξει σοβαρά την ίδρυση βιομηχανιών στην Άφρική, πού αναγκαστικά θ' ανταγωνίζονταν όρισμένους ευρωπαϊκούς βιομηχανικούς κλάδους. Ωστόσο δέν πρόκειται για αντίφαση. Πρώτα, γιατί ή υπόδειξη της νέας τάσης στον παγκόσμιο καταμερισμό έργων γίνεται σ' ένα όρισμένο επίπεδο άφάρεσης, δεύτερο γιατί δέν ξέριουμε ακόμη πόσο έν τ ο ν η είναι ή μπορεί να είναι αυτή ή τάση και τρίτο γιατί σημασία έχει ότι ή πρωτοβουλή, ή κίνηση έρχεται βασικά από τις μητροπόλεις και την αυτόνομη (σέ διεθνές επίπεδο) λειτουργία των «δυνάμεων της αγοράς».

Προστατευτισμός της Ε.Κ.

Ένώ ή Κοινότητα ζητούσε από τά συνδεδεμένα κράτη να τηρούν τους κανόνες του ελεύθερου έμπορίου, ή ίδια παραβίαζε συστηματικά τους κανόνες αυτούς, όταν έβλινοντά τά άγροτικά συμφέροντα κρατών-μελών. Έτσι π.χ. ή Ε.Κ. επέβαλε άντισταθμιστική εισφορά στις εισαγωγές ρυζιού και Manisa πού ανταγωνίζονταν τον ευρωπαϊκό άραβόσιτο, με άποτέλεσμα ν' αύξηθεί σέ τέτοιο βαθμό ή παραγωγή ρυζιού, ώστε ή Ε.Κ. να γίνει ένας καθαρός εξαγωγέας ρυζιού και ν' ανταγωνίζεται πολλές αναπτυσσόμενες χώρες σέ τρίτες αγορές.

Ωστόσο ή διάσταση ανάμεσα στις διακηρυγμένες άρχές πού θά έπρεπε να ρυθμίζουν τις οικονομικές - έμπορικές σχέσεις του μητροπολιτικού χώρου με την περιφέρεια (τό είδος του καταμερισμού έργων) και την πολιτική πράξη της Κοινότητας σημειώνεται και έξω από τό χώρο της πρωτογενούς παραγωγής.

Οι εξαγωγές των συνδεδεμένων κρατών προς την Ε.Κ.

Τά δύο πρώτα σύμφωνα της Γιαουντέ δέν είχαν τις επιπτώσεις πού περίμεναν οι έμπνευστές τους πάνω στις εξαγωγές των ΣΚΑΜ προς την Ε.Κ. και σέ σύγκριση με τις εξαγωγές προς τον ίδιο χώρο άλλων αναπτυσσόμενων χωρών. Οι αίτιες θά μπορούσαν να συνψισθούν ως εξής:

1. Η προνομιακή μεταχείριση των ΣΚΑΜ περιορίστηκε θαυμαία, άφου γενικά οι συντελεστές του κοινού έξωτερικού δασμολογίου της Ε.Κ. και ειδικά σέ σχέση με προϊόντα άλλων αναπτυσσόμενων χωρών μειώθηκαν θαυμαία.

2. Οι μειώσεις των δασμών δέν έχουν τή σημασία πού είχε ύποτεθεί άλλοτε ότι έχουν ή και πιθανόν είχαν. Άλλες μεταβλητές, όπως π.χ. είναι ή συστηματική προώθηση των εξαγωγών από ίσχυρές φίρμες, είναι σήμερα πιο άποτελεσματικές από τις προτιμήσεις και τις τιμές. Έτσι ό θραζιλιανός καφές αύξησε εξ αίτίας του άποτελεσματικού μάρκετινγκ τό ποσοστό του στην ευρωπαϊκή αγορά σέ θάρος του «εύνοουμένου» άφρικανικού καφέ.

Τό τελευταίο αυτό συνέβη παρά τις ιδιομορφίες της σύνδεσης με τά ΣΚΑΜ, πού την ξεχωρίζουν από ένα άπλό προτιμησιακό μέτρο. Μιά τέτοια ιδιομορφία είναι π.χ. ή παροχή προτιμήσεων με τ α υ τ ό χ ρ ο ν η οικονομική και τεχνική ύποστήριξη της παραγωγής όρισμένων τομέων ή/και περιοχών της εύνοουμένης χώρας.

Η έπίδα ότι ή «προνομιακή» μεταχείριση των άφρικανικών προϊόντων θά είχε σαν συνέπεια τή σχετική ένίσχυση των εξαγωγών προς την Ε.Κ., στηριζόταν στην παραδοσιακή άνάλυση των συνεπειών πού μπορεί να έχει ή παροχή προτιμήσεων πάνω στά έμπορικά ρεύματα. Η άνάλυση αυτή είναι περιοριστική. Προϋποθέτει χώρες με παρόμοια οικονομική δομή, επίπεδο άνάπτυξης και

δυναμική και δέν λαβαίνει ύπόψη τις ιδιομορφίες των σχέσεων των ΣΚΑΜ με τις πρώην μητροπόλεις.

Η Ιστορία παίζει μεγάλο ρόλο. Στις μητροπόλεις συχνά οι έθνικές προτιμήσεις συνδέονται με τό άποικιακό παρελθόν μάλλον παρά με τις τιμές! Έτσι στή Γαλλία προτιμάται ό έλαφρά πικρός καφές τύπου Robusta (ποσοστό αγοράς τό 1971: 63%), πού είναι χαρακτηριστικό προϊόν των άφρικανικών χωρών, όπου ή Γαλλία άσκούσε ως πρόσφατα άποικιακή κυριαρχία, ένω στην Όλλανδία προτιμάται ή Arabica, πού έχει λατινοαμερικανική προέλευση.

Οι προτιμήσεις αυτές, πού έχουν διαμορφωθεί Ιστορικά, συνεπάγονται περιορισμούς στις ποσοτικές έπιπτώσεις αλλαγών των τιμών.

Τέλος, ή άποτελεσματικότητα των δασμολογικών προτιμήσεων έξαρτάται από τις μορφές έμπορίας και τή (μονοπωλιακή κ.λπ.) συμπεριφορά των έπιχειρήσεων εδώ. Από τή θέση και σχετική δύναμη και οικονομική κατάσταση των μεσαζόντων έξαρτάται ως ποίο σημείο μία μείωση των δασμών ώφελεί τους καταναλωτές και διευρύνει τή ζήτηση.

Στό έπίκεντρο του ενδιαφέροντος ήταν συχνά ή «μετάθεση» του έμπορίου από τις «μή εύνοούμενες» προς τις «εύνοούμενες» συνδεδεμένες χώρες. Αυτό ήταν και ένα σημείο διαφωνίας μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών, πού έβλεπαν να ώθούνται προς μία άνταγωνιστική μεταξύ τους στάση για τήν άπόκτηση «προνομιακών» όρων εισόδου στις ευρωπαϊκές αγορές. Ειδικά οι έκπρόσωποι του παναφρικανισμού έβλεπαν στή σύνδεση, με τις δυνατότητες πού αυτή ένδεχόμενα άνοιγε για μεταθέσεις των έμπορικών ρευμάτων προς όφελος μερικών και σέ θάρος άλλων χωρών, μία συστηματική μέθοδο διάσπασης του τρίτου κόσμου.

Διαπιστώνουμε τά εξής (12):

I. Από τό 1961 ως τό 1971 αύξήθηκαν οι συνολικές εισαγωγές της Ε.Κ. (των έξ) κατά 207,76%. Οι εισαγωγές της όμως από αναπτυσσόμενες χώρες αύξήθηκαν λιγότερο, κατά 122,89% και ειδικά: από τά ΣΚΑΜ μόνο κατά 80,58%, της Τουρκίας κατά 131,96% και της Ελλάδας 351,54%. Η εξέλιξη των εισαγωγών της Ε.Κ. από τά ΣΚΑΜ και τήν Τουρκία ήταν θραδύτερη του μέσου όρου, παρά τήν ύπαρξη των προτιμήσεων. Η εξέλιξη αυτή άντανακλάται στις αλλαγές των ποσοτών συμμετοχής στις εισαγωγές της Ε.Κ. Έτσι τά ποσοστά των ΣΚΑΜ και της Τουρκίας ύποχώρησαν από 2,85 και 0,42 (1961) σέ 1,67 και 0,32% (1971) αντίστοιχα, ένω τό ποσοστό της Ελλάδας αύξήθηκε.

II. Όμως και γενικά είχε ύποχωρήσει κατά τήν περίοδο αυτή τό ποσοστό συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών στο παγκόσμιο και κοινοτικό έμπόριο. Ειδικά τό ποσοστό των αναπτυσσόμενων χωρών στις εισαγωγές της Ε.Κ. έπεσε από 25,66% σέ 20,65% (1971). Οι κύριες αίτιες της εξέλιξης αυτής σέ παγκόσμιο και κοινοτικό επίπεδο είναι ή μη ίκανοποιητική εξέλιξη των τιμών των κυριότερων εξαγωγικών προϊόντων των αναπτυσσόμενων χωρών και ή σχετικά θραδεία ποσοτική εξέλιξη, πού όφείλονται:

● σέ σχέση με τις πρώτες ύλες στον αύξανόμενο άνταγωνισμό των συνθετικών ύποκαταστάτων και τή μειωμένη σχετική άνάληψη των πρώτων ύλών στην παραγωγή

● σέ σχέση με τά γεωργικά προϊόντα, στή σχετική θραδεία αύξηση της συνολικής ζήτησης ειδών διατροφής και στην περιοριστική έμπορική πολιτική των βιομηχανικών κρατών (κοινή άγροτική πολιτική στην Ε.Κ.): και

● σέ σχέση με έτοιμα προϊόντα της μεταποίησης, στον άνταγωνισμό των βιομηχανικών κρατών σέ τρίτες αγορές και στην προστασία διαρθρωτικά άδύνατων τομέων μεταποίησης, στους όποιους οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Ήταν δεδλωμένο στόχος της Ε.Κ. να πετύχει με τά συμβόλαια προτιμήσεων μία «έπέκταση του έμπορίου μεταξύ των προχωρημένων και αναπτυσσόμενων χωρών», τό άνοιγμα δηλαδή νέων δυνατοτήτων για εξαγωγές των συνδεδεμένων χωρών προς την Ε.Κ. με τήν «προνομιακή» μείωση των δασμών και άλλων έμποδίων και, έτσι, φθηνότερη προσφορά των προϊόντων των χωρών αυτών στις ευρωπαϊκές αγορές.

Προφανώς ό στόχος αυτός δέν πραγματοποιήθηκε.

Σύνδεση και στασιμότητα των πιο καθυστερημένων χωρών

Σ' όρισμένα συνδεδεμένα κράτη ιδίως της Άφρικής οι φυσικοί οροι, όπως γεωγραφική θέση, έδαφικές και κλιματικές συνθήκες, και ή οικονομική κατάσταση δέν επέτρεπαν στο παρελθόν, ούτε επιτρέπουν σήμερα, τήν άπόκτηση ώφελών από τή

κές προτιμήσεις ή σταθεροποίηση των εσόδων από εξαγωγές, ούτε είχαν και έχουν δυνατότητες για διαφοροποίηση της παραγωγής χωρίς ιδιαίτερη υποστήριξη.

Ίσως και όχι μόνο σε σχέση με την ομάδα των πιο καθυστερημένων χωρών, ή Ε.Κ. θά έπρεπε να προτείνει και να πάρει ενεργό μέρος σε προγράμματα διεύρυνσης της οικονομικής βάσης των χωρών αυτών, ανεξάρτητα από σκέψεις που άφο- ρούν τό έξωτερικό εμπόριο της Ε.Κ.

Διάσπαση του τρίτου κόσμου;

Σημειώσαμε και άλλοι ότι ένα σημείο της κριτικής είναι ότι με την πολιτική ειδικών σχέσεων (συμφωνιών σύνδεσης) ή Ε.Κ. δια- σπᾶ τόν τρίτο κόσμο. Σημειώνουμε ακόμη ότι ή κριτική αυτή άσκή- θηκε και από τά μέσα: Όρισμένα κράτη-μέλη της Ε.Κ. - ιδίως ή Δυτ. Γερμανία και Όλλανδία - ακολουθούσαν από την αρχή μία «σφαιρική» θέση πάνω στο θέμα της ρύθμισης των σχέσεων της Ε.Κ. με τόν τρίτο κόσμο και τις άλλες μητροπόλεις. Σύμφωνα με τη θέση αυτή ή Κοινότητα έπρεπε να εφαρμόσει μία παγκόσμια αναπτυξιακή πολιτική. Όμως ή κριτική ήταν ύποκριτική κατά τό βαθμό που δέν συνοδευόταν από ανάλογες πρωτοβουλίες και διά- θεση για σχετικές επιβαρύνσεις.

Ένα μέρος της κατάτμησης του τρίτου κόσμου οφείλεται στην άνυπαρξία συνδετικών κρίκων (δρόμων κ.λπ.) και εμπορικών δε- σμών μεταξύ των χωρών που ανήκουν έδω. Πραγματικά ή παγκό- σμια οικονομία φαίνεται να είναι μάλλον «φεουδαρχικά» οργανω- μένη. Μά άλλα λόγια, μία μητρόπολη συνδέεται με περισσότερες περιφέρειες και, θέβαια, και άλλες μητροπόλεις, αλλά οι περιφέ- ρειες συνδέονται άτομικά με μία μητρόπολη και ελάχιστα μεταξύ τους.

Σίγουρα ή κατάσταση αυτή, που δέν έχει θελτιωθεί αισθητά κατά την περίοδο από την ανεξαρτητοποίηση των άποικιών ως σή- μερα, είναι ιστορικό προϊόν της άποικιοκρατίας, με τούς αυθαίρε- τούς διαχωρισμούς της και τις μονόπλευρες συνδέσεις (π.χ. ή τη- λεφωνική σύνδεση της Κένυας με την Κεντροαφρικανική Δημο- κρατία γίνεται μέσω Λονδίνου και Παρισιού).

Ανάλογα, λείπουν οργανώσεις που να προωθούν άποτελεσμα- τικά την όριζόντια διασύνδεση των χωρών αυτών, παρά τό γεγονός ότι έχει άναγνωρισθεί πιά ή άναγκαιότητά τους και έχουν ένταθεί οι προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή.

Ή Εύρωπαϊκή Κοινότητα σάν Εύρωπαϊκή Κοινότητα δέν είναι θέβαια υπεύθυνη για τη διάσπαση του τρίτου κόσμου τόν καιρό της άποικιοκρατίας, όμως ίσως συμβάλλει ή συντηρεί την κατά- σταση αυτή με τό σύστημα έκλεκτικών προτιμήσεων (συνδέσεων) που έχει εισαγάγει προς όφελος των συνδεδεμένων χωρών και σε βάρος τρίτων.

«Οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες χρειάζονται στό σύνολό τους δασμολογική προστασία για την παιδική τους ακόμη βιο- μηχανία. Χρειάζονται ακόμη εξαγωγικές επιδοτήσεις, που θ' άντιστοιχοϋσαν με άρνητικούς δασμούς των μεταποιημένων προϊόντων τους στις περισσότερο αναπτυγμένες χώρες. Άλλά

τέτοια προβλήματα διαπραγματεύεται ή Ε.Κ. με διαφορετικές ομάδες χωρών και σε διαφορετικό πλαίσιο. Κάθε φορά επίσης εκφράζονται εκεί άντιφατικά συμφέροντα. Οι δεσμοί των λιγό- τερο αναπτυγμένων χωρών διαλύονται με τις σφήνες που το- ποθετούνται άνάμεσα σε πρώτην άποικίες και σε χώρες που δέν ήταν άποικίες, άνάμεσα σε σοσιαλιστικά και καπιταλιστικά κράτη, άνάμεσα σε ήπειρους...»⁽¹³⁾

Οι ιδιαίτεροι δεσμοί που καλλιεργούνται με όρισμένες χώρες ή ομάδες χωρών και κύριο όργανο έχουν τη σύνδεση εξασθενίζουν τούς θεσμούς που εκφράζουν ό λ ε ς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συμμετέχοντας όμως εκεί θά μπορούσαν να προωθήσουν τη δια- τύπωση κοινών θέσεων «χωρίς να έμποδίζονται από αυτούς που στέκονται στην κορυφή του κάθετου καταμερισμού των έργων». Ένας τέτοιος θεσμός που εξέλισσεται είναι ή «ομάδα των 77».

Σήμερα ό διασπαστικός ρόλος της Ε.Κ. με τη δημιουργία συνδε- δεμένων χωρών έχει μάλλον μία πολιτική παρά οικονομική διάστα- ση. Έννοώ έδω ότι ή λεγόμενη ιδιαίτερη εμπορική μεταχείριση των συνδεδεμένων χωρών δέν είναι τόσο ιδιαίτερη όσο γενικά ακόμη ύποτίθεται ή όσο ήταν άλλοτε. Ή Ε.Κ. φιλελευθεροποιεί όλο και περισσότερο τό εμπόριο της (εισαγωγές) με άλλες μη συν- δεδεμένες χώρες και μειώνει άδιάκοπα τό ΚΕΔ. Ίσως τό πρόβλημα είναι ακριβώς άλλοι: Ότι ή Ε.Κ. προσπαθεί να έντάξει τις ανα- πτυσσόμενες και μη χώρες σε μία μεγάλη ζώνη ελευθέρου εμπο- ρίου, που όμως, σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες, είναι μονό- πλευρη, αφού τούς δίνει τη δυνατότητα ν' άνταγωνίζονται μεταξύ τους στό μητροπολιτικό χώρο, χωρίς όμως να είναι ύποχρεωμένες ν' άνοιξουν και τις δικές τους αγορές. Τελικά ό άνταγωνισμός αυ- τός των εξαγωγών σ' ένα φιλελεύθερο κλίμα μάλλον θά ώφελήσει την Ε.Κ., που θά εξασφαλίζει έτσι εύνοϊκούς όρους προμήθειας των προϊόντων που χρειάζεται, παρά τις αναπτυσσόμενες χώρες, που σε ένα τέτοιο κλίμα μπορεί να δούν τούς όρους εμπορίου να χειροτερεύουν. Φυσικά, από την άλλη πλευρά και παράλληλα προς την προϊούσα φιλελευθεροποίηση, έντείνεται ή πίεση για άντι- σταθμιστικές-σταθεροποιητικές παρεμβάσεις, που δέν μπορεί ν' άγνοήσει ή Ε.Κ. Ίσως ή συμφωνία της Λομέ είναι κάτι περισσότερο από μία εύγενική χωρίς σημασία χειρονομία: Ένα βήμα προς την αναδιάταξη της παγκόσμιας οικονομίας.

9) Βλ. Μ.Ε. Kreinin: *European Integration and the developing countri- es*, στό Β. Balassa (ed): *European Economic Integration*, Amsterdam 1975, σελ. 327-364, σελ. 347.

10) H. Perroy, *Nicht zu Ende gedacht: Europas Entwicklungspolitik*, στό Μ. Kohnstamm /W. Hager (Hgbr): *Zivilmacht Europa*, Frankfurt/ Main, 1973, σελ. 280.

11) *Edenda*, σελ. 281.

12) Βλ. Th. M. Loch /H. Hasenpflug: *Die Assoziierungs-und Praeferen- zpolitik der EG*, Bonn 1974.

13) J. Galtung: *Kapitalistische Grossmacht Europa oder die Gemein- schaft der Konzerne?* Hamburg 1973, σελ. 81.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ● ΠΑΤΜΟΥ 28 ● ΤΗΛ. 8678535

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΟΥ ΤΑΤΣΑΪ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Όχι τό διηγήματα
άπ' τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΧΑΡΑΜΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

άνθολόγιο αλβανικών διηγήματος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

ΛΟΥ ΣΙΝ Η ΑΛΛΟΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΚ

Διηγήματα του Λού Σιν
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ

‘Η πανάκριβη κληρονομιά μας δέν είναι πιά απρόσιτη!

Γνωρίστε από κοντά τούς
ἀρχαίους μας συγγραφείς.
Είναι ἀπροσδόκητα σημερινοί.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Ιππόλυτος - Ίων
Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια
Κ. ΚΟΝΤΟΣ, Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Κυκλοφορεί
στὰ περίπτερα
καὶ στὰ
βιβλιοπωλεία

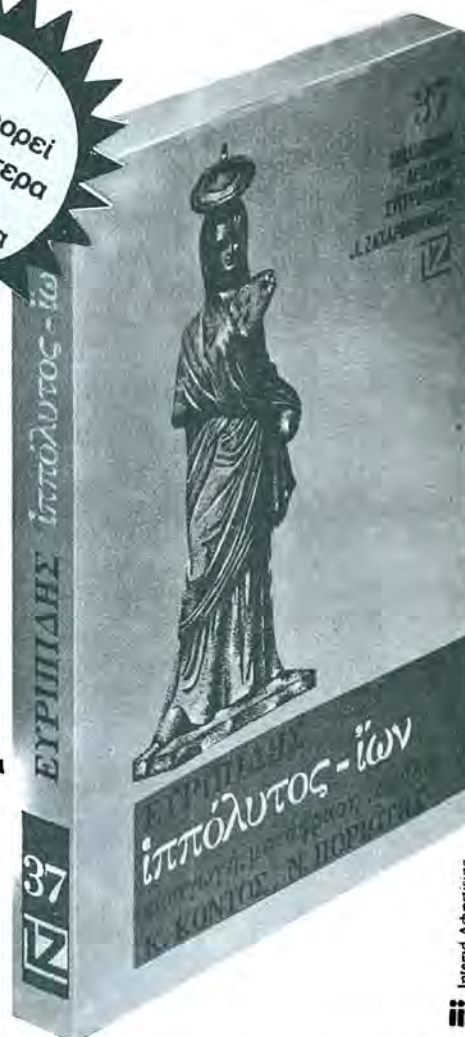
‘Η «Βιβλιοθήκη Ἀρχαίων Συγγραφέων» εἶναι ζωντανά
μεταφρασμένη ἀπὸ τούς:
ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ - ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟ -
ΓΙΑΝΝΗ ΓΡΥΠΑΡΗ - ΗΛΙΑ ΗΛΙΟΥ - ΠΑΝΑΓΗ ΛΕΚΑΤΣΑ -
ΝΙΚΟ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ - ΖΗΣΙΜΟ ΣΙΔΕΡΗ - ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΩΤΙΑΔΗ
καὶ ἄλλους κορυφαίους ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, μέ τῇ
νενική ἐπιμέλεια τῶν:

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ (Α΄ περίοδος)
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ (Β΄ περίοδος)

- Ἐπίσης σέ εἰδική τιμὴ διατίθενται τὰ μέχρι σήμερα ἐκδοθέντα 36 βιβλία
- Ἀποστολὴ δωρεάν
- Εἰδικές τιμές γιὰ συνδρομητές καὶ φοιτητές

ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΥ: Μόνον 150 δρχ. (300-400 σελ.).

Κυκλοφορεῖ κάθε 15 μέρες

Interad Advertising

- Ἡ «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ» διατίθεται καὶ ὀλοκληρωμένη (228 ἔργα σέ 111 τόμους) σέ καλαίσθητη βιβλιοδεσία.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΑΘΗΝΑ: Ἀρακὴ 6, τηλ.: 3247791 - Μαυρομιχάλη 51, τηλ.: 3600968

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ:
26ης Ὀκτωβρίου 22 τηλ.: 519944 - Ἀριστοτέλους 4, τηλ.: 228682 -

ΚΥΠΡΟΣ:
Πρακτορεῖο βιβλίου: Χρήστος Ἀνδρέου - Ρηγαίνης 64 τηλ.: 76105 (Λευκωσία)

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

«Επαγγελματικά» προβλήματα

«Τό ἐπάγγελμα τοῦ ἀρχιτέκτονα» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ πρώτου μεταδικοτορικοῦ συνέδριου πού ὁργάνωσε ὁ Σύλλογος τῶν Ἀρχιτεκτόνων καί κράτησε ὅλη τήν ἐβδομάδα πού ἔληξε.

Παρουσιάστηκαν μερικές εισηγήσεις μέ ἐνδιαφέρουσες ἐπεξεργασίες ἀπό μεμονωμένους σύνεδρους ἢ τίς συνδικαλιστικές, πολιτικές παρατάξεις τοῦ κλάδου.

Τά κείμενα αὐτά, οἱ συζητήσεις πού διεξήχθησαν, ἀλλά καί ἡ ἴδια ἡ ὁργάνωση τοῦ συνέδριου καί τῆς ἐκθεσης πού τό πλαισίωσε, ἀποτελέσαν ἕνα ἀντιπροσωπευτικό «πορτραίτο» τῆς κατάστασης τοῦ κλάδου τῶν ἀρχιτεκτόνων.

Ἀπό χρόνια τώρα μέσα στόν κλάδο αὐτό εἶχε ἀρχίσει μιὰ ἔντονη προβληματική, πού δέν περιορίστηκε ποτέ σέ στενά κορπορατικά ἢ τεχνοκρατικά πλαίσια. Ἀναζητήθηκε ἡ κοινωνική διάσταση τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀρχιτέκτονα καί ἐπιδιώχθηκε καί ἡ τοποθέτηση σέ συγκεκριμένα προβλήματα τῆς χώρας μέ σαφὴ πολιτικό προσανατολισμό. Ἀπὸ τό σύνολο τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν καί ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων, οἱ τεχνικοί καί εἰδικά οἱ ἀρχιτέκτονες, δάθουν τόν προβληματισμό τους καί δῆλωσαν τήν ἐνταξί καί στράτευση τους.

Ἡ συμπεριφορά τοῦ κλάδου, ἡ συνδικαλιστική καί ἡ πολιτική, ἀποτελοῦν ἕνα «μοντέλο» – κι αὐτό δέν συμβαίνει βέβαια μόνο στή χώρα μας – γιά τό πῶς ἀντιδρᾷ καί πῶς θά ἀντιδρᾷ σέ μελλοντικά τό ἐπιστημονικό δυναμικό.

Ἡ προβληματική αὐτή καί ἡ στράτευση ἔχουν ὅμως δύο ὄψεις. Δέν χρειάζεται νά μείνει κανεῖς στή θετική. Ἡ ἀρνητική ὀψη ἀφορᾷ τή μέθοδο δράσης, καί τή σύνδεση τῶν ἀγώνων τοῦ κλάδου μέ τούς ἄλλους ἐργαζόμενους καί τά κοινά γιά τούς πολίτες τοῦ τόπου προβλήματα. Ἀπὸ τή διεξαγωγή τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνέδριου φάνηκε πῶς κάποιες στιγμές ἡ «ἐπιστημονική αὐτή πρωτοπορία» ἔχει χάσει κάποιους κρίκους πού τή συνδέουν μέ τήν Ἑλλάδα τοῦ 1978. Ἡ συνειδητοποίηση τοῦ γεγονότος δέν θά δοθηθεῖ μόνο τούς ἀρχιτέκτονες ἀλλά καί ὅλους ὅσους ἀγωνίζονται γιά μιὰ ἀνθρωπινότερη ζωὴ σ' αὐτό τόν τόπο σήμερα.

Οἱ Ξεναγοί

Σέ ἀπεργία (ἴσως καί διαρκείας) ἐτοιμάζονται νά κατέβουν τά μέλη τοῦ Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγῶν ἂν δέν λυθοῦν τά ἄμεσα προβλήματα τους. Σέ ψήφισμα τῆς γενικῆς συνέλευσης πού ἔγινε στίς 10 τρ. ἀναφέρονται μεταξύ ἄλλων τά ἑξῆς αἰτήματα:

1. Νά παραταθεῖ μέχρι τό τέλος τοῦ 1978 ἡ προθεσμία ἀναγνώρισης τῆς προγενέστερης ἀπασχόλησης τοῦ ἀρθροῦ 8 ν.710/77.

2. Νά ἀναγράφουν οἱ ὑπηρεσίες τοῦ ΕΟΤ στίς βεβαιώσεις πού χορηγοῦν στοὺς Ξεναγοὺς καί ὅλη τήν ξεναγική ὑπηρεσία μέ προσωρινές ἀδειες ἢ μέ βεβαιώσεις τῆς Σχολῆς Ξεναγῶν.

3. Νά ἀναγνωρίζεται ἡ ὑπαγωγή στήν ἀσφάλιση τῶν Ξεναγῶν ἀπὸ τήν ἀποφοίτησή τους ἀπὸ τή Σχολή μέχρι τήν ἐκδοση δελτίου ταυτοτήτος ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ΕΟΤ.

4. Νά ἐκδοθοῦν τά διδλιάρια ἀσθενοῦς ἀμέσως.

5. Νά ἀνακληθεῖ ἀμέσως τό ὑπ' ἀριθ. 500505/16.1.1978 ἔγγραφο μέ τό ὁποῖο ὁ ΕΟΤ ἀπαιτεῖ παράνομα γιά τή θεώρηση τῶν ἀδειῶν τήν παραγωγή ἔξυτελιστικῶν πιστοποιητικῶν.

6. Νά θεωρηθοῦν ἀμέσως, πρὶν ἀρχίσει ἡ τουριστική περίοδος, οἱ ἀδειες ξεναγήσεως ἢ νά πάρει ὁ ΕΟΤ τά κατάλληλα μέτρα γιά νά γίνεται ἡ θεώρηση τῶν ἀδειῶν μέσα σέ μιὰ μέρα καί νά περιοριστεῖ στό ἐλάχιστο ἡ ἀπώλεια ξεναγικῶν ἡμερομισθίων γιά τή θεώρηση.

7. Νά γίνουν δεκτά τά δικαιολογητικά τῶν λίγων ἐκπρόθεσμων συναδέλφων μας, ἀλλιώτικα νά καταπέσουν οἱ ἐγγυητικές ἐπιστολές ὅλων τῶν τουριστικῶν γραφείων πού δέν ἐξόφλησαν ἀκόμη τίς εἰσφορές τους στό ΙΚΑ.

8. Νά συνταξιοδοτηθοῦν οἱ ὑπερήλικες.

Εἰδικά πάνω στό θέμα τῆς συλλογικῆς σύμβαςης, οἱ Ξεναγοὶ ζήτησαν νά τελειώσει ἡ διαδικασία μέσα στά νόμιμα πλαίσια

Ἐκλογές καί Σίστημα

Γιά δεύτερη χρονιά, ἡ Ἑλληνική Ἐταιρία Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, ὁργάνωσε δημόσια συζήτηση. Φέτος τό θέμα ἦταν: «Ἐκλογές καί Πολιτικό Σίστημα». Ἡ πρώτη συζήτηση ἔγινε τήν περασμένη Τετάρτη (22/3) μέ τούς ἀκόλουθους εισηγητές καί θέματα:

● Α. Ἀντωνάκοπουλος: Οἱ κοινωνικές αἰτίες τῆς δημιουργίας καί ἀνάπτυξης τοῦ ΠΑΣΟΚ.

● Χ. Γεωργαντίδης καί Η. Νικολακόπουλος: Μεταβολές τοῦ ἐκλογικοῦ χάρτη στή μεταδικοτορική περίοδο.

● Η. Κατσούλης: Ὁ ρόλος τοῦ χαρισματικοῦ ἡγέτη στίς ἐκλογές τῆς σύγχρονης Ἑλλάδας.

● Γιάννης Φάσης: Μιά «οκηνογραφία» τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνα στήν Ἀθήνα καί τήν Ἐπαρχία.

Τήν ἐρχόμενη Τετάρτη θά συζητηθεῖ ἡ συζήτηση πάνω στά ἀκόλουθα θέματα:

● Φ. Βεγλερής: Οἱ ἐκλογές σάν θεσμός καί σάν πολιτικό δικαίωμα στήν Ἑλλάδα.

● Π. Μπακογιάννης: Ἐκλογές καί μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

● Η. Θερμός: Ἐκλογές καί πολιτική σύγκρουση.

● Κ. Βεργόπουλος: Ἐκλογές καί κοινωνικές ἐξελίξεις στήν τελευταία 15ετία.

Οἱ συζητήσεις γίνονται στή μεγάλη αἴθουσα τῆς Παντείου καί ἀρχίζουν στίς 7 μ.μ.

Τό «Δέντρο»

Κυκλοφόρησε τό πρώτο τεῦχος τῆς δέμηνης λογοτεχνικῆς ἐκδόσεως τῶν Μιχάλη Γκανά καί Κώστα Μαυρουδῆ, «Τό Δέντρο», πού ἀσχολεῖται καί μέ τή λογοτεχνική παραγωγή (πεζό, ποίηση, δοκίμιο) καί μέ τήν κριτική τῆς.

Κυκλοφόρησε τό 9ο τεῦχος τοῦ «Δελτίου» τῆς «Κίνησης Δημοκρατικῶν Γυναικῶν» μέ πολλά καί ἐνδιαφέροντα θέματα: Ἐκλογές καί γυναικεία ψήφος, Ἄν ἀποφασίζαμε, Ὁ ἀνθρωπος καί ἡ φυλακή, Οἱ ἐργαζόμενες γυναῖκες τοῦ ΟΤΕ, Ἡ τρίτη ἡλικία κ.ἄ.

ΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Ἡ «πρόληψη τῶν βασανισμῶν», ἡ «ἀποκατάσταση τῶν θυμάτων» καί οἱ «ἠθικοί κανόνες λατρεῖς», πού ἐπιστημάνθηκε ἐντονότατα διότι πρέπει νά κατοχυρωθοῦν νομικά τό συντομότερο ἀπὸ τή Διεθνή Ὁργάνωση Ὑγείας, ἦταν οἱ τρεῖς βασικοὶ ἀξονες πού κινήθηκε τό διήμερο Διεθνές Σεμινάριο τῆς Διεθνούς Ἀμνηστίας μέ θέμα: οἱ «παραβιάσεις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τά βασανιστήρια καί οἱ λατοροί», πού ἔγινε στήν Ἀθήνα 10 καί 11 Μαρτίου.

Περισσότεροι ἀπὸ 100 γιατροὶ ἀπὸ τίς χώρες τῆς Εὐρώπης, τῆς Νότιας καί Βόρειας Ἀμερικῆς, μέλη τῆς Δ.Α., πού συμμετείχαν, ἀπασχολήθηκαν μέ τά ἀποτελέσματα τῆς ἐρευνας πού μέχρι σήμερα ἔχουν πραγματοποιήσει πάνω στίς περιπτώσεις κρατουμένων πού βασανίστηκαν ἀπὸ τοὺς μηχανισμούς βίας καί καταπίεσης σέ πολλές χώρες τῆς Εὐρώπης, Λατινικῆς Ἀμερικῆς καί Ν. Ἀφρικῆς, ὅπου ἐπικρατοῦν καθεστῶτα αὐταρχικά πού παραβιάζουν «τῆ στοιχειώδη τήρηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων». Οἱ μακροχρόνιες ἐπιπτώσεις τῶν βασανισμῶν στόν ἄνθρωπο εἶναι τό βασικό σημεῖο τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνας πού προωθείται ὁλοένα μέ σημαντικότερη ἐπιτυχία. Στόχος τῶν ἐρευνητῶν, εἶναι νά βελτιώσουν τήν τεχνική τῆς διάπιστωσης μιᾶς μορφῆς βασανιστηρίων πού δέν ἀφήνει ὁρατά σημάδια.

Δώδεκα προγράμματα ἐρευνας πραγματοποιοῦνται ἤδη καί περιλαμβάνουν τίς συγκεκριμένες συνέπειες βασανιστηρίων μέ ἡλεκτρισμό.

Δανοὶ γιατροὶ τῆς Δ.Α. ἔχουν ἤδη πραγματοποιήσει ἐρευνες γιά τίς συνέπειες βασανιστηρίων μέ «φάλαγγα» σέ θύματα τῆς πρόσφατης δικτατορίας στήν Ἑλλάδα, ἐνῶ Σουηδοί, Ὁλλανδοί καί Καναδοὶ ἔχουν ἤδη ἀρχίσει ἐρευνες σέ πρόσωπα ἀπὸ τήν Ἀ. Ἀμερικῆ καί τή Ἀφρική.

Ἡ Ἑλληνική Ἐπιτροπή Διεθνούς Ἀμνηστίας ἰδρύθηκε τό 1976 μέ τήν πρωτοβουλία παλαιῶν πολιτικῶν κρατουμένων καί ἀνθρώπων πού συνεργάστηκαν μέ τή Διεθνή Ἀμνηστία στή διάρκεια τῆς δικτατορίας. Ἦδη λειτουργεῖ εἰδικό τμήμα γιά τίς «ἐπείγουσες ἐνέργειες», στά πλαίσια τῆς ἐκστρατείας γιά τήν κατάργηση τῶν βασανιστηρίων.

Τό σεμινάριο χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τήν Ἱατρική Συμβουλευτική Ἐπιτροπή τῆς Διεθνούς Ἀμνηστίας καί τήν τοπική ὑποδοχή καί ὁργάνωση ἀνέλαβε ἡ «Ἑλληνική Ἐπιτροπή» τῆς Δ.Α. καί ἡ «Ἑλληνική Ὁμάδα Ἱατρῶν τῆς Δ.Α.».

•ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ•

Ἡ ἔκθεση τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΡΑΛΗ

Τῆς Ντόρας Ἡλιοπούλου - Ρογκάν

Αὐτές τῖς μέρες ὁ Γιάννης Μόραλης παρουσιάζει, σέ ἀτομική ἔκθεση, στή γκαλερί Ζουμπουλάκη ἕνα μέρος ἀπὸ τὴ δουλειά του τῶν τεσσάρων τελευταίων χρόνων. Πρόκειται γιὰ κάποιον 27 συνθέσεις (ἀκρυλικά) καὶ γιὰ μερικά μπουτζίνα γλυπτά ἀπὸ τὴ σειρά τῶν «ζευγαριῶν» πού ἔφτιαξε πρὶν δύο χρόνια.

Μιά ἔκθεση τοῦ Γιάννη Μόραλη ἀποκτᾷ διπλὴ σημασία ἀπὸ τὴ στιγμή πού πέρα ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς καλλιτεχνικῆς του προσφορᾶς ὑπενθυμίζεται ὁ ρόλος τοῦ δάσκαλου πού συνεχίζει νὰ παίξει μέχρι σήμερα στὴν ΑΣΚΤ καθοδηγώντας γενιές καὶ γενιές νεότερων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν.

Ὁ Μόραλης - ἄς μὴν τό ξεχνᾶμε - ἔγινε καθηγητὴς πολὺ νέος, σέ μιὰν ἐποχὴ πού τὴν ΑΣΚΤ τὴ χαρακτηρίζαν ὁ ἀκαδημαϊσμός καὶ ἡ στείρα διδασκαλία. Φρόντισε καὶ πέτυχε, αὐτὸς ὁ δόκιμος γηγενὴς καλλιτέχνης, νὰ συμβάλει ὅσο πὺς δημιουργικὰ γίνεται στὴ μόρφωση καὶ τὴν ἀσκηση τῆς νεότερης γενιᾶς, πού σήμερα σέ ἕνα σημαντικό ποσοστὸ δικαιώνει, μέσα ἀπ' τὰ ἔργα τῆς, τὰ διδάγματά του.

Ἡ τελευταία δουλειά τοῦ καλλιτέχνη, πού συνεχίζει μέ ἕναν πέρα γιὰ πέρα δημιουργικὸ τρόπο νὰ «προσφέρει» κάτι τὸ ἀναμφισβήτητο οὐσιαστικὸ στὴν ἐξέλιξη τῆς σύγχρονης τέχνης στὸν τόπο μας, ἀποτελεῖ τὸ ἀναμενόμενο ἀποκορύφωμα καὶ συνάμα τὸ ξεπέρασμα τῆς ἀμέσως προηγούμενης πού παρουσίασε στὴν Ἀθήνα, τὸ 1972.

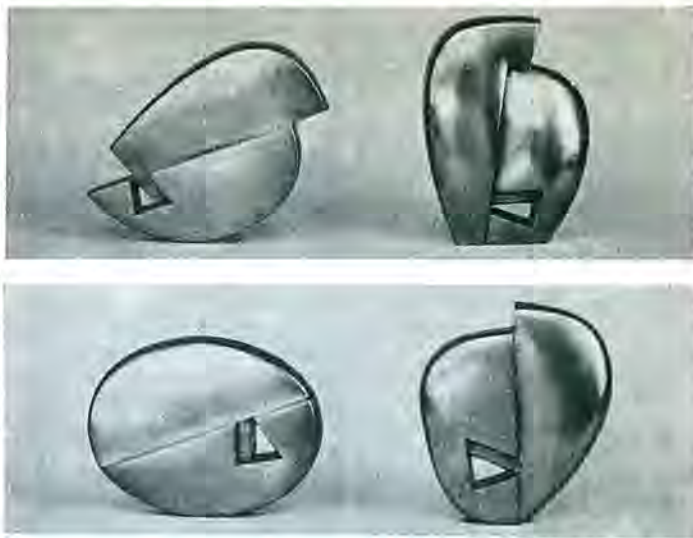
Ὅμως, ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ εὐαισθησία, ἡ αἰσθαντικότητα καὶ ὁ τρόπος μέ τὸν ὁποῖο λειτουργεῖ καὶ ἐκφράζει ὡς καὶ τῖς πὺς ἀποκρυφές μνήμες καὶ τὰ παιδικὰ του δῶματα ὁ Μόραλης - ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς σταδιοδρομίας του μέχρι τώρα - εἶναι συντεταγμένες πού δὲν καθορίζονται μέ αὐστηρά χρονολογικὰ ὅρια, οὔτε καὶ μπαίνουν σέ καλούπια. Σέ ὅλο του τὸ ἔργο, ἀρχίζοντας ἀπὸ τῖς πρῶτες ρεαλιστικὲς ἀναζητήσεις καὶ συνεχίζοντας στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια, ὅπου ἡ σύνθεση ἐμφανίζει μιὰ πὺς αὐστηρὰ συγκροτημένη δομὴ, μέχρι τώρα, πού ἔχει πετύχει μιὰ χαρακτηριστικὴ στὴ λιτότητα τῆς καὶ ὁλόκληρα προσωπικὴ «ἀφαίρεση» παρατηροῦμε ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῶν κυριότερων προβληματισμῶν του ἔχει γίνει μέ μιὰ συνέπεια. Ἀποτέλεσμα ἐνὸς τέτοιου χειρισμοῦ εἶναι ὅτι στὸν τρόπο ἐκφράσεως πού ἄρχισε νὰ υλοθετῇ γύρω στὰ 1962-63 καὶ πού πρόβαλε σὰν ἐνότητα γύρω στὰ 1970, ἡ γεωμετρικὴ διευθέτηση τῶν σχημάτων δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐνὸς ἐπιθερμικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ ἀλλὰ ἡ ἐκφραση μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀνάγκης. Χαρακτηριστικὰ, πᾶν ὅς' αὐτὸ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἐλύτης, προλογίζοντας αὐτὴ τὴ δουλειά τοῦ καλλιτέχνη, ἔγραψε: «Μ' ἕνα ὀλιγοψήφιο ἀλφάβητο στὰ χέρια του, ὅπου τὰ στοιχεία πού ἐπαίρονται περισσότερο εἶναι οἱ

δύο ἀντίθετες καμπύλες, ἡ ὥχρα καὶ τὸ μαῦρο, ἐπέτυχε ὁ Μόραλης νὰ μετατρέψει τὴν ὁμίλια τῶν πραγμάτων σέ ὀπτικὸ φαινόμενο, κατὰ τρόπο μοναδικὸ μέσα στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ τέχνη».

Ἀναφορικά μέ αὐτὸν τὸ «γεωμετρικὸν τρόπο», ὁ Μόραλης πιστεύει ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο φαινομενικὴ ἀντικειμενικότητά του ἐκφράζει πολὺ πὺς ἄμεσα καὶ πὺς ἔντονα ἀπὸ ἕναν ὅποιονδήποτε ἄλλο τὰ δῶματά του καὶ τῖς μνήμες ἐκείνες πού φωτίζουν μερικὲς «ἰδιαιτέρες» στιγμές.

«Καλλιτεργώντας τὴν ἀφαίρεση», εἶπε κάποτε ὁ καλλιτέχνης, «ἔχω γιὰ τὴν ἀφαίρεση ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐντοπίσω καὶ νὰ ὑπογραμμίσω στὴν ἀυθεντικότητά τους τῖς πὺς ἀγαπημένες μου ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις, πού μπορεῖ νὰ εἶναι οἱ παραστάσεις ποὺ καὶ παιδὶ ἀκόμα ἀπὸ τὰ θυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Ἀρτας, ἀπὸ τὸ θαλασσινὸ τοπίο τῆς Πρέβεζας καὶ, ἀργότερα, ἀπὸ τὸ συγγενικὸ σέ ἡρεμία τοπίο τῆς Αἰγίνας, πού ἐξακολουθεῖ νὰ μέ ἐμπνέει, ἢ, τέλος, ἀπὸ τὴ μικρολεπτομέρεια μιᾶς ἰδιαίτερης στιγμῆς, δὲν αἰσθάνομαι νὰ κάνω τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐνισχύω τὰ λογῆς-λογῆς αὐτὰ ἐρεθίσματά μου ὥστε νὰ προβάλλονται, κάθε φορά αὐτούσια, ὅπως νὰ χάνουν τίποτε ἀπὸ τὴν ἔντασή τους».

Ἡ γυναικεία μορφή, πού κυριαρχεῖ, ἤδη, στὰ πρῶτα ἔργα καὶ

Μικρά μπουτζίνα γλυπτά «Ζευγάρια» (ἀρσενικὸ καὶ θηλυκὸ). 1976.

πού δεσπόζει μέσα σέ ἕνα ὁλοένα πὺς σφιχτὸ πλέγμα ἀπὸ εὐστοχα διευθετημένες κάθετες καὶ ὀριζόντιες καθὼς καὶ ἀπὸ ὑπαινικτικὲς σὸ διάγραμμα τους καμπύλες καὶ ἀπὸ διαγώνιες, προικίζεται ἀπὸ τὸ 1970 καὶ πέρα μέ μιὰν ἐντυπωσιακὴ δύναμη ὑποβολῆς: Προβάλλει ἀποσπασματικὰ μέσ' ἀπὸ τὰ ἐπάληλα γεωμετρικὰ πλάνα πού, ἀποδεσμευμένα ἀπὸ τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα ἔχουν «βγεῖ» τώρα στὴν ἐπιφάνεια καὶ χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἕνα ρυθμὸ, μιὰ κινητικότητα καὶ μιὰ πλαστικότητα στὴ σύνθεση. Τὰ γνωρίσματα αὐτά, τονισμένα ἀπὸ τὰ λίγα ἀλλὰ μέ ἐπιτυχία διαλεγμένα χρώματα-πλακάτ, προσδίδουν στὴν κάθε μορφή τὴ χροιά τοῦ συμβόλου ἀρχετύπου.

Συγκρίνοντας, τώρα, τὰ ἔργα πού φιλοτεχνήθηκαν τὸ 1970-72 καὶ πού δειχτήκαν στὴν ἀμέσως προηγούμενη ἔκθεσή τοῦ καλλι-1974-78 καὶ πού παρουσιάζονται στὴν τωρινή, παρατηροῦμε ὅτι τὰ γεωμετρικὰ πλάνα ἀποκοτῶν μιὰ πὺς χαρακτηριστικὴ κινητικότητα, ὅτι διαπερνᾷ μιὰ πὺς ἐλευθερὴ πνοή τὴ σύνθεση, ὅπου ξαναπαρουσιάζονται, συνδυασμένες μέ ἕναν πρωτόφαντο, τώρα, τρόπο μερικὲς ρεαλιστικὲς λεπτομέρειες: ἀναφορὲς σέ ἔργα πού ὁ καλλιτέχνης ἔφτιαξε στὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ χρόνια. Ἀναβιώνει, ἐδῶ, μέ ἕναν ἰδιωματικὸ τρόπο τὸ αἰσθησιακὸ στοιχεῖο, πού γνωρίζει τόσο καλά νὰ δίνει στὰ ἔργα του ὁ Μόραλης, καθὼς «ἐξαφνικά» ἀλλὰ πάντοτε ὑποταγμένη στὴν ἀρμονία τοῦ συνόλου προβάλλει πὺς τολμηρὰ παρὰ ποτὲ ἡ γυναικεία κοιλία, ἡ καμπύλη ἐνὸς γοφοῦ καὶ ἐνὸς νεανικοῦ στήθους, ὁ παλμός ἐνὸς ἐρωτικοῦ ἀγκαλιάσματος, ἡ ἡλεκτριζομένη καὶ παραπλανητικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ γιομάτου φεγγαριοῦ, ἡ ἐτοιμότητα τῶν αἰσθησέων πρὶν ἀπὸ μιὰ συνάντηση. Πάλι σέ ὅλ' αὐτὰ τὰ ζευγαρώματα, πού ἀπο-

τελοῦν τὸ κύριο ἐρέθισμα, ἐδῶ, τὰ πετυχημένα συνταιριάσματα τῶν χρωμάτων μέ τὰ σχήματα πού ταυτίζονται μέ ἕναν ἀδιάσπαστο τρόπο σὸ ὀπτικὸ μας πεδίο, οἱ δουλεμένοι μέ εὐαισθησία τόνοι τοῦ γκρι, τὸ κόκκινο πού τονίζει μερικὰ «καίρια» σημεία, τὸ μαῦρο, τὸ λευκὸ καὶ τὸ μπλέ, πού δένουν ἀκόμα περισσότερο ἀναμεταξύ τους μέ τὴν παρεμβολή τῆς ὥχρας, ὁλοκληρώνουν τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ τοῦ ἔργου πού ἐγγράφεται μέ ἕνα δημιουργικὸ καὶ ἰδιόρρυθμο τρόπο στὴ σύγχρονη τέχνη.

Ὑπάρχει, ἀκόμα, ἐδῶ, σὸ κάθε ἐπὶ μέρος σχῆμα, ὅπως καὶ σὸ σύνολο, μιὰ προσέγγιση πού ἐντοπίζει πάντοτε καίρια τὴν οὐσία, χαρίζοντας στὴ σύνθεση ἕνα «παράστημα» ἰδιαίτερα ἐπιληπτικὸ καὶ μνημειακὸ. Αὐτὸ τὸ γνώρισμα πού διαθέτει ἐνισχυτῶς ὁ Μόραλης τὸν κάνει νὰ λειτουργεῖ μέ τὸν ἴδιον ἀκριβὲς τρόπο εἴτε πρόκειται γιὰ ἕναν πίνακα εἴτε γιὰ μιὰν ἀρχιτεκτονικὴ ἐφαρμογή.

Ἰὸ ἐξωριστὸ αὐτὸ γνώρισμα τοῦ ἀξίου καλλιτέχνη πού στάθηκε ἱκανὸς νὰ κατορθώσει κάτι πολὺ δύσκολο, ἕναν ὁλόκληρα προσωπικὸν τρόπο ἀφηρητικῆς ἐκφράσεως πού πρόσθετα ἀποτελεῖ τὴ φυσικὴ ἐξέλιξη τοῦ ἔργου του, περιέγραψε μέ ἕναν πολὺ χαρακτηριστικὸν τρόπο, καὶ πάλι, ὁ Ἐλύτης στὶς πὺς κάτω φράσεις:

«Μιά νοσταλγία ἄλλωστε τοῦ μνημειακοῦ παρωθοῦσε ἀνέκαθεν τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου νὰ ὀργανώνει καὶ νὰ ἱσορροπεῖ τίς φόρμες του πάνω σέ ἕνα νοητὸ ἀρχιτεκτόνημα, συνάμα, ὅμως, νὰ δίνει ἀκόμα καὶ στίς πὺς αἰσθησιακὲς του συλλήψεις - καὶ εἶναι ἡ περίπτωση πού ἀντικρίζουμε σήμερα στὰ ἐπιθαλάμιά του - ἕνα μυστήριον καὶ μιὰν ἱερατικότητα διδλίκη». (Ἀπὸ τὸν κατάλογο τῆς ἔκθεσος τοῦ καλλιτέχνη στὴ γκαλερί Ζουμπουλάκη, τὸ 1972). ■

•βιβλίο•

**Η Έλλη Άλεξίου
παρουσιάζει το βιβλίο
της Ίωάννας Καρατζαφέρη
«Τό χαμένο κουμπί»
Έκδόσεις Καστανιώτη**

Τό βιβλίο της Ίωάννας Καρατζαφέρη «Τό χαμένο κουμπί» γεμίζει τόν αναγνώστη άπορίες και έρωτισμό. Ο άναγνώστης τά τελευταία χρόνια έχει γίνει πολύ δύσκολος. Οί εκδόσεις υπερ-αφθονούν. Τά περισσότερα βιβλία τά διαβάσει από καθήκον, από περιέργεια, από εξαγγελματική υποχρέωση, γιά ενημέρωση. Δέν αισθάνεται, όπως άλλοτε, τή χαρά του διαβάσματος. Άλλά μέ τούτο τό βιβλίο, των 235 σελίδων, άλλαξε τα πράγματα... Πώς; Γιατί; Ποιό τό μυστικό;

Σέ τούτα τά έρωτήματα θά κοιτάξουμε νά βρούμε άπάντηση.

Τό προχωρούσα μέ τόση άνεση, μέ τόση ευχάριστη διάθεση, μέ τόση ανθρώπινη συμμετοχή και άγωνία, σάν νά μήν ήτανε βιβλίο. Ψυχές μιλούσαν, ψυχές ακούονταν. Κι όταν σου μιλούν ψυχές, παρασύρεσαι. Σεχνιέσαι νά τίς άκούεις, σάν νά πάει καθόλου τό μυαλό σου στά «πρέποντα» των δοκιμογράφων και των γραμματολογών. Αύτοί εξέτάζουν βασισμένοι στούς νόμους: υπάρχουν ζωντανόι ήρωες ή όχι; Πώς διαδίδει ο διάλογος, υπάρχει υπόθεση που κανονίζει τήν όλη πορεία; Και δημιουργεί ενδιαφέρον μέ τήν έντεχνη εξέλιξη της; Τά γεγονότα και τίς άπαραίτητες συγκρούσεις τίς δημιουργεί κάποια αναγκαιότητα; ή μήπως διαφαίνεται τό φτιαχτό, ή επέμβαση του συγγραφέα ή τόσο άποκρουστική, όταν δέν καταφέρει νά της προσδώσει τή φυσικότητα που ζητάει; Στό «Χαμένο κουμπί» δέν έρευνάς σά φιλόλογος, γιατί και τό βιβλίο δέν έχει καμιά σχέση μέ τά καταγεγραμμένα από τούς έπιστήμονες της φιλολογίας είδη μυθιστορημάτων. Ούτε μέ τά υποδειγματικά μυθιστορήματα τά γραμμένα από τούς κορυφαίους μυθιστοριογράφους, τόν Τολστόη, τό Ζολά, τόν Καζαντζάκη. Ξέρουν αύτοί τά στοιχεία που άπαρτίζουν τό τέλειο μυθιστόρημα. Μελετούν πολύ τό θέμα τους στή σύλληψή του. Προετοιμάζουν τά υλικά σάν αρχιτέκτονες, έτσι που όταν τό ολοκλήρωμα ολοκληρώνεται, υπάρχει στήν «Ταβέρνα», καί στήν «Άννα Καρένινα», καί στόν «Καπετάν Μιχάλη»... τό τυφλό πάθος καί ή άγνότητα, ή έκμετάλλευση της άγνότητας, οι συγκρούσεις των χαρακτήρων, των κοινωνικών στρωμάτων ή φυλετικών διακρίσεων, τά θύματα, οι

μετάνοιες και οι έρινές... όλα τακτοποιημένα στή δόση που πρέπει, που όταν διαβάσεις, είναι καί ή λογική σου παρούσα και λειτουργεί κι αυτή επιδοκιμάζοντας ή διαφωνώντας.

Στό βιβλίο της Ι.Κ. ή κρίση και ή λογική του αναγνώστη δέ βρίσκει περιθώρια γιά νά παίξει τό ρόλο της. Τό βιβλίο σέ βρίσκει άπροειδοποίητο και σέ αλμαλωτίζει. Δέ γράφτηκε κατά κανένα πρότυπο. Τό συνέλαβε κάποια ευτυχισμένη στιγμή και τό διατύπωσε μέ σπάνια ανθρώπινη συνείδηση.

Τό βιβλίο αυτό είναι τόσο μοναδικό στή σύλληψή του, που αναγκάζει τόν αναγνώστη νά καταφύγει σέ έξωανθρώπινους χώρους γιά νά βρει έξήγησή. Βέβαια, οι παλιοί στά δυσεξηγήτα μιλούσαν γιά έπαφή των ανθρώπων μέ τά «πνεύματα»... ύστερα μίλησαν γιά «επιφώτιση του Άγίου Πνεύματος»... Σήμερα βρήκαμε μέ άλλη λέξη γιά νά έξηγήουμε τίς δυσεξηγήτες διανοητικές Ικανότητες του ανθρώπου που ξεπερνούν τά συνηθισμένα μέτρα... λέμε «ταλέντο» και προσπερνούμε.

Είναι ένα βιβλίο χωρίς άρχή. Χωρίς τέλος. Χωρίς πλοκή... Χωρίς ιδεολογικές ή άλλες συγκρούσεις. Χωρίς πλούτο προσώπων, χωρίς ξεκάθαρο τοπικά περίγυρο, χωρίς ποικιλία θεμάτων ή εποχών... χωρίς τό ενδιαφέρον της επικαιρότητας. Χωρίς πολιτικόλογία και φυσικά χωρίς κανέναν είδους προπαγάνδα. Χωρίς έμβόλιμα δοκησσοφίας, έπισκέψεις τάχα σέ μουσεια καί αξιοθέατα, ή πονηρή και κατευθυνόμενης πορνολογίας. Τί είναι λοιπόν, άφου δέν είναι τίποτε από όλα αυτά; Τί μπορεί νά είναι. Ένα σκέτο γυμνό ταλέντο.

Είναι άποκλειστικά και μόνο ή συνύπαρξη, ή συμβίωση, ή συνεξάρτηση, ή συνέλξη, ή συναπασχόληση, ή συμπόρευση στή ζωή μιας γυναίκας καί ενός άντρα ψυχασθενούς. Ένός άντρα που στό υποσυνείδητό του θά υπήρχε κάποτε και παραμένει μεγάλη έντιμότητα, μεγάλη ευαισθησία, ώραιο αντίκρισμα της τέχνης, μόνιμο τό πάθος του κινηματογράφου και της φωτογραφίας... που έξακολουθούν νά παραμένουν στόν άρρωστο σ' όλη τους τήν ένταση και νά τόν δυναστεύουν. Η γυναίκα είναι τό ίδιο ευαίσθητη, τό ίδιο Ικανή νά εκτιμήσει τά καλλιτεχνικά προσόντα του άντρα της, Ικανή νά διεσδώσει στή σπάνια και περιεργή γιά ανθρώπινη ύπαρξη ψυχούσινθεση. Ικανή νά άντιμετωπίσει μέ βουθή καρτερία τήν τραγική αυτή συγκυρία.

Είναι 235 σελίδες γεμάτες άναταραχή καί φόβο, καθώς δέν ξέρεις τί μπορεί νά συμβεί από λεπτό σέ λεπτό στή σχέση αυτών των δύο, που ή ζωή τους κυλάει

μέ ρυθμιστή ένα χαλασμένο νοόμετρο. Ο άντρας είναι ένας νέος και ώραιο Άμερικανός, που, καθώς στήν πορεία του βιβλίου και έντελώς έπεισοδιακά πληροφορούμεθα, πολέμησε στόν πόλεμο της Κορέας, τραυματίστηκε, και στήν έπιστροφή του ή φυσική του ευαισθησία είχε μετατραπεί σέ ψυχασθένεια. Τό λέει σ' ένα σημείο του βιβλίου μέ πέντε λόγια ή μητέρα του στή νύφη της.

Νομίζω πως ή κύρια αξία του βιβλίου άνήκει στό διάλογο. Τά λόγια του ψυχοπαθούς, ό άτίθανος πλούτος της γλώσσας και των έκφράσεων, οι άπιθανες ατάκες του άρρώστου - και μόνο αυτές θά φτάνανε νά επιβάλουν τό βιβλίο - είναι σειρά από εύρηματα. Όπου ή άγρια παθολογική έξαψη μέ τήν άνετη έλευθεροστομία του παρανοϊκού συμβαδίζει μέ τήν τρυφερότητα του θερμού, άγνού έρωτικού του πάθους, τήν άφιλοκέρδεια, τή μετάνοια, και πάλι τήν παραφορά και πάλι τήν πόση.

Είναι ένα καταπληκτικό ώραιο βιβλίο, που μπορεί ακόμα νά διδάξει καί όσους άρέσκονται στά πορνό, πως όλα τά πράγματα της ζωής μπορούν νά λέγονται χωρίς νά ένοχλούν ούτε τόν πλέον πουριτανό, όταν ό χειρισμός γίνεται από τεχνίτες.

Η Ι.Κ. άπόδειξε ακόμη μία φορά και μέ τούτο τό βιβλίο της τήν παρουσία και τή δύναμη της άναμφισβήτητης συγγραφικής της Ικανότητας.

Νομίζουμε ότι, άν θέλαμε νά καθορίσουμε τί είδους βιβλίο είναι, θά έπρεπε νά πούμε: είναι ένας διάλογος δύο προσώπων. Τά λιγοστά πρόσωπα που παρεμβαίνουν στή ζωή τους, έχουν έντελώς δευτερεύοντα ρόλο. Τόν άπαραίτητο ρόλο ενός γιατρού, ενός φίλου, ενός συμπολεμιστή, της μάνας τους. Νομίζουμε ακόμη ότι είναι τό καλύτερο μυθιστόρημα της δεκαετίας 1965-1975.

Δέν προπαγανδίζει καμιά πολιτική γραμμή. Δέν υποστηρίζει κανένα ξεκάθαρο κοινωνικό ρεύμα. Ο ψυχοπαθής βλέπει τρωτά άδιακρίτως και δυπνάει. Βλέπει άμαρτίες και τίς κατηγιάζει. Σάν έλεύθερο και άδέσμευτο από συμπερονολογικά πλέγματα πνεύμα. Η τρέλα τόν έχει άπαλλάξει από όρόσημα. Όσόσο όλες τίς σελίδες τίς διαπερνά ένα άγχος, μία άναταραχή, μία άγωνία συνοδευέ τήν άνάγνωσή μας. Ένας έρωτας είναι, ένας δεσμός περιεργός που βαδίζει πάνω στό σκονίνο του άκροβάτη. Κάτι έχει τό κοινό μέ τή διέγερση που προκαλούν όρισμένα «καλά» άστυνομικά βιβλία, μέ τή διαφορά πως έδώ ή άτμόσφαιρα είναι άπόλυτα ρεαλιστική, ενώ στά άστυνομικά δημιουργήθηκε τεχνητά μέ τά τρύκ του Ικανού τεχνίτη.

Όλο τό βιβλίο είναι ένα ανθρώπινο δράμα. Τά δύο πρόσωπα που τό ζούν είναι τόσο δουτηγμένα στά δύσκολα προδλήματά τους που καμιά φορά δέν άνατρέχουν στό ποιός φταίει. Στό άν θά μπορούσε τάχα νά μήν είναι ή ζωή τους τόσο σκοτεινή. Ποτέ δέν ξεστομίζουν τίς συνηθισμένες άποστροφές του μίσους.

Εμείς όμως τήν ξεστομίζουμε, γιατί ξέρομε πως είναι και τούτο ένα από τά άμέτρητα σέ ποικιλία δράματα που προκαλεί ένας πόλεμος. Ούτε ή μάνα του καταριέται τόν πόλεμο. Ούτε καν έξοργίζεται. Ένα κι αυτό από τά προτερήματα του βιβλίου. Πηγαίνει τό μυαλό μας στόν Τολστόη. Τόν βασάνιζε ίσως ή πορεία ζωής της Καρένινα. Ίσως τήν επέκρινε ή ψυχή του, αλλά άφήνει στό Θεό τό έργο της έκδίκησης. Καί ή Ι.Κ. δέ λέει ίσως: ίσως νά βλέπει κάποια άδικία αλλά δέ βλέπει άδικητές. Τούς βλέπουμε όμως έμεις, γιατί πολύ άγαπησαμε τό Ραήλ. Ίσως περισσότερο από τήν Έλληνίδα γυναίκα του... αύτός πάνω στίς νευρικές κρίσεις του τήν τραυματίζει δύο φορές, μία δέ λέμε κατάρα στό Ραήλ. Λέμε κατάρα στόν πόλεμο. Τόν συμπονούμε βαθύτατα γιατί τήν άγαπά, μέ τά άρρωστα νύχτα του τόν έρεοσιάζουν. Λέμε κατάρα στόν πόλεμο της Κορέας καί σ' όλους τούς κακούς πολέμους.

Αποτελειώσαμε τό τόσο άγαπητό και πρωτότυπο βιβλίο της Ι.Κ., τό κλείσαμε και τό τακτοποιήσαμε στόν είδικό φάκελο που γράφει άτέξω: «Έκλεκτά Έλληνικά Βιβλία». Αύτά τά κρατάμε κοντά μας.

Ευχαριστούμε τήν Ίωάννα Καρατζαφέρη γιατί άναπέρασε τήν αίσιοδοξία μας, πως ή τέχνη δέν έξόφλησε. Φοδόμασαν παρακολουθώντας τίς έκαιοντάδες των μέτρων βιβλίων που κυκλοφορούν κάθε μέρα, φοδόμασαν παρακολουθώντας τίς έγκωμιστικές κριτικές των αξιων κριτικών μας γιά μέτρια βιβλία, φοδόμασαν πως τό πνεύμα άποδήμισε, καί πως συγγραφείς και κριτικοί παραδέρνομε όλοι στό σκοτάδι.

Η Φρίντα Λιάππα
παρουσιάζει
το βιβλίο
του Π.Α. Ζάννα:
«Ιστορία και τέχνη
στον "Ιβάν τον Τρομερό"
του "Αϊζενστάιν".
Έκδόσεις «ΚΕΔΡΟΣ»

Πενιχρή ή διβλιογραφία μας γύρω από τον κινηματογράφο, εξαντλείται σε άριστες εκδόσεις μερικών θεωρητικών κειμένων και σε δύο κινηματογραφικά περιοδικά, τα οποία προσπαθούν λαχανιάζοντας να καλύψουν το κενό. Ακόμα πιο σπάνιες οι πρωτότυπες μελέτες και οι εξειδικευμένες εργασίες. Ο Π.Α. Ζάννας, από τους πρώτους έλληνες διανοούμενους που ασχολήθηκαν σοβαρά με τη θεωρία και κριτική του κινηματογράφου, εμπνευστής της Κινηματογραφικής Λέσχης της «Τέχνης» στη Θεσσαλονίκη καθώς και του Φεστιβάλ 'Ελληνικού Κινηματογράφου, πρωτοδημοσίευσε τη μελέτη του για το περίφημο έργο του 'Αϊζενστάιν, στο περιοδικό «Εποχές», τό 1964. Η ανάδημοσίευσή της γίνεται χωρίς να αλλάξει το αρχικό κείμενο, γιατί, όπως σημειώνει στον πρόλογο ο συγγραφέας, «από όλα τα γραφτά μου για τον κινηματογράφο, αυτό μου φάνηκε, με το πέρασμα του χρόνου, λιγότερο "περιστρεφόμενο", λιγότερο δεμένο με την επικαιρότητα, λιγότερο σημαδεμένο από τις προθέσεις και τις προοπτικές που ίσχυαν τότε, από τα επιτεύγματα και τις εξελίξεις που διαπιστώνονται σήμερα (στον κινηματογράφο γενικά αλλά και πιο ειδικά στην κινηματογραφική μας παιδεία)». Η τωρινή έκδοση, συμπληρωμένη με σημειώσεις, φωτογραφίες, σκίτσα και πλούσια βιβλιογραφία, αποτελεί σημαντικό απόκτημα όχι μόνο για τους κινηματογραφιστές ή τους φανατικούς κινηματογραφόφιλους αλλά και για κάθε σκεπτόμενο θεατή του κινηματογράφου. Στή σύντομη εισαγωγή του ο συγγραφέας σκιαγραφεί το έργο του 'Αϊζενστάιν και τις περιπέτειες του γιγνίσματος της ταινίας, που είχε να αντιμετωπίσει τις κομματικές συμπληγάδες και έμελλε να μὴν ολοκληρωθεί ποτέ ως τριλογία.

Τό 1940 ο 'Αϊζενστάιν άρχισε να δουλεύει τό σχέδιο μίας ταινίας πάνω στον 'Ιβάν, μέγα δούκα όλης της Ρωσίας, πού τό 1547 στέφθηκε τάσρος και ύπερτατος άρχων και ένοποιήσε όλες τις ρώσικες περιοχές, έκμηδενίζοντας τήν έξουσία των βογιάρων και των πριγκίπων, έξουσία κυρίαρχη μέχρι τότε, πού αποτελούσε σοβαρό εμπόδιο στην ένωση της χώρας. 'Αφού άφιέρωσε ακόμα τρία χρόνια στην ιστορική έρευνα, στή μελέτη της

προσωπικότητας του 'Ιβάν και τήν αισθητική σύνθεση, κατέληξε στην τελική μορφή της τριλογίας και άρχισε τό γύρισμα του πρώτου μέρους τήν άνοιξη του '43. Η πρώτη ταινία κερδίζει τό βραβείο Στάλιν. Τό 1946 είναι έτοιμο και τό δεύτερο μέρος του 'Ιβάν. Σ' αυτό τό δεύτερο μέρος ή έπική πνοή, πού κυριαρχούσε στό πρώτο, δίνει τή θέση της σε μία σχεδόν έξπρεσιονιστική δραματική ένταση. Όπως παρατηρεί ο Π.Α. Ζάννας «... ή δραματοποίηση της ιστορίας παίρνει τελικά τό σχήμα μίας έναγώνιας άναζήτησης, μίας πάλης ανάμεσα στό θεό και τό δαίμονα, τό καλό και τό κακό». Τό σταλινικό κράτος καταδικάζει τήν ταινία γιατί δείχνει τόν 'Ιβάν «άδύναμο και άναποφάσιτο, κάπως σαν τόν 'Άμλετ». Ο 'Αϊζενστάιν θά άναγκαστεί για δεύτερη φορά, μετά «Τό λιβάδι του Μπεζίν», τό 1936, να κάνει τήν αυτοκριτική του και να άναγνωρίσει τά λάθη του, χωρίς όμως να παραιτηθεί από τήν ιδέα του τρίτου μέρους, πού όμως δέν θά γυριστεί ποτέ εξαιτίας του θανάτου του, στό 1948.

Μέ θαυμαστή όξυνόρκεια και άκρίβεια ο συγγραφέας εξετάζει και συνδέει τούς δύο βασικούς άξονες πού συνθέτουν τό πιο ολοκληρωμένο έργο του 'Αϊζενστάιν, τή σχέση του με τήν ιστορία και τή σχέση του με τήν τέχνη (ή τήν τέχνη του). Ο ίδιος ο 'Αϊζενστάιν έγραφε τό 1930: «Η καινούρια μου σύλληψη του κινηματογράφου βασίζεται στην ιδέα πως τό διανοητικό και τό συγκινησιακό στοιχείο, πού τά έπαιρναν ξεχωριστά τό ένα από τό άλλο, δηλαδή ανεξάρτητα - τέχνη σε αντίθεση με τήν επιστήμη - θά ήθελα να τά μαζέψω μέσω της διαλεκτικής και να τά ένώσω σε μία σύνθεση πού μόνο ο κινηματογράφος μπορεί να τήν πραγματοποιήσει». Δεκατέσσερα χρόνια άργότερα τό πραγματοποιεί στον 'Ιβάν, όπου ο «διανοούμενος» και «καλλιτέχνης» 'Αϊζενστάιν βρίσκουν τήν τέλεια σύζευξη, όπου ύλοποιείται απόλυτα ή άγωνιώδης άναζήτηση ένότητας μορφής και περιεχομένου κόντρα στην έπίσημη κομματική άποψη.

Ο Π.Α. Ζάννας, άφου παρατάξει τά ιστορικά γεγονότα, επιχειρεί να τά φωτίσει μέσα από τόν τρόπο πού εξελίσσονται στον 'Ιβάν, ενώ παράλληλα άναζητά τις διασυνδέσεις τους με τή συγκεκριμένη ιστορική στιγμή της Σοβιετικής Ένωσης. Ο 'Ιβάν προσωποποιεί τήν απόλυτη έξουσία σε μία άπέραντη και πολυάνθρωπη χώρα. Η έξωτερική επιβουλή πού αντιμετωπίζει ή χώρα του και οι έσωτερικές προδοσίες δέν απέχουν από τή σύγχρονη πραγματικότητα της Σοβιετικής Ένωσης. Ο 'Ιβάν άναγνώνεται

στό πρόσωπο του Στάλιν, και τό αντίθετο.

«Έτσι με τόν "Ιβάν" ο 'Αϊζενστάιν προσπαθεί να κρίνει και να καταλάβει ένα σύγχρονό του, να δώσει έκφραση στις αντιφάσεις πού διαισθάνεται ότι κυριαρχούν στον πολιτικό ήγέτη», σημειώνει ο συγγραφέας. Ταυτόχρονα επισημαίνει τρία κλειδιά άνάγνωσης του έργου: τό ψυχολογικό, τό κοινωνικοπολιτικό, τό μεταφυσικό. Προσπαθώντας να δει τό έργο σφαιρικά μέσα από τήν εξέταση των έπιμέρους στοιχείων του ο Π.Α. Ζάννας, άναλύει τή μοναξιά της έξουσίας, τήν κλειστοφοβική άτμόσφαιρα, πού κυριαρχεί ιδιαίτερα στό δεύτερο μέρος, τή χρήση των συμβόλων (θάλασσα, χιονισμένες έκτάσεις, ουρανός και σύννεφα), άποπειράται μία ψυχαναλυτική έρμηνεία των γυναικείων προσώπων και των δευτερευόντων χαρακτήρων, χωρίς ή μελέτη να ξεστρατίζει σε άστοχες ή γενικές παρατηρήσεις.

«Η πρωταρχική δύναμη του 'Αϊζενστάιν όφείλεται στό έξής: ή κάθε εικόνα δέν είναι πληκτική, δέν είμαστε άναγκασμένοι να περιμένουμε τήν έπόμενη για να καταλάβουμε και να γοητευθούμε...», παρατηρεί ο Μπάρτ. Καί βέβαια ή μεγαλοφυΐα του «Ιβάν» συνίσταται σ' αυτή τήν έκπληκτική όργάνωση του όπτικοακουστικού του ύλικού, στην άψογη κατασκευή του, σε αυτή

καθ αυτή τή δύναμη της εικόνας του, σε ό,τι δηλαδή οι κομματικοί γραφειοκράτες όνόμασαν (και όνομάζουν) «φορμαλισμό». Ο Π.Α. Ζάννας στό δεύτερο μέρος του βιβλίου του εξετάζει αυτά τά «φορμαλιστικά» στοιχεία - τό θεατρικό χαρακτήρα του έργου, τήν ποιητική του ρητορεία, τήν όπτική, ήχητική και σκηνική λεπτομέρεια, τή διαλεκτική του μοντάζ - έντάσσοντας τα μέσα στη γενικότερη προβληματική του 'Αϊζενστάινικού έργου και έρμηνεύοντας τα μέσα από τή θεωρητική πρακτική του 'Αϊζενστάιν. Διαισθάνεται κανείς πως μερικές σκέψεις του συγγραφέα θά μπορούσαν να αποτελέσουν θέματα μεγαλύτερης άνάπτυξης, πράγμα πού άλλωστε δηλώνει έμμεσα. Αυτό γίνεται περισσότερο φανερό στό τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου «Ιστορία και Τέχνη - Ο κινηματογράφος του 'Αϊζενστάιν και τό θέατρο του Μπρέχτ» όπου, σχεδόν ύπαινκτικά, βρίσκονται, και έν μέρει έρμηνεύονται, οι όμοιότητες ανάμεσα στα δύο έργα, και πιο συγκεκριμένα ανάμεσα στον «Ιβάν» και τό «Γαλιλαίο».

Κλείνοντας αυτό τό μικρό σημείωμα θά ήθελα να αναφέρω τήν τελευταία φράση - παράφραση του Τζόνς - του βιβλίου: «Ν' αλλάξουμε τή ζωή - και να ξυπνήσουμε από τόν έφιάλη της ιστορίας».

□

•βιβλίο•

ΛΙΛΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

*Έλληνική παιδεία ώρα μηδέν
ή της έκμυθένισης.
Έκδόσεις Παπαζήση*

Μέ τό βιβλίο της αυτό ή Λ. Ζ. καταγγέλλει τή μεταρρύθμιση της παιδείας μας σε συστηματοποιημένο προσανατολισμό της έλληνικής νεολαίας στό ιδανικό του εργάτη της τεχνολογίας, για τήν έξυπνέρεση των πολυεθνικών μαμούθ πού κατακλύζουν τή χώρα, και ότι εξασφαλίζεται (με τή μεταρρύθμιση) ή βεβαιότητα πως μήκαμε στό κανάλι πού θά αξιοποιήσει τήν όργάνωση της άποικιοποίησής μας.

ΜΑΡΙΑΣ ΦΩΤΙΟΥ - ΒΛΑΧΟΥ
*Πίσω από τή σιωπή
(ποιήματα)
Διογένης, 1 77*

Δείγμα γραφής: Τό πορτραίτο/Στόν άνέναντι τοίχο/Σαρκάζει./Τό πλαίσιο μαύρο/Ανύπαρχτα τά χείλη/Τά δόντια μαύρα./- Όχι από τή νικολίνη-/Ο κορμός τό παρασέρνει/Ο σαρκασμός πάνω στό χαλί/Περισσότερο μακάβριος. (Σάρασμα)

JAMES O' CONNOR

*Η οικονομική κρίση του κράτους
(Σειρά: Σύγχρονα Προβλήματα)
Έκδόσεις Παπαζήση*

Τό βιβλίο αυτό του J.O.C., είναι μία πετυχημένη προσπάθεια έρμηνείας, από μαρξιστική σκοπιά, του οικονομικού ρόλου του κράτους στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία. Ακόμη στην «Οικονομική κρίση του κράτους», ο O' Connor, δέν περιορίζεται σε διαπιστώσεις και θεωρητική άνάλυση, αλλά εξετάζει τήν πιθανή έκταση και φύση των μεταρρυθμίσεων πού μπορούν να πραγματοποιηθούν στα πλαίσια του σύγχρονου καπιταλιστικού κράτους, προκειμένου να ξεπεραστεί ή δημοσιονομική κρίση, καταλήγοντας στό συμπέρασμα ότι ή μόνη λύση σ' αυτή τήν κρίση είναι ο σοσιαλισμός.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ
Άσυμφωνία (έλληνισ)
Κέδρος

Δείγμα γραφής: Η φωνή πού περιμέναμε/δέν άκούστηκε ποτέ/μόνο κάτω κινήσεις/άπόηχη έκφραση μίας άνεκπλήρωτης μουσικής/Ακόμα και τά πουλιά/βασανισμένα από τήν άφόρητη μοναξιά τους/δέν άντε-

ξαν/έχυσαν όλα τους τα δάκρυα στους λερούς τοίχους./Η μέρα που ξημέρωσε ντράπηκε/κι όλες οι επιφάνειες πρόσταξαν/Έλευθερία.

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΡΟΖΑΚΗ

Τρία χρόνια ελληνικής
έξωτερικής πολιτικής
(1974-1977)

Έκδόσεις Παπαζήση

Τό βιβλίο αυτό αποτελείται από άρθρα και μελέτες που διόλου δε φιλοδοξούν ν' αποτελέσουν ένα συστηματικό έγχειρίδιο εξωτερικής πολιτικής. Αντίθετα, τα περισσότερα κείμενα απ' αυτά, έχουν σκοπό να προβάλουν απλές νύξεις και έμβρυϊκές ιδέες πάνω στο τεράστιο πρόβλημα της διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής της χώρας μας. Μπορούν, ωστόσο, να συγκροτήσουν, όλα μαζί, μία πρώτη συνολική εικόνα των κεντρικών πόλων γύρω από τους οποίους περιστρέφεται ή μεταδικτατορική ελληνική πολιτική και οι διεθνείς μας σχέσεις.

ΑΣΗΜΑΚΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ

Νερά και χρώματα
και άλλα πολλά
Κέδρος '77

Με τό βιβλίο του αυτό ο Α. Π., ταξιδεύοντας σε χώρες του ανατολικού και του δυτικού κόσμου, με συνεχείς αναδρομές στην Ελλάδα και στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τη Μυτιλήνη, με τό γνωστό αφηγηματικό ύφος του, βλέπει τα περιστατικά που μεσολάβησαν από τη λήξη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ως στις παραμονές της χούντας, και περιγράφει τούς τόπους και τούς ανθρώπους με στοχασμό και με χιούμορ που συχνά άγγιζει τα όρια του τραγικού.

ΓΙΑΝΝΗ ΡΟΥΝΤΟΥ

Λαρυγγισμοί
Κέδρος, 1978

Πρόκειται για μία ποιητική συλλογή σε τρεις ενότητες (οκαληνοί περιδινούμενοι - ύλκομοι έποχούμενοι - ένας έρωτικός εϋθύς), στην όποια, με άφεττη διάφορα υπαρξιακά άγχη, παίρνουν δρόμο συναισθήματα - ενδείξεις ψυχικής απομόνωσης κι άλλες όνειρικές διέξοδοι. Όπου οι συχνόι παρατοπισμοί, στροβιλισμοί και θεματικοί έλιγμοί αντιδρούν, επιδιώκοντας την άρση των πολωτικών ψυχολογικών κοινότοπων.

RICHARD R. FAGEN

Πολιτική και Έπικοινωνία
(Σειρά: Βιβλιοθήκη Πολιτικής Έπιστήμης)
Έκδόσεις Παπαζήση

Σ' αυτό τό βιβλίο του, ο καθηγητής R. FAGEN, προσπαθεί με απλά και καθημερινά παραδείγματα να προσδιορίσει τη σχέση

που υπάρχει ανάμεσα στα συστήματα έπικοινωνίας και πληροφόρησης και στα πολιτικά συστήματα. Ξεκινώντας από τη διερεύνηση των κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών και ιστορικών παραγόντων που διαμορφώνουν τα έπικοινωνιακά πρότυπα, άνοίγει νέους όρίζοντες για την ανάλυση των κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων και διαδικασιών, δείχνοντας τη χρησιμότητα των θεωριών και μεθόδων έπικοινωνίας στη συγκριτική διερεύνηση των πολιτικών συστημάτων.

ΧΡΗΣΤΟΥ ΛΕΒΑΝΤΑ

Πορεία κόντρα στον τυφώνα
(Άφήγημα)
Τετάρτη Έκδοση
Διογένης, Αθήνα 1977

Μέσα στα διηγήματα του πρόσφατα ακόμα πεθαμένου (1975) πειραιώτη πεζογράφου Χ.Α. Ξεί και κινείται ένας δλόκληρος κόσμος που μοχθεί για τό καθημερινό, που δέχεται με καρτερία τό χειρότερο και όνειροπολεί κάποτε για τό καλύτερο, όπως λέει κάπου ο Μ. Περάνθης. Και πραγματικά, ό Χ.Α., γέννημα-θρέμμα του Πειραιά, δεμένος με τη βιοπάλη, έγινε άπαράμιλλος ζωγράφος του λυμανιού του. Και δλ' αυτά πίσω από τό πρίσμα ενός κοινωνικού προβληματισμού και με έκδηλα τά στοιχεία ενός καθαρού ούμανισμού.

ΠΕΠΗΣ ΔΑΡΑΚΗ

Κουκλοθέατρο
Έκδ. GUTENBERG

Για τό κουκλοθέατρο ή κ. Δαράκη έχει δουλέψει «άπό μέσα» και τό πονά. Ξέρει καλά την παιδευτική και ψυχαγωγική του σημασία και τό βιβλίο της έρχεται νά μάς πληροφορήσει όλικά για ένα θέμα που λίγο-πολύ έχει άγνοηθεί σάν πρόβλημα μελέτης. Δέν είναι χρήσιμο μόνο για τό πλήθος πληροφορίες για δημιουργούς, την ιστορία και την τεχνική του. Καταγράφονται όκιά και 4 έργα κουκλοθέατρου. Έτσι στο τέλος γίνεται ένα βοήθημα για όσους θέλουν νά πειραματιστούν και νά ξεκινήσουν.

ΑΛΕΚΟΥ ΤΣΟΛΑΚΗ

Ποίν από τον ύπνο
Κέδρος 77

Στό βιβλίο αυτό του Α.Τ. περιλαμβάνονται δεκαέξι όλα κι όλα σύντομα ποιήματα, που γεννημένα στην ώρα ακριβώς που υποδηλώνει ό τίτλος του, δηλαδή μεταξύ δύο κόσμων, δίνουν μιά άποψη της πορείας για την άποκτηση γνώσης.

Ό 7ος τόμος του «ANTI» είναι έτοιμος. Περιλαμβάνει όλα τά τεύχη του 6' έξάμηνου του 1977 (άπό τό Νο 75 ως και τό Νο 89).

Ζητήστε τον άπό τά γραφεία μας ή στείλετε μιά έντολή νά σάς έρθει ταχυδρομικά.

Τιμή: 380 δρχ.

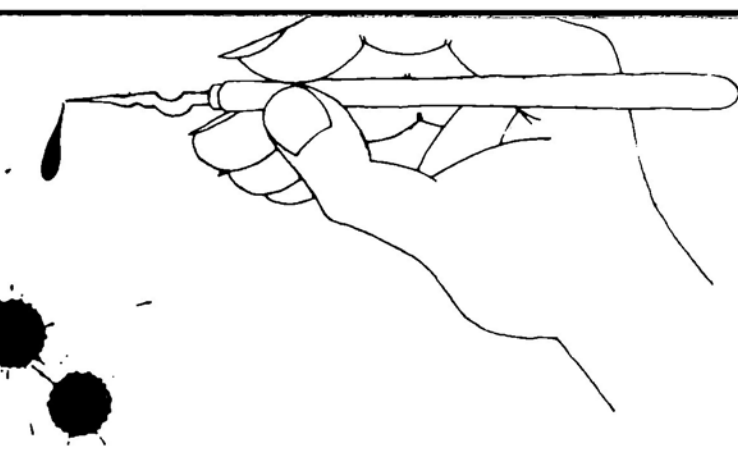
Στόν 7ο τόμο, ανάμεσα στην άλλη πλούσια ύλη του, θά βρείτε:

- τό χρονικό των εκλογών του '77. Στοιχεία, πίνακες, άρθρα πολιτικού διαλόγου, αναλύσεις των άποτελεσμάτων και μιά καυτή σάτιρα των πολιτικών μας ήθών.

- άφιερώματα για τό Μάριο Χάκκα και τό Σεραφείμ Μάξιμο με άγνωστα και ανέκδοτα κείμενά τους, άφιέρωμα για τό ΕΑΜ και τό ελληνικό βιβλίο.

- μιά σειρά άπό ενδιαφέρουσες συνεντεύξεις και συζητήσεις

Πανόδετοι, με πλήρη πίνακα περιεχομένων και όνομάτων, οι τόμοι του «ANTI» άποτελούν ένα πολύτιμο σύμβουλο για τη γνώση των πολιτικών και πολιτιστικών μας πραγμάτων.

Η Γ' Συνδιάσκεψη της ΕΔΑ είναι τό θέμα του σημερινού διαλόγου.

● Ο Μανώλης Γλέζος απαντά στον Άντρεα Λεντάκη:

Είναι ευχάριστο ότι ο Άνδρέας Λεντάκης δέχεται ν' ανοίξει ένας διάλογος κι απαντά στο άρθρο μου («ΑΝΤΙ», τεύχος 92), εκφράζοντας όχι μόνο τη διαφωνία καί τις αντιρρήσεις του, όπως γράφει, αλλά καί τις απόψεις του γιά τό πρόβλημα της ΕΔΑ γενικότερα. Είναι δυσάρεστο όμως ότι ή συζήτηση αὐτή δέν γίνεται στήν «Ελληνική Ἀριστερά», διευθυντής της οποίας είναι ο Άνδρέας Λεντάκης.

Θά ἐπιχειρήσω ὅσο μπορῶ πῶς σύντομα νά ἐκφράσω τίς διαφορετικές ἀπόψεις μου στό ἄρθρο του («ΑΝΤΙ», τεύχος 93), ἀπαντώντας σ' ὅλα τά θέματα πού τίγεται.

1. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΥΦΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Λυποῦμαι εἰλικρινά, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση δέν πρόκειται οὔτε νά συμφωνήσω μέ τό φίλο μου Άνδρέα Λεντάκη στό ὕφος πού χρησιμοποιεῖ γιά νά κάνει διάλογο κι οὔτε φυσικά νά τόν συναγωνιστώ.

Εἶμαι ὁμως ὑποχρεωμένος νά σημειῶσω τουλάχιστον τά παρακάτω:

● Γράφει στήν ἀρχή: «οἱ ἀπόψεις τοῦ Γλέζου ἀλλοιώνουν τήν πραγματικότητα σέ πολλά σημεία, δημιουργώντας συγχύσεις». Οἱ ἀπόψεις ὁποιοδήποτε μπορεῖ νά μή στηρίζονται στήν πραγματικότητα, μπορεῖ νά βρίσκονται ἔξω ἀπ' αὐτήν, ἀλλά δέ μπορεῖ ποτέ νά τήν ἀλλοιώνουν. Ἐκτός κι ἂν ἐννοεῖ πῶς τά στοιχεῖα πού δίνει κάποιος γιά τήν πραγματικότητα, ἡ εἰκόνα της, ἡ καταγραφή της, δέν τήν ἀπεικονίζουν, ὁπότε φυσικά καί τήν ἀλλοιώνουν.

Ἀλλά καί στήν περίπτωσή αὐτή, μήπως, ἀναρωτιέμαι εἰλικρινά μήπως ἡ εὐκολία χρήσης παρόμοιων ρηματικών ἐκφράσεων ἐυκολύνει τό διάλογο;

● Γράφει στό τέλος: «Αὐτά εἶχα νά πῶ, χωρίς νά ἔχω πρόθεση νά ἀντιδικήσω μέ τό Μανόλη, ἀλλά φίλος ὁ Πλάτων, φιλικότης ἡ ἀλήθεια». Δηλαδή, ὅτι

λέει ὁ Άνδρέας εἶναι ἡ ἀλήθεια, ταυτισμένο μ' αὐτήν. Ποίος μπορεῖ, λοιπόν, νά τά βάλλει μέ τήν ἀλήθεια;

Μέ τήν ἀλήθεια, βέβαια, δέ μπορῶ νά τά βάλω. Ἀλλά μπορῶ νά ἀντικρουῶ τούς ἰσχυρισμούς καί τίς ἀπόψεις τοῦ Άνδρέα Λεντάκη καί γι' αὐτό συνεχίζω, στήν οὐσία τώρα.

2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Ὁ φίλος μου Άνδρέας Λεντάκης ἰσχυρίζεται, ἀναδημοσιεύοντας τά κείμενα της συνέντευξης τοῦ Γιάννη Πασαλίδη καί της Προγραμματικής Διακήρυξης της ΕΔΑ τῆς 2 Δεκ. 1975, ὅπως τά εἶχα παραθέσει στό ἄρθρο μου, ὅτι:

● Σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ Γιάννη Πασαλίδη «ἡ ΕΔΑ ἀποτελεῖ μιά συμμαχία πολιτικῶν δυνάμεων της Ἀριστερᾶς (κομμουνιστῶν, σοσιαλιστῶν καί ἀριστερῶν δημοκρατῶν), ἄρα εἶναι ΚΟΜΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ».

● «Ἐνῶ ἡ Διακήρυξη της νέας ΕΔΑ μιλάει γιά μιά συμμαχία κοινωνικῶν δυνάμεων καί στρωμάτων (ἐργατῶν, ἀγροτῶν, μεσαίων στρωμάτων, ἐπιστημόνων καί διανοουμένων), ἄρα εἶναι ΚΟΜΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ».

● Καί συμπεραίνει: «Ἄλλο τό κόμμα ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ καί ἄλλο τό κόμμα ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ συμμαχίας...».

Στή διατύπωση τοῦ Πασαλίδη, στό σημείο πού μετέφερα, ἀναφέρεται μόνο ἡ πλευρά της πολιτικής συμμαχίας. (Παρακάτω ὁμως ὁ Γιάννης Πασαλίδης ἀναφέρει καί τήν κοινωνική).

Στή διατύπωση της Προγραμματικής Διακήρυξης γίνεται ἡ θεωρητική τοποθέτηση, ἐπιγραμματικά βέβαια, καί γι' αὐτό ἀναφέρονται καί οἱ δύο πλευρές της συμμαχίας, καί ἡ κοινωνική καί ἡ πολιτική.

Γι' αὐτό καί ἡ Προγραμματική Διακήρυξη ρητά ἀναφέρει πῶς ἡ ΕΔΑ:

«Δέν εἶναι κόμμα μιάς τάξης, ἀλλά τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, της κοινωνικής συμμαχίας τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, μεσαίων στρωμά-

των, τῶν ἐπιστημόνων καί διανοουμένων, τῶν ὁποίων ἐπιδιώκει νά ἐκφράσει σέ πολιτικό ἐπίπεδο τίς διεκδικήσεις τους, καί πού ἡ ὁλοκληρωμένη λύση τῶν προβλημάτων τους βρίσκεται ἀντικειμενικά στό σοσιαλισμό».

Τό κείμενο αὐτό εἶχα παραθέσει ὁλόκληρο στό ἄρθρο μου καί τό παραθέτει καί ὁ Α.Λ. ὁλόκληρο, στό δικό του ἄρθρο. Ἀλλά ὁ Α.Λ., ἐνῶ καταγράφει τό σχετικό σημείο καί ἐνῶ τό ἐπαναλαμβάνει, γράφοντας πῶς (ἡ ΕΔΑ εἶναι) «τό κόμμα ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ συμμαχίας, πού ἐπιδιώκει νά ἐκφράσει στό πολιτικό ἐπίπεδο τά συμφέροντα τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων πού συνενώνει», μού φαίνεται πῶς τό ἀγνοεῖ καί δέν τό λογαριάζει. Αὐτό ὁμως εἶναι καί ἡ οὐσία: ἡ πολιτική ἐκφραση της κοινωνικής συμμαχίας.

Διαφορά, ἀκριβῶς σ' αὐτό τό σημείο, ἀνάμεσα στήν προδικτατορική καί στή σημερινή ΕΔΑ δέν ὑπάρχει.

Ὁ Γιάννης Πασαλίδης σ'

ὑποστηρίζει καί ὁ Α.Λ., δέν μπορεῖ νά εὐσταθήσει. Γιατί ὁ λόγος πού ὀδηγεῖ στήν ἐνότητα, στή συνένωση, στή συμμαχία, στό συνασπισμό τῶν δυνάμεων της ἀριστερᾶς, πηγάζει ἀπό τήν ἀνάγκη της συμμαχίας τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων πού καταπιέζονται ἀπό τό κεφάλαιο, ἐπιδιώκουν τήν κοινωνική ἀλλαγὴ καί ὁραματίζονται τό σοσιαλισμό.

Τό πρόβλημα της κοινωνικής ἀλλαγῆς, ἡ ὑπόθεσή τοῦ σοσιαλισμοῦ, δέν εἶναι ὑπόθεση μιάς μόνο τάξης καί ἐνός μόνο κόμματος. Εἶναι ὑπόθεση ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ καί ὅλων τῶν πολιτικῶν δυνάμεων πού τόν ἐκφράζουν. Αὐτή ἡ ἀνάγκη, εἴτε ἔχει συνειδητοποιηθεῖ εἴτε ὄχι, εἶναι πού ὀδηγεῖ στή δημιουργία τῶν ἐνώσεων, τῶν συμμαχιῶν καί τῶν συνασπισμῶν.

● Αὐτή ἡ ἀνάγκη δημιουργοῦσε τό ΕΑΜ ὡς ἐθνικοαπελευθερωτικό μέτωπο στή διάρκεια της κατοχῆς, τότε πού ὅλα τά κόμματα πού συμμαχῆσαν ἦταν παράνομα.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΔΑ ΚΑΙ Η Γ' ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ

ἐκείνη τή συνέντευξή του τονίζει πῶς ἡ ΕΔΑ: «Στίς γραμμές της συγκεντρώνει τίς πῶς πρωτοπόρες καί προοδευτικές δυνάμεις της ἑλληνικής κοινωνίας. Εἶναι τό κόμμα ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ».

Εἶναι αὐτόνοητο πῶς ἕνα κόμμα εἶναι ἡ πολιτική ἐκφραση μιάς τάξης, ἐνός στρώματος. Ἡ σύλληψη καί της προδικτατορικής καί της σημερινῆς ΕΔΑ εἶναι ἀκριβῶς πῶς ἐπιδιώκει νά ἐκφράσει τά συμφέροντα ὄχι μόνο μιάς τάξης ἡ ἐνός μόνο στρώματος, ἀλλά ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

3. ΠΟΙΑ ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΤΗΝ ΕΔΑ

Ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ ΕΔΑ δημιουργήθηκε ἔπειτα ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο γιατί ἦταν παράνομο τότε τό ΚΚΕ, ἀντίληψη πού κατά κόρον προβάλλουν γιά εὐνόητους λόγους τά δύο Κ.Κ. καί τώρα

● Ἡ ἴδια ἀνάγκη δημιουργοῦσε καί τό ΕΑΜ ὡς πολιτικό συνασπισμό ἔπειτα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση, τότε πού ὅλα τά κόμματα πού τό ἀποτελοῦσαν ἦταν νόμιμα, ὅπως καί τό ΚΚΕ.

● Ἡ ἴδια, ἐπίσης, ἀνάγκη ὀδήγησε στή δημιουργία της προδικτατορικής ΕΔΑ, καί ὄχι ἐπειδὴ ἦταν παράνομο τό ΚΚΕ. Ὁ Γιάννης Πασαλίδης σ' ἐκείνη τή συνέντευξή του (19-9-1966) τονίζει χαρακτηριστικά:

«Ἡ ἀνάγκη της ὑπάρξεως της ΕΔΑ, της ἐνότητος, δηλαδή, τῶν δυνάμεων της Ἀριστερᾶς, εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τή νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ. Γιατί μέ τή νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ δέν θά ἐκλείψουν ἀντικειμενικά οἱ λόγοι πού ἐπέβαλαν τή δημιουργία της ΕΔΑ, σάν ἀνάγκη γιά τή συνένωση τῶν δυνάμεων της Ἀριστερᾶς καί τήν κοινή προώθηση της δημοκρατικής πάλης πρὸς τήν κατεύθυνση της Ἐθνικῆς Δημοκρατικῆς Ἀλ-

λαγής... Η ΕΔΑ, ένωση των δυνάμεων της Αριστεράς και μέτωπο της Εθνικής Δημοκρατικής Αλλαγής, συγκέντρωση όλων των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της εθνικής ζωής, που συμφωνούν στην εφαρμογή του εθνικού αυτού, δημοκρατικού, αναγεννητικού προγράμματος, είναι αναγκαία από την ίδια την ελληνική πραγματικότητα».

● Η ίδια επίσης ανάγκη πιεστέω πώς παρήγαγε όλους μας να αναγνωρίσουμε τη σημασία της ΕΔΑ, κι αυτό τονίζουμε και στην Προγραμματική Διακήρυξη της 2 Δεκ. 1975.

Τίς ίδιες ακριβώς απόψεις είχα εκφράσει από την ίδρυση της ΕΔΑ το 1951, έπειτα από τη διάσπαση του ΚΚΕ καθώς και όταν επαναστήσαμε τη νέα ΕΔΑ και σε όμιλίες μου, και σε κείμενα, και σε άρθρα που έχουν δημοσιευτεί. (Αναρωτιέμαι γιατί δεν προκάλεσαν τότε αντιδράσεις και προκαλούν τώρα, τις παρανοήσεις της Γ' Συνδιάσκεψης. Αυτή η όψιμη αντίδραση δεν είναι άσφαλως τυχαία).

Τίς ίδιες ακριβώς απόψεις είχα εκφράσει στη συνάντησή με τον Τολιάτι (Μόσχα, 1957), σ' αντίθεση με τον Κ. Κολιγιάννη και Μ. Παρτσαλίδη. Και ο Τολιάτι τότε ελπε πώς: «Χρόνια επιδιώκουμε να κάνουμε στην Ελλάδα μια έννοια κομμουνιστών - σοσιαλιστών και δεν το πετυχαίνουμε. Φυλάξτε την ΕΔΑ σαν την κόρη των ματιών σας». (Είναι γνωστές επίσης και οι σχετικές απόψεις του Αμέντολα).

4. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ ΣΗΜΕΡΑ

Ο Α.Α. αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποδείξει στους κομμουνιστές να εγκαταλείψουν την ΕΔΑ και «να ένταξθούν σε κόμματα original», όπως λέει. Μέ την ίδια λογική και ενόχλια θα μπορούσε και κάποιος άλλος να υποδείξει στους σοσιαλιστές να εγκαταλείψουν την ΕΔΑ και να πάνε να ένταχθούν σε original σοσιαλιστικά κόμματα, όπως θα λέγαμε, είτε δηλ. σε σοσιαλιστικού τύπου, είτε σε εύρωσοσιαλιστικού, είτε σε σοσιαλδημοκρατικού. Στη χώρα μας μάλιστα οι τύποι των σοσιαλιστικών κομμάτων είναι περισσότεροι από τους τύπους του κομμουνιστικών κομμάτων και υπάρχει μεγαλύτερη ευχέρεια επιλογής.

Αλλά αυτό είναι το πρόβλημα; Η το πρόβλημα της συνένωσης;

Η σύλληψη της ΕΔΑ είναι ακριβώς αυτή την οποία και δημιουργήσαμε. Η έννοια κομμουνιστών, σοσιαλιστών, ριζοσπαστών και προοδευτικών δημοκρατών. Ο ρόλος των κομμουνιστών και σοσιαλιστών είναι

ακριβώς αυτός: να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη της ενότητας. Την ανάγκη της δημιουργίας ενός ενιαίου φορέα των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων της αλλαγής. (Δες και τη θεωρητική τοποθέτηση του προβλήματος σε άρθρο μου στο «ΑΝΤΙ», τεύχος 32, στις 7 Φλεβάρη 1976).

Απ' ό,τι γνωρίζω, ή συντριπτική πλειοψηφία των κομμουνιστών που ανήκουν στην ΕΔΑ πιεστέουν απολύτως σ' αυτή την ανάγκη γι' αυτό και πρωτοστησαν στην επανασύσταση της ΕΔΑ, γι' αυτό και συμμετέχουν στην ΕΔΑ και γι' αυτό θα αγωνιστούν να μην αλλοιωθεί ο χαρακτήρας και η φυσιογνωμία της ΕΔΑ και μετατραπεί σε μονολιθικό και μονοσήμαντο κόμμα είτε κομμουνιστικού, είτε σοσιαλιστικού, είτε σοσιαλδημοκρατικού τύπου.

5. Η ΜΟΡΦΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η πιο ιδανική μορφή της ενότητας κομμουνιστών, σοσιαλιστών, ριζοσπαστών, προοδευτικών δημοκρατών, πιστεύω πώς είναι ο ενιαίος φορέας, όπως αυτός που οραματιστήκαμε για τη σημερινή ΕΔΑ.

Δυστυχώς ή τριχρόνη πείρα απόδειξε πώς πολλά προβλήματα θα πρέπει να λυθούν για να αποδώσει αυτή η μορφή. Ποιά είναι αυτά τα προβλήματα και πώς είναι δυνατόν να λυθούν μνημονεύονται στο άρθρο μου στο «ΑΝΤΙ» (τεύχος 92) και δε νομίζω ότι χρειάζεται να επανέλθω.

Είμαι υποχρεωμένος όμως να τονίσω πώς η ΕΔΑ, από τα πράγματα, για πολλούς αντικειμενικούς και υποκειμενικούς λόγους, είναι σήμερα ένα πρόπλασμα ενότητας. Αυτό το είχαμε συνειδητοποιήσει και γι' αυτό και στην Προγραμματική Διακήρυξη της 2 Δεκ. 1975 διακηρύσσαμε την ανάγκη της ενότητας ανάμεσα στα κόμματα της αριστεράς.

Συνεπώς σ' αυτές τις διακηρύ-

● Προσδιορίσαμε στη σύνοδο της Δ.Ε. στον Πειραιά με ποιά συγκεκριμένα κόμματα θα επιδιώκαμε ενότητα, ύστερα από ειδικές ψηφοφορίες.

● Αρχίσαμε διαπραγματεύσεις και πετύχαμε ενότητα με τη μορφή της «Συμμαχίας» των 5 δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων.

● Η ενότητα αυτή με τα 5 κόμματα επικυρώθηκε από τη Β' Πανελλαδική Συνδιάσκεψη όμοφωνα (Ιούλιος 77).

● Η Β' Σύνοδος της Δ.Ε. της 24-25/9/77 αποφάσισε με ψήφους 35 υπέρ, 10 κατά, 3 λευκά και 3 απόντες και την κοινή εκλογική κάθοδο των 5 κομμάτων με τη μορφή της «Συμμαχίας».

Φυσικό είναι, επίσης, ότι αν θέλουμε να φανούμε συνεπείς στη φυσιογνωμία και στο χαρακτήρα της ΕΔΑ, πρέπει να συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας:

● Για τη διατήρηση της «Συμμαχίας», με τις αναγκαίες βελτιώσεις και διόρθωση των αργητικών πλευρών της.

● Για τη βελτίωση των δεσμών των κομμάτων που τη συναπαρτίζουν, ως να φτάσουν και στον ενιαίο φορέα.

● Για τη διεύρυνσή της και μ' όλες εκείνες τις πολιτικές δυνάμεις που συμφωνούν, κατ' αρχήν, με τις ίδιες μ' εμάς διαδικασίες και στόχους.

Από ουσιαστική πλευρά πάντως η οποιαδήποτε μορφή ενότητας αποκλείει την ύπαρξη κόμματος ή γένος που θα καθόληται τα άλλα κόμματα. Η κόμματος - καθοδηγητού, που θα καθορίζεται απ' έξω είτε πλάι και θα χρησιμοποιεί την ενότητα αυτή, όπως κι αν λέγεται κι όποια μορφή κι αν έχει, ως μαζική οργάνωση. Αποκλείεται, δηλαδή, κόμμα - καθοδηγητής είτε μέσα, είτε απ' έξω, είτε πλάι στην όποια μορφή ενότητας των δυνάμεων της αριστεράς.

6. ΨΑΛΩΡΙΣΜΟΣ Η ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ

Ο Α.Α. στο άρθρο του στο «ΑΝΤΙ» (τεύχος 93) μεταφέρει αποσπάσματα από άρθρα μου στα «ΝΕΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» για να παρουσιάσει τάχα διαφορά απόψεων, τότε και σήμερα.

Κατ' αρχήν θα ήθελα να τον ευχαριστήσω που έφερε σε δημοσιότητα τις απόψεις μου για την αυτονομία και την ανεξαρτησία της ΕΔΑ, το καίριο και βασικό αυτό πρόβλημα.

Κατ' αυτόν τον τρόπο οι άγνωστες έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα δύο θέματα που ταλαιπωρήσαν και ταλαιπωρούν την ΕΔΑ.

● Το θέμα της ανεξαρτησίας και αυτονομίας της ΕΔΑ.

● Το θέμα της φυσιογνωμίας και του χαρακτήρα της ΕΔΑ.

Τα δύο, μάλιστα, αυτά θέματα

έχουν κοινή ρίζα την αναγκαιότητα ύπαρξης της ΕΔΑ και γι' αυτό καλούμαστε όλοι να βοηθήσουμε να υπάρξει η ΕΔΑ. Πώς όμως;

Πέρα από όσα πρότεινα στο άρθρο μου στο «ΑΝΤΙ», θεωρώ καλό να προσθέσω την κατάληξη του άρθρου μου στα «ΝΕΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ» (άρ. φύλλου 8, της 7 Ιουλίου 1976), και γιατί το παρέλειψε ο Α.Α. και για να αποδείξει ότι δεν αναίρει τίποτε απ' όσα τότε έγραφα, και γιατί ισχύουν και για σήμερα.

«Όσο κι' αν απ' αυτές τις αντιλήψεις νοθεύεται αναμφισβήτητα η ουσία της ΕΔΑ από κάποιο δυσκολεύεται να προχωρήσει, πιστεύω ότι μπορούμε να συνυπάρξουμε, ότι μπορούμε να υπάρχουμε ακόμα κι αυτού του είδους οι τάσεις μέσα στην ΕΔΑ. Έξ' άλλου η ύπαρξη τάσεων, αναγνωρίζεται, στην Προγραμματική Διακήρυξη. Μπορούμε, λοιπόν, να προχωρήσουμε, αλλά υπό έναν απαραίτητο όρο: Να εφαρμόσουμε πιστά όσα αναφέρονται στην Προγραμματική μας Διακήρυξη, και τα όποια αντιγράφω κατά λέξη.

«Οι τάσεις και αποχρώσεις μέσα στο κόμμα εκφράζουν ζωντανό προβληματισμό και δημοκρατική λειτουργία. Η ΕΔΑ κατοχυρώνει ίσο δικαίωμα γνώμης και δημοσιότητας σε όλες τις απόψεις και τις ιδέες. Αλλά το Κόμμα λειτουργεί με βάση το δημοκρατικό κανόνα του σεβασμού από τη μειοψηφία των αποφάσεων που παίρνονται κατά πλειοψηφία. Γιατί μόνον έτσι διασφαλίζεται η αναγκαία συνοχή, η ενότητα και η αποτελεσματικότητα στη δράση τους».

Κανένας, όχι δέ δικαιούται, αλλά και δε μπορεί να εξαφανίσει τις τάσεις μέσα στην ΕΔΑ. Αλλά και κανένας δε δικαιούται να έμποδίζει τη δημοσιότητα των απόψεων, των τάσεων, ούτε με ειδικές αποφάσεις. Δέ μπορεί δηλαδή κανένα όργανο να παίρνει απόφαση π.χ. ότι δεν δικαιούται η μειοψηφία να εκφράσει την άποψή της, ή όταν προτείνεται να τοποθετηθεί ένα όργανο πάνω σε

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

διαφορετικές απόψεις να γίνεται ψηφοφορία και να ψηφίζεται κατά πλειοψηφία ότι... δεν πρέπει να παρθεί απόφαση, ακριβώς για να μην εκφράσει την αποψη της η μειοψηφία.

Αλλά τότε πώς θα προχωρήσει η ΕΔΑ; Η απάντηση υπάρχει στην Προγραμματική Διακήρυξη όπου τονίζεται ότι το "Κόμμα λειτουργεί με βάση το δημοκρατικό κανόνα του σεβασμού από τη μειοψηφία των αποφάσεων που παίρνονται κατά πλειοψηφία".

Η Προγραμματική Διακήρυξη της ΕΔΑ, είναι αναγνωρισμένο απ' όλους μας, ότι έδωσε την έλπίδα ότι η "Αριστερά" δεν έσθλησε, ότι έχει μέλλον στην πατρίδα μας, μπορεί να εκφράσει τη λαχτάρα και τους πόθους του λαού μας για Δημοκρατία, Ανεξαρτησία, Σοσιαλισμό. Αυτή την έλπίδα δεν δικαιούμαστε να την καταστρέψουμε. "Όσο κι' αν είναι δύσκολος ο δρόμος" θα αναντιστοικός χρεωνόμαστε να τον συνεχίσουμε.

7. ΕΙΝΑΙ ΛΥΣΗ. Η ΑΛΛΗ ΛΥΣΗ;

Τελικά η λύση που προτείνει ο Α.Λ. δεν είναι και τόσο κατανοητή: Στο τέλος του άρθρου του γράφει, γι' αυτούς που χαρακτηρίζει ως ομάδα που άφησε το ΚΚΕ "Εσωτερικού μέσα στην ΕΔΑ: «Να φύγουν από την ΕΔΑ και να πάνε στο ΚΚΕ. Εσωτ. και να μάς αφήσουν ήσυχους και μόνους να φτιάξουμε το κόμμα σύμφωνα με τις αντιλήψεις μας. Αυτός είναι ο ΜΟΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ».

Και κάπου αλλού γράφει: "Όσο για τους κομμουνιστές, υπάρχουν όλες οι αποχρώσεις των κομμουνιστικών κομμάτων για να ενταχθούν σε κόμματα original, όπως θα λέγαμε..."

Αφαιρετικά, λοιπόν, βγαίνει το συμπέρασμα ότι ο Α.Λ. ζητάει, με την αποχώρηση όλων των κομμουνιστών από την ΕΔΑ και, όπως υποστηρίζει, και με την ανυπαρξία προοδευτικών δημοκρατών και ριζοσπαστών, να μετατραπεί η ΕΔΑ σ' ενός νέου τύπου σοσιαλιστικό κόμμα, αφού πρέπει να παραμείνουν, κατά την αποψη του, μόνο οι σοσιαλιστές. Γιατί προφανώς όταν γράφει «να μάς αφήσουν ήσυχους και μόνους» αυτό πρέπει να εννοεί.

"Υστερ' απ' αυτά, αν καλά έχω κατανοήσει τη σκέψη του Α.Λ., γεννιέται το ερώτημα: "Όσοι έτσι θέλουν την ΕΔΑ γιατί δεν πήγαν απ' την αρχή να δημιουργήσουν ένα σοσιαλιστικό κόμμα; Δεν ήξεραν πώς υπάρχουν μέσα στην ΕΔΑ κομμουνιστές; Υπήρξε ποτέ κανένας κομμουνιστής της ΕΔΑ που να αποκρυψε την κομμουνιστική του ιδεολογία;

● Απάντηση στον Α.Λ. αποτελεί και το γράμμα του Δ. Τραχανή.

Στο προτελευταίο τεύχος του «ΑΝΤΙ», ο Άνδρέας Λεντάκης διατυπώνει σέ άρθρο του και γραφτά την αποψη «πού έχει θέσει ανοιχτά σέ πολλές Δ.Ε.» και καλεί τους κομμουνιστές, πού τάχα ο Δρακόπουλος, ο Κύρκος κι ο Μπριλλάκης (και γενικά τά μέλη της ΚΕ του ΚΚΕ), μετά την αποχώρησή τους από την ΕΔΑ, άφησαν μέσα στην ΕΔΑ, ΣΑΝ ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΟΜΑΔΑ (τά κεφαλαία του Α.Λ.), να φύγουν και «να μάς αφήσουν ήσυχους και μόνους να φτιάξουμε το κόμμα σύμφωνα με τις απόψεις μας».

Αυτή η «παρότρυνση» του Α.Λ. δεν θα είχε καμιά σημασία αν δεν γίνονταν εν όψει της γ' πανελλαδικής συνδιάσκεψης της ΕΔΑ και, βασικά, αν δεν έθετε πρόβλημα φυσιογνωμίας της ΕΔΑ και αλλαγής της προγραμματικής της διακήρυξης.

Θά μου επιτρέψει ο Α.Λ. να σημειώσω, πρίν απ' όλα, πώς, χωρίς κανένα διαταγμό, χαρακτηρίζει συναγωνιστές του στην ΕΔΑ για έλλειψη και του πιο στοιχειώδους ανθρώπινου και αγωνιστικού ήθους. Και μάλιστα αγωνιστές πού τους ξέρει πολύ καλά από τη στάση τους των τελευταίων δεκαετιών και πού μονάχα αυτός δεν τη σέβεται – αλλά αυτό αφορά τον ίδιο. Θά ήθελα μονάχα να του θυμίσω κάτι: ότι αυτή η κατά την αποψη του «ομάδα» έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην επανασυγκρότηση της καινούργιας ΕΔΑ μετά τη δικτατορία – ο Α.Λ. ήρθε αργότερα στην ΕΔΑ – επανασυγκρότηση πού έγινε μέσα από δυσκολίες πολλές και ενάντια στην αποψη του ΚΚΕ. για την ύπαρξη και το ρόλο της ΕΔΑ, και φυσικά αυτό το έκανε γιατί πίστευε στην αναγκαιότητα και στη χρησιμότητα της πολιτικής της παρουσίας.

Και τώρα, στην ουσία της συλλογιστικής του Α.Λ.: Δεν διευκρινίζει ποιοι θέλει να μείνουν στην ΕΔΑ. Αυτός, με τις δικές του «αντιλήψεις» – και ποιές – ή να μείνουν όλοι οι άλλοι, εκτός από τους κομμουνιστές. Δεν διευκρινίζει, επίσης, τί κόμμα θέλει να «φτιάξει», ή «να φτιάξουν», κι απ' ότι ξέρω, ούτε σέ καμιά άλλη περίπτωση τό είπε. Και τά μόνα καθαρά πράγματα πού βγαίνουν από τό άρθρο του είναι το μένος του εναντίον των κομμουνιστών και ή άμφισβήτηση της φυσιογνωμίας της ΕΔΑ, του κύρους της προγραμματικής της διακήρυξης και των αποφάσεων των δυο πανελλαδικών συνδιασκέψεων της ΕΔΑ και της Δ.Ε. γραμμή του ΚΚΕ, επίσης

Στήν προγραμματική διακήρυξη της ΕΔΑ συνέπεσαν οι απόψεις των οργανώσεων, των μελών και στελεχών του κόμματος γιά τη φυσιογνωμία της ΕΔΑ.

Μέ την προγραμματική διακήρυξη δεχόμαστε: ότι η ΕΔΑ είναι κόμμα των ελλήνων εργαζομένων της πόλης και του χωριού, των μεσαίων στρωμάτων, των επαγγελματιών και βιοτεχνών, των διανοούμενων και της νεολαίας. "Ότι η ΕΔΑ επιδιώκει τη στερέωση και διεύθυνση της δημοκρατίας, την κατοχύρωση και διασφάλιση της εθνικής μας ανεξαρτησίας, την οικονομική ανάπτυξη του τόπου προς όφελος των εργαζομένων και, παραπέρα, τό σοσιαλισμό μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες. "Ότι όδός στη διαμόρφωση της πολιτικής της και στη δράση της είναι ο επισημονικός σοσιαλισμός, πού όμως ή αποδοχή του δεν είναι υποχρεωτική γιά τά μέλη της, γιατί η ΕΔΑ είναι κόμμα πολιτικής και όχι ιδεολογικής ένότητας. "Ότι, επίσης, γιά την πραγμάτωση της πολιτικής της και του προγράμματός της, θεωρεί αναγκαία και θά επιδιώξει τη συνεργασία όλων των δημοκρατικών δυνάμεων, και πρίν απ' όλα των δυνάμεων της αριστεράς.

Θωρήσαμε την ΕΔΑ σάν «κόμμα νέου τύπου», κυρίως μέ την έννοια ότι, μέσα στις σημερινές συνθήκες της κυριαρχίας των μονοπωλίων και των πολυεθνικών εταιριών, είναι δυνατόν να συμπαραταχθούν στις γραμμές της κοινωνικής δυνάμεις χωρίς μονοπωλίων συμφερόντων (εργαζόμενοι, μεσαία στρώματα κ.λπ.), τόσο γιά την αντιμετώπιση και λύση των άμεσων προβλημάτων τους, όσο και γιά την επιδίωξη και την πορεία προς τό σοσιαλισμό.

Συνέπεια της συμπαρατάξης μέσα στην ΕΔΑ δυνάμεων με διαφορετική κοινωνική και ιδεολογική τοποθέτηση, είναι ή συνύπαρξη μέσα στην ΕΔΑ κομμουνιστών, σοσιαλιστών, προοδευτικών δημοκρατών κ.λπ. Αυτή ή συνύπαρξη είναι ένα από τά βασικά χαρακτηριστικά της ΕΔΑ και κατοχυρώνεται με την προγραμματική διακήρυξη.

Μέ την παραπάνω φυσιογνωμία της, ή ΕΔΑ οριοθετείται απέναντι στά άλλα κόμματα της χώρας: Είναι κόμμα της αριστεράς. Δεν είναι κομμουνιστικό, ούτε σοσιαλιστικό κόμμα. Δεν έχει καμιά σχέση με τά κόμματα της σοσιαλδημοκρατίας. Διαφέρει ριζικά από τό ΚΚΕ και σχετικά με τό σοσιαλισμό πού επιδιώκει και την πορεία προς αυτόν, και σχετικά με θέματα πολιτικής και έσωκομματικού καθεστώτος. Η γραμμή της ΕΔΑ σχετικά με τό σοσιαλισμό και την πορεία προς αυτόν συμπίπτει με τη

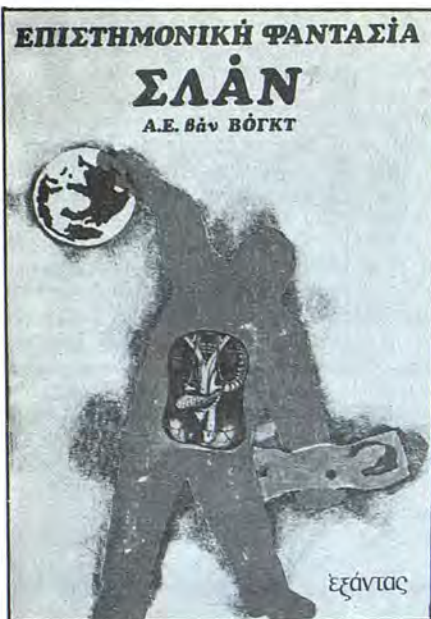
υπάρχουν πολλά κοινά σημεία της πολιτικής των δυο κομμάτων γιά τά ελληνικά προβλήματα και υπάρχουν διαφορές ως προς την ιδεολογία των δυο κομμάτων, την αποδοχή ή όχι του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού κ.λπ.

Τίς άρχές της προγραμματικής διακήρυξης και τίς αποφάσεις των καθοδηγητικών της οργάνων υπερασπίστηκαν με συνέπεια οι κομμουνιστές της ΕΔΑ. Και, βέβαια, όχι μονάχα οι κομμουνιστές, ή ή «ομάδα» του Α.Λ., αλλά ή μεγάλη πλειοψηφία των μελών και στελεχών της. Γιατί πίστευαν και πιστεύουν πώς, μονάχα μέ τη σημερινή της φυσιογνωμία, έχει περιθώρια ύπαρξης ή ΕΔΑ και μπορεί να αποτελέσει θετικό παρόντα στις πολιτικές εξελίξεις της χώρας, ιδιαίτερα μέσα στο χώρο της αριστεράς.

Κατά τον Α.Λ., «άξοντας της προβληματικής τους (των κομμουνιστών) ήταν αν ή οποιαδήποτε απόφαση πού θά παίρναμε συμφέρει ή όχι στο ΚΚΕ. και όχι αν συμφέρει ή όχι στην ΕΔΑ». Αλλά αυτό, πότε, σέ ποιές περιπτώσεις έγινε; Ποιές αποφάσεις πάρθηκαν με την πίεση των κομμουνιστών πού συνέφεραν στο ΚΚΕ; Ή ποιές αποφάσεις δεν πάρθηκαν γιατί δεν συνέφεραν στο ΚΚΕ; Ποιά πολιτική θέση της ΕΔΑ υποστήριξαν οι κομμουνιστές πού δεν ήταν σύμφωνη με την προγραμματική διακήρυξη και τίς αποφάσεις των οργάνων της; Η συζήτηση, βέβαια, δεν έλειψε, ούτε έπρεπε να λείψει σέ ένα κόμμα δημοκρατικό, πού, όπως λέει ή διακήρυξη, «κατοχυρώνει ίσο δικαίωμα γνώμης και δημοσιότητας σέ όλες τις απόψεις και ιδέες». Αλλά, μήπως ο Α.Λ. (και άλλοι) μετέφεραν μόνιμα σ' αυτές τις συζητήσεις ένα πνεύμα έχθρικής τοποθέτησης απέναντι στο ΚΚΕ; Ή, χωρίς να υπάρχει θέμα, χωρίς να προκύπτει τέτοια ανάγκη από τη συζήτηση, και μήπως είναι ο ίδιος ο Α.Λ. (και άλλοι) πού μετέφεραν πάνω σ' αυτή τη βάση την ΕΔΑ σέ «μιά λέσχη ατέλειωτων συζητήσεων», ενώ οι κομμουνιστές της ΕΔΑ έθεταν συνεχώς τό πρόβλημα της δράσης του κόμματος, της λειτουργίας των οργανώσεών του, της επαφής του κόμματος με τά λαϊκά προβλήματα, τους μαζικούς χώρους κ.λπ.;

Όσο γιά τη Συμμαχία – τη μοναδική περίπτωση πού είναι συγκεκριμένος ο Α.Λ. – ή πλειοψηφία των οργανώσεων, των μελών και στελεχών του κόμματος υποστήριξε – και οι κομμουνιστές μαζί – τη θέση της προγραμματικής διακήρυξης, πού «ιδιαίτερα θεωρεί αναγκαία τη συνεργασία των κομμάτων της αριστεράς»,

κυκλοφόρησαν

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

Έκδόσεις «ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕ ΤΟ ΛΑΟ»

Άκαδημίας 57 – (Στοά Κιν/φου ΟΠΕΡΑ) τηλ. 3600235

Πανόδετοι, μέ πλήρη πί-
νακα περιεχομένων καί
ὀνομάτων, οἱ τόμοι τοῦ
«ΑΝΤΙ» ἀποτελοῦν ἓνα πο-
λύτιμο σύμβουλο γιά τή
γνώση τῶν πολιτικῶν καί
πολιτιστικῶν μας πραγμά-
των.

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ 1

δηννησιαίο λογοτεχνικό περιοδικό/ΜΑΡΤΙΟΣ 78

Ν.Δ. ΚΑΡΟΥΖΟΣ • ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΑΛΛΑΣ • ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ •
Μ.Χ. ΠΑΝΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ • ΝΙΚΟΣ ΣΠΑΝΙΑΣ • ΠΕΡΙΚΛ. ΚΟΡΟΒΕΣΗΣ •
ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ • ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΤΡΟΥΛΗΣ • ΒΑΣ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ •
ΡΑΥΛ ΣΕΛΑΝ • ARTURO S. PLAZA • PIERRE J. JOUYE • ΓΕΩΓ. ΖΑΜΙΑΤΙΝ •

καί τῆς 6' πανελλαδικῆς συνδιάσκεψης, πού «ἐξουσιοδοτεῖ τῇ Δ.Ε. νά συνεχίσει τήν πολιτική τῆς συνεργασίας τῶν πέντε κομμάτων καί κινήσεων καί νά ἐπιδιώξει καί τή διευρυνσή της μεταξύ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων», ἐνῶ ὁ Α.Α. ὑποστήριξε μέ πάθος τήν συνεργασία μέ τήν ΕΔΗΚ. Καί δέν διστάζει νά διαστρεβλῶνει τήν πραγματικότητα ὅταν ὑποστηρίζει πῶς οἱ κομμουνιστές καί ὁ πρόεδρος τῆς ΕΔΑ παρέσυραν ἡ ἐξεβίασαν τήν ἀποδοχή τῆς Συμμαχίας, παρ' ὅλο πού αὐτή ἡ ἀποψη δῆθεν μειοψηφοῦσε, ἐνῶ ξέρεי καί εἶναι γραμμένο στά πρακτικά τῆς Δ.Ε. ὅτι ὑπέρ τῆς Συμμαχίας ψήφισαν 35 μέλη τῆς Δ.Ε., ἐναντί 10 κατά, 3 λευκῶν καί 3 ἀπουσιῶν.

Τέλος, καί ἐπειδή ὁ Α.Α. γιά νάχει καί ἐνα κόμμα «ἐπιχειρήματα» ἀναφέρεται καί σέ γεγονότα τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεως καί ἐπειδή, πράγματι, «γνωρίζομαστε» ὡς τὰ στρατόπεδα, θά ἴταν ἴσως καλύτερα νά μὴν τὰ θυμᾶται. Οὕτε καί ἐγὼ θέλω νά τοῦ θυμῶσω λεπτομέρειες.

Δημ. Τραχανῆς
Μέλος τῆς Δ.Ε. τῆς ΕΔΑ

● *Γενικότρεα γιά τήν ΕΔΑ καί τὰ προβλήματα τῆς μαρξιστικῆς ἀριστερᾶς, ὁ φίλος Θ. Βασιλόπουλος γράφει:*

Αὐτή τήν ἀνοίξη ὅλη ἡ μαρξιστική ἀριστερά προχωρεῖ σέ συνέδρια καί συνδιασκέψεις, γιά νά ξεπεράσει ἡ κάθε παράταξη, τό κόμμα, ἡ ὁμάδα, τὰ ἐσωτερικά της προβλήματα.

Ἡ ὑποδόσκουσα κρίση πρὶν ἀπὸ τήν ἐπτάχρονη δικτατορία καί ἡ ἀνοιχτή διάσπαση τοῦ ΚΚΕ τὸ 1968, πού ἀπλώθηκε σύντομα καί στόν ἀντιδικτατορικό ἀγῶνα, ἔδωσε τή δυνατότητα νά ἐκμεταλλευτεῖ τὸ φαινόμενο αὐτό ὁ ἡγήτης τοῦ ΠΑΣΟΚ Ἀνδρέας Παπανδρέου καί ν' ἀναπτύξει ἓνα εὐρύτατο σοσιαλιστικό κίνημα. Ἡ μαχητικότητα καί αὐτοθυμία ὁρισμένων προσωπικοτήτων του κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας ἐμορφοποίησαν τό κίνημα αὐτό καί μέ τό λαϊκό μανδύα, πράγμα πού στίς τελευταῖες ἐκλογές ἔγινε ἀξιωματική ἀντιπολίτευση, κερδίζοντας ἓνα μεγάλο ποσοστό ἀπὸ τή μαρξιστική ἀριστερά.

Ἡ ἐμφάνιση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐδάθνε τήν κρίση πῶς πολὺ στή μαρξιστική ἀριστερά, μετὰ δέ τίς τελευταῖες ἐκλογές τῆς συγκέντρωσε γιά πολλά χρόνια στά πλατιά στρώματα, στίς λαϊκές καί δημοτικές ὁργανώσεις.

Τό ΚΚΕ θά ὁργανώσει ἓνα πολὺ ἐντυπωσιακό συνέδριο ἀπὸ πλευρᾶς συμμετοχῆς ἀντιπροσώπων τῶν ὁργανώσεων του ἄλλὰ

καί ἀπὸ διεθνή συμπαράσταση. Ὅμως δέν πιστεύω νά ξεπεράσει μέ τίς ἀποφάσεις του τό πρόβλημα τῆς πολιτικῆς του ἀνάπτυξης, γιά νά κερδίσει τήν πλατιά ἀριστερά, αὐτὴν ἀκριβῶς πού πῆρε τό ΠΑΣΟΚ καί τήν ἄλλη πλευρά πού πῆρε ἡ «Συμμαχία».

Σοβαρότατα προβλήματα ἔχει ν' ἀντιμετωπίζει στό συνέδριό του τό ΚΚΕ (ἐσωτερικό). Π.χ. ἡ ἀποτυχία του φαίνεται καθαρά στόν τομέα τῶν πολιτικῶν ἐκλογῶν καί στίς λαϊκές – συνδικαλιστικές ὁργανώσεις, πού τό θέσαν στή μοῖρα τῆς διασπαστικῆς ὁμάδας, ἐνῶ θά ἔπρεπε μέ τὰ φόντα πού ἔχει τό 1968 νά 'χει διαμορφωθεί σέ πολιτικό ὁργανισμό, σέ κόμμα – ὅμως αὐτό δέν ἔγινε γιατί ἤθελεν νά κυνηγοῦν ἓναν τίτλο καί νά δημιουργοῦν ἐμφύλιο πόλεμο μέ τό ΚΚΕ, γιά νά κατακτήσουν ἀποκλειστικά τόν τίτλο καί τήν ἱστορία τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Στόν πολιτικό τομέα ἡ Ε.Α.Δ.Ε. εἶχε μεγάλη ἀποτυχία στίς σημερινές συνθήκες. Μπορεῖ τό 1935-36 νά εἶχε ἐπιτυχία σάν πολιτική τῆς Κ.Δ., πού εἶναι σχεδόν ἀντιγραφική, ὅμως γι' αὐτό τόν καιρό δέν μπόρεσαν νά τήν ἀντιληφθοῦν οἱ μάζες. Ἀκόμη περισσότερο πού δέν τήν ἀντιλήφθηκαν καί κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας. Τότε ὅλες οἱ προσπάθειες μιάς ἐνιαίας δράσης τῶν ἀντιδικτατορικῶν δυνάμεων δέν πέτυχαν, δέν συσπειρώθηκαν σέ μέτωπο, γιατί ἡ κάθε παράταξη ἐνεργοῦσε γιά τό κομματικό της συμφέρο. Καί αὐτὸς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς βασικούς λόγους πού ἡ δικτατορία δέν ἔπεσε ἀπὸ τόν ἀντιδικτατορικό ἀγῶνα. Ἡ πολιτική, λοιπόν, αὐτή τῆς Ε.Α.Δ.Ε. δέν μποροῦσε νά συγκινήσει πλέον τίς μάζες, μπροστά στά τεράστια προβλήματα πού ἄφηνε πίσω της ἡ δικτατορία (οἰκονομικά, πολιτιστικά, κοινωνικά κλπ.).

Ἐπίσης ὁ φορέας αὐτὸς τοῦ ΚΚΕ (ἐσωτ.), ἐνῶ διακήρυχνε τό δημοκρατικό δρόμο πρὸς τή δημοκρατία καί τό σοσιαλισμό, ἐνῶ τάχθηκε ἐναντίον τῆς ἐπέμβασης στά ἐσωτερικά τοῦ ἐθνὸς σ' ἄλλο κόμμα καί τάχθηκε ὑπὲρ τῆς ἰσότητας τῶν κομμάτων, γιά μικροκομματικά του ὀφελή παραδίχαζε τακτικά αὐτοὺς τοὺς βασικούς δημοκρατικούς κανόνες, γιά τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νά διακρίνεται, σάν ἀνεπιεικὲς κίνημα, στή λειτουργία του. Π.χ. εἶναι γνωστό ὅτι τό ΚΚΕ (ἐσωτερικό) εἶχε ἀποφασίσει καί αὐτό γιά τή διάλυση τῆς ΕΔΑ κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας, τὰ μέλη τοῦ Π.Γ. τοῦ ΚΚΕ (ἐσωτερικό) ἐμφανίζονταν δημόσια καί σάν μέλη τῆς Ε.Ε. τῆς ΕΔΑ. Στίς ἐκλογές τοῦ 1974 κατέβηκαν στίς ἐκλογές σάν ΕΔΑ. Ἐφταξαν κοινές ὁργανώσεις ΕΔΑ καί ΚΚΕ (ἐσωτερικό), ἐφταξαν Διοικουσα Ἐπιτροπή

τῆς ΕΔΑ μέ συμμετοχή ὅλης τῆς ἡγεσίας τοῦ ΚΚΕ (ἐσωτ.). Σ' αὐτή τῇ Διοικουσᾷ Ἐπιτροπῇ καί μετὰ τήν Α' Συνδιάσκεψη τῆς ΕΔΑ, μέ τῇ δικαιολογία τοῦ «ἀδελφοῦ κόμματος» – ὅτι καί τὰ δύο κόμματα ἀνήκουν στόν «ἀνανεωτικό» χώρο – προσπάθησαν νά πετύχουν τή δημιουργία ἐνὸς φορέα ΚΚΕ (ἐσωτερικό) – ΕΔΑ καί ἀφοῦ ἀπέτυχε ἡ προσπάθεια αὐτή, τότε ἔριξαν τήν ἴδια τήν ΕΔΑ στόν κοινὸν τοῦς ἀγῶνα, στόν ἐμφύλιο πόλεμο πού ἔκαναν γιά νά κερδίσουν τόν τίτλο τοῦς ἐναντί τοῦ ΚΚΕ. Στήν προσπάθειά τοῦς αὐτὴ τοῦς βοήθησαν ὁρισμένα στελέχη τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς καί πολλές φορές καί ὁ πρόεδρος τῆς ΕΔΑ, μέ τίς δηλώσεις του ὅτι εἶναι ἀδελφὰ κόμματα, καί κατ' αὐτόν τόν τρόπο δέν ἄφηναν τήν ΕΔΑ ν' ἀναπνεύσει καί νά προχωρήσει στό δικό της προσανατολισμό. Μιά σειρά νέα στελέχη, «λαμπράκηδες», πού προσπαθῶσαν νά καθορίσουν μία πολιτική τῆς ΕΔΑ πέρα ἀπὸ τήν παραδοσιακή νοστορία καί κατεύθυνση, νά τήν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τό βαρὺ παρελθόν τῆς ἀριστερᾶς, ἀπέτυχαν μπροστά στή δύναμη τοῦ κατεστημένου, καί κυρίως τῶν τριῶν προσωπικοτήτων πού κυριαρχοῦσαν στήν κορυφή τοῦ κόμματος.

Μέ τῇ Συνδιάσκεψη τῆς ΕΔΑ πού προχωρεῖ νά γίνει στό τέλος τοῦ Μάρτη, ἡ ΕΔΑ παρὰ τό ἐνδιαφέρον πού παρουσιάζει τελευταῖα, γιά νά ἐπιζητήσει καί καταλάβει τό χώρο ἀνάμεσα στό ΠΑΣΟΚ καί ΚΚΕ, ἔχει ν' ἀντιμετωπίζει σοβαρὰ προβλήματα, ὅπως τήν ἀνεξαρτησία της, καί κυρίως προβλήματα ἰδεολογικά.

Στῇ Διακήρυξί τῆς ἡ ΕΔΑ εἶχε καθορίσει ὅτι εἶναι κόμμα πολιτικῆς ἐνότητας καί ὄχι ἰδεολογικῆς ἐνότητας. Ἡ ζωὴ ὅμως ἔδειξε πῶς ὅλοι οἱ ἐδαίτες ἔχουν ἰδανικούς τοὺς τό σοσιαλισμό καί αὐτό εἶναι ἡ ἰδεολογία τοῦς. Πῶς εἶναι λοιπόν κατανοητό νά λέμε ὅτι ὅσοι θέλουν τό σοσιαλισμό γιά ἰδεολογία τῆς ΕΔΑ (καί δέν τόν ἀμφισβήτησε κανένας ἐδαίτης ἀπὸ τῇ διακήρυξί του) θέλουν καί τό μονολιθισμό στήν ΕΔΑ; Ἀπὸ τῇ στιγμή πού ἡ ζωὴ ἀπέδειξε τό μονολιθισμό δέν ἔφερε στά κόμματα ἡ πειθαρχία στή μονολιθικότητα τῆς γραμμῆς καί μέ καταστατική ἀρχή; Καί ἡ γραμμὴ κάθε κόμματος ἐκφράζεται μέ τήν πολιτική του γραμμὴ καί ὄχι μέ τό ἰδανικό του, τό σοσιαλισμό, πού εἶναι ἡ ἰδεολογία του;

Ἡ ΕΔΑ δέν κινδύνευε νά διαλυθεῖ ἀπὸ τίς διαφωνίες καί τόν προβληματισμό τῶν ἐδαϊτῶν γύρω ἀπὸ τί σοσιαλισμό θέλουν. Ὁ κίνδυνος προήλθε ἀπὸ τῇ μὴ πολιτικῇ ἐνότητά τῆς ἡγεσίας, καί ἐδῶ εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ σύγχυση τῶν λίγων τῆς ΕΔΑ. Τό ὅτι μετέ-

τρεπαν τήν πολιτικὴν συζήτηση σέ ἰδεολογική. Ἡ ζωὴ ἔδειξε πῶς ἐνῶ ψήφισαν καί συμφώνησαν ὅτι ἡ ΕΔΑ εἶναι τό κόμμα τῆς πολιτικῆς ἐνότητας, οἱ τρεῖς τουλάχιστον πού ἦταν στήν κορυφὴ ὁ καθένας τοῦς ἦταν κατά πολὺ ἀντίθετος τοῦ ἄλλου στά πολιτικά προβλήματα ὅπως τοῦ ΝΑΤΟ, τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, στήν ἐκτίμηση τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στά κόμματα κ.λπ. Καί ἔτσι δημιουργήθηκε τό δράμα τῆς ἀνευθυνολογίας ἀπὸ τήν πλευρά τοῦς, πού τελευταῖα παρουσιάστηκαν, καί τό κράμα μιάς συμμαχίας στίς ἐκλογές γεμάτης ἀντιφάσεις καί ἀντιενότιες πού διαλύθηκε μέ τό πρῶτο μτοφόρ – ἀκριβῶς γιατί τῇ χαρακτήριζε ἡ πολιτικὴ τῆς στιγμῆς, χωρίς καμιά ἀπολύτως ἰδεολογικὴ συγγένεια. Ἡ ΕΔΑ, ἡ προδικτατορικὴ καί ἡ σημερινή, μπορεῖ νά φαίνονταν ὅτι τήν ἀποτελοῦσαν κομμουνιστές – σοσιαλιστές – δημοκράτες στή μορφῇ, ὅμως στήν οὐσία ὅλοι αὐτοὶ ἀνήκαν στά ἐργαζόμενα στρώματα, στόν ἐργαζόμενο λαό. Κανένα μέλος τῆς ΕΔΑ δέν ἀνήκει στήν πλουτοκρατία, στήν ἀστική γενικὰ τάξη, καί γι' αὐτό ἔχει τό χαρακτήρα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Γιά νά ἐπιζητήσει ἡ ΕΔΑ, πρᾶγμα ἀδύνατο γιά μένα, γιά τοὺς λόγους πού ἀνέφερα καί κυρίως γιά τό λόγο τῆς ἰδεολογικῆς σύγχυσης πού ὑπάρχει στούς λίγους τῆς κορυφῆς, θά χρειαστεῖ μιά μακροχρόνια προσπάθεια – προσπάθεια μελέτης, διαλόγου γιά ἀνάπτυξη τῆς κοινωνικῆς συνειδήσεως ἐνὸς μαρξιστικοῦ σοσιαλιστικοῦ φορέα πού θά ἀναπτυχθεῖ καί θά ἐδραιωθεῖ στό χώρο ἀνάμεσα στό ΠΑΣΟΚ καί τό ΚΚΕ.

Τό Κόμμα αὐτό θά ἐπιζητήσει ὅταν κατοχυρώσει τῇ θέσῃ του σάν ἀνεξάρτητο, μέ τό δικό του πρόγραμμα, τῇ δικῇ του ἰδεολογία, μιά πολιτικὴ συνεργασία μ' ὅλα τὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς γιά τὰ συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων. Καί γιά τὰ ἐθνικά θέματα θά συνεργάζεται μ' ὅλα τὰ κόμματα πού θέλουν τήν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδας.

Ὑπάρχει ὁ ἰδεολογικός τομέας, πού αὐτὸς κυρίως καθορίζει τῇ φυσιογνωμία αὐτοῦ τοῦ κόμματος. Καί καθορίζεται, ὅπως εἶδαμε, μέ τί σοσιαλισμὸ θέλει γιά τό λαό τῆς χώρας καί πῶς ὑπερασπίζεται τό πρόβλημα ὅλης τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας καί λειτουργίας τοῦ ἴδιου τοῦ κόμματος.

Στὴν ἰδεολογικὴ αὐτὴ διαμάχη δέν θά 'χει φιλικὰ καί μὴ φιλικὰ κόμματα. Τὰ δικά του στελέχη καί μέλη θ' ἀποφασίζουν γιά τό πρόγραμμα καί τήν τύχη τοῦ κόμματος.

Μ' αὐτόν τόν τρόπο τό κόμμα αὐτό τῆς πλατιάς μαρξιστικῆς

άριστεράς θ' αποκρήσει τη δική του φυσιογνωμία και όντότητα και θά συμβάλει στη συσπείρωση και τη συνεργασία όλης της άριστεράς, για τά συμφέροντα του εργαζόμενου και γενικά όλου του ελληνικού λαού.

Ευχαριστώ
Θ. Βασιλόπουλος

● Τίς απόψεις της για την κρίση του κόμματος μας έστειλε και η ΕΔΑ Αιτωλοακαρνανίας. Στην αρχή, θυμίζει την παλιά πρότασή της στη Δ.Ε. που έπεξεργάζονταν την Προγραμματική Διακήρυξη - και που «άπορρίφτηκε με μικρή διαφορά»:

«Η Ε.Δ.Α. να διατηρήσει τον παλιό μετωπικό της χαρακτήρα με μίνιμουμ πρόγραμμα την κατόχρηση της ανεξαρτησίας και δημοκρατίας και τό σοσιαλισμό σάν δρμα. Έτσι ο ελληνικός δρόμος πρὸς τό σοσιαλισμό θά ξεπηδούσε μέσα από τούς προβληματισμούς του πλατιού αυτού μετώπου».

● Μετά, εξετάζει κριτικά τη μέχρι τώρα πορεία της ΕΔΑ και καταλήγει:

«Γιά μᾶς ἡ ΕΔΑ μιά και μόνο ὀρθολογική αξιοποίηση τῶν μικρῶν δυνατοτήτων πού τῆς ἀτέμνιναν μπορεῖ νά κάνει: νά πρωταγωνιστήσῃ γιά τή διαμόρφωση ἑνός ἐνιαίου φορέα τῶν ἀνανεωτικῶν δυνάμεων. Αὐτό ἀποτελεῖ σήμερα βασική ἐθνική πολιτική ἀνάγκη. Ἡ τελευταία, ἐξουθενωτική γιά τή "Συμμαχία" ἐκλογική ἀναμέτρηση ἔχει τοῦτο τό θετικό: παρέχει τή δυνατότητα τοῦ σχεδιασμοῦ πάνω σέ σχεδόν λευκό χαρτί μιάς νέας διάταξης τῶν

ἀνανεωτικῶν προοδευτικῶν δυνάμεων... "Αν δέν δημιουργηθεῖ ἕνα ὑπεύθυνο φωτισμένο προοδευτικό κίνημα θά ἀργήσει πολύ νά δει ἀσπρη μέρα ὁ τόπος αὐτός. Διαφορετικά θά πρέπει νά περιμένουμε νά κατακτήσουν τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία (καί λοιπά) τό 10% τοῦ Κ.Ε. ἢ τό 25% τοῦ Π.Α.Σ.Ο.Κ.

Ἡ ΕΔΑ Αιτωλοακαρνανίας γιά νά ξεπεραστεῖ ἡ σημερινή κρίση ὑποβάλλει γιά ἐγκριση τήν ἐξῆς πρόταση:

«Ἡ ΕΔΑ, πιστή στήν ἱστορία της, στίς καταστατικές της διακηρύξεις καί στίς ἰδεολογικές καί πολιτικές ἀντιλήψεις τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν μελῶν καί στελεχῶν της, ἔχει σάν κύρια ἐπιδίωξή της νά γίνει ἡ ἐγκυρη ἐλληνική ἐκφραση τῶν προβληματισμῶν καί κατακτήσεων τοῦ Εὐρωκομμουνισμοῦ καί γενικότερα τοῦ σύγχρονου προοδευτικοῦ κινήματος τῆς Εὐρώπης καί ἄλλων χωρῶν καί νά πάρει ἐνεργό μέρος στόν ἀγῶνα γιά τήν ἀνανέωση τοῦ παραδοσιακοῦ κινήματος τῆς ἀριστεράς, γιά νά ἀπαλλαγεῖ τό κίνημα αὐτό ἀπό τήν ὀλέθρια καί παραλυτική ἐπίδραση τοῦ δογματισμοῦ, πού ἀποστερώντας του τήν αὐτονομία καί κάθε δυνατότητα δημοκρατικῆς λειτουργίας, ὀδηγεῖ, ὅπως καί στό παρελθόν, τό ἀριστερό κίνημα σέ καταστροφικό γιά τό λαό καί τή χώρα δρόμο».

Μέσα σέ μιά τέτοια ΕΔΑ ὅλοι ἔχουν τή θέση τους. Δέν χρειάζεται νά φύγει κανένας. Γιατί ὅπως ξέρουμε ἀπώτερη ἐπιδίωξη τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος σήμερα εἶναι ἡ γεφύρωση τοῦ ἱστορικοῦ χάσματος κομμουνισμοῦ-σοσιαλισμοῦ».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΙΚΗ

Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει στοχαστικός Ἕλληνας πού νά ἀμφισβητεῖ τή μεγάλη ἐπική καί πατριωτική παρουσία τοῦ Μίκη Θεοδωράκη. Ὁ ἀντρας αὐτός, συνεχίζοντας μιά παράδοση αἰῶνων πατριωτικῆς πνευματικῆς ἀντίστασης, συνέδεσε τό ἔργο καί τήν προσωπικότητά του μέ τό ἥρωικό ἀνέδασμα καί τήν πτώση ἑνός λαοῦ καί ἑνός λαϊκοῦ κινήματος - ἀπ' τίς μεγαλόπνοες ἐξάρσεις τῆς ἐαμικῆς ἐποποιίας, μέχρι τό βράχο τοῦ μεταπολεμικοῦ Κανόνα καί μέχρι τήν ἐφτάχρονη τυραννία. Σήμερα, σέ μιά ἐποχή ὅπου τό μόνο ἔπος εἶναι τό ἄθλιο ἐκείνο καί ἐξουθενωτικό τῆς καθημερινότητας, τά ἥρωικά περιστατικά ὑπάρχουν μονάχα σάν τύψη καί σά νεύρωση - πράγμα πού δέν ἰσχύει μονάχα γιά τή μεγαλαυστική τάξη, κατά τό πνεῦμα τοῦ Θόδωρου Ἀγγελόπουλου. Ὁ Μίκης Θεοδωράκης εἶναι κατά βάθος ἡ μεγάλη ἐπική φωνή τοῦ χτές - τό κύκνειο ἄσμα του φαίνεται ὅτι τό εἶπε στά χρόνια τῆς ἐφτάχρονης δικτατορίας. Ἡ καλλιτεχνική του ἰδιοσυγκρασία, σήμερα, δέν μπορεῖ νά καρποφορήσῃ ἄν δέν ἀναδημιουργήσῃ - ἔστω καί τεχνητά - τό μεγάλο ἐπικό χτές πού τόν ἐθρεψε. Οἱ μεγάλοι καλλιτέχνες, κάποτε, ὅπως καί οἱ λαοί, ἔχουν ἀνάγκη ἀπό μεγάλες αὐταπάτες. Ὁ Μίκης Θεοδωράκης δέν βλέπει γύρω του τή γονατισμένη πραγματικότητα, δέν βλέπει ὅτι ἡ παλιά σπῖθα γίνθηκε σήμερα ἕνα κενό σημεῖο σύγχυσης, φρεναπάτης καί ἐκούσιας ὑποταγῆς.

Πῶς δέν βλέπει ἕναν ὀλόκληρο λαό ριγμένο στήν ἀγκαλιά τῶν ἐξουσιαστῶν τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς; Αὐτό δέν μᾶς ἐδειξαν οἱ τελευταῖες ἐκλογές; Ἀπό πότε τό παιχνίδι ἀριθμῶν καί ποσοτῶν ἀντικατέστησε τήν ὥριμη καί στοχαστική σκέψη; Γιατί νά ἐπιμένουμε ὅτι ἡ πλειοψηφία βλέπει τό σωστό; Μήπως ἡ ἰδέα αὐτή δέν εἶναι μιά ἀπάτη τῆς ἀστικής δημοκρατίας; Ὁ Ἕλληνικός λαός, ὁ λαός μέ τίς μεγάλες προσδοκίες καί τίς μεγάλες διαψεύσεις, ἔχοντας ἤδη περάσει μέσα ἀπό τό χοροστάσι εἰκοσι χρόνων «δημοκρατίας» καί ἐφτά χρόνων δικτατορίας, βρίσκεται σήμερα, περισσότερο ἀπό ποτέ ἄλλοτε, στόν ὠστερισμό τοῦ Ἡγέτη καί τῶν Ἀρχετύπων. Ἡ τελευταία συνέντευξη τοῦ Θεοδωράκη δέν ἀφορᾷ ἐπομένως αὐτό τό λαό, σήμερα, ἀλλά τό φάντασμά του. Ἡ περίπτωση αὐτή εἶναι μιά περίεργη ἀπόδειξη γιά τό πόσο ἀσυμβίβαστη γίνεται κάποτε ἡ καλλιτεχνική λειτουργία μέ τήν πολιτική.

Ἰσως αὐτό δείχνει ποιός ἦταν κατά βάθος ὁ φόβος τοῦ Πλάτωνα δταν ἀπόδιδωχε τόν καλλι-

τέχνη ἀπό τήν ἰδανική του πολιτεία: ὁ καλλιτέχνης εἶναι κάποτε ὁ χειρότερος ὁδηγός ἑνός λαοῦ. Γιατί σήμερα ὁ Ἕλληνικός λαός δέν χρειάζεται καλλιτεχνικές αὐταπάτες ἀλλά ἕνα ὥριμο καί στοχαστικό πολιτικό προβληματισμό. Ἐχει ἀνάγκη ἀπό ἀνθρώπους πού θά μιλοῦν τήν ψυχρή, τή σκληρή καί τήν κριτική γλῶσσα τῆς ἀλήθειας. Ὅταν οἱ διανοούμενοι τοῦ λαοῦ, ἐκείνοι πού πρέπει νά ἔχουν ἀφομοιώσει τό πολυδιάστατο ὑπόγειο καί ἐξωτερικό ἀνθρώπινο ἀδιέξοδο τῶν ἡμερῶν μας, κατανοῦν νά τοῦ μιλοῦν μέ ποσοστά, παραμελώντας τήν ποιότητα αὐτοῦ τοῦ ἀδιεξόδου, δέν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νά σκεπάζουν ὀψις-ὀψις τίς πληγές μας καί νά μᾶς παραδίνουν στά θαρραλικά χέρια τῶν ἐξουσιαστῶν. Ἀλλά τό ζήτημα δέν εἶναι πῶς θά καταργήσουμε τήν ἐξουσία τῆς δεξιᾶς σ' αὐτό τόν τόπο. Τό ζήτημα εἶναι πῶς θά κάνουμε τόν ἑαυτό μας αὐτεξούσιο, ἐσωτερικά ἐλεύθερο ἀπό τίς παρορμήσεις, τά πάθη καί τίς ὑλικές ἀνάγκες. Ὁ ἀγῶνας δέν πρέπει νά γίνεται πιά γιά τήν κοινωνική ἀλλαγὴ ἔναντι ἀποιοδηποτε τιμῆματος. Κάποτε, θά ἐρθεῖ ἡ ὥρα τῆς πληρωμῆς, καί τό κακό πού ξερκίσαμε χτές, αὐριο θά βρεθεῖ πάλι μπροστά μας πολυκέφαλο σάν τή Λερναία Ὑδρα. Τό ζήτημα εἶναι πῶς θά πάρουμε στά χέρια τή μοίρα μας ὄχι σάν ἕνα κοπάδι ἀλλά σάν ἕνα σύνολο ὀλοκληρωμένα ἄτομα.

Πρίν λίγο καιρό ὁ Γιάννης Ρίτσος, κατά βάθος καί αὐτός ποιητής τῶν ἐπικῶν ἀγῶνων, παρορμημένος ἰσως ἀπό τίς ἰδίες αὐταπάτες ἡ δέν ξέρω ποιᾶς λογῆς συναλλαγές, περιέγραψε σέ μιά συνέντευξή του τό πόσο θαύμασε «τόν χορευτικό ρυθμό τῶν τάνκς» στήν Κόκκινη Πλατεία τῆς Μόσχας. Ἀν σκεφτοῦμε ὅτι αὐτός «ὁ χορευτικός ρυθμός» εἶναι οὐσιαστικά ὁ ἴδιος ρυθμός πού κατάργησε πρίν δέκα χρόνια τήν ὑποπυῶδη ἀστική μας δημοκρατία, ὁ καθένας μας τώρα καταλαβαίνει πόσο μακρινός εἶναι ὁ δρόμος γιά τήν Ἀνοιξη τοῦ Ἀνθρώπου. Ὅταν οἱ ποιητές παραδίδονται στά φαντάσματα, δέν μένει τίποτε ἄλλο νά πει κανεῖς, παρὰ μόνο ὅτι «τό μέλλον μας ἔχει πολλή ξηρασία».

Ευχαριστώ
Στέφανος Μπεκατώρος

Η «ΣΥΜΜΑΧΙΑ»

Ἀγαπητό «ANTI».

Σέ παρακολουθῶ καί σέ διαβάζω γι' αὐτό καί ἔχω τήν ἐπιθυμία νά δημοσιεύσεις τοῦτο τό γράμμα μου, παίρνοντας θέση ἀπ' ἀφορμή πού διάβασα στό διάλογό σου (στό 91 τεῦχος) τό δημοσίευμα κάποιου πού κρύβεται (καί τώρα ἀκόμη πού ἔπεται ἀπό

Κάλλιο πέντε καί στό χέρι
παρά δέκα καί καρτέρι

... Τώρα πιά δέν ὑπάρχει καρτέρι: μέ τό «ANTI» στό χέρι καί 10% καί 20% ἔκπτωση σέ δίσκους καί κασέτες!

Μόνιμη ἔκθεση δίσκων

Χάρητος 38 στό Κολωνάκι

Μιά «εἰδική προσφορά» ἑνός εἰδικοῦ μαγαζιοῦ

50 χρόνια πάλι γενήκαμε νόμιμοι) με τὰ διακριτικά Δ.Ν.Γ., από τὸ Ληξούρι, καὶ πού ὅπως φαίνεται τῶς ψάρι καὶ τὴ «Συμμαχία» δὲν πῆρε ἀξιόλογο ποσοστὸ ψήφων στὶς περασμένες ἐκλογές. Ἐγὼ δὲν εἶμαι θεωρητικός, γιατί δὲν ξέρω ἀξιόλογα γράμματα. Εἶμαι 78 χρονῶν καὶ τότε δὲν εἴχαμε σχολεῖα – ἐδῶ καὶ κεῖ κανὲς προύχοντας εἶχε τὰ μέσα τότε νὰ μάθει γράμματα. Ἀλλὰ μὲ αὐτὰ τὰ λίγα πού ξέρω θὰ ἐρώταγα τὸν φίλο μου ἀπὸ τὸ Ληξούρι: γιατί χλευάζει τὴ «Συμμαχία»; Πῶς θὰ πᾶμε μπρὸς ἐμεῖς οἱ καθαρόαιμοι κουμουνιστές μὲ τὸ 10% σαρὰντα χρόνια τώρα; Θὰ περιμένουμε νὰ αὐτιάσουμε, νὰ γεννήσουνε τὰ παιδιά μας καὶ τὰ ἐγγόνια μας; (Ἄσε πού πολλές φορές ἐμεῖς οἱ καθαρόαιμοι δὲν φροντίσαμε νὰ φτιάσουμε οὔτε τὰ παιδιά μας). Δὲν βλέπεις τοὺς γείτονες Ἰταλοὺς συντρόφους ἀνανεωτές τί ἄλλατα ἔκαναν, ἀγκαλιάζοντες καὶ ὅλες τὶς τάξεις: στρατηγούς, ἐργοστασάρχες, ἀκόμη καὶ παπάδες... Ἐμεῖς δταν ἔσκη-νῆσαμε τὸν ὑπέροχο ἀγῶνα καὶ φτιάσαμε τὸ ΕΑΜ, γιὰ νὰ πολεμήσουμε τὴν ξένη κατοχὴ τῆς πατρίδας μας ἀπὸ τοὺς φασίστες, ἀγκαλιάσαμε ὅλους τοὺς πατριώτες Ἕλληνες, ἀκόμα καὶ δεσποτάδες. Καὶ θὰ διαδίδουν τὴν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ ὑπέροχου ἀγῶνα μας ὅλες οἱ γενεὲς τῆς πατρίδας μας. Ἀλλὰ ὁ φίλος μου ἀπ' τὸ Ληξούρι, ὅπως φαίνεται, δὲν διαδίδει τίποτε ἄλλο ἐκτός τὸ «Ρίζο». Εἶναι καὶ γραμμὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξ. οὔτε νὰ διαδίδει οὔτε ν' ἀκούει.

Ἀλλὰ δὲν φταῖς ἐσύ φίλε. Φταίνει αὐτοὶ οἱ σύντροφοι πού πεταίνε ἀπὸ ἀτέλειωτα χρόνια πού κοιμόντουσαν μὲ τὴν κοιλιὰ στὸ χάμα καὶ στὸ ταϊμένο στὰ μπουντρούμια καὶ στὰ ξερονήσια, τώρα πού ἀνέθηκανε στὴν καρέκλα (καὶ πού ἐγὼ δὲν ξέρω πῶς ἀνεθήκανε! Τό ξέρεις ἐσύ; γράφω μου νὰ τὸ μάθω καὶ ἐγὼ) τὰ λησμονήσανε ὅλα καὶ ἀντὶ νὰ μαζευτοῦνε καὶ νὰ βροῦνε τὸ σω-στό δρόμο νὰ πᾶμε μπρὸς, κοι-τάμε πῶς νὰ βγάλουμε τὰ μάτια μας συναμεταξύ μας γιὰ νὰ κά-τσουνε στρογγυλά στὴν καρέκλα. Βέβαια θὰ ὑπάρχουν καὶ διαφο-ρές μεταξύ μας, ἀφοῦ καὶ τὰ ἀν-τερά μας δὲν μονιάζουν, ἀλλὰ τὸ νὰ φκιάσουνε τοὺς νέους ἐπανα-στάτες, νὰ φοβόμαστε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο πᾶει πολύ.

Ξέρεις ὅτι μιά μᾶνα ἀγωνί-στρια δταν εἶδε τὸ παιδί της μα-τωμένο πού τὸ χτυπήσανε οἱ Κνί-τες πῆθανε; Γιατί τὸ κᾶναν; γιατί τὸ παιδί ἔβαζε ἀφίσεις τοῦ «Ρή-γα» σὴν κόλωνα τους – σοβαρό πράμα... Ἐχῶ τέσσερα παιδιά ὀργανωμένα στὸ «Ρήγα» καὶ στὸ κόμμα (δὲν στὸ γράφω γιὰ νὰ πάρω μπράβο στὰ 80 μου χρό-νια). Ἡ μιά κόρη μου ἐξελίχτηκε

σὲ φλογερὴ ἀγωνίστρια ἀπὸ 18 χρονῶν, καὶ τῶς καμάρι. Πα-λεύανε καὶ φυλάγονταν ἀπὸ τοὺς χουντικούς – τώρα τοὺς χτυπᾶνε καὶ τοὺς βρίζουν οἱ Κνίτες. Εἶ-μαστε γιὰ κλμάτα!..

Τώρα, θές νὰ μάθεις πού ὀφεί-λεται τὸ μικρὸ ποσοστὸ (πού ἐσύ χαιρέσαι) τῆς «Συμμαχίας»; Ἄκου νὰ τὸ μάθεις: δταν προε-κλογικά τὸ κλμάκιο τῆς «Συμμα-χίας» πῆγε στὰ χωριά τῆς Κοριν-θίας (πού ἦτανε καὶ ἡ κόρη μου ὑποψήφια) μᾶς ἀνοίγανε τὶς πόρ-τες (σὲ ὅλα τὰ χωριά) νὰ μᾶς ἀκούσουν. Δὲν χώραγαν τὰ κα-φενεῖα, θάρρεψε ὁ κόσμος καὶ διπλάσιασαμε στὸ νομὸ μας τοὺς ψήφους ἀπὸ τὶς ἐκλογές τοῦ 1974. Οἱ ἀντιπρόσωποι δημοτῆ-της «Συμμαχίας» πουθενὰ δὲν ἀνέ-φεραν τίποτε γιὰ τὶς διαφορές μας μὲ τὸ Κ.Κ.Ε. ἐξ. Ἀπ' ὅ,τι κατὰλαβα, στὰ χωριά πού ἐγνώ-ριζα ἀπὸ παλιά συντρόφους 8 στοὺς 10 συμπαθοῦσαν τὴ «Συμ-μαχία». Ἀλλὰ εἶναι δέβαιο (καὶ τώρα ἀκόμη) ὅτι 8 στοὺς 10 δὲν ξέρουν τί εἶναι ἡ διαφορά μας – ἐχτός μερικοὺς πού διαδίδουν «Ἀὐγή». Ὅσοι διαδίδουν «Ρί-ζο», γιατί ἦταν ἀπὸ γεννησιὰ μας ὁ τύπος μας, δὲν ξέρουν τὴ δια-φορά μας, γιατί δὲν τὴ βλέπουν ἐκεῖ. Τὸ 90% δὲν διαδίδουν τί-ποτα. Μερικοὶ δὲν ξέρουν νὰ διαδίδουν – ἐμάθανε ὅμως ἀπὸ τὸ Κ.Κ.Ε. ἐξ. ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε πουλημένοι καὶ προδότες, ὅπως ὁ Πλουμπιδῆς καὶ τόσοι ἄλλοι ἀγωνιστές πού τοὺς βαφτίζανε ἐτοῖ ἡ τότε διορισμένη ἡγεσία ἀπὸ τὸ Βατικανὸ τοῦ Στάλιν. Πουλημένοι καὶ προδότες ὁ Γλέ-ζο, ὁ Κῦρκος, ὁ Δρακόπουλος, ὁ Θεοδωράκης, ὁ ὑπέροχος ἀγωνι-στής Ἡλίου – κοντὰ μ' αὐτοὺς ἀσφαλῶς καὶ ἡ κόρη μου προδό-τρια, πού τῆς ἔβγαλε ἡ χούντα τὸ παιδί ἀπὸ τὴν κοιλιὰ στὰ μπουν-τρούμια τῆς Μπουμπουλίνας, γιατί ἦτανε Βούλγαρος!

Σὰς λένε: τί τοὺς θέλουμε τοὺς ἄστούς καὶ τοὺς παπάδες μαζί μας; Μὰ μήπως διάδασες, ἀκόμη καὶ στὸν ἀστικό τύπο, τί ἀγῶνα κᾶναν στὰ ἑφτά χρόνια ἐνάντια στὴ χούντα αὐτοὶ οἱ συνεργάτες τῆς «Συμμαχίας»; Ρῶτα νὰ μά-θεις.

Λοιπὸν αὐτὴ τὴ λάσπη ἔσουραν καὶ αὐτὰ ἀκουσες καὶ σὺ ἀπὸ τὰ ὀργανωμένα κλμάκια τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξ. πού χτένισαν ὅλη τὴν Ἑλλά-δα, τὰ χωριά καὶ τὰ σπῖτια ἀκόμη τῶν συμπαθούντων, τὶς τελευ-ταῖες τρεῖς – τέσσερες ἡμέρες πρό- των ἐκλογῶν μοιράζοντας ψηφο-δέλτια τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξ. Τὴν ἄλλη μέρα τῶν ἐκλογῶν ἐτρίβα τὰ μά-τια μου: πῶς ἐγινε αὐτὴ ἡ ἀπό-τομη στροφῆ; Ἀκόμη στὰ γύρω χωριά πού ἤξερα ὅτι μετροῦνταν στὰ δάχτυλα οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξ., ὅπως διαπίστωση. ψήφισαν «Συμμαχία» μόνον ὅσοι διαδίδουν «Ἀὐγή» – καὶ ξέρουν

καὶ γράμματα. Ναί, φίλε. Αὐτὸ τὸν ἀγῶνα ἔκαναν οἱ ὑπερεπανα-στάτες τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξ. καὶ δὲν εἶ-ναι νὰ χαιρέσαι ἀλλὰ νὰ κλαῖς τὰ χάλια μας... Δὲν ξέρω τὰ χρόνια σου, ἀλλὰ δταν τὸ 1958 κᾶναμε «συμμαχία», μ' ὅλο τὸ κυνηγητό, βγάλαμε 78 βουλευτές. Ρῶτα νὰ μάθεις.

Μέ συγχωρεῖς ἀγαπητό «Ἀντί». πολλά ἐγραψα...

Εὐχαριστῶ
Χαράλαμπος Μερτίκας
Λουτρό Κορινθίας

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΞ

Ἀγαπητό «ΑΝΤΙ»

Ἐπιτρέπατέ μου νὰ διευκρι-νίσω μερικά πράγματα στὸν ἐπι-στολογράφο σας μαθητὴν κύριον Δ. Τζ. γιὰ μιὰ ἐπιστολή του πού δημοσιεύθηκε στὸ τεῦχος 90.

Ἀγαπητὲ ἀγνωστε Δ.Τζ. ἐάν σήμερα ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ-ντησε ὅπως τὸν ὀνομάσατε ὡραιολογία, δὲν φταίει ἡ ἴδια ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία μας. Ἀλλὰ αὐτοὶ πού τὸν ἤθελαν καὶ τὸν θέλουν ἔτσι, γιὰ νὰ ἐξ-υπηρετήσουν τὰ ἄνομα καὶ σκο-τεινὰ τους σχέδια.

Ξεχνᾶς φαίνεται ἡ δὲν λογά-ριασες πόσο αἶμα ἔχυσαν οἱ Χρι-στιανοὶ διωκόμενοι γιὰ νὰ πι-στεύουν στὸ Χριστὸ καὶ γιὰ νὰ ἐπικρατήσει ἡ Χριστιανισμὸς. Καὶ ὁ ἀγῶνας τους δὲν διεξάγετο μὲ ὅπλα ἀλλὰ διὰ τοῦ λόγου τῆς Ἀγάπης.

Ἐπειτα θὰ ἔπρεπε νὰ λογαριά-σετε ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἐνανθρω-πίστηκε γιὰ νὰ μᾶς φέρει μιὰ καινούρια ἰδέα μόνο, ἀλλὰ σύμ-φωνα μὲ αὐτὴ νὰ ἀλλάξει καὶ ἡ ζωὴ ὉΛΩΝ μας. Γι' αὐτὸ ἔλεγε, «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», «Ὁ ἔχων δύο...νὰ δίδει τὸ ἕνα στὸ μὴ ἔχον-τα», «ΓΕΝΗΣΕΤΕ ΜΙΑ ΜΑΝ-ΔΡΑ Εἰς ΠΟΙΜΗΝ», «ΠΑΝΤΑ ΚΟΙΝΑ», «Ὅτι ἐστιν ἄρχοντας ἡ δοῦλος, ἄρρεν ἡ θῆλυ, Ἕλλην ἡ Ἰουδαῖος...», «Εὐκολώτερον διὰ τριμαλίας ραφίδος κάμηλος εἰσ-ελθεῖν ἢ πλοῦσιος εἰσελθεῖν διὰ τῆς πύλης τῆς παραδείσου». Καὶ αὐτὰ δὲν ἦταν ὡραιολογίες ἀλλὰ πράξεις. Καὶ γι' αὐτὸ ἐδιώχθη καὶ γι' αὐτὸ ἐσταυρώθη καὶ γι' αὐτὸ ἐμαρτύρησαν καὶ θανατώ-θησαν χιλιάδες Χριστιανικὲς ψυ-χές.

Ὁ διωγμὸς τοῦ Χριστιανι-σμοῦ δὲν ἐσταμάτησε ποτέ! Ἀλ-λαξε ἀπλῶς μορφή καὶ τρόπο, καὶ φθάσαμε στὸ σημερινὸ κατάντη-μα. (Ὁ πολῦτιμος χώρος τοῦ «ΑΝΤΙ», δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ἀνά-πτυξη).

Μετά ἀπὸ ὅλα τοῦτα, ἀφοῦ ἀποπλάνησαν, ἀποπροσανατόλι-σαν καὶ ἀποκοίμισαν τὸν ἄν-θρωπο ἀπὸ τὶς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου, σὴν προσπάθειά του νὰ λυτρωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση καὶ τὴν ἀδικία ἀπὸ τὸν συνάνθρωπό του, καὶ

ἀπὸ τὴν παντοειδῆ φθορὰ πού τοῦ προσφέρουν τὰ ἐταιρειακά ἀφεντικά του, ἐδημιούργησε παρατάξεις, ὀργανώσεις καὶ κόμ-ματα, πού ὑπόσχονται τὸ καθένα τους νὰ φέρει τὴ δική του ἰσοτή-τα, ἐλευθερία καὶ δικαιοσύνη, μὲ τὸν πιὸ συνθησιασμένο τρόπο, τὴν αἱματηρὴ ἐπανάσταση.

Κι ὁμως ἡ ἰσότης, ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εἰρήνη, πηγά-ζον ἀτέλειωτα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέ-λιο («ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΜΑΘΑΤΕ Οἱ ΕΝΟΙΚΟΥΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΗΝ ΓΗ», «ΕΙΡΗΝΗ ΥΜΙΝ»), πού ὅπως εἶπα καὶ πιὸ πάνω, τὸ κα-τέστησαν ἀκίνδυνο στὸ χρυσάφι, σὴν τυποποίηση καὶ τὸ κατέπνι-ξαν στὸ κατεστημένο, γιὰ νὰ συν-εχίσουν τὸ προχριστιανικὸ, σκο-τεινὸ, καὶ κατάφωρα ἀδικο σέ ὅλες τὶς διαστάσεις καὶ τομεῖς καθεστῶς τους.

Εἶναι λυπηρὸ πού στηρίζονται στὸ Εὐαγγέλιο γιὰ νὰ καταδικά-σουν μιὰ παρατάξη ἢ κόμμα γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὸ δικό τους, μιά καὶ τὸ Εὐαγγέλιο στέκεται πάντοτε, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὑπεράνω ὅλων τῶν κομμάτων καὶ παρατάξεων καὶ πού τὴν ἀνάγκη τους δὲν ἔχει.

Μετά τιμῆς

Λ.Α.

Λεμεσός

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἀγαπητό μου «ΑΝΤΙ»

Ἐστω καὶ καθυστερημένα ἀνακάλυψα τὴν ὑπαρξή σου. Πέρα βέβαια ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ πολι-τικές σου θέσεις σέ πολλά ζητή-ματα δὲν μὲ βρῶσκουν σύμφωνο, θὰ πρέπει νὰ σέ συγχωρῶ γιὰ τὴν ὥραια σου προσοχὴν νὰ ἀνοι-χτεῖ διάλογος μὲ ἕνα πιὸ εὐρύ κοινὸ, διὰ νὰ ἀκουσθοῦν ἀπόψεις ἀπὸ πολλές μεριές πάνω σέ με-ρικά – ἢ πολλὰ – ζητήματα καὶ προβλήματα πού ἀφοροῦν τόσο τὸν τόπο μας ὅσο καὶ τὶς διεθνεῖς ἐξελίξεις. Ἐτσι ἡ στήλη σου «Διάλογος» εἶναι μιὰ σπουδαία προσοχθεῖα, καὶ πρὸς αὐτὴ σου τὴν κατεύθυνση θὰ σέ παρακα-λοῦσα, ἂν εἶναι βέβαια δυνατό – καὶ γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουν πολ-λοὶ λόγοι πού δυσκολεύουν – νὰ δοθεῖ λίγο περισσότερος χώρος, ὥστε νὰ ἀκούγονται ὅσο τὸ δυ-νατὸ περισσότερες ἀπόψεις σέ διάφορα, ὅπως ἀνέφερα, θέματα. Θὰ σέ παρακαλοῦσα, ἐπίσης, ἂν εἶναι εὐκόλο, νὰ παραθέσετε με-ρικές ἀπόψεις μου ἢ μᾶλλον παρατηρήσεις σέ μιὰ ἀπάντηση κάποιου Α. Οἰκονόμου (Bedford, Ἀγγλία) σ' ἕνα ἄρθρο κάποιου Δήμου Τσαντλῆ, «Ὁ ὑστερος τριτοκοσμισμός». Γράφει λοιπὸν ὁ κ. Οἰκονόμου: «... Ἀλλὰ φῶς ὑπάρχει τώρα πού ἡ γελοία θε-ωρία τῶν 3 κόσμων κατέρρευσε, τώρα πού τὶς ὁμάδες... κ.τ.λ... ». Νομίζω ὅτι γιὰ νὰ ἀποδείξεις τὴν κατάρρευση κάποιας θέσης, κά-

ποιας θεωρίας ή τέλος πάντων κάποιας αντιθέτου ιδέας, θα πρέπει να παραθέσεις επιχειρήματα, και εν προκειμένω πολιτικά επιχειρήματα, εκτός αν ο κ. Οικονόμου θεωρεί τέτοια τού χαρκτηρισμού «γελοία θεωρία». Δεν λέω, ο κάθε άνθρωπος έχει τις ιδέες του, τις πεποιθήσεις του και είναι δικαίωμά του. 'Αλλά από τη στιγμή που τις προβάλλει σε ένα κοινό, πού, ως μὴν ξεχνάμε, ίσως για πρώτη φορά ν' ακούει για θεωρία τριών κόσμων, θα πρέπει να προβάλει και τὰ πολιτικά επιχειρήματα πού στηρίζουν τόν ισχυρισμό του «γελοίου». Στην αντίθετη περίπτωση μόνο εντύπωση προκαλεί και ίσως και τὴν ειρωνεία. Θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω τόν κ. Οικονόμου: Μπορεί νὰ μὰς πείσει γιὰ τὸ «γελοίο» τῆς ὑποθέσεως με πολιτικά επιχειρήματα; 'Αναμένομε. Πάντως ἓνα εἶναι σίγουρο: Σήμερα ὁ τροσκισμός, πού εἶχε πέσει στὴν ἀφάνεια, ὁρῆκε ὑπερασπιστὲς «ὑπερπραστές» πού ὁ μαρξισμός-λενινισμός εἶναι συνέχεια στὰ χεῖλῃ τους.

Στὴ συνέχεια τὸ γράμμα ἀναφέρεται κριτικά στὸ διάλογο τῶν Κ. Χαλαμπιδῆ καὶ Μεμὰ Μαμὰ (τεύχος 93, σ. 56) γιὰ νὰ καταλήξει:

«Ὅσο γιὰ τὸ ἀγαπητὸ μὰς «ΑΝΤΙ», ὡς μὰς συγχωροῦσε πού τὸ κουράσαμε με τὴν «πολυλογία», ἀλλὰ, βλέπετε, μερικοὶ ἀντὶ νὰ κάνουν διάλογο κάνουν προπαγάνδα. Θὰ μοῦ πείτε εἶναι ἄσχημο αὐτό; ὅχι νὰ κάνεις προπαγάνδα γιὰ κάτι πού εἶναι – τεκμηριωμένα – σωστὸ καὶ ὅχι νὰ διαλαλεῖς πραγματείες με κλειστὰ μάτια.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Γιώργος Κατάκης
φοιτητῆς

ΣΣ: Συμφωνοῦμε με τὴν παρατήρηση. Μόνο πού πιστεύουμε ὅτι θὰ συμφωνῆσει ὁ καλὸς μὰς φίλος ὅτι, με πολυλογία ἢ χωρὶς, με προπαγάνδα ἢ ὅχι, ὁ διάλογος θὰ πρέπει νὰ κρατηθεῖ πάντα σὲ κάποιο τόνο νηφάλιο.

ΕΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Ἄγαπητὸ «ΑΝΤΙ»

Στὸ τεῦχος 93 φιλοξενεῖς τὴν καθιερωμένη πιά γελοιογραφία τοῦ Γ. Ἰωάννου, πού βρίσκω πάντα ἐξυπνότητα, ἐπικαιρὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ. Τούτῃ τῇ φορᾷ, ὅμως, ὁ συνδυασμός τῆς ὁμοφυλοφιλίας με τὴν κοινωνικὴ ἀντίδραση καὶ τὴ διαφθορὰ τῶν νέων ἀνακινεῖ μιά παλιά μου ἀγανάκτηση σχετικὰ με τὴν ἀνωριμότητα πολλῶν ἀριστερῶν φίλων πάνω στὸ θέμα.

Κι ἐμὰς τούς ἀριστεροὺς μὰς βαρύνει ἰδιαίτερη εὐθύνη ὅταν

διακινεῖς τέτοιους μύθους. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὑποτίθεται πὺς ἐμεῖς δοσκόμαστε στὴν πρώτη γραμμὴ ἐνάντια στὴν ἱεραρχία καὶ στὴν κοινωνικὴ καταπίεση.

Ἐνὼ θὰ 'πρεπε νὰ ξέροουμε πολὺ καλά ὅτι ὁ συντηρητισμός καὶ ἡ διαφθορὰ τῶν νέων δὲ συνδέονται ἀποκλειστικὰ οὔτε με τὴν ὁμοφυλοφιλία οὔτε με τὴν ἑτεροφυλοφιλία (ὁποῖος, ἐξάλλου, θέλει νὰ μάθει πού συντελεῖται ἡ οὐσιαστικὴ διαφθορὰ τῶν νέων, δὲν ἔχει παρὰ ν' ἀνοίξει ἓνα κοινὸ ἀναγνωστικὸ)... Ἐνὼ θὰ 'πρεπε νὰ ξέροουμε πολὺ ὅτι ὑπάρχει μιά πραγματικὰ καταπιεσμένη ὁμοφυλόφιλη ἐργατιά πού ζεῖ κρυφὰ κάτω ἀπ' τὸν τρόμο τῆς ἀναγνώρισης (πέρα ἀπὸ τοὺς μετρημένους λεφτάδες καὶ τοὺς καλλιτέχνες πού ἔχουν τὴν πολυτέλεια τῶν συνθηκῶν νὰ φανερωθῶν τὴν πραγματικὴν τους ταυτότητα)... Συνεχίζουμε, στὸ ὄνομα τοῦ «φυσιολογικοῦ», τοῦ φαλλισμοῦ, καὶ ἐνός ἀπροβληματιστοῦ οἰκογενειακοῦ, νὰ ὑπερασπιζόμαστε σκουριασμένες καὶ ἀσφαλιτικές κοινωνικὲς ιδέες ἢ ἀπὸ προσωπικὴ μὰς ἀγνοία ἢ καὶ ἀπὸ κάποιον ἀνομολόγητο ὁπορτουνισμό.

Κι ἔτσι, φτάνουμε νὰ ἐθελοτυφλοῦμε μπροστὰ στὴν ὑπαρξὴ ἐξαιρετῶν μελῶν τοῦ κινήματος πού, ὡς ὁμοφυλόφιλοι ἢ λεσβίες, θὰ πρέπει νὰ κρύβονται γιὰ νὰ μὴν «ἀλλοτριώσουν τὴ μεγάλη ἐργατικὴ μάζα». Ὅμως, ἡ μεγάλη αὐτὴ μάζα βρίσκεται ἐκεῖ πού βρίσκεται γιατί λείπουν οἱ πνευματικοὶ καταλύτες πού θὰ τὴν

προβληματίζουν πάνω σὲ κάθε μορφὴ κοινωνικῆς ἱεραρχίας καὶ καταπίεσης. Δίχως ἓναν τέτοιο προβληματισμὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ πετύχει καὶ τὸ οικονομικὸ σκέλος τοῦ ὁρατισμοῦ μὰς. Γιατὶ τὴν ἀλλαγὴ δὲν τὴ φέρνει ἡ ἀφηρημένη «ἱστορία» ἀλλὰ ἡ συγκεκριμένη ἱστορία πού συν-αποτελοῦν οἱ συνθήκες ζωῆς καὶ ἡ συνείδηση τῶν πολιτῶν.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Μάκης Δημητρίου
Ἐξάρχεια

ΛΑΘΗ

Μὲ ἀρκετὰ (τεχνικὰ καὶ μὴ) λάθη κυκλοφόρησε τὸ προηγουμένο τεῦχος. Ζητᾶμε συγγνώμη. Ἰδιαίτερα πρέπει νὰ διευκρινίσουμε κάτι πού ἀπὸ μιά προσεχτικὴ ἀνάγνωση τῶν κειμένων φαίνονταν: τὸ μπερδεμα τῶν δύο κειμένων τῆς ΕΔΑ. Ὁ τ. βουλευτῆς Γ. Πανάγος ἔγραψε τὸ μεγάλο κείμενο (σελ. 12-14) πού ἀναφέρονταν στὴν πορεία τῆς ΕΔΑ καὶ κατέληγε σὲ συγκεκριμένες προτάσεις. Σὰν τίτλο εἶχε: «Ἡ ΕΔΑ καὶ ἡ ἐνότητα ἄλλοτε καὶ τώρα». Ἀπὸ λάθος, ὅμως, αὐτὸ τὸ κείμενο μπήκε με τίτλο «Ἡ Γ' Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψη τῆς ΕΔΑ» σὰν κομμάτι τῆς συνεργασίας τοῦ περιοδικοῦ Γ. Ζητουλιάτῃ, πού εἶχε γράψει τὸ ρεπορτάζ γιὰ τὴν ΕΔΑ τὸ ὁποῖο δημοσιεύτηκε σὰν κείμενο τοῦ Γ. Πανάγου (σελ. 14-15). Ζητᾶμε καὶ πάλι συγγνώμη.

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

ΘΟΥΡΙΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ὄργανο τοῦ
ῬΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ

ΑΝΤΙ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Ἀθῆνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Ἐκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
● Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 26
Ἀγ. Ἀνάργυροι.

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604
● Ἐκτύπωση:
Ἐργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ἰασιίου 5, Περιστέρη.

● Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο
ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ
ἀποψη τοῦ συγγραφέα του.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:
Ἑξάμ. 260 δρχ. - Ἐτήσια 520
Ἑτήσια Ὁργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κ.λπ: 1.200 δρχ.
Γιὰ φοιτητὲς ἔκπτωση 15%.
● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:

Εὐρώπη - Μεσογ. χώρες:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἄεροπ. δολ. 13
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἄεροπ. δολ. 25
Η.Π.Α. - Καναδὰς - Ἀν. Ἀσία:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἄεροπ. δολ. 17
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἄεροπ. δολ. 34
Αὐστραλία - Ὀκεανία:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἄεροπ. δολ. 24
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἄεροπ. δολ. 47
● Ἐμβάσματα, ἐπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρικὴ διάθεση:
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
τῆς Ἀθῆνας:
Στὰ γραφεῖα τοῦ «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
Β. Ἑλλάδας:
Βιβλιοπωλεῖο
Ν. Κοτζιά: καὶ Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279.720,
Θεσ/νίκη

Η ΑΥΓΗ
κάθε πρωϊ
 • ζωντανή ενημέρωση
 • αδέσμευτη έρευνα • ελεύθερη κριτική

Η ΑΥΓΗ
κάθε Κυριακή
16 σελίδες
 • με πλούσιο περιεχόμενο
 • με νέο έπιτελείο συνεργατών

Η ΑΥΓΗ
 στην πρώτη γραμμή της πάλης
 για τη δημοκρατία και την ανεξαρτησία
 της Χώρας
 για την ενότητα και την ανανέωση
 του κομμουνιστικού κινήματος

**αγοράζετε
 διαδίδετε
 την
 ΑΥΓΗ**

PYLARINOS
 ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
 ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
 ΣΤΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

1000 Λ
 ΤΡΑΠΕΖΑ
 ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΔΡΑΧΜΑΙ
 ΧΙΛΙΑΙ

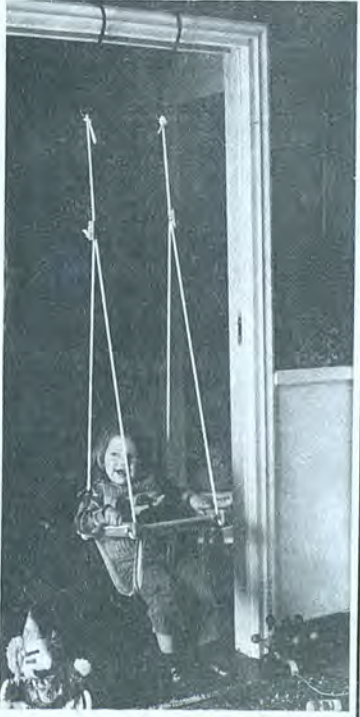
100
 FRANCS
 100
 FRANCS
 100
 FRANCS
 NATIONALE DE GRECE

η κούνια

• για παιδιά 6 μηνών
 μέχρι 4 ετών

• εύκολη και γρή-
 γορη τοποθέτηση
 • μέσα στο σπίτι
 σε κάθε πόρτα
 • έξω στο υπαιθρο

Laro

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

**ΤΟ
 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ
 ΔΕΝΤΡΟ**

ΚΕΔΡΟΣ 1978

Τράπεζα δέν σημαίνει μόνο χρήμα...

... είναι ένας ολόκληρος κόσμος πού κινείται δραστήρια,
πού αισθάνεται καί σκέφτεται,
πού συμπαρίσταται καί προβλέπει.
Είναι ένας κόσμος πού εργάζεται για
τή δική σας εξυπηρέτηση,
στά πλαίσια τής οικονομικής
ανάπτυξης τής χώρας.

330 Καταστήματα καί Υποκαταστήματα ἔχει στήν ὑπηρεσία σας ἡ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ